

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

58. vuosikerta

15. lokakuuta 2015

Sisältö

II Muut kuin lainsäätämisyksessä hyväksyttävät säädökset

PÄÄTÖKSET

- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1824, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, Saksan toteuttamista toimenpiteistä Niederrheinin lentoaseman (Weeze) ja Flughafen Niederrhein GmbH:n hyväksi – SA.19880 ja SA.32576 (ex NN/2011, ex CP/2011) (tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5084)⁽¹⁾** 1
- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1825, annettu 31 päivänä heinäkuuta 2014, ilmoittamattomasta valtiontuesta SA.34791 (2013/C) (ex 2012/NN) – Belgia – Val Saint-Lambert -yrityksen pelastamistuki (tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5402)⁽¹⁾** 47
- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1826, annettu 15 päivänä lokakuuta 2014, valtiontuesta SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) jonka Slovakia on myöntänyt NCHZ:lle (tiedoksiannettu numerolla C(2014) 7359)⁽¹⁾** 71
- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1827, annettu 23 päivänä maaliskuuta 2015, valtiontuesta SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09), jonka Kreikka on myöntänyt Pireuksen sataman konttitermiinalille ja Cosco Pacific Limitedille (tiedoksiannettu numerolla C(2015) 66)⁽¹⁾** 93

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

II

(Muut kuin lainsäätämismenettelyssä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1824,

annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014,

Saksan toteuttamista toimenpiteistä Niederrheinin lentoaseman (Weeze) ja Flughafen Niederrhein GmbH:n hyväksi – SA.19880 ja SA.32576 (ex NN/2011, ex CP/2011)

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5084)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ⁽¹⁾,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ⁽²⁾ ja ottaa huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Komissio sai vuosina 2003–2006 useita kanteluja, joiden mukaan alueelliset viranomaiset olivat myöntäneet sääntöjenvastaista valtiontukea Niederrhein-Weezen lentoasemalle, jäljempänä 'lentoasema'.
- (2) Komissio pyysi Saksalta näihin kanteluihin liittyviä tietoja 13 päivänä lokakuuta 2005, 2 päivänä maaliskuuta 2007, 3 päivänä elokuuta 2007, 19 päivänä lokakuuta 2010 ja 1 päivänä huhtikuuta 2011 päivätyillä kirjeillä.
- (3) Saksa vastasi komission tietopyyntöihin kirjeillä, jotka oli päivätty 21 päivänä joulukuuta 2005, 2 päivänä helmikuuta 2006, 14 päivänä kesäkuuta 2007, 18 päivänä lokakuuta 2007, 11 päivänä marraskuuta 2010 ja 30 päivänä toukokuuta 2011. Saksan 30 päivänä toukokuuta 2011 antama vastaus oli kuitenkin puutteellinen, koska siinä ei vastattu kysymyksiin, jotka koskivat ajanjaksoja ennen heinäkuuta 2009. Saksa ilmoitti, että se kieltäytyy vastaamasta tällaisiin kysymyksiin sillä perusteella, että ne olivat olleet aiemmin aiheena tutkimuksessa, jonka komission väitettiin lopettaneen heinäkuussa 2009.

⁽¹⁾ EY:n perustamissopimuksen 87 artiklasta tuli 1 päivänä joulukuuta 2009 Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artikla ja 88 artiklasta 108 artikla. Kyseisten artiklojen määräykset ovat asiasisällöltään samat. Tässä päätöksessä viittauksia SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklaan on tarvittaessa pidettävä viittauksina EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklaan. SEUT-sopimuksessa on tehty myös eräitä terminologiaa koskevia muutoksia, esimerkiksi 'yhteisö' on korvattu 'unionilla' ja 'yhteismarkkinat' 'sisämarkkinoilla'. Tässä päätöksessä käytetään SEUT-sopimuksen mukaista terminologiaa.

⁽²⁾ EUVL C 279, 14.9.2012, s. 1.

- (4) Komissio lähetti Saksalle 24 päivänä elokuuta 2011 muistutuksen neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999⁽³⁾, jäljempänä 'menettelyasetus', 10 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ja antoi sille mahdollisuuden toimittaa tiedot 19 päivään syyskuuta 2011 mennessä. Komissio lisäsi, että se harkitsisi tietojen antamista koskevan välipäätöksen antamista, ellei vastausta toimitettaisi määräajassa.
- (5) Saksa pyysi 13 päivänä syyskuuta 2011 päivätyllä sähköpostiviestillä määräajan pidentämistä 19 päivään lokakuuta 2011 saakka. Komissio myönsi pyydetyn määräajan pidennyksen.
- (6) Saksa toimitti vastauksensa 19 päivänä lokakuuta 2011. Se oli kuitenkin yhä puutteellinen, koska Saksa kieltäytyi edelleen vastaamasta kysymyksiin, jotka koskivat aikaa ennen heinäkuuta 2009.
- (7) Komissio ilmoitti Saksalle 25 päivänä tammikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt aloittaa edellä mainitun sääntöjenvastaisen tuen osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös'.
- (8) Saksa pyysi 1 päivänä helmikuuta 2012 päivätyllä sähköpostiviestillä pidennystä määräaikaan, joka sille oli annettu huomautusten esittämiseksi menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä. Komission yksiköt myönsivät tämän pidennyksen 10 päivänä helmikuuta 2012 päivätyllä sähköpostiviestillä.
- (9) Saksa toimitti huomautuksensa komissiolle 13 päivänä maaliskuuta 2012 ja täydensi niitä 4 päivänä maaliskuuta 2013 toimitetuilla asiakirjoilla.
- (10) Menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen hyväksyttiin oikaisu 13 päivänä heinäkuuta 2012.
- (11) Menettelyn aloittamista koskeva päätös julkaistiin 14 päivänä syyskuuta 2012 *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (4). Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä kuukauden kuluessa päätöksen julkaisemisesta.
- (12) Komissio sai huomautuksia Düsseldorfin lentoasemalta, Kleven piirikunnalta, FN GmbH:lta ja useilta muilta asianomaisilta, erityisesti yrityksiltä, joiden toiminta riippuu Niederrhein-Weezen lentoaseman olemassaolosta. Komissio toimitti nämä huomautukset Saksalle 18 päivänä huhtikuuta 2013, 3 päivänä toukokuuta 2013 ja 19 päivänä kesäkuuta 2014. Saksa esitti huomautuksensa asianomaisten esittämistä huomautuksista 19 päivänä elokuuta 2013 ja 3 päivänä heinäkuuta 2014 päivätyillä kirjeillä.
- (13) Komissio pyysi lisätietoja 18 päivänä huhtikuuta 2013, 29 päivänä lokakuuta 2013, 17 päivänä maaliskuuta 2014 ja 16 päivänä toukokuuta 2014 päivätyillä kirjeillä. Saksa vastasi 19 päivänä elokuuta 2013, 17 päivänä joulukuuta 2013, 15 päivänä tammikuuta 2014, 16 päivänä huhtikuuta 2014, 8 päivänä toukokuuta 2014 ja 25 päivänä toukokuuta 2014 päivätyillä kirjeillä.
- (14) Saksa antoi 18 päivänä kesäkuuta 2014 päivätyssä kirjeessään hyväksyntänsä sille, että tämä päätös annetaan englannin kielellä. Tämän vuoksi ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen.

2. YLEINEN TAUSTA

2.1 Lentoaseman yleisesittely

- (15) Lentoasema sijaitsee Saksassa Nordrhein-Westfalenin osavaltiossa Kleven piirikunnassa (Landkreis) Weezen ja Kevelaerin kuntien välissä Saksan ja Alankomaiden rajan välittömässä läheisyydessä. Suurin sitä lähellä oleva kaupunki on etelässä Duisburg (noin 60 kilometrin päässä) ja pohjoisessa Nijmegen (noin 50 kilometrin päässä Alankomaiden puolella).

(3) Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1), asetus sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun asetuksen (EY) N:o 659/1999 muuttamisesta 22 päivänä heinäkuuta 2013 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 734/2013 (EUVL L 204, 31.7.2013, s. 15).

(4) EUVL C 279, 14.9.2012, s. 1.

- (16) Kymmenen lähintä lentoasemaa ovat
- Düsseldorf (matka-aika maanteitse 51 minuuttia, etäisyys 76 km),
  - Eindhoven, Alankomaat (1 tunti 12 minuuttia, etäisyys 88 km),
  - Maastricht, Alankomaat (1 tunti 14 minuuttia, etäisyys 98 km),
  - Köln-Bonn (1 tunti 23 minuuttia, etäisyys 133 km),
  - Dortmund (1 tunti 25 minuuttia, etäisyys 120 km),
  - Liège, Belgia (1 tunti 41 minuuttia, etäisyys 152 km),
  - Antwerpen, Belgia (1 tunti 54 minuuttia, etäisyys 153 km),
  - Rotterdam, Alankomaat (1 tunti 44 minuuttia, etäisyys 172 km),
  - Münster-Osnabrück (1 tunti 46 minuuttia, etäisyys 175 km),
  - Bryssel, Belgia (2 tuntia 10 minuuttia, etäisyys 200 km).
- (17) Lentoasemaa käytettiin vuosina 1954–1999 Yhdistyneen kuningaskunnan ilmavoimien (Royal Air Force) sotilaslentoasemana. Tämän jälkeen se muutettiin siviililentoasemaksi, josta aloitettiin matkustajaliikenne vuonna 2003.
- (18) Lentoaseman kiitotien pituus on 2 440 metriä. Terminaalin kapasiteetti on 3,5 miljoonaa matkustajaa. Matkustajamäärät ovat kehittyneet seuraavasti:

Taulukko 1

Niederrhein-Weezen lentoaseman matkustajamäärät vuosina 2003–2012

Vuosi	Matkustajamäärä (yhteensä)	Kasvuindeksi
2003	207 992	100
2004	796 745	383
2005	591 744	285
2006	585 403	281
2007	848 852	408
2008	1 524 955	733
2009	2 403 115	1 155
2010	2 896 999	1 392

Vuosi	Matkustajamäärä (yhteensä)	Kasvuindeksi
2011	2 421 720	1 164
2012	2 200 000	1 058

Lähde: Vuosien 2003–2011 osalta Saksan huomautukset menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen ja <http://unternehmen.airport-weeze.com/de/historie.html> vuoden 2012 osalta.

- (19) Lentoasemalta liikennöivät tällä hetkellä Ryanair ja Transavia⁽⁵⁾. Ne lentävät yli 50:een ulkomaiseen kohteeseen. Lentoaseman matkustajamäärä koostuu tällä hetkellä pelkästään halpalentoyhtiöiden matkustajista. Lentoaseman kokonaismatkustajamäärästä Ryanairin osuus on [80–99] (*) prosenttia. Ryanair on toiminut lentoasemalla sen avaamisesta lähtien ja on sittemmin ottanut lentoaseman yhdeksi keskusasemistaan Saksassa ja sijoittanut sinne pysyvästi yhdeksän ilma-alusta (kesästä 2013 alkaen).
- (20) Vuoteen 2010 saakka yli 50 prosenttia lentoaseman matkustajista oli Alankomaista, loput lähinnä lähialueilta Saksasta ja osittain Belgiasta. Viimeisimpien julkisten tietojen⁽⁶⁾ mukaan alankomaalaisten matkustajien osuus on laskenut noin 40 prosenttiin.

2.2 Lentoaseman kehitys

2.2.1 Lentoaseman omistuksen kehitys

- (21) Royal Air Force perusti lentoaseman vuonna 1954 sotilaallisiin tarkoituksiin. 1990-luvun alussa se ilmoitti aikovansa vetäytyä lentoasemalta vuoteen 1999 mennessä. Lentoaseman omistajuus oli tarkoitus siirtää Saksan liittotasavallan hallitukselle. Koska tämän myötä oli odotettavissa noin 400 siviilityöpaikan menetys, Kleven piirikunta ja Weezen kunta ryhtyivät vuonna 1993 suunnittelemaan siviililentoaseman luomista entiselle sotilaslentoasemalle (Euroregionales Zentrum für Luftverkehr, Logistik und Gewerbe, 'EuZZLG'). Tätä varten ne perustivat yhtiön Flughafen Niederrhein GmbH, jäljempänä 'FN GmbH', hallinnoimaan entisen sotilaslentoaseman muuntamista siviilikäyttöön.
- (22) FN GmbH rekisteröitiin vuonna 1993 yksityiseksi osakeyhtiöksi, jonka osakepääoma oli 50 000 Saksan markkaa (= 25 564 euroa). Perustajaosakkaat olivat Kleven piirikunta (52 %) ja Weezen kunta (48 %).
- (23) Weezen kunnan ja Kleven piirikunnan lähtökohtana oli, että lentoaseman toimintaa hoitaisi yksityinen yritys. Tämän tavoitteen edistämiseksi määriteltiin neljä vaihtetta:
- Etsitään yksityinen sijoittaja, joka vastaa lentoaseman muutostöistä ja toiminnasta;
  - Hankitaan tarvittava lupa sotilaslentoaseman muuntamiseksi siviililentoasemaksi;
  - Tehdään Alankomaiden kanssa sopimus sen ilmatilan käytöstä;
  - Ostetaan alue liittovaltion hallitukselta.
- (24) Royal Air Force siirsi lentoaseman omistuksen Saksan liittotasavallan hallitukselle 30 päivänä marraskuuta 1999.
- (25) Kleven piirikunta ja Weezen kunta perustivat 16 päivänä joulukuuta 1999 toisen yhtiön, Entwicklungs- und Erschließungsgesellschaft Laarbruch GmbH:n, jäljempänä 'EEL GmbH'. EEL GmbH:n osakkeista Kleven piirikunta omistaa 52 prosenttia ja Weezen kunta 48 prosenttia.

⁽⁵⁾ Ryanairin ja Transavian lisäksi lentoasemalta liikennöivät aiemmin myös Air Berlin, Wizz Air, XL Airways, Sky Airlines, Corendon Airlines ja Bulgaria Air sekä tilauslentoyhtiöt Tailwind ja Solid Executive (ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 11 kappale).

^(*) Liikesalaisuus

⁽⁶⁾ Lähde: <http://unternehmen.airport-weeze.com/de/kurzportrait.html>

- (26) EEL GmbH:n tuolloiset tehtävät poikkesivat FN GmbH:n tehtävistä. FN GmbH oli perustettu hallinnoimaan entisen sotilaslentoaseman muutostöitä, mutta EEL GmbH:n tehtävänä oli vastata erityisesti tilojen hallinnoinnista sotilaslentoaseman vuonna 1999 tapahtuneen sulkemisen ja sen yksityiselle sijoittajalle myymisen välillä.
- (27) Näin ollen EEL GmbH:n oli purettava entisen sotilaslentoaseman infrastruktuuri ja tilat tulevaa kaupallista käyttöä varten.
- (28) Nordrhein-Westfalenin osavaltion hyväksyttyä 23 päivänä elokuuta 2000 Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan esittämän sotilaslentoaseman muutossuunnitelman ja Düsseldorfin aluehallintoviranomaisten (Bezirksregierung) myöntettyä 20 päivänä kesäkuuta 2001 (*) FN GmbH:lle luvan hoitaa siviililentoaseman toimintaa lentoaseman toiminnan ja kiinteistöjen yksityistäminen toteutettiin kahdessa vaiheessa:
- a) *Vaihe 1:* Kleven piirikunta ja Weezen kunta vetäytyivät FN GmbH:sta 1 päivänä heinäkuuta 2001 myyden 99,261 prosenttia yhtiön osakkeista [0,5–3] miljoonan euron hintaan yksityiselle sijoittajalle, Airport Niederrhein Holding GmbH:lle, jäljempänä 'ANH GmbH'. ANH GmbH on alankomaalaisen yhtiön Airport Network B.V:n kokonaan omistama tytäryhtiö. Kleven piirikunta omisti 31 päivään joulukuuta 2011 saakka sen osakkeista 0,0459 prosenttia ja Weezen kunta 0,0279 prosenttia. Julkisten viranomaisten myydessä FN GmbH:n ANH GmbH:lle FN GmbH:lla ei ollut käytännössä lainkaan fyysistä omaisuutta [...].
- b) *Vaihe 2:* Saksan liittohallitus myi 14 päivänä maaliskuuta 2002 kiinteistön, jolla lentoasema sijaitsee, [5–15] miljoonalla eurolla FN GmbH:lle. Ennen tämän kiinteistön myyntiä FN GmbH:lle liittohallitus oli ottanut yhteyttä muihin mahdollisiin ostajiin epäviralliselta pohjalta. Ainoastaan yksi muu sijoittaja oli ilmaissut kiinnostuksensa ja tarjonnut [...] miljoonan euron hintaa sekä lisäksi [...] miljoonaa euroa, jos tietyt tuottotavoitteet saavutettaisiin vuoteen 2009 mennessä.
- (29) Saksan liittohallitus vahvisti lentoasemakiinteistön myyntihinnan liittovaltion talousarvioasetuksen (Bundeshaushaltsordnung) ja arvonmäärittäystä koskevan asetuksen (Wertermittlungsverordnung) 63 §:n 3 momentin mukaisesti. Tämä säännös velvoittaa Saksan liittohallituksen myymään omaisuuden sen käyvästä arvosta, toisin sanoen markkinahintaan, jonka riippumaton asiantuntija on vahvistanut Wertermittlungsverordnung-asetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Tässä tapauksessa riippumaton asiantuntija arvioi kiinteän omaisuuden arvoksi [11–20] miljoonaa euroa, ja sillä sijaitsevien rakennusten arvoksi [4–10] miljoonaa euroa kiinteistön ehdotetun kehittämis- ja hyödyntämissuunnitelman perusteella. Asiantuntija vähensi näistä arvoista [4–10] miljoonaa euroa, joka vastasi muutostöihin kuuluvasta kasarmien purkamisesta aiheutuvia kustannuksia, ja edelleen [2–5] miljoonaa euroa, joka vastasi sovellettavan ympäristö- ja maankäyttölainsäädännön edellyttämien toimenpiteiden toteuttamista. Rakennustyöt lentoaseman valmistelemiseksi siviilikäyttöön aloitettiin vuonna 2001 (bunkkereiden purkaminen, infrastruktuuri jätevedenpuhdistuslaitosta varten jne.).

2.2.2 EEL GmbH:n ja FN GmbH:n taloudellinen kehitys

- (30) Heti sen jälkeen kun EEL GmbH oli perustettu vuonna 1999, se ryhtyi hallinnoimaan lentoaseman kiinteistöä leasing-sopimuksen perusteella. Ensimmäiset kehittämis- ja rakentamistoimenpiteet toteutettiin vuosina 2000–2001.
- (31) Düsseldorfin aluehallinnon myöntettyä FN GmbH:lle Saksan ilmailulainsäädännön nojalla luvan harjoittaa siviililentoasematoimintaa ja yksityisten sijoittajien ryhmän ANH:n ostettua FN GmbH:n 1 päivänä heinäkuuta 2001 ANH-konserni korvasi EEL GmbH:lle kustannukset, jotka tälle olivat aiheutuneet lentoaseman infrastruktuurin hallinnoinnista ja joistakin muutostöistä.
- (32) EEL GmbH siirsi vuoden 2002 aikana lentoasemainfrastruktuurin hallinnoinnin FN GmbH:lle. Vuonna 2002 FN GmbH teki 0,3 miljoonaa euroa tappiota. Vuodesta 2003 EEL GmbH ei ole enää harjoittanut lentoasemakiinteistön hallinnoimiseen liittyviä tehtäviä. Tästä huolimatta Kleven piirikunta ja Weezen kunta eivät asettaneet EEL GmbH:ta selvitystilaan vuonna 2003.

(*) Sidosryhmät tekivät ennen toiminnan aloittamista yli 1 000 valitusta liikenneluvan myöntämisestä FN GmbH:lle, joten toiminta voitiin aloittaa vasta 1 päivänä toukokuuta 2003. Liikennelupa riitautettiin jälleen vuonna 2006, mikä aiheutti oikeudellista epävarmuutta lentoaseman toiminnasta. Asia saatiin sovittua vasta 1 päivänä helmikuuta 2007, kun liittovaltion korkein hallinto-oikeus Bundesverwaltungsgericht salli lentotoiminnan lentoasemalla. Asia saatettiin kaikilta osin säännösten mukaiseksi, kun alueellisten viranomaisten myöntämään liikennelupaan tehtiin muutos 1 päivänä toukokuuta 2009.

- (33) Kuten seuraavasta taulukosta käy ilmi, FN GmbH:lle kertyi aluksi taloudellista tappiota ennen kuin se alkoi tehdä voittoa:

Taulukko 2

Vuositteaiset tulokset ja käyttökate 2003–2011

	(tuhatta euroa)							
Vuosi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vuotuinen voitto	- 6 960	- 8 336	- 7 914	- 4 822	663	707	426	34
Käyttökate	- 4 805	- 4 718	- 4 399	- 1 172	4 372	5 508	6 108	6 286

Lähde: Saksa.

3. KUVAAUS ARVIOINNIN KOHTEENA OLEVISTA TOIMENPITEISTÄ JA NIIDEN ASIAYHTEYDESTÄ

3.1 Toimenpide 1: EEL GmbH:n myöntämät lainat FN GmbH:lle

- (34) FN GmbH joutui vuoden 2003 alussa taloudellisiin vaikeuksiin, jotka vaaransivat kaupallisten lentojen aloittamisen (suunniteltu aloitus 1 päivänä toukokuuta 2003) ja sen myötä koko lentoaseman muuntamis- ja kehityshankkeen. Sen vuoksi EEL GmbH:n julkiset omistajat päättivät jatkaa yrityksensä toimintaa. EEL GmbH myönsi 11 päivänä huhtikuuta 2003 FN GmbH:lle ensimmäisen lainan, jäljempänä 'laina 1', jonka suuruus oli [11–20] miljoonaa euroa ja korko [1–5] prosenttia yli peruskoron. Saksan mukaan tähän lainaan sovellettu peruskorko oli Saksan siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch, BGB) 247 §:n mukainen tavanomainen korko, joka kyseisenä ajankohtana oli 1,97 prosenttia⁽⁸⁾. Lainan erääntymispäiväksi määritettiin 30 päivä kesäkuuta 2005. Lainan vakuudeksi lentoaseman maa-alueelle ja rakennuksille asetettiin EEL GmbH:n hyväksi kiinteistökiinnitys (Grundschuld), joka vastasi lainan määrää ([11–20] miljoonaa euroa). Tämän määrän lisäksi kiinnitykseen oli määrä lisätä vuosittain [15–23] prosentin korko, jos vakuutta käytettäisiin sen vuoksi, ettei maksuja ole suoritettu. Lisäksi [...] antoi lainalle omavelkaisen takauksen (selbstschuldnerische Bürgschaft) enintään [5–15] miljoonan euron määrälle. Saksa ei ole toimittanut tietoja tämän omavelkaisen takauksen arvosta. Tämä omavelkainen takaus korvattiin 8 päivänä kesäkuuta 2003 [...] antamalla omavelkaisella takauksella, jonka arvo oli ([5–15] miljoonaa euroa). Lisäksi FN GmbH:n yksityiset osakkeenomistajat antoivat pantiksi sekä oman osuutensa ANH GmbH:n osuudesta FN GmbH:n pääomasta (arvioitu [20–30] miljoonaksi euroksi) että Airport Network BV:n osuuden ANH GmbH:n pääomasta. Saksa ei ole toimittanut kattavia tietoja tämän vakuuden arvosta.
- (35) Saksan mukaan EEL GmbH:n julkiset osakkaat halusivat antaa FN GmbH:lle väliaikaisrahoitusta toiminnallisen likviditeettivajeen kattamiseen, jotta se voisi saattaa loppuun sellaisen omaisuuden hankinnan ja asentamisen, joka on välttämätöntä lentoaseman toiminnan käynnistymiselle ajallaan.
- (36) Lentoaseman toiminta alkoi vuonna 2003, ja FN GmbH teki 7 miljoonaa euroa tappiota. Vain vuosi sen jälkeen, kun kaupallinen lentotoiminta alkoi lentoasemalla, eli vuonna 2004, lentoaseman kannalta tärkein lentoyhtiö, alankomaalainen V-Bird lopetti toimintansa maksukyvyttömyyden takia. Ottaen huomioon tästä FN GmbH:lle aiheutuneet taloudelliset ongelmat EEL GmbH jatkoi lainojen myöntämistä FN GmbH:lle vuoden 2004 aikana seuraavasti:
- a) EEL GmbH myönsi FN GmbH:lle 17 päivänä kesäkuuta 2004 toisen lainan, jäljempänä 'laina 2', jonka suuruus oli [2–5] miljoonaa euroa ja jonka erääntymispäivä oli sama kuin ensimmäisellä, vuonna 2003 myönnettyllä

⁽⁸⁾ Peruskorko muuttuu joka vuosi 1 päivänä tammikuuta ja 1 päivänä heinäkuuta saman verran kuin viitekorko on noussut tai laskenut edellisen peruskoron muutoksen jälkeen. Viitekorko on korko, jota Euroopan keskuspankki on käyttänyt viimeisimmässä perusrahoitusoperaatiossaan ennen kyseisen puolivuotiskauden ensimmäistä kalenteripäivää. Deutsche Bundesbank ilmoittaa sovellettavan peruskoron Saksan liittotasavallan virallisessa lehdessä ilman aiheutonta viivytystä 1 päivän tammikuuta ja 1 päivän heinäkuuta jälkeen.

lainalla (30 päivä kesäkuuta 2005). Lainan korko määritettiin [1–5] prosenttia sovellettavaa peruskorkoa korkeammaksi. Saksan mukaan tähän lainaan sovellettava peruskorko oli kyseisenä ajankohtana siviililain 247 §:n mukainen eli 1,14 prosenttia. Lainan vakuudeksi lentoaseman maa-alueelle ja rakennuksille asetettiin EEL GmbH:n hyväksi kiinteistökiinnitys (Grundschuld), joka vastasi lainan määrää ([2–5] miljoonaa euroa). Tämän määrän lisäksi kiinnitykseen oli määrä lisätä vuosittain [15–23] prosentin korko, jos vakuutta käytettäisiin sen vuoksi, ettei maksuja ole suoritettu. Lisäksi pantiksi annettiin Airport Network BV:n osuudet ANH GmbH:n pääomasta ja ANH GmbH:n osuudet FN GmbH:n pääomasta. Saksa ei ole toimittanut kattavia tietoja tämän vakuuden arvosta.

- b) Kuukautta myöhemmin eli 28 päivänä heinäkuuta 2004 EEL GmbH myönsi FN GmbH:lle kolmannen lainan, jäljempänä 'laina 3', jonka suuruus oli [2–5] miljoonaa euroa. Kolmannen lainan erääntymispäiväksi määritettiin 31 päivä joulukuuta 2007 ja korko [3–8] prosenttia korkeammaksi kuin sovellettava peruskorko. Saksan mukaan tähän lainaan sovellettava peruskorko oli kyseisenä ajankohtana siviililain 247 §:n mukainen eli 1,13 prosenttia. Lainan vakuudeksi lentoaseman maa-alueelle ja rakennuksille asetettiin EEL GmbH:n hyväksi kiinteistökiinnitys (Grundschuld), joka vastasi lainan määrää ([2–5] miljoonaa euroa). Tämän määrän lisäksi kiinnitykseen oli määrä lisätä vuosittain [15–23] prosentin korko, jos vakuutta käytettäisiin sen vuoksi, ettei maksuja ole suoritettu⁽⁹⁾. Lisäksi pantiksi annettiin Airport Network BV:n osuudet ANH GmbH:n pääomasta ja ANH GmbH:n osuudet FN GmbH:n pääomasta. Lisäksi annettiin FN GmbH:ta yrityksenä koskeva pantti. Saksa ei ole toimittanut kattavia tietoja tämän vakuuden arvosta.
- (37) Kaiken kaikkiaan FN GmbH sai pelkästään vuonna 2004 [4–10] miljoonaa euroa EEL GmbH:n myöntämiä lainoja (minkä lisäksi tutkittavana on Kleven piirikunnan suoraan myöntämä toinen toimenpidekokonaisuus – ks. 3.2 jakso). Saksan mukaan nämä lainat oli myönnetty entisen sotilaslentoaseman kehittämiseen ja muutostöihin, ei toimintakustannuksiin.
- (38) Vuoden 2004 loppuun mennessä FN GmbH:lle oli jälleen kertynyt tappiota, tällä kertaa 8,3 miljoonaa euroa. FN GmbH näytti jälleen tarvitsevan lisää likvideettejä. EEL GmbH:n myöntämät laina 1 ja laina 2 (yhteensä [10–20] miljoonaa euroa) olisi pitänyt maksaa takaisin 30 päivänä kesäkuuta 2005. Tuolloin FN GmbH oli maksanut osan aiempien lainojen koroista. Saksan mukaan FN GmbH:n yksityiset omistajat kattoivat kuitenkin sille vuosina 2002–2006 aiheutuneet tappiot.
- (39) EEL GmbH myönsi 1 päivänä heinäkuuta 2005 FN GmbH:lle neljännen lainan, jäljempänä 'laina 4', jonka suuruus oli [4–10] miljoonaa euroa ja joka erääntyi 31 päivänä joulukuuta 2010. Lainasopimuksen 1 kohdan 2 alakohdan mukaan laina oli tarkoitettu ainoastaan investointeihin. Lisäksi 2 kohdassa edellytettiin FN GmbH:n (ja pyydettyessä EEL GmbH:n) tarkistavan, että laskut olivat tiukasti sidoksissa lentoaseman valmiiksi saattamiseen ja että EEL GmbH (ei FN GmbH) maksoi lainaan liittyvät laskut. Lisäksi lainojen 1, 2 ja 3, joiden kokonaismäärä oli [15–30] miljoonaa euroa (ilman korkoja), laina-aikaa pidennettiin, jäljempänä 'laina-ajan pidennys 1'. Näiden lainojen erääntymispäivä yhdenmukaistettiin ja siirrettiin 31 päivään joulukuuta 2010. Kaikille näille lainoille määritettiin kiinteä [1–5] prosentin korko, jota alettiin soveltaa 1 päivästä heinäkuuta 2005. Näin ollen lainojen 1, 2 ja 3 korkoa alennettiin. Vakuudeksi asetettiin EEL GmbH:n hyväksi lentoaseman maa-alueita ja rakennuksia koskeva kiinteistökiinnitys (Grundschuld), jonka suuruus vastasi lainan 4 määrää ([4–10] miljoonaa euroa), sen lisäksi, että edellisiä, lainoja 1, 2 ja 3 koskevia pantteja jatkettiin (ja joihin oli tarkoitus lisätä [15–23] prosenttia korkoa vuodessa, jos vakuutta käytettäisiin sen vuoksi, ettei maksuja ole suoritettu). Lisäksi kaikki EEL GmbH:n saatavien turvaamiseksi kaikista lainoista [...] antoi 1 päivänä heinäkuuta 2005 omavelkaisen takauksen (selbstschuldnerische Bürgschaft) enintään [20–30] miljoonan euron määrälle (lisättyinä koroilla ja koronkoroilla). Tällä takauksella pidennettiin [...] 8 päivänä kesäkuuta 2003 lainan 1 osalta myöntämää aiempaa takausta. Lisäksi pantiksi annettiin Airport Network BV:n osuudet ANH GmbH:n pääomasta ja ANH GmbH:n osuudet FN GmbH:n pääomasta. Saksa ei ole toimittanut kattavia tietoja tämän vakuuden arvosta.
- (40) Lisäksi EEL GmbH ja FN GmbH sopivat, että FN GmbH:n olisi maksettava korkoa lainan erääntymispäivänä eli viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2010 ja että jos FN GmbH saavuttaisi kannattavuusrajan ja alkaisi tuottaa voittoa ennen kyseistä päivämäärää, FN GmbH:lla olisi velvollisuus alkaa maksaa korkoa siitä päivästä alkaen, jona se lakkasi tekemästä tappiota. Kun tarkastellaan sovellettavia korkoja kolmen ensimmäisen lainan osalta siihen saakka, kun ne yhdenmukaistettiin 1 päivänä heinäkuuta 2005 tehdyllä lainasopimuksella, 29 päivänä marraskuuta 2010 tehdyn laina-ajan pidentämissopimuksen (Darlehensverlängerungsvertrag) 5 §:ssä (5.4) mainitaan, että kunkin neljän lainan vuosikorko on [15–23] prosenttia, mikäli maksuja ei suoriteta⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Lainamäärän ja kiinteistökiinnityksen määrän välinen [1–3] miljoonan euron suuruinen ero johtuu siitä, että FN GmbH ja EEL GmbH tekivät 14 päivänä heinäkuuta 2004 väliaikaisrahoitusta koskevan sopimuksen, johon liittyi [1–3] miljoonan euron kiinteistökiinnitys. Väliaikaisrahoitusta koskeva sopimus korvattiin lopulta kolmatta lainaa koskevalla 27 päivänä heinäkuuta 2004 tehdyllä sopimuksella, mutta kiinteistökiinnitystä ei peruttu, vaan se on edelleen voimassa, joten kolmatta lainaa koskeva sopimus edellytti vain [1–5] miljoonan euron vakuutta.

⁽¹⁰⁾ Yhteenkään sopimuksista ei sisälly erityisiä säännöksiä, jotka liittyisivät koronmaksun myöhästymiseen, koska asiasta säädetään siviililain 288 §:ssä ja säännöstä sovelletaan kaikkiin lainasopimuksiin.

- (41) Saksa totesi, että EEL GmbH ilmoitti suostuvansa lainojen muuttamiseen etuoikeusasemaltaan huonommiksi (Rangrücktrittklärung) kiinteistökiinnitysvakuuden saatavuuden osalta maaliskuun 2009 ja 31 päivän joulukuuta 2010 välisenä aikana, jotta FN GmbH:n oli mahdollista saada lyhytaikainen laina [pankilta] (ks. johdanto-osan 73 kappale).
- (42) FN GmbH:sta tuli kannattava vuonna 2007. Tästä huolimatta ja aiempien sopimusten vastaisesti FN GmbH ei alkanut maksaa takaisin lainoja eikä korkoja. Osapuolten sopimuksessa sovittuna eräpäivänä, 31 päivänä joulukuuta 2010, FN GmbH oli velkaa EEL GmbH:lle [20–30] miljoonaa euroa lainoja sekä [7–10] miljoonaa euroa korkoja eli yhteensä [24–40] miljoonaa euroa. EEL GmbH suostui pidentämään toisen kerran kaikkien neljän lainan laina-aikaa ja lykkäämään kertyneiden korkojen maksamista, jäljempänä 'laina-ajan pidennys 2'. EEL GmbH ja FN GmbH allekirjoittivat 29 päivänä marraskuuta 2010 viidennen lainasopimuksen, jolla pidennettiin kaikkien lainojen laina-aikaa 31 päivään joulukuuta 2016 saakka.
- (43) Lainan pidennyksen 2 koroksi määritettiin [1–5] prosenttia vuodessa. Saksa totesi, että 29 päivänä marraskuuta 2010 tehdyn lainasopimuksen korko määritettiin lisäämällä [...] peruspistettä 1,24 prosentin viitekorkoon⁽¹⁾. EEL GmbH ja FN GmbH sopivat, että 31 päivään joulukuuta 2010 mennessä maksettavaksi kertyneet korot lisättäisiin lainapääomaan, jolloin sen määrä nousee [24–40] miljoonaan euroon. Lisäksi FN GmbH oli velvollinen maksamaan korkoa neljännesvuosittain ja ensimmäinen korkoerä olisi maksettava vuoden 2011 ensimmäisen neljänneksen loppuun mennessä.
- (44) Seuraavassa taulukossa esitetään viiden arvioitavana olevan lainasopimuksen tärkeimmät piirteet:

Taulukko 3

Yleiskatsaus EEL GmbH:n julkisista tukitoimista FN GmbH:n hyväksi

Määrä (miljoonaa euroa)	Lainasopimuksen pvm	Korko	Eräpäivä/laina-ajan pidennys	Vakuus	Rahoitustapa (EEL)
[11–20]	11.4.2003	[1–5] % yli peruskoron (1,97 %).	Ensimmäinen eräpäivä: 30.6.2005, pidennetty ensin 31.12.2010 asti, toisella kerralla 31.12.2016 asti	— Kiinteistökiinnitykset (Grundschulden) — [...] antama omavelkainen takaus (selbstschuldnerische Bürgschaft) — ANH GmbH:n ja FN GmbH:n osuuksien antaminen pantiksi	Kleven piirikunnan myöntämä laina: ([5–15] miljoonaa euroa, korko [1–5] %); [2–5] miljoonan euron laina, myöntäjä [pankki], (julkinen takaus: Weezen kunta). [2–5] miljoonan euron laina muunnetaan 30.6.2005 ja [pankki] tulee uudeksi velkojaksi.
[2–5]	17.6.2004	[1–5] % yli peruskoron (1,14 %).	Ensimmäinen eräpäivä 30.6.2005, pidennetty ensin 31.12.2010 asti, toisella kerralla 31.12.2016 asti	— Kiinteistökiinnitykset (Grundschulden) — ANH GmbH:n ja FN GmbH:n osuudet	Kleven piirikunnan EEL GmbH:lle myöntämä laina (Kassenkredite)
[2–5]	28.7.2004	[3–8] % yli peruskoron (1,13 %).	Ensimmäinen eräpäivä 31.12.2007, pidennetty ensin 31.12.2010 asti, toisella kerralla 31.12.2016 asti	— Kiinteistökiinnitykset (Grundschulden) — ANH GmbH:n ja FN GmbH:n osuuksien antaminen pantiksi — FN GmbH:ta yrityksenä koskeva pantti	Kleven piirikunnan EEL GmbH:lle myöntämä laina (Kassenkredite) Kleven piirikunta ja Weezen kunta lisäävät EEL GmbH:n pääomaa [0,4–1] miljoonalla eurolla

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

Määrä (miljoonaa euroa)	Lainasopimuksen pvm	Korko	Eräpäivä/laina-ajan pidennys	Vakuus	Rahoitustapa (EEL)
[4–10]	1.7.2005	[1–5] %	Ensimmäinen eräpäivä 31.12.2010, pidennetty 31.12.2016 asti	— Kiinteistökiinnitykset (Grundschulden) — [...]n antama omavelkainen takaus (selbstschuldnerische Bürgschaft), ANH GmbH:n ja FN GmbH:n osuuk-sien antaminen pantiksi	Kleven piirikunta ja Weezen kunta lisäävät EEL GmbH:n pääomaa [0,4–1] miljoonalla eurolla.
[24–40] (= [20–30] (kaikkien neljän lainan yhteismäärä) lisättynä kertyneillä koroilla (= [4–10]))	29.11.2010	[1–5] %	31.12.2016	— Kiinteistökiinnitykset (Grundschulden) — [...] antama omavelkainen takaus (selbstschuldnerische Bürgschaft) — ANH GmbH:n ja FN GmbH:n osuuk-sien antaminen pantiksi	Kaikkien Kleven piirikunnan EEL:lle myöntämien aiempien lainojen (Kassenkredite) ja [pankin] myöntämän lainan laina-ajan pidentäminen sekä Weezen kunnan antaman julkisen takauksen mahdollinen jatkuminen.

- (45) FN GmbH oli vuoden 2011 ensimmäisen vuosineljänneksen lopussa jälleen tilanteessa, jossa se ei kyennyt maksamaan ensimmäistä korkoerää, josta oli sovittu 29 päivänä marraskuuta 2010 tehdyssä laina-ajan pidentämisestä koskevassa sopimuksessa (*Darlehensverlängerungsvertrag*). Kleven piirikunta hyväksyi FN GmbH:n osakkeenomistajan tarjouksen saada FN GmbH:n osakkeita maaliskuuhun 2011 mennessä velan osakkeiksi muuntamisen yhteydessä vastineeksi koron ja pääoman maksujen lykkäämisen jatkumisesta⁽¹²⁾. Tämä velan muuntaminen osakkeiksi allekirjoitettiin kuitenkin virallisesti vasta vuoden 2012 lopussa. Kleven piirikunta omistaa tällä hetkellä 1,88 prosenttia FN GmbH:n osakepääomasta⁽¹³⁾.

3.2 Toimenpide 2: Nordrhein-Westfalenin osavaltion tuki

- (46) Nordrhein-Westfalenin osavaltio myönsi FN GmbH:lle 15 päivänä lokakuuta 2002 julkista tukea 3,525 miljoonaa euroa, jolla rahoitettiin 50 prosenttia seuraavista kustannuksista: asemataso, tankkausalue, rullausteiden leventäminen ja olemassa olevien asematasoalueiden kunnostus, tarkkuuslähestymisvalojärjestelmä, reunavalot, lähtö- ja kiitotievalot.
- (47) Tuen oikeusperusta oli Nordrhein-Westfalenin osavaltion liikenne-, energia- ja aluesuunnitteluministeriön asetus, joka koskee julkisesta tuesta rakennus- ja kunnostustoimenpiteisiin (infrastruktuuri-investointeihin) Nordrhein-Westfalenin lentoasemilla annettuja suuntaviivoja (Richtlinien über die Gewährung von Zuwendungen für Ausbau- und Erneuerungsmaßnahmen auf Flugplätzen RdErl. Mbl.NRW.1993, s. 617), jäljempänä 'vuoden 1993 asetus'). Nämä suuntaviivat korvattiin sittemmin suuntaviivoilla, jotka olivat voimassa 1 päivästä tammikuuta 2003 1 päivään tammikuuta 2008 (VA 5-10-60/195- v. 25 November 2002)⁽¹⁴⁾.
- (48) Vuoden 1993 asetuksessa säädettiin rahoitustuen myöntämisestä kattamaan investointikustannuksia, jotka liittyvät tietyntyyppiseen lentoasemainfrastruktuuriin, kuten kiitoteihin, rullausteihin, asematasoihin, suojavyöhykkeisiin, lennonjohtoinfrastruktuuriin (torni, tutka, optiset hälytysjärjestelmät), suunnistusvaloihin, laskeutumisen optisiin apuvälineisiin, monikerroksisiin rakennuksiin (terminaalit, lentokonehallit jne.), pysäköintitiloihin, aitoihin, lentoturvallisuusinfrastruktuuriin, toimituksiin ja jätehuoltoon, meluntorjuntaan, palontorjuntaan, talvi- ja pelastuspalveluihin sekä maisemansuojeluun ja ympäristönsuojeluun liittyvien korvaavien toimenpiteiden investointikustannuksiin. Nordrhein-Westfalenin osavaltion vuoden 1993 asetuksella myöntämän tuen määrä vastasi jopa 40:tä prosenttia edellä mainitun lentoasemainfrastruktuurin tukikelpoisista

⁽¹²⁾ 31 päivänä maaliskuuta 2011 tehdyn sopimuksen jälkeen osakkeet siirrettiin EEL GmbH:lle 31 päivänä joulukuuta 2011. Ne luovutettiin myöhemmin Kleven piirikunnalle.

⁽¹³⁾ Tämä päätös ei koske kyseistä velan muuntamista osakkeiksi eikä muita toimenpiteitä, joita Saksa on saattanut myöntää FN GmbH:n hyväksi vuodesta 2011 alkaen.

⁽¹⁴⁾ https://recht.nrw.de/lmi/owa/br_bes_text?anw_nr=1&gld_nr=9&ugl_nr=96&bes_id=1284&val=1284&ver=7&sg=&aufgehoben=N&menu=1

kustannuksista. Kansainväliset ja alueelliset lentoasemat voivat saada tukea enintään 65 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista. Pysäköintialueiden, aitojen ja lentoturvallisuusinfrastruktuurin osalta tukea voidaan myöntää jopa 80 prosenttiin tukikelpoisista kustannuksista lentoaseman pyynnöstä.

3.3 Toimenpide 3: Kleven piirikunnan suoraan FN GmbH:lle lentoasemakiinteistön ostoa varten myöntämä tuki

- (49) Kuten johdanto-osan 28 kappaleessa kuvataan, Saksan liittohallitus myi lentoasemakiinteistön 14 päivänä maaliskuuta 2002 FN GmbH:lle [5–15] miljoonan euron hintaan. Samana päivänä Kleven piirikunta teki FN GmbH:n kanssa sopimuksen, joka koski väliaikaisrahoituksen myöntämistä osaan lentoaseman kiinteistön hankintakustannuksista. Väliaikaisrahoitus myönnettiin korottomana lainana, jonka kokonaan kattavana vakuutena olivat lentoaseman kiinteistöt (arvo [5–15] miljoonaa euroa lainan myöntämispäivänä). Tuolloin sovittiin, että Kleven piirikunta ennakkorahoittaa [4–10] miljoonaa euroa kyseisestä [5–15] miljoonasta eurosta. ANH GmbH:n emoyhtiön Airport Network B.V:n piti maksaa ensimmäinen, [2–5] miljoonan euron erä tästä korottomasta lainasta takaisin Kleven piirikunnalle 30 päivään joulukuuta 2003 mennessä (minkä se tekikin). Toinen, [2–5] miljoonan euron erä oli maksettava viiden vuoden kuluttua lentoaseman lentotoiminnan aloittamis-päivästä, viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2007, ellei Kleven piirikunnan ja FN GmbH:n välisen sopimuksen työpaikkojen luomista koskeva lauseke (350 työpaikkaa) olisi toteutunut.
- (50) Kleven piirikunta päätti 8 päivänä heinäkuuta 2004, että FN GmbH:n ei tarvitse maksaa takaisin toista [2–5] miljoonan euron erää, koska yli 350 työpaikkaa oli jo luotu.

3.4 Toimenpide 4: Julkinen tuki EEL GmbH:lle

- (51) Jotta EEL GmbH pystyi myöntämään lainoja FN GmbH:lle, se tarvitsi itse jälleenrahoitusta. EEL GmbH on saanut itselleen jälleenrahoitusta seuraavilla lainoilla:
- a) [5–15] miljoonan euron ja [2–5] miljoonan euron lainat [1–5] prosentin korolla vuodessa. Ne erääntyvät 30 päivänä kesäkuuta 2005. Lainat myönsi Kleven piirikunta; ensimmäisen 11 päivänä huhtikuuta 2003 ja jälkimmäisen 16 päivänä kesäkuuta 2004.
- b) [1–5] miljoonan euron laina [2–5] prosentin korolla vuodessa, erääntyy 30 päivänä joulukuuta 2007. Kleven piirikunta myönsi tämän lainan 28 päivänä heinäkuuta 2004 ⁽¹⁵⁾.
- (52) Osakkeenomistajat muuttivat heinäkuussa 2005 EEL GmbH:n pääomarakennetta, kun ne päättivät [5–15] miljoonan euron pääomanlisäyksestä ja [1–4] miljoonan euron suuruudesta velan muuntamisesta osakkeiksi, mikä supisti ensimmäisen lainan lainavelkaa [3–13] miljoonaan euroon. EEL GmbH maksoi takaisin toisen, [2–5] miljoonan euron suuruisen lainan. Lisäksi jäljellä olleiden [3–13] miljoonan euron ja [2–5] miljoonan euron lainasopimusten voimassaoloaika pidennettiin 31 päivään joulukuuta 2010. Koroksi määritettiin 1 päivänä heinäkuuta 2005 [3–8] prosenttia ja 1 päivästä marraskuuta 2005 alkaen [3–8] prosenttia. Näiden kahden lainan laina-aikaa jatkettiin 29 päivänä marraskuuta 2010 jälleen 31 päivään joulukuuta 2016 saakka, ja koroksi määritettiin [3–8] prosenttia.
- (53) Kleven piirikunta lisäsi edelleen EEL GmbH:n pääomaa vuonna 2006 ([1–5] miljoonaa euroa) ja 2007 ([2–6] miljoonaa euroa). Nämä määrät on kirjattu pääomavaranoksi yhtiöön, ja ne on maksettava takaisin lainojen takaisinmaksun yhteydessä vuoden 2016 lopussa. Kaiken kaikkiaan kaksi julkista osakkeenomistajaa on myöntänyt EEL GmbH:lle [24–40] miljoonaa euroa ([15–25] miljoonan euron pääomanlisäys, mukaan lukien velan muuntaminen osakkeiksi, ja [10–20] miljoonaa euroa lainoina).
- (54) Tämän ohella EEL GmbH sai 2 päivänä toukokuuta 2003 yksityisomistuksessa olevalta [pankilta] [2–5] miljoonan euron lainan. Lainan erääntymispäiväksi määritettiin 30 päivä kesäkuuta 2005, ja sen korko oli [1–5] prosenttia. Weezen kunta myönsi tälle lainalle täyden julkisen takauksen EEL GmbH:n ja [pankin] hyväksi. Tämä laina muunnettiin 30 päivänä kesäkuuta 2005 ja julkisessa omistuksessa oleva [pankki] ([pankin] tytäryhtiö) korvasi velkojana [pankin]. Laina-aikaa pidennettiin ensin 30 päivään joulukuuta 2010, korkona [1–5] prosenttia, ja vuonna 2010 sitä pidennettiin toisen kerran 31 päivään joulukuuta 2016, ja koroksi määritettiin [1–5] prosenttia.

⁽¹⁵⁾ Tämä tarkoittaa sitä, että kun EEL GmbH pidensi FN GmbH:lle myönnettyjen lainojen laina-aikaa, myös sen omien, Kleven piirikunnan myöntämien lainojen ja [pankin] myöntämän [1–5] miljoonan euron lainan laina-aikoa pidennettiin vastaavasti.

4. SYYT MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEEN

4.1 Toimenpide 1 – EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämät lainat

- (55) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio ilmaisi epäilyksensä siitä, oliko EEL GmbH:n lainojen myöntäminen FN GmbH:lle ja niiden laina-aikojen pidentäminen tapahtunut markkinaehdoin. Komissio totesi ensinnäkin, että Saksa ei ollut toimittanut lainansaajan luottotietoja tai luottokelpoisuusluokitusta. Komissio ei myöskään voinut sulkea pois sitä mahdollisuutta, että FN GmbH saattoi olla taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys. Lisäksi komissio huomautti, ettei Saksa ollut selittänyt millään lailla yksittäisiin lainoihin sovellettavaa korkoa tai asetettuja vakuuksia. Komissio totesi myös, että se ei ollut saanut selitystä sille, miksi julkisessa omistuksessa oleva lainanantaja oli toistuvasti suostunut pidentämään lainojen laina-aikaa siirtämällä joka kerran niiden erääntymistä ja miksei lainapääomaa tai korkoja ollut tähän saakka peritty lainkaan takaisin.
- (56) Näiden seikkojen perusteella komissio katsoi alustavasti, että myöntäessään lainoja FN GmbH:lle ja pidentäessään niiden laina-aikaa EEL GmbH ei ollut toiminut kuin markkinataloussijoittaja tai -velkoja. Kun otetaan huomioon, että FN GmbH oli ilmeisesti ollut koko kyseisen ajan vaikeuksissa oleva yritys, joka ei kyennyt saamaan rahoitusta liikepankeilta ainakaan vuoden 2010 loppuun saakka, komissio katsoi alustavasti, että lainojen koko määrä, johon lisätään erääntyneet korot, olisi luokiteltava valtiontueksi.
- (57) Koska nämä toimenpiteet oli pantu täytäntöön ilmoittamatta niistä komissiolle, komissio katsoi alustavasti niiden olevan sääntöjenvastaista valtiontukea.
- (58) Lopuksi komissio esitti epäilyjä siitä, soveltuvatko kyseessä olevat sopimukset sisämarkkinoille, jos ne katsotaan valtiontueksi, ja erityisesti, ovatko ne pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien suuntaviivojen ⁽¹⁶⁾ mukaiset.

4.2 Toimenpide 2 – Nordrhein-Westfalenin osavaltion tuki FN GmbH:lle

- (59) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio totesi, että Nordrhein-Westfalenin osavaltion FN GmbH:lle myöntämä tuki oli valikoiva toimenpide, koska kaikki osavaltion lentoasemat eivät voineet saada tällaista tukea. Koska tuki on peräisin julkisista varoista ja se antaa lentoasemalle edun investointituen muodossa, ei voitu sulkea pois sitä mahdollisuutta, että tuki oli valtiontukea.
- (60) Koska nämä toimenpiteet oli pantu täytäntöön ilmoittamatta niistä komissiolle, komissio katsoi alustavasti niiden olevan sääntöjenvastaista valtiontukea.
- (61) Lopuksi komissio esitti epäilyjä siitä, soveltuuko kyseessä oleva toimenpide sisämarkkinoille, jos se katsotaan valtiontueksi, ja erityisesti, onko se pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevilla suuntaviivoilla ⁽¹⁷⁾ vahvistettujen sääntöjen mukainen.

4.3 Toimenpide 3 – Kleven piirikunnan suora tuki FN GmbH:lle

- (62) Kleven piirikunnan FN GmbH:lle antaman suoran tuen osalta komissio katsoi alustavasti, että yksikään yksityinen sijoittaja ei olisi antanut sellaista avustusta vaatimatta korvausta. Lisäksi komissio epäili, olisiko markkinataloussijoittaja suostunut luopumaan osasta takaisinmaksettavaa avustusta sillä perusteella, että avustuksella luodaan työpaikkoja alueelle.
- (63) Koska nämä toimenpiteet oli pantu täytäntöön ilmoittamatta niistä komissiolle, komissio katsoi alustavasti niiden olevan sääntöjenvastaista valtiontukea.
- (64) Lopuksi komissio esitti epäilyjä siitä, soveltuuko kyseessä oleva toimenpide sisämarkkinoille, jos se katsotaan valtiontueksi, ja erityisesti, onko se pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevilla suuntaviivoilla ⁽¹⁷⁾ vahvistettujen sääntöjen mukainen.

⁽¹⁶⁾ Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2).

⁽¹⁷⁾ Ks. alaviite 16.

4.4 Toimenpide 4 – Pääomanlisäykset ja lainat EEL GmbH:n hyväksi

- (65) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio ilmaisi epäilyksensä siitä, oliko julkisten osakkeenomistajien EEL GmbH:lle myöntämä rahoitus ja laina-aikojen pidentäminen tapahtunut markkinaehdoin.
- (66) Koska nämä toimenpiteet oli pantu täytäntöön ilmoittamatta niistä komissiolle, komissio katsoi alustavasti niiden olevan sääntöjenvastaista valtiontukea.
- (67) Lopuksi komissio esitti epäilyjä kyseisten toimenpiteiden soveltuvuudesta sisämarkkinoille, jos ne katsotaan valtiontueksi.

5. SAKSAN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

5.1 Yleiset huomiot

5.1.1 Hankkeen tausta

- (68) Saksa muistuttaa hankkeen taustasta, jota on kuvattu edellä 2.1 ja 2.2 jaksossa. Hankkeen Euroregionales Zentrum für Luftverkehr, Logistik und Gewerbe perustarkoituksena oli yksityisesti omistetun ja hallinnoidun siviililentoaseman kehittäminen entiselle sotilaslentoasemalle.
- (69) Saksa väittää, että ulkoiset tekijät haittasivat liikenteen kasvua. Ensinnäkin Niederrhein-Weezen lentoasemaa pääpaikkanaan pitäneen V-Birdin konkurssi lokakuussa 2004 aiheutti huomattavan liikennemäärän menetyksen, jota Ryanairin ja Hapagflyn lisälennot eivät pystyneet täysin kompensoimaan ennen kuin vuonna 2008, jolloin liikenne palasi vuoden 2004 tasolle. Toiseksi useat kansallisissa tuomioistuimissa vireille pannut oikeustoimet aiheuttivat lentoyhtiöille toistuvasti oikeudellista epävarmuutta⁽¹⁸⁾ ja merkitsivät FN GmbH:lle ennalta arvaamattomia lisäkustannuksia. Ennen lopullisen liikenneluvan saamista vuonna 2009 FN GmbH ei voinut käynnissä olevien oikeudenkäyntien vuoksi toteuttaa strategiaansa ja päätyi sopimaan riita-asiat tuomioistuimen ulkopuolella. Myönteinen lopputulos edellytti kuitenkin, että FN GmbH maksoi näiden oikeudenkäyntien osapuolille korvauksia, joiden suuruus oli [5–10] miljoonaa euroa. Kolmanneksi lentoaseman liikenne kärsi vuonna 2010 Islannissa tapahtuneen Eyjafjallajökull-tulivuoren purkautumisesta seuranneista liikennehäiriöistä. Neljänneksi Saksa toteaa, että maassa otettiin syyskuussa 2010 käyttöön matkustajaverot, joka heikensi Niederrhein-Weezen kilpailukykyä suhteessa muihin eurooppalaisiin lentoasemiin, joihin ei sovelleta kyseistä veroa. Saksan mukaan tästä seurasi se, että Ryanair supisti Niederrhein-Weezestä harjoittamaansa toimintaa, mikä puolestaan johti matkustajamäärän laskuun sekä vuonna 2011 että vuonna 2012.
- (70) Saksa väittää, että huolimatta näistä kielteisistä tapahtumista, joihin FN GmbH, EEL GmbH tai niiden osakkaat eivät voineet vaikuttaa, hankkeen onnistumisesta on osoituksena liikenteen tasainen lisääntyminen tarkastelun kohteena olevan ajanjakson aikana (ks. johdanto-osan 18 kappale; kasvu vastaa eri asiantuntijatarkasteluissa esitettyjä liikenne-ennusteita tai jopa ylittää ne (vuotta 2011 lukuun ottamatta). Lisäksi Saksa huomauttaa, että FN GmbH pystyi lisäämään myös muusta toiminnasta kuin ilmailusta saatavia tuloja ja parantamaan kannattavuuttaan ajan mittaan.

5.1.2 Lentoaseman yksityisen rahoituksen logiikka

- (71) Saksa huomauttaa, että Niederrhein-Weezen lentoasema on ollut menestyksellinen hanke, sillä se on nykyään Nordrhein-Westfalenin kolmanneksi suurin lentoasema. Samalla se on ainutlaatuinen esimerkki yksityistetystä infrastruktuurista, joka on myyty markkinahintaan. Saksa lisää, että investoinnit lentoasemaan ovat olleet koko ajan erittäin korkealla tasolla. Vuosina 2002–2011 FN GmbH:n investointien kokonaismäärä oli [60–90] miljoonaa euroa, josta [20–30] miljoonaa euroa kohdistettiin kaupallisten rakennusten rakentamiseen, [10–20] miljoonaa euroa lento- ja asematasotiloihin ja [5–10] miljoonaa euroa hankkeiden käynnistämiseen ja laajentamiseen. Saksa väittää, että yksityistämisen jälkeen FN GmbH pystyi koko ajan turvautumaan näiden merkittävien investointien rahoittamisessa yksityisiin varoihin, joita olivat i) osakkeenomistajien myöntämät lainat ja pääomanlisäykset, ii) liikepankkien myöntämät lainat ja iii) FN GmbH:n omat liiketoimintavoitot.
- (72) Enemmistöosakkaan antaman tuen osalta Saksa katsoo, että ANH GmbH ja sen omat osakkaat ovat toistuvasti tukeneet tytäryhtiötään FN GmbH:ta sille alkuvaiheessa syntyneiden liiketoiminnan tappioiden kattamisessa sekä

⁽¹⁸⁾ Ks. alaviite 7.

sen investoinneissa lentoaseman infrastruktuuriin. Tämä tuki myönnettiin pääomalisäyksinä ja lainoina, joiden osalta suurin osakas ilmoitti suostuvansa lainojen muuttamiseen etuoikeusasemaltaan huonommiksi (Rangrücktrittklärung). Tällä tavoin suurin osakkeenomistaja muutti saatavat pääomaksi, joka ei enää voinut kuulua omaisuuden arvoon selvitystilan yhteydessä. Saksa toteaa kuitenkin, että ainoat yksityiset osakkeenomistajat eivät olisi pystyneet huolehtimaan tällaisen kalliin investoinnin rahoituksesta kokonaisuudessaan, vaan tarvitsivat rahoitusta myös muista lähteistä, ja sitä pystyivät tarjoamaan markkinaehdoin ainoastaan julkiset viranomaiset. Tämä ulkopuolinen tuki oli jo otettu huomioon vuoden 2003 liiketoimintasuunnitelmassa (ks. johdanto-osan 95 kappale).

- (73) *Liikepankkien* lainojen osalta Saksa väittää, että FN GmbH pystyi kaupallisen menestyksensä ansiosta saamaan luottoa liikepankeilta erittäin nopeasti. Saksan mukaan rahoituksen saanti pankeilta osoitti yksityiseen rahoitukseen perustuvan liiketoimintamallin kestävyuden. Vuoden 2009 ensimmäisellä puoliskolla FN GmbH pystyi allekirjoittamaan lainasopimuksen [0–10] miljoonan euron investointilainasta [pankin] kanssa. Tämän lainan korko oli [2–6] prosenttia, mutta se oli toissijainen suhteessa EEL GmbH:n saataviin, jotka liittyivät sen FN GmbH:lle myöntämiin lainoihin (minkä vuoksi EEL GmbH:n oli tarpeen suostua lainojen muuttamiseen etuoikeusasemaltaan huonommiksi). Lainan eräpäiväksi määritettiin 31 päivä joulukuuta 2010. Saksan mukaan vakuuden asettamisedot ja sopimusten korot olivat tämän vuoksi FN GmbH:n kannalta melko suotuisat. FN GmbH on maksanut [pankin] myöntämän lainan kokonaan takaisin sen erääntymispäivänä. Saksa lisää, että [pankki] tarjosi FN GmbH:lle kahta luottojärjestelyä ([8–15] miljoonaa euroa ja [1–5] miljoonaa euroa) viitteellisellä [1–5] prosentin korolla ⁽¹⁹⁾ ja että [pankin] kanssa voitiin allekirjoittaa noin [0–3] miljoonan euron suuruinen rahoitusleasingsopimus.
- (74) *Omarahoituksen* osalta Saksa toteaa, että FN GmbH pystyi vähitellen rahoittamaan omat investointinsa positiivisten operatiivisten kassavirtojen kautta. Ensimmäinen positiivinen käyttökate (tulos ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia) saavutettiin vuonna 2006 ja ensimmäinen nettovoitto vuonna 2007 eli vain muutama vuosi toiminnan alkamisen jälkeen. Lisäksi Saksa moittii komissiota FN GmbH:n liikevaihto- ja kustannuslukujen esittämisestä virheellisellä ja harhaanjohtavalla tavalla menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä. Saksa toimittikin seuraavat vertailutiedot liikevaihdon ja kustannusten kehityksestä vuosina 2003–2010:

Taulukko 4

FN GmbH:n tulot ja kustannukset vuosina 2003–2010

	(tuhatta euroa)							
Vuosi	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liikevaihto (Umsatz)	2 225	7 968	7 364	7 136	8 281	13 338	19 900	23 759
Muut toiminnan tuotot (Sonstige betriebliche Erträge)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— mukaan lukien verotukseen liittyvä tonttiliiketoimi (Grundstückstransaktion)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Hankinnat (Materialaufwand)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Henkilöstökustannukset (Personalaufwand)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Muut toimintakustannukset (Sonstiger betrieblicher Aufwand)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

⁽¹⁹⁾ Tätä tarjousta ei kuitenkaan koskaan hyödynnetty.

- (75) Saksa väittää, että komissio oli jättänyt erityisesti ottamatta huomioon kaikki julkisiin tehtäviin liittyvät kustannukset (muun kuin taloudellisen toiminnan kustannukset), joiden ei voida katsoa johtuvan lentoaseman päivittäisestä toiminnasta ja jotka alentavat liiketoiminnan tulosta keinotekoisesti. Saksa katsoo, että seuraava taulukko kuvastaa FN GmbH:n todellista toiminnallista kannattavuutta:

Taulukko 5

FN GmbH:n mukautettu kustannusrakenne (ilman julkisiin tehtäviin liittyviä kustannuksia)

(tuhatta euroa)

Vuosi	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vuosikertomuksen mukainen voitto	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Julkiset tehtävät	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
a) Turvallisuus ja turvatoimet, joista	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Paloturvallisuus (henkilöstö)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Investointikustannusten kuolettaminen (paloturvallisuus)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Kuoletuskustannukset (videovalvonta)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Partiointi	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Turvahenkilöstö	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
b) ilma-alusten ja matkustajien suojele	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Hallintalaitteet (henkilöt ja esineet)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Lentoturvallisuus DFS TTC	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
— Kuoletukset (lennonjohdotorni)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Mukautettu vuotuinen voitto	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)
Mukautettu käyttökate	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)	(...)

5.1.3 Tuen käsite – lentoasemien rakentaminen tarkasteltuna muuna kuin taloudellisena toimintana

- (76) Saksa katsoo, ettei lentoaseman rakentaminen ole sellaista taloudellista toimintaa, jota yksityiset sijoittajat olisivat valmiita toteuttamaan yksinään, ja ettei tällaisesta ole esimerkkejä Euroopassa (ks. seuraava jakso). Saksan mukaan yksityiset sijoittajat ovat paljon kiinnostuneempia hoitamaan jo olemassa olevan lentoasemainfrastruktuurin toimintaa, koska siinä riskit ovat pienemmät ja hallittavissa.

- (77) Saksa ehdotti, että lentoasemainfrastruktuurin rakentamisen ei pitäisi enää kuulua valtiontukien valvonnan piiriin, jotta saataisiin korjattua yksityisten investointien puutetta tällä alalla. Saksa väittää, että tällaisen infrastruktuurin rakentaminen on väline, jolla valtio voi ohjata talouskehitystä ja jäsentää maankäytön suunnittelua liikennepoliittikan kautta.
- (78) Lisäksi Saksa katsoo, että julkinen tuki tässä asiassa oli kohdistettu lähinnä julkisiin tehtäviin, jotka eivät kuulu komission harjoittaman valtiontukien valvonnan piiriin. Yhteensä [20–30] miljoonan euron määrästä [20–30] miljoonaa euroa on investoitu paloturvallisuus- ja turvajärjestelmiin. Saksa lisäsi, että loput [2–5] miljoonaa euroa oli käytetty kokonaan muiden toimintojen rahoittamiseen vuonna 2011.

5.1.4 Tuen käsite – hypoteettisen vertailukohteen olevan sijoittajan puuttuminen

- (79) Saksa katsoo, ettei yksityisomistuksessa olevien alueellisten lentoasemien infrastruktuurin rahoitukselle ole markkinoita Euroopassa. Saksan mukaan Euroopassa on vain muutama täysin yksityistetty lentoasema. Esimerkkeinä voidaan mainita Glasgow-Prestwick ja Luton. Vaikka tällaisten täysin yksityisten lentoasemien osalta ei ollut aloitettu valtiontukitutkimusta, Saksa epäili, oliko mahdollista, ettei näille lentoasemille ollut myönnetty lainkaan julkista tukea. Saksa korosti, että jopa Lübeck-Blankeseen lentoaseman kohdalla lentoaseman omistus palautui Lyypekin kaupungille vuonna 2009. Yksityisen omistuksen vähäisyys liittyy korkeisiin kiinteisiin kustannuksiin, joita väistämättä aiheutuu lentoaseman infrastruktuurin rakentamisesta, minkä komissio on myöntänyt luonnoksessaan vuoden 2014 ilmailusuuntaviivoiksi, jotka olivat valmisteilla muodollisen tutkintamenettelyn alkaessa⁽²⁰⁾. Lisäksi Saksa totesi, että pakollisen sertifiointimenettelyn aiheuttamat oikeudelliset epävarmuustekijät, samaan aikaan annettu Aéroports de Paris -tuomio ja kansainvälisen sopimuksen allekirjoittaminen Saksan ja Alankomaiden välillä jarruttivat yksityisten sijoittajien lähtemistä tämällyyppiseen hankkeeseen. Saksan mukaan menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetystä komission alustavassa arvioinnissa oli virheellisesti jätetty huomiotta se, että liikepankit olivat odotetusti vastahakoisia rahoittamaan yksityisten lentoasemien rakentamista ja että alalla ei ollut toimivia markkinoita.
- (80) Saksa katsoo, että komission alustava arviointi ei perustunut selkeisiin kriteereihin arvioitaessa tarkasteltavina olevien toimenpiteiden soveltuvuutta markkinoille. Saksan mukaan komission olisi päinvastoin pitänyt nojautua yleisiä postipalveluja koskevaan vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön⁽²¹⁾, mikä vahvistaisi, että verkon perustaminen ja ylläpito eivät ole puhtaasti kaupallisen lähestymistavan mukaisia. Lisäksi Saksa ehdottaa tukeutumista komission voimassa olevaan käytäntöön, jonka yhteydessä komissio on väitetysti hyväksynyt samankaltaisia tukitoimenpiteitä. Näitä näkemyksiä tukeakseen Saksa käytti esimerkkinä Kassel-Calden lentoasemainfrasturktuurin rahoittamista.
- (81) Saksa päätteli, että lentoaseman onnistuneen kehittämisen perusteella mikä tahansa yksityinen sijoittaja olisi investoinut Niederrhein-Weezen lentoasemaan Saksan tavoin.

5.1.5 FN GmbH:ta ei voi luokitella vaikeuksissa olevaksi yritykseksi

- (82) Saksa kiistää komission alustavan päätelmän, jonka mukaan FN GmbH saatettaisiin voida luokitella yhteisön suuntaviivoissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi⁽²²⁾, jäljempänä 'pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevat suuntaviivat', tarkoitetuksi vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.
- (83) Saksa esittää väitteelle viisi perustelua. Ensinnäkin FN GmbH oli päässyt voitolliseksi jo hyvin lyhyen käynnistysvaiheen jälkeen (ensimmäinen positiivinen käyttökate vuonna 2006 – julkiset tehtävät pois lukien – ja ensimmäinen nettovoitto vuonna 2007). Saksa toteaa, että komission arvioidessa alueellisten lentoasemien hyväksi toteutettuja rahoitustoimenpiteitä se ei ole koskaan luokitellut tappiollista tuensaajaa vaikeuksissa olevaksi yritykseksi käynnistysvaiheen aikana. Saksa katsoo, että jos komissio pitää kiinni tällaisesta päättelystä, mitään lentoasemainfrastruktuuria ei voitaisi enää rahoittaa.
- (84) Toiseksi Saksa väittää, että mitkään vaikeuksissa olevan yrityksen "kovat" arviointiperusteet eivät ole täyttyneet missään vaiheessa. Saksa kiistää menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetyt huomautukset, jotka koskevat negatiivista pääomaa, ja lisää, että enemmistöosakas piti yrityksen taloudellisesti pinnalla – lainalla,

⁽²⁰⁾ Lisätietoja lopullisten vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen laadinnasta johdanto-osan 38 kappaleessa.

⁽²¹⁾ Ks. yhdistetyt asiat Chronopost v. Ufex ym., C-83/01 P, C-93/01 P ja C-94/01, ECLI:EU:C:2003:388, 37 kohta.

⁽²²⁾ Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2).

uudella pääomankorotuksella ja suostumalla lainojen muuttamiseen etuoikeusasemaltaan huonommiksi (Rangrücktrittklärung). Lisäksi Saksa kiistää komission tulkinnan unionin yleisen tuomioistuimen tuomioista asioissa T-102/07 ja T-120/07, Freistaat Sachsen v. komissio, siltä osin kuin se merkitsee automaattista yhteyttä negatiivisen pääoman olemassaolon ja vaikeuksissa olevaksi yritykseksi luokittelun välillä. Saksan mukaan negatiivinen pääoma on vain yksi monista kriteereistä, jotka unionin yleinen tuomioistuin on määrittänyt todetakseen, onko yritys vaikeuksissa.

- (85) Kolmanneksi Saksa toteaa, että FN GmbH:ssa ei ole havaittavissa merkkejä siitä, että yritys olisi vaikeuksissa, koska FN GmbH:n liiketoiminnan kehitys on ollut positiivista sen perustamisesta lähtien. Varsinkaan FN GmbH:n korkokulujen kasvaminen ei ole merkki taloudellisista vaikeuksista kuten ylivelkaantumisesta, vaan se kertoo pikemminkin suurimman osakkaan toistuvista investoinneista FN GmbH:hon.
- (86) Neljänneksi Saksa väittää, että FN GmbH pystyi ratkaisemaan taloudelliset vaikeutensa omien liiketoimintavoittojensa, liikepankkien myöntämien lainojen sekä suurimman osakkaansa antamien lainojen ja varojen avulla.
- (87) Lopuksi Saksa väittää, että FN GmbH:ta ei voida pitää pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevissa suuntaviivoissa tarkoitettuna vaikeuksissa olevana yrityksenä, koska suuntaviivojen mukaan yritystä ei voida lukea tällaiseksi yritykseksi kolmen vuoden ajan sen perustamisesta (kuten FN GmbH).

5.1.6 Kilpailun vääristyminen

- (88) Saksa väittää, että komissio ei menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä pystynyt osoittamaan tukitoimenpiteiden vaikutuksia kilpailuun merkityksellisillä markkinoilla, jotka se jätti määrittelemättä.
- (89) Näiden yleisten huomautusten jälkeen Saksa otti kantaa arvioitavina oleviin toimenpiteisiin:

5.2 Toimenpide 1: EEL GmbH:n tuki FN GmbH:lle

5.2.1 EEL GmbH:n määräysvalta FN GmbH:ssa

- (90) Saksa väitti, että kaikki EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämistä lainoista rahoitetut maksut olivat EEL GmbH:n tiukassa valvonnassa, ja se seurasi niiden siirtämistä suoraan velkojille FN GmbH:n puolesta (treuhänderisch).
- (91) Saksan mukaan EEL GmbH pystyi näin varmistamaan, että sen resurssit suunnattaisiin yksinomaan investointeihin, ei päivittäiseen toimintaan.
- (92) Saksa toteaa lisäksi, että Kleven piirikunnalle ja Weezen kunnalle on EEL GmbH:n osakkaina myönnetty FN GmbH:n perustamisasiakirjassa (Geschäftsvertrag) useita yksinoikeuksia, kuten valtuudet nimittää FN GmbH:n toimitusjohtaja (käytetty vuonna 2004) ja useita veto-oikeuksia, jotka koskevat yksittäisiä hallintotoimenpiteitä sekä muutoksia FN GmbH:n pääomaan tai sen myyntiä. Nämä oikeudet ovat voimassa siihen saakka, kunnes FN GmbH on maksanut kaikki velkansa näille kahdelle osakkaalle.

5.2.2 Ennakoarviointi markkinaolosuhteista ja tarvittavista investoinneista

- (93) Saksa väitti, että tutkinnan kohteena olevan ajanjakson aikana kaikkien investointipäätösten perustana olivat markkinatutkimukset, joiden päätelmät järjestelmällisesti osoittivat investointien olevan tarpeen.
- (94) Tältä osin Saksa mainitsee ensin ([...]:n) vuonna 1998 tekemän tutkimuksen, jonka mukaan Niederrhein-Weeze-hanke vaikutti olevan taloudellisesti terve ja kestävä. Saksa mainitsi myös muita pian tämän jälkeen tehtyjä tutkimuksia, joissa suositeltiin uuden lentoasemainfrastruktuurin erikoistumista halpalentoyhtiösegmentille, joka määriteltiin 1990-luvun lopulla lupaavimmaksi kasvulähteeksi. Nimenomaan halpalentoyhtiöliikennettä varten suunnitellun infrastruktuurin rakentaminen, lentoaseman maantieteellinen sijainti (vaikutusalueella noin 35 miljoonaa asukasta) ja Amsterdamin ja Düsseldorfin lentoasemien toimiminen täydellä kapasiteetilla kuvattiin kilpailueduiksi.

- (95) Korostaakseen lentoaseman ennakoitua taloudellista menestystä Saksa viittaa myös muihin liiketoimintasuunnitelmiin, jotka perustuivat halpalentoyhtiöliikenteen odotettuun kasvuun, lähimpien lentoasemien kapasiteetin täyttymiseen ja sopimusten allekirjoittamiseen Ryanairin kanssa. Ympäristönsuojelua koskevien sääntöjen noudattamistarpeen vuoksi FN GmbH teetti [...]lla samanaikaisesti lentoliikenne-ennusteen, jäljempänä '[...]-analyysi', jossa ennakoitiin vuoden 2010 matkustajamääräksi 2,88 miljoonaa, ja vuoden 2020 matkustajamääräksi 3,1–4,85 miljoonaa. Saksa toteaa liikennelukujen osoittavan, että liiketoimintasuunnitelmaa on noudatettu tarkasti vuoteen 2010 saakka huolimatta edellä kuvatuista epäsuotuisista tapahtumista.
- (96) Lisäksi Saksa selostaa, että FN GmbH tilasi Ryanairin lentoasemalla harjoittaman toiminnan laajentumisen johdosta vuonna 2009 toisen liiketoimintasuunnitelman, joka kattaa vuodet 2009–2020, jäljempänä 'vuoden 2009 liiketoimintasuunnitelma'. Liiketoimintasuunnitelma toimitettiin [pankille], joka pystyi näin ottamaan tämän asiantuntijatutkimuksen huomioon tehdessään päätöksen kaupallisen lainan myöntämisestä FN GmbH:lle.
- (97) Näiden seikkojen perusteella Saksa kiisti komission alustavan näkemyksen, jonka mukaan FN GmbH:n liiketoimintamalli ei ollut kestävä ja yksityistäminen toteutettiin poliittisten näkökohtien perusteella eikä puhtaasti kaupallisiin ehdoin.

5.2.3 EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämien lainojen markkinaehtoisuus

- (98) Saksa katsoi, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä käytetään virheellistä oikeusperustaa arvioitaessa EEL GmbH:lle myönnettyjen lainojen korkojen markkinaehtoisuutta. Saksan mukaan komissio käytti arvioinnissaan vuonna 2008 antamaansa tiedonantoa viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta ⁽²³⁾, jäljempänä 'vuoden 2008 viitekorkotiedonanto'. Saksa väittää, että koska useimmat tarkastelun kohteena olevat toimenpiteet myönnettiin vuosina 2003–2005, komission olisi pitänyt soveltaa vuoden 1997 tiedonantoa viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenelmästä ⁽²⁴⁾, jäljempänä 'vuoden 1997 viitekorkotiedonanto'.
- (99) Lisäksi riippumatta siitä, kumpaa näistä kahdesta tiedonannosta on sovellettava ajallisesti, Saksa kyseenalaisti kaikkien komission viitekorkojen sovellettavuuden nyt käsiteltävässä asiassa sillä perusteella, että sen mukaan lentoaseman infrastruktuurin rakentamisen alalla ei ole toimivia rahoitusmarkkinoita.
- (100) Saksa totesi lisäksi, että julkisten viranomaisten myöntämät lainat olivat täysin markkinaehtoisia seuraavista syistä:
- a) kaikissa lainasopimuksissa määrättiin lainapääoman ja kertyneiden markkinaehtoisten ja/tai lakisääteisesti sovellettavien korkojen takaisinmaksusta;
  - b) kaikille FN GmbH:lle myönnettyille lainoille oli asetettu täysimääräiset ja jatkuvat vakuudet: i) kaikkia kiinteistöjä koskeva kiinteistökiinnitys (Grundschuld auf sämtliche Grundstücke), ii) Airport Network BV:n osuudet ANH GmbH:n pääomasta ja iii) ANH GmbH:n osuudet FN GmbH:n pääomasta;
  - c) FN GmbH:lle myönnettyjen lainojen korot ([1–8] prosenttia) olivat koko ajan markkinaehtoisia, kun otetaan huomioon yksityisten pääomanlisäysten merkittävä alkuvaiheen rahoitusosuus (noin [20–50] prosenttia) hankkeen kokonaisrahoituksessa ja vakuuksien suuruus;
  - d) nämä korot vastaavat korkoja, jotka asetetaan laina-ajaltaan 10-vuotisille lainoille, joiden vakuutena ovat 80-prosenttisesti kiinteistöt.
- (101) Kun otetaan huomioon yksityistä sijoittajaa koskeva arviointiperuste, Saksa viittasi oikeuskäytäntöön asiassa Italian tasavalta vastaan komissio ⁽²⁵⁾, jossa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että "sen ratkaisemiseksi, täyttävätkö tällaiset toimenpiteet valtion tuen tunnusmerkit, on tutkittava, tekisikö yksityinen sijoittaja, jota voidaan kokonsa puolesta verrata julkisen sektorin tehtäviä hoitaviin yhteisöihin, vastaavissa olosuhteissa näin suuria pääomapanoksia". Saksa katsoo, että yksityinen sijoittaja olisi EEL GmbH:n tilalla ollessaan ottanut huomioon velvollisuuden noudattaa lainsäädäntöä ja hyväksynyt sen, että investoinnin kannattavuus saattaa lykkäytyä, kun

⁽²³⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).

⁽²⁴⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen vahvistamismenelmästä (EYVL C 273, 9.9.1997, s. 3).

⁽²⁵⁾ Italian tasavalta v. Euroopan yhteisöjen komissio, asia C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, 19 kohta.

otetaan huomioon säännösten noudattamisesta aiheutuvat kustannukset, kuten komissio on todennut aiemmassa yksittäistä tukea koskevassa tapauksessa Einzelbeihilfe für Wasserwerke ⁽²⁶⁾. Saksa totesi lisäksi, että yksityinen sijoittaja saattaa ottaa huomioon myös liiketoimintamallin strategisen luonteen tai tavoitteen mukauttaakseen kannattavuutta koskevia ennusteitaan. Valtion osakkuuksista yrityksissä 14 päivänä syyskuuta 1984 annetun komission tiedonannon ⁽²⁷⁾ 3.2 kohdan v alakohdan mukaan investointien strateginen luonne on markkinoiden tai hankintojen näkökulmasta sellainen, että osakkeiden hankintaa voitaisiin pitää pääoman tarjoajan tavanomaisena käyttäytymisenä tuottavuuden viivästyttämisestä huolimatta. Saksa totesi, että tämä säännös sulkee pois sellaisen taloudellisen edun olemassaolon, johon sisältyy valtiontukea.

5.3 Toimenpide 2: Nordrhein-Westfalenin osavaltion tukitoimenpide FN GmbH:lle

- (102) Saksan mukaan Nordrhein-Westfalenin osavaltion päätöksellä FN GmbH:lle 15 päivänä lokakuuta 2002 myönnetty tukitoimenpide, jonka suuruus oli 3,525 miljoonaa euroa, ei itse asiassa ole tukea tai on vähintään menettelyasetuksessa tarkoitettua voimassa olevaa tukea. Saksa katsoo, että tämä toimenpide on hyväksytty vuoden 1993 asetuksen perusteella. Saksan mukaan kyseinen asetus oli annettu ennen EY:n perustamisopimuksen 92 ja 93 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan soveltamisesta ilmailualan valtiontukiin vuonna 1994 annetun komission tiedonannon, jäljempänä 'vuoden 1994 ilmailusuuntaviivat', antamista ⁽²⁸⁾.
- (103) Saksa lisäsi, että lentoasemainfrastruktuurin rahoittamisesta tuli valtiontukea ja komissio alkoi tutkia sitä vasta myöhemmässä vaiheessa, sen jälkeen kun a) komissio oli vuonna 2005 antanut yhteisön suuntaviivat lentoasemien rahoittamisesta ja alueellisilta lentoasemilta liikennöivien lentoyhtiöiden toiminnan aloittamista koskevasta valtiontuesta, jäljempänä 'vuoden 2005 ilmailusuuntaviivat', ja b) unionin yleinen tuomioistuin ja Euroopan unionin tuomioistuin olivat antaneet alaa koskevat suuntaa näyttävät tuomiot ⁽²⁹⁾.
- (104) Saksa väitti tältä osin myös, että komissio oli käyttänyt menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä virheellistä oikeusperustaa arvioidessaan alustavasti toimenpidettä 2. Menettelyn aloittamista koskeva päätös ⁽³⁰⁾ perustuikin vuoden 1993 asetuksen uuteen versioon, joka tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2003, toimenpiteen myöntämisen jälkeen.
- (105) Lopuksi Saksa katsoo, että koska vuoden 1993 asetus, jonka perusteella tarkasteltavana oleva tukitoimenpide on hyväksytty, on kumottu, komission ei ole tarpeen käyttää voimassa olevaa tukea koskevia menettelyasetuksen säännöksiä.

5.4 Toimenpide 3: Kleven piirikunnan suora tuki FN GmbH:lle

- (106) Saksa katsoo, että väliaikaisrahoituksen myöntäminen oli välttämätöntä lentoaseman käynnistysvaiheeseen suunnattujen yksityisten investointien rinnalla. Sen osalta, että FN GmbH vapautettiin toisen lainaerän takaisinmaksusta, Saksa katsoo, että Kleven piirikunta teki tämän päätöksen tarkoituksellisesti, koska FN GmbH oli noudattanut oikeudellista velvoitettaan luoda vähintään 350 työpaikkaa.

5.5 Toimenpide 4: EEL GmbH:n julkinen jälleenrahoitus

- (107) Saksa kiistää, että EEL GmbH:n jälleenrahoittaminen olisi toimi, johon valtio olisi ollut osallisena, koska se on pelkkä EEL GmbH:n osakkaiden tekemä pääomanlisäys. Saksa huomauttaa, että EEL GmbH:n jälleenrahoituksen toteuttivat julkiset omistajat ja yksityiset pankit.
- (108) Saksa väittää, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä väitetty valtiontuki lasketaan kahdesti (EEL GmbH:n toteuttama FN GmbH:n jälleenrahoitus ja julkisten osakkaiden toteuttama EEL GmbH:n jälleenrahoitus), vaikka ne muodostavat yhden ainoan toimenpiteen. Saksa muistuttaa, että komissio oli luopunut kaksinkertaisen arvioinnin toteuttamisesta vastaavanlaisessa Leipzig/Halle-asiassa ⁽³¹⁾.

⁽²⁶⁾ Komission päätös 15.6.2011 asiassa N 322/10, 49 kohta. http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/237041/237041_1243261_83_3.pdf

⁽²⁷⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/transparency_extract_en.pdf

⁽²⁸⁾ EY:n perustamisopimuksen 92 ja 93 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan soveltaminen valtiontukiin ilmailualalla (EYVL C 350, 10.12.1994, s. 5).

⁽²⁹⁾ Erityisesti asia T-128/98, tuomio 12.12.2000, Aéroports de Paris v. komissio, ECLI:EU:T:2000:290, asia T-196/04, Ryanair v. komissio, tuomio 17.12.2008, ECLI:EU:T:2008:585, sekä asia T-443/08, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt/Commission ym. v. komissio, tuomio 24.3.2011, ECLI:EU:T:2011:117.

⁽³⁰⁾ Johdanto-osan 42 kappale.

⁽³¹⁾ SA.30743 – Infrastruktuuritoimenpiteiden rahoittaminen Leipzig/Halle-lentoasemalla (EUVL C 284, 28.9.2011, s. 6).

- (109) Saksa kiistää, että EEL GmbH olisi osallistunut taloudelliseen toimintaan, ja väittää, että EEL GmbH:ta olisi pikemminkin pidettävä tilapäisenä erityisrahoitusyhtiönä, joka perustettiin hallinnoimaan ja kehittämään lentoaseman infrastruktuuria. Saksa katsoo, että EEL GmbH perustettiin, jotta hankkeen hallinnointi olisi tehokkaampaa kuin sen kahden erillisen osakkeenomistajan (Kleven piirikunta ja Weezen kunta) toteuttamana ja jotta jälkimmäisen myöntämä käynnistysvaiheen tuki voitaisiin kanavoida läpinäkyvämmiin. Saksan mukaan yksikään yksityinen sijoittaja ei olisi toteuttanut samoja toimintoja kuin EEL GmbH.
- (110) Lopuksi Saksa lisäsi, että EEL GmbH teki voittoa osakkailta saatujen lainojen ja FN GmbH:lle myönnettyjen lainojen korkojen erotuksen ansiosta.

5.6 Sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointi

- (111) Saksa epäilee, arvioiko komissio menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä tukitoimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille riittävän perusteellisesti. Se lisää, että kun otetaan huomioon perusteltua luottamusta koskeva kysymys (ks. jäljempänä), komission ei pitäisi jatkaa tutkimusta eikä harkita tukitoimenpiteen takaisinperintää. Lisäksi Saksa toteaa, että komissio oli jo hyväksynyt Kassel-Caldenin lentoasemalle myönnetty tukitoimenpiteet, jotka ovat samankaltaisia kuin Niederrhein-Weezen lentoasemalle myönnetty. Saksa päätelee tästä, että komission olisi todettava jälkimmäiset toimenpiteet sisämarkkinoille soveltuviksi.

5.7 Perusteltu luottamus

- (112) Menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen esittämässään huomautuksissa Saksa toisti aiemmin esittämänsä väitteet perustellun luottamuksen osalta. Saksan mukaan komissio olisi ilmoittanut sille heinäkuussa 2009 ⁽³²⁾, ettei se aio jatkaa asian tutkimista, ja näin olisi luonut perustellun luottamuksen. Saksa totesi, että hyvän hallinnon periaate sitoi tällöin komissiota ja sen olisi pitänyt lopettaa alustava tutkimus. Näkemyksensä tueksi Saksa väitti, että Euroopan unionin tuomioistuin oli todennut asiassa *Salzgitter* ⁽³³⁾, että komission viivästys valvontavaltansa käyttämisessä ja kyseisen tuen takaisinperimisestä määräämisessä johtaa kyseisen takaisinperintää koskevan päätöksen lainvastaisuuteen ainoastaan poikkeustapauksissa (kuten tässä asiassa), joissa on kyse komission selkeästä laiminlyönnistä ja sillä olevan huolellisuusvelvoitteen ilmeisen selvästä noudattamatta jättämisestä.
- (113) Saksa väitti, että komission muodollisessa tutkintamenettelyssä ei otettu huomioon muita komission asiakirjoja, kuten vuoden 2005 Konver II -päätös (14,9 miljoonan ecun myöntäminen entisten sotilaslentoasemien muutostöihin Nordrhein-Westfalenissa) sekä Euroopan lentoasemien kapasiteettia, tehokkuutta ja turvallisuutta koskeva toimintasuunnitelma ⁽³⁴⁾, jossa nimenomaisesti kehoitetaan luomaan uutta lentoasemainfrastruktuuria.

6. ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

6.1 Flughafen Düsseldorf GmbH

- (114) Flughafen Düsseldorf GmbH, jäljempänä "Flughafen Düsseldorf", Düsseldorfin lentoaseman pitäjä, katsoi, että tutkittavina olevat neljä toimenpidettä ovat vaikuttaneet kilpailuun sisämarkkinoilla ja että ne olisi todettava sisämarkkinoille soveltumattomiksi. Flughafen Düsseldorfin mukaan liikenne Niederrhein-Weezessä on kymmenkertaistunut alle kymmenessä vuodessa ainoastaan siksi, että lentoaseman kustannusrakennetta on alennettu keinotekoisesti julkisella tuella. Aloitettuaan lentotoiminnan Niederrhein-Weezestä Ryanair on väärinkäyttänyt markkinointikampanjoissaan tavaramerkkiä "Düsseldorf", mikä on johtanut mahdollisia asiakkaita harhaan ja siirtänyt heitä käyttämään Niederrhein-Weezen lentoasemaa Flughafen Düsseldorfin kustannuksella.

6.2 Niederrheinische Industrie- und Handelskammer Duisburg-Wesel-Kleve zu Duisburg

- (115) Niederrheinin alueen kauppa- ja teollisuuskamari (Niederrheinische Industrie- und Handelskammer Duisburg-Wesel-Kleve zu Duisburg), huomauttaa, että sotilaslentoaseman sulkeminen johti 400 työpaikan ja noin 100 miljoonan euron vuositulojen menetykseen. Niederrhein-Weezen lentoaseman liiketoiminta on

⁽³²⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen 54 kohta.

⁽³³⁾ Tuomio asiassa C-408/04, komissio v. *Salzgitter*, ECLI:EU:C:2008:236, 106 kohta.

⁽³⁴⁾ KOM(2006) 819.

puolestaan kehittänyt erittäin myönteisesti ja luonut alueelle yli 1 200 työpaikkaa. Niederrheinin alueen kauppakamari toteaa lisäksi, että lentoasema on kasvanut vuoden 2003 liiketoimintasuunnitelman mukaisesti, ja siitä on tullut osavaltion kolmanneksi suurin alueellinen lentoasema. Sen mukaan viimeaikainen matkustajamäärien väheneminen johtuu suurelta osin lentomat kustajaveron käyttöönotosta Saksassa.

6.3 Erlebe-Fernreisen ja Atlasreisen

- (116) Kaksi paikallista matkatoimistoa, Erlebe-Fernreisen GmbH, jäljempänä 'Erlebe-Fernreisen', ja Atlasreisen Partnerunternehmens, jäljempänä 'Atlasreisen', ilmaisivat tukevansa Niederrhein-Weezen lentoaseman kantaa menettelyssä. Erlebe-Fernreisen katsoo, että sotilaslentoaseman muutostyöt ja yhteistyö Niederrhein-Weezen lentoaseman johdon kanssa on vauhdittanut yrityksen kasvua. Atlasreisen muistuttaa, että lentoasema pystyi selviytymään hankalasta lupaprosessista ja matkustajaveron käyttöönotosta Saksassa.

6.4 Agello

- (117) Lentoasemapalvelujen tarjoaja Agello Service GmbH, jäljempänä 'Agello', katsoo, että Niederrhein-Weezen lentoaseman myönteinen liiketoimintakehitys on tehnyt siitä osavaltion kolmanneksi suurimman alueellisen lentoaseman ja että se on onnistunut eurooppalainen hanke. Sen näkemyksen mukaan viimeaikainen matkustajamäärien väheneminen johtuu suurelta osin lentomat kustajaveron käyttöönotosta Saksassa.

6.5 Pro:niederrhein

- (118) Niederrhein-Weezen lentoasemaa tukeva paikallisten kansalaisten ryhmä Pro:niederrhein katsoo, etteivät arvioitavana olevat toimenpiteet ole sääntöjenvastaisia ja että lentoasema on alueen kannalta tärkeä, mikä käy ilmi myös yli 20 000 henkilön vuonna 2006 allekirjoittamasta adressista.

6.6 Tower Company ja STI

- (119) Lentoturvallisuudesta vastaava lentoaseman palveluntarjoaja Tower Company GmbH, jäljempänä 'Tower Company', ja matkustajatarkastuspalvelujen tarjoaja STI Security Training International GmbH, jäljempänä 'STI', katsovat, että niiden hoitamia julkisia tehtäviä ei voitaisi sijoittaa muualle, jos lentoasema suljettaisiin. Ne kehottavat komissiota ottamaan työllisyyden huomioon arvioinnissaan.

6.7 Serve2fly ja I-Punkt

- (120) Lentoaseman maahuolintapalvelujen tarjoaja Serve2fly Heico Losch Airport Service GmbH, jäljempänä 'Serve2fly' ja paikallinen rakennusalan yritys I-punkt GmbH, jäljempänä 'I-Punkt', katsovat, että Niederrhein-Weezen lentoaseman liiketoiminnan kehitys on ollut erittäin myönteistä ja luonut yli 1 000 työpaikkaa tälle Nordrhein-Westfalenin vähemmän kehittyneelle alueelle. Serve2fly väittää, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esiin tuodut näkemykset ovat ristiriidassa komission omien suuntaviivojen kanssa, koska niissä estetään paikallisia lentoasemia kilpailemasta markkinoilla. Serve2fly muistuttaa ulkoisista epäsuotuisista tapahtumista, joista lentoaseman oli selviydyttävä, ja kehottaa komissiota ottamaan ne huomioon.

6.8 Gaetan Data

- (121) Paikallinen koulutusyritys Gaetan Data GmbH, jäljempänä 'Gaetan data', väittää, että lentoasema on ainutlaatuinen voimavara lentoasemakoulutuksen kannalta, ja katsoo, että komission olisi hyväksyttävä asia nopeasti.

6.9 Van Boekel, RAS ja SOV

- (122) Paikallinen, muun muassa tienrakennuksen ja maisemasuunnittelun alalla toimiva yritys Van Boekel GmbH, jäljempänä 'Van Boekel', ilma-alusten tankkauksesta vastaava palveluntarjoaja Rheinland Air Service Werft & Handel GmbH, jäljempänä 'RAS', sekä bussiliikennettä Niederrhein-Weezeen Kölnistä ja Düsseldorfista hoitava yritys Schilling Omnibusverkehr GmbH, jäljempänä 'SOV', katsovat lentoaseman olevan nyt kannattava yksityinen lentoasema, jolla on todellinen eurooppalainen ulottuvuus.

6.10 NRN Energie

- (123) NRN Energie GmbH, jäljempänä 'NRN Energie', toteaa, että lentoaseman rahoittajana oli yksityinen sijoittaja, toisin kuin Eindhovenin lentoasemalla, jonka oli mahdollista luottaa siihen, että Alankomaat antaa lisärahoitusta sotilaallisiin operaatioihin. NRN Energie katsoo, että julkiset lainat on myönnetty markkinaehdoin. NRN Energie oli Saksan tavoin huolissaan perustellun luottamuksen rikkomisesta.

6.11 KPP

- (124) Veroneuvontapalveluyritys KPP Steuerberatungsgesellschaft mbH, jäljempänä 'KPP', viittaa FN GmbH:n merkittävään pääoman tuottoon vuonna 2010 ([10–20] %). KPP katsoo, että FN GmbH:n saamat lainat olisi katsottava suurelta osalta oman pääoman luonteiseksi rahoitukseksi, jolle on joka tapauksessa asetettu täydet vakuudet.

6.12 Kleven piirikunta

- (125) Kleven piirikunta yhtyy kaikkiin Saksan esittämiin huomautuksiin, erityisesti perustellun luottamuksen loukkaamiseen liittyviin huomautuksiin. Lisäksi se korostaa alueellisiin lentoasemiin kohdistuvan kysynnän kasvua Nordrhein-Westfalenissa, joka on eräs Euroopan tiheimmin asutuista alueista. Sen mukaan läheinen lähes täydellä kapasiteetilla toimiva Düsseldorfin lentoasema ei pysty täysin vastaamaan tähän kysyntään. Kleven piirikunta lisää, että Niederrhein-Weezen lentoaseman rahoituksen yhteydessä noudatettiin tarkasti vuoden 2005 ilmaisuuntaviivoja, koska se luokiteltiin luokkaan D kuuluvaksi lentoasemaksi (vuoteen 2007 asti kyseinen vuosi mukaan lukien).

6.13 FN GmbH

- (126) FN GmbH yhtyy kaikkiin huomautuksiin, jotka Saksa esitti menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä ja joiden laatimiseen se osallistui. FN GmbH korostaa, että tarkasteltavana olevat toimenpiteet eivät ole valtiontukea, varsinkaan EEL GmbH:n myöntämät lainat, jotka myönnettiin markkinaehdoin. FN GmbH katsoo, että huolimatta sen erittäin merkittävistä investoinneista lentoaseman infrastruktuuriin ([50–100] miljoonaa euroa) se on onnistunut säilyttämään korkean omavaraisuusasteen (yli [20–50] prosenttia) ja rajoittamaan tutkittavina olevien rahoitustoimenpiteiden osuuden alle [20–50] prosenttiin koko rahoituksesta. FN GmbH lisää, että sekä liikennemäärät että liiketoimintavoitot ovat olleet kasvusuunnassa lentoaseman toiminnan käynnistymisestä vuonna 2003 alkaen siten, että FN GmbH on tehnyt voittoa joka vuosi vuodesta 2007 lähtien. FN GmbH toteaa lisäksi, että toiminnan tuotot kasvavat edelleen ja ylittävät selvästi toimintakustannukset, jotka säilyvät ennallaan. FN GmbH:n mukaan tämä toimintojen vakaa tehokkuusaste olisi vielä paremmalla tasolla, jos julkisiin tehtäviin liittyvät kustannukset vähennettäisiin tuloslaskelmista.
- (127) FN GmbH korostaa, että se ei ole vaikeuksissa oleva yritys ja että kaikki lainat on myönnetty markkinaehdoin. FN GmbH väittää, että tämän luottoluokan osalta EEL GmbH:n myöntämien lainojen korot ovat korkeammat kuin Saksan keskuspankin korot uusista vakuudellisista luotoista tai Pfandbriefindex⁽³⁵⁾-korot (lisättyinä tavanomaisella 80–120 pisteen marginaalilla).

6.14 Muut kolmannet osapuolet

- (128) Viisi yksityishenkilöä esittää epäilyksiä seuraavista seikoista:
- vastasivatko Saksan toimittamat tiedot EEL GmbH:lle ja FN GmbH:lle myönnettyjä todellisia määriä;
  - pystyikö lentoasema jatkamaan toimintaansa ilman julkisia lainoja;
  - eikö olemassa ollut toimivia rahoitusmarkkinoita, joilta voitiin rahoittaa Niederrhein-Weezen lentoaseman tapaisia hankkeita;
  - pystyisikö FN GmbH maksamaan takaisin kaikki lainat ja korot niiden erääntymispäivinä vuonna 2016; kyseiset kolmannet osapuolet väittävät, että Saksan olisi ollut pakko hyväksyä vuonna 2011 suunniteltu velan muuntaminen osakkeiksi, mikä olisi sääntöjenvastaista tukea sekä toimi, jota yksityinen sijoittaja ei olisi toteuttanut;

⁽³⁵⁾ Indeksi määrittää saksalaisten pankkien useimmiten AAA-luokiteltujen joukkovelkakirjalainojen korot.

- e) vastaako Saksan FN GmbH:lta perimä korko markkinoiden todellista tilannetta;
- f) onko FN GmbH luonut 350 työpaikkaa (mikä oli Saksan FN GmbH:lle asettama edellytys, jotta tämä vapautettaisiin toisen, [2–5] miljoonan euron erän takaisinmaksusta vuonna 2004);
- g) onko Airport Network B.V:n FN GmbH:lle myöntämille lainoille antamien vakuuksien todellinen arvo korkea ⁽³⁶⁾;
- h) olisiko sijoittaja ottanut riskin ja myöntänyt lainoja lentoasemalle, joka ei ollut saanut liikennelupaa heti alusta alkaen.

7. SAKSAN KOMMENTIT KOLMANSIEN ESITTÄMISTÄ HUOMAUTUKSISTA

- (129) Saksa katsoi, ettei herra Kleinschnittgerin toimittamia näkökohtia voida pätevästi käyttää menettelyssä, koska niissä paljastetaan luottamuksellisia tietoja Kleven piirikunnan kokouksesta ja ne on koottu ja toimitettu komissiolle lainvastaisesti.
- (130) Tiettyjen henkilöiden esittämien huomautusten osalta Saksa viittasi 18 päivänä maaliskuuta 2013 ja 19 päivänä elokuuta 2013 antamiinsa lausuntoihin, joista on yhteenvedo jaksossa 5.

8. TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

- (131) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (132) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määritellyt kriteerit ovat kumulatiivisia. Sen vuoksi kaikkien seuraavien neljän edellytyksen on täyttyvä, jotta toimenpide olisi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Rahoitustuen on
  - oltava valtion myöntämää taikka valtion varoista myönnettyä;
  - suosittava tiettyjä yrityksiä tai tiettyä tuotannonalaa;
  - vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua; sekä
  - vaikutettava jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (133) Tarkasteltavana olevassa tapauksessa Saksa on väittänyt, että EEL GmbH ja sen osakkeenomistajat ovat johdonmukaisesti toimineet järkevästi toimivien markkinataloustoimijoiden tavoin kannattavuustavoitteiden ohjaamana ja että tutkittavina olevat toimenpiteet eivät tuoneet yhtiölle mitään taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Jos asia todella on näin, Saksan toteuttamat toimenpiteet eivät ole valtiontukea.

8.1 Perusteltu luottamus

- (134) Toisin kuin Saksa väittää, komissio ei ole luonut perusteltua luottamusta alustavan tutkimuksen lopettamisen osalta. Ensinnäkin väitteellä, jonka mukaan komissio olisi pysynyt toimeettomana, ei ole merkitystä. Yhteisöjen tuomioistuin vahvisti yhdistetyissä asioissa Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio ⁽³⁷⁾, että ilmeisellä toimimattomuudella ei ole merkitystä silloin kun tukitoimenpiteestä ei ole ilmoitettu komissiolle. Koska Saksa ei ole ilmoittanut tästä tuesta (ks. johdanto-osan 247 kappale), Saksa ei voi vedota perusteltuun luottamukseen. Komissio toteaa, että viittauksella asian Salzgitter oikeuskäytäntöön ei ole merkitystä, koska kyseinen tuomio koskee ainoastaan komission päätöksellä sääntöjenvastaiseksi todetun tuen takaisinperintäaikaa, ei Saksan huomautusten kattamaa alustavan tutkimuksen jaksoa. Lopuksi komissio toteaa, että koska se ei ole koskaan ilmoittanut Saksalle, että käsiteltävänä olevan asian käsittely olisi saatettu loppuun, sillä on oikeus siirtyä muodolliseen tutkintamenettelyyn.

⁽³⁶⁾ Kyseiset kolmannet osapuolet perustelivat tätä seikkaa koskevat epäilyksensä väittämällä, että Airport Network B.V. teki jatkuvasti tappiota.

⁽³⁷⁾ Tuomio yhdistetyissä asioissa C-183/02 P ja C-187/02 P, Demesa ja Territorio Histórico de Álava v. komissio, ECLI:EU:C:2004:701, 52 kohta.

8.2 Vaikeuksissa oleva yritys

- (135) Komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, ettei voitu sulkea pois sitä, että FN GmbH saattoi olla taloudellisissa vaikeuksissa oleva yritys. Saksan toimittamien tietojen perusteella komissio kuitenkin katsoo, että FN GmbH:n taloudellinen tilanne on parantunut ajan mittaan:
- yhtiö pystyi tuottamaan positiivisen kassavirran alle viisi vuotta toiminnan alkamisen jälkeen (ks. taulukko 5) ja teki voittoa vuoden 2010 loppuun saakka, jolloin toteutettiin viimeinen tutkittavana oleva toimenpide,
  - yhtiö sai jatkuvasti tukea yksityisiltä osakkeenomistajiltaan (ks. 72 kappale) ja sillä oli lopulta mahdollisuus saada lainaa liikepankeilta (ks. 73 kappale),
  - FN GmbH:n johto ei missään vaiheessa aikunut hakea konkurssiin asettamista kyseisen ajanjakson aikana.
- (136) Sen vuoksi komissio katsoo, ettei yhtiö ollut missään vaiheessa pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien suuntaviivojen 9 kohdassa kuvatun kaltaisessa tilanteessa, jossa yhtiö "ei pysty omilla taikka omistajilta/osakkailta tai luotonantajilta saaduilla varoilla pysäyttämään tappiollista kehitystä, joka johtaa lähes varmasti yrityksen toiminnan loppumiseen lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä, jos viranomaiset eivät puutu tilanteeseen". Komissio toteaa, ettei FN GmbH:ta voi luokitella vaikeuksissa olevaksi yritykseksi.

8.3 FN GmbH:lle myönnettyihin lainoihin liittyvä mahdollinen tuki (toimenpide 1)

8.3.1 Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteet

- (137) Vielä jonkin aikaa sitten lentoasemien kehittäminen perustui usein puhtaasti aluesuunnitteluun liittyviin näkökohtiin ja joissakin tapauksissa sotilaallisiin tarpeisiin. Niiden toimintaa harjoitettiin osana julkista hallintoa eikä taloudellisena yrityksenä. Myös lentoasemien ja lentoaseman pitäjien välinen kilpailu on ollut vähäistä, mutta se on lisääntynyt asteittain.
- (138) Tämä tilanne on kuitenkin muuttunut viime vuosina. Vaikka maankäytön suunnitteluun ja julkishallintoon liittyvät näkökohdat voivat vielä edelleenkin vaikuttaa eräissä tapauksissa, pääosa lentoasemista on perustettu kauppaoikeuden mukaisiksi yhtiöiksi, jotta ne voisivat toimia markkinaehdoin yhä kilpailummassa toimintaympäristössä. Toiminnan siirtäminen yksityissektorille on yleensä toteutettu yksityistämällä tai omistuspohjan vähittäisellä laajentamisella. Viime vuosina pääomasijoitusyhtiöt ja investointi- ja eläkerahastot ovat osoittaneet suurta kiinnostusta lentoasemien hankintaan, kuten nyt tarkasteltava asia osoittaa.
- (139) Kuten valtiontuesta lentoasemille ja lentoyhtiöille annettujen komission suuntaviivojen ⁽³⁸⁾, jäljempänä 'vuoden 2014 ilmailusuuntaviivat', 44 kohdassa todetaan, lentoasema-alan markkinavoimien asteittaisen kehityksen vuoksi ei ole mahdollista määrittää tarkkaa päivämäärää, josta alkaen lentoaseman toiminta olisi epäilemättä katsottava taloudelliseksi toiminnaksi. Unionin tuomioistuimet ovat kuitenkin tunnustaneet lentoasematoimintojen luonteen kehittymisen. Leipzig/Hallen lentoasemaa koskevassa tuomiossa ⁽³⁹⁾ unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että asiassa Aéroports de Paris annetusta tuomiosta alkaen lentoasemien infrastruktuurin rahoitusta ei voitu enää jättää valtiontukisääntöjen soveltamisen ulkopuolelle. Sen johdosta asiassa Aéroports de Paris annetun tuomion antamispäivästä (12 päivästä joulukuuta 2000) alkaen lentoasemainfrastruktuurin rakentamisen ja sen toiminnan harjoittamisen on katsottava kuuluvan valtiontukien valvonnan piiriin.
- (140) Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa EEL GmbH myönsi muodollisen tutkintamenettelyn kohteena olevat lainat FN GmbH:lle Niederrhein-Weezen lentoaseman rakentamisen rahoittamiseen vuodesta 2003 alkaen, toisin sanoen asiassa Aéroports de Paris annetun tuomion jälkeen. Tämän vuoksi komissio päätelee, että sillä on oikeus tutkia kaikki EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämät lainat.

⁽³⁸⁾ Suuntaviivat valtiontuesta lentoasemille ja lentoyhtiöille (EUVL C 99, 4.4.2014, s. 3).

⁽³⁹⁾ Tuomio 24.3.2011 yhdistetyissä asioissa T-443/08 ja T-455/08, Mitteldeutsche Flughafen AG ja Flughafen Leipzig Halle GmbH v. komissio, ECLI:EU:T:2011:117, erityisesti 93 ja 94 kohta; vahvistettu tuomiolla asiassa C-288/11 P, Mitteldeutsche Flughafen ja Flughafen Leipzig-Halle v. komissio, ECLI:EU:C:2012:821.

8.3.2 Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

- (141) Valtiontuen käsitteeseen kuuluu kaikentyyppinen suosiminen, joka rahoitetaan suoraan tai välillisesti valtion varoista joko valtion itsensä tai valtion valtuuttamien laitosten toimesta.
- (142) Tässä tapauksessa tuen myöntäjä EEL GmbH on täysin julkisessa omistuksessa, koska omistajina ovat Kleven piirikunta ja Weezen kunta. Tästä syystä se on jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta annetun komission direktiivin 2006/111/EY⁽⁴⁰⁾ 2 artiklan b alakohdassa tarkoitettu julkinen yritys.
- (143) Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan merkittävä vaikutus kyseiseen aikaan ilmenee selvästi EEL GmbH:n osakarakenteesta, sillä ne ovat ainoat osakkeenomistajat (Kleven piirikunta 52 % ja Weezen kunta 48 %). Lisäksi EEL GmbH:n hallintoneuvosto koostuu kahdesta julkisten elinten edustajasta eli Weezen kunnan pormestarista ja Kleven piirikunnanjohtajasta (Landrat).
- (144) Julkisten viranomaisten ratkaiseva vaikutusvalta EEL GmbH:ssä on myös taloudellista sen vuoksi, että, kuten edellä mainitaan, EEL GmbH sai vuosina 2004–2005 osakkailtaan useita tukia ("likviditeettitua" ja pääomanlisäyksiä). Näin ollen julkinen hallinto on myöntänyt suoraa rahoitustukea EEL GmbH:lle.
- (145) Sen vuoksi komissio katsoo, että EEL GmbH on julkinen yritys, ja että sen varat on katsottava valtion varoiksi.
- (146) Unionin tuomioistuin on kuitenkin todennut, että vaikka valtio voi valvoa julkista yritystä ja käyttää määräysvaltaa sen toteuttamiin toimenpiteisiin nähden, tosiasiallista valvontaa konkreettisessa tapauksessa ei voida automaattisesti olettaa. Julkinen yritys voi toimia enemmän tai vähemmän itsenäisesti riippuen siitä, kuinka paljon valtio on jättänyt sille itsenäistä määräämisvaltaa. Näin ollen se, että julkinen yritys on valtion valvonnassa, ei riitä osoittamaan, että yrityksen toteuttamat toimenpiteet, kuten tarkasteltavana olevat lainat, ovat valtion toimenpiteitä. Unionin tuomioistuin totesi, että julkisen yrityksen toteuttaman tukitoimenpiteen voidaan päätellä olevan valtion toteuttama tiettyjen seikkojen perusteella.
- (147) Tällaisia seikkoja voivat olla yrityksen integroituminen julkishallinnon rakenteeseen, yrityksen toiminnan luonne, toiminnan harjoittaminen markkinoilla yksityisten toimijoiden kanssa tavanomaisissa kilpailuolosuhteissa, yrityksen oikeudellinen asema (se, sovelletaanko yritykseen julkisoikeutta vai yhtiöoikeutta), viranomaisten harjoittaman yrityksen hallinnointia koskevan ohjauksen määrä tai muu seikka, joka osoittaa konkreettisessa tilanteessa, että viranomaiset ovat osallistuneet toimenpiteestä päättämiseen tai että on epätodennäköistä, että tästä ei ollut kyse, kun otetaan huomioon myös toimenpiteen laajuus, sen sisältö tai sen edellytykset.
- (148) Aluksi on todettava, että lentoasemiin liittyvät merkittävät investointihankkeet ovat paikallisviranomaisten kannalta kiinnostavia, ja ne osallistuvat tällaisiin hankkeisiin usein jossakin määrin. Tämä johtuu siitä, että lentoasemalla voi olla merkittäviä vaikutuksia moniin politiikanaloihin: liikennepolitiikkaan, alueelliseen tai kansalliseen talouskehityspolitiikkaan sekä kaupunki- tai aluesuunnittelupolitiikkaan. Tässä asiassa lentoaseman toimintaa hoitaa tosiasiallisesti yksityinen yritys. Päätös muuntaa entinen sotilaslentoasema siviililentoasemaksi ja myydä se yksityiselle sijoittajalle oli kuitenkin poliittinen päätös. Lisäksi Kleven piirikunnalla ja Weezen kunnalla oli ratkaiseva rooli tässä muutostyössä.
- (149) Komissio toteaa, että kaksi alueellista julkista elintä perusti EEL GmbH:n valmistellakseen lentoaseman kiinteistöä kaupalliseen jatkokäyttöön siviililentoasemana ja hallinnoidakseen kiinteistöä siihen saakka, että yksityinen sijoittaja ostaa sen, kuten sen 16 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn perustamisasiakirjan (Gesellschaftsvertrag)⁽⁴¹⁾ 2 artiklassa todetaan. Kuten edellä johdanto-osan 32 kappaleessa todetaan, kyseinen toiminta päättyi, kunnes yrityksen toiminta käynnistyi uudelleen huhtikuussa 2003. Siitä lähtien EEL GmbH:n toiminnan luonne on ollut rajattu kanavoimaan uusia sijoituksia Niederrhein-Weezen lentoasemalle, joka toimii edelleen alkuperäisen tehtävänsä mukaisesti.

⁽⁴⁰⁾ Komission direktiivi 2006/111/EY, annettu 16 päivänä marraskuuta 2006, jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta (EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17).

⁽⁴¹⁾ "Yhtiön tarkoitus on ottaa Weeze-Laarbruchin entinen Nato-lentoasema käyttöön ja kehittää sitä tarvittavien teknisten varusteiden ja infrastruktuurin osalta sekä ylläpitää lentoasemaa ja kunnostaa se myöhempää kaupallista käyttöä varten".

- (150) Lisäksi vuosina 1999–2001 lentoaseman toimintaa hoitivat Kleven piirikunta ja Weezen kunta (tuolloin julkisessa omistuksessa olleen FN GmbH:n kautta), ja EEL GmbH perustettiin erityisesti varmistamaan siviililentoaseman tuleva toiminta.
- (151) Edellä esitetystä seuraa, että EEL GmbH:ta olisi pidettävä välineenä, jonka Kleven piirikunta ja Weezen kunta perustivat jo johdanto-osan 109 kappaleessa määritellyllä tavalla Niederrhein-Weezen lentoasemaan liittyvien julkisen politiikan tavoitteiden saavuttamiseksi ja erityisesti sen muuntamiseksi sotilaskentästä siviilikäyttöön, mitä kyseessä olevilla toimenpiteillä oli tarkoitus rahoittaa ja tukea. Nämä ovat selkeä osoitus siitä, että riidanalaiset toimenpiteet ovat Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan toteuttamia.
- (152) Lisäksi päätöksen myöntää lainoja ja näiden lainojen pidennyksiä EEL GmbH:n kautta FN GmbH:lle tekivät EEL GmbH:n osakkaat, jotka edustavat julkisia viranomaisia. Komissio toteaa myös, että nämä kaksi julkista osakkeenomistajaa ovat määritelleet kaikkien EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämien lainojen laajuuden, sisällön ja edellytykset, kuten EEL GmbH:n yleisen kokouksen pöytäkirjoista ilmenee.
- (153) Lisäksi Kleven piirikunta jälleenrahoitti kaikki lainat, jotka EEL GmbH myönsi lentoaseman toimintaa hoitaneelle FN GmbH:lle ⁽⁴²⁾. Tämä on lisäosoitus siitä, että päätökset myöntää lainoja FN GmbH:lle ja pidentää sen laina-aikoja olivat itse asiassa viranomaisten tekemiä.
- (154) EEL GmbH:lla ei myöskään ole hallintoneuvostoa. Molemmat toimitusjohtajat ovat julkisten osakkaiden edustajia. Toinen toimitusjohtaja on Kleven piirikunnanjohtaja (Landrat) ja toinen Weezen kunnan pormestari. EEL GmbH:lla ei ole myöskään pysyvää henkilöstöä, ja sitä hallinnoi yksi Kleven piirikunnan virkamies. Näiden seikkojen perusteella on ilmeistä, että kaikki EEL GmbH:n päätökset tekevät itse asiassa julkisten osakkaiden edustajat, jotka hoitavat sen päivittäistä toimintaa sen lisäksi, että ne kuuluvat sen hallintoelimiin. Tämä vahvistaa sen, että kyseessä olevat toimenpiteet ovat julkisten osakkaiden toteuttamia.
- (155) Lisäksi EEL GmbH:hen sovelletaan julkisen tilinpidon sääntöjä, vaikka se on oikeudelliselta muodoltaan yksityinen yritys ⁽⁴³⁾.
- (156) EEL GmbH on tarkoitus purkaa, kun FN GmbH on maksanut takaisin kaikki lainat ja niiden korot. Saksa väittää, että näin ollen EEL GmbH olisi nähtävä sen kahden julkisen osakkeenomistajan perustamana välineenä, jonka ainoana tarkoituksena on koota yhteen resurssit, jotta ne voidaan kanavoitua FN GmbH:lle investointeja varten. Tämä vahvistaa myös sen, että näiden toimenpiteiden voidaan katsoa johtuvan näistä julkisista osakkaista.
- (157) Sen vuoksi komissio katsoo, että EEL GmbH:n päätöksissä myöntää lainat ja maksuajan pidennykset (jotka muodostavat toimenpiteen 1 FN GmbH:n hyväksi) on kyse valtion varojen siirtämisestä, ja ne ovat siten valtion toteuttamia.

8.3.3 Valikoiva taloudellinen etu – markkinatalouden ehdoin toimivaa sijoittajaa/velkojaa koskeva periaate

- (158) Jotta voidaan tarkistaa, onko yritys saanut taloudellista etua sille etuoikeutetuina ehdoin myönnetyn lainan myötä, komissio soveltaa kriteerinä ”markkinataloustoimijaperiaatetta”. Tämän periaatteen mukaan pääomia, jotka valtio antaa suoraan tai välillisesti jonkin yrityksen käyttöön tavanomaisia markkinaehtoja vastaavilla ehdoilla, ei voida luokitella valtiontueksi ⁽⁴⁴⁾.
- (159) Sen vuoksi komission on tutkittava ensin, ovatko EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämien neljän lainan ja kahden laina-ajan pidennyksen ehdot tuoneet FN GmbH:lle taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa Saksa selosti kyseisten neljän lainan osalta, että liikepankkien FN GmbH:lle myöntämät lainasitoumukset olivat kyseiseen aikaan (vuosina 2003–2005) erittäin epätodennäköisiä, kuten edellä on selitetty.

⁽⁴²⁾ Weezen kunnan ainoa taloudellinen tuki oli alkuperäinen pääomanlisäys EEL GmbH:ta perustettaessa, mutta se tuki kaikkia EEL GmbH:n ja Kleven piirikunnan tekemiä päätöksiä.

⁽⁴³⁾ Haushaltsgesetzgesetz-lain (HGrG) 53 §:n nojalla. Laissa esitetään Saksan julkisten elinten talousarvio- ja kirjanpitoperiaatteet.

⁽⁴⁴⁾ Komission tiedonanto jäsenvaltioille EY:n perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan sekä komission direktiivin 80/723/ETY 5 artiklan soveltamisesta julkisiin yrityksiin tehdasteollisuuden alalla (EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3), 11 kohta. Tämä tiedonanto koskee tehdasteollisuutta, mutta se on sovellettavissa myös muihin talouden aloihin. Ks. myös asia T-16/96, Cityflyer, tuomio 30.4.1998, Kok., s. II-757, 51 kohta.

- (160) Määritettäessä toimenpiteiden tukiosuutta viitataan valtioneuvoston käsitteeseen ja, kuten unionin tuomioistuin on toistuvasti katsonut, "valtioneuvoston käsitettä sovelletaan objektiiviseen tilanteeseen, joka arvioidaan ajankohtana, jolloin komissio tekee päätöksensä". Jotta voidaan arvioida, onko lainat julkisista lähteistä myönnetty markkinaehtoin vai sisältyykö niihin etua lainantajalle, komissio voi vertailukelpoisen markkinakurssin puuttuessa tukeutua viitekorkoa koskeviin oletusarvoihin. Tämän vuoksi komissio katsoo, että asianmukainen menetelmä tukielementin määrittämiseksi on viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa⁽⁴⁵⁾, jäljempänä 'vuoden 2008 viitekorkotiedonanto', esitetty menetelmä, joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2008. Komissio aikoo tarkastella kyseessä olevia toimenpiteitä tämän tiedonannon valossa⁽⁴⁶⁾.
- (161) Vuoden 2008 viitekorkotiedonannon mukaan lainan korkomarginaali riippuu vakuuksien tasosta ja lainantajan luottoluokituksista. Näin ollen sen määrittämiseksi, mikä on asianmukainen markkinaehtojen mukainen korko, komission on otettava huomioon FN GmbH:n luottoluokitus ja niiden vakuuksien arvo, jotka ovat lainasopimuksen takeena.

FN GmbH:n luottoluokitus

- (162) Aikana, jona ensimmäiset neljä lainaa myönnettiin, FN GmbH:llä ei ollut luottoluokituslaitoksen antamaa luokitusta eikä pankin sisäistä luokitustakaan ollut saatavilla. Tästä syystä Saksa antoi konsulttiyrityksen [...], jäljempänä 'konsultti', tehtäväksi arvioida FN GmbH:n luokituksen kunakin vuosista, joina lainat 1–4 myönnettiin. Konsultti toimitti arvion maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD) yhden vuoden aikana ja luokituksen. Tilintarkastusyhtiö [...] tarkisti ja vahvisti nämä arviot.
- (163) Konsultin arviot tehtiin vuonna 2006 annetun vakavaraisuusasetuksen⁽⁴⁷⁾ perusteella, jolla Saksassa pannaan täytäntöön uuden Baselin sopimuksen säännöt. Vakavaraisuusasetuksen mukaan pankkien pitäisi laskea maksukyvyttömyyden todennäköisyys yhden vuoden aikana osana niin sanottua sisäisten luottoluokitusten menetelmää. Eräiden rahoitustyyppien (nk. Spezialfinanzierungen) osalta maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä ei kuitenkaan tarvitse laskea. Tällaisen rahoituksen osalta asetuksessa säädetään pelkästä riskipainotuksesta. Konsultti teki arvionsa maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä ja luokituksesta tämän yksinkertaistetun arviointimenetelmän perusteella. Tämän menetelmän mukaan arvioidaan seuraavia viittä tekijää: velallisen taloudellinen vahvuus, poliittinen ja oikeudellinen ympäristö, liiketoiminnan ominaispiirteet, omistajan vahvuus ja vakuudet.
- (164) Kunkin lainan osalta maksukyvyttömyyden todennäköisyyden arvioidaan olevan [0,5–3]–[1–5] prosenttia. Konsultin mukaan tämä maksukyvyttömyyden todennäköisyysluku vastaa luokitusta [...]. On huomattava, että tähän luokitusarvioon sisältyy arvio vakuuksien suuruudesta ja näin ollen kuhunkin lainaan liittyvä tappio-osuus (LGD). Tämä tarkoittaa sitä, että konsultin laatimaa luokitusta on vakuuden asettamisen johdosta jo nostettu luokkaa korkeammaksi, ja se on siten liikkeeseenlaskun luottoriskiluokitus (joka eroaa liikkeeseenlaskijan luokituksesta). Konsultin selvitykseen ei kuitenkaan sisälly tietoa kyseisille lainoille annettujen vakuuksien arvosta, eikä siinä anneta tietoa kuhunkin lainaan liittyvän tappio-osuuden todellisesta suuruudesta.
- (165) Jos otetaan huomioon ainoastaan ensimmäiset neljä tekijää, joita konsultti arvioi (ja viimeinen, "vakuudet", jätetään huomiotta), konsultin arvion pitäisi olla lähellä liikkeeseenlaskijan luokitusta. Esimerkiksi neljän ensimmäisen tekijän keskimääräinen arvo on [1–5], jonka voitaisiin tulkita olevan lähellä luokitusta [...]. Tämän liikkeeseenlaskijan luokitus koskee lainoja 1, 2 ja 3. Tämän menetelmän mukaan arvioitu liikkeeseenlaskijan luokitus lainan 4 osalta on [...].
- (166) Komissio toteaa, että konsultin tekemä selvitys jättää jonkin verran epäilyksen varaa luokitusarvion laadun suhteen. Lisäksi tähän luokitusarvioon on syytä suhtautua jossain määrin varovaisesti ottaen huomioon, että konsultilla ei ole luottosuhdetta lainantajaan. Arvio on kuitenkin luottoluokituslaitosten käyttämällä luokitusasteikolla melko alhainen eikä näytä olevan ristiriidassa [pankin] myöhemmältä ajalta tekemän luottoluokitusarvion kanssa.

⁽⁴⁵⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).

⁽⁴⁶⁾ Vuoden 2008 viitekorkotiedonannossa vahvistetaan määrittäminen viite- ja diskonttokoroille, joita käytetään markkinakorkojen kuvaajina. Huolimatta siitä, että komission määrittämä viitekorko on vain oletusarvo, komission käytettävissä ei ole muuta luotettavaa tietoa, jonka avulla voitaisiin määrittää korkotasoa, jonka lainantaja olisi voinut saada markkinoilta.

⁽⁴⁷⁾ Solvabilitätsverordnung (SolvV), annettu 14 päivänä joulukuuta 2006, julkaistu 20 päivänä joulukuuta 2006 *Bundesgesetzblatt*-lehdessä (Osa I, n:o 61, s. 2926).

- (167) Lisäksi Saksa toimitti [pankin] vuosia 2009 ja 2010 koskeneen arvion FN GmbH:n maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä yhden vuoden aikana. [Pankki] myönsi FN GmbH:lle kaksivuotisen [4–10] miljoonan euron lainan vuonna 2009. [Pankki] arvioi maksukyvyttömyyden todennäköisyyden yhden vuoden aikana [1–5] prosentiksi sekä vuonna 2009 että 2010. Luokituslaitosten ⁽⁴⁸⁾ julkaisemien maksukyvyttömyyden keskimääräisten todennäköisyyssarvioiden mukaan maksukyvyttömyyden todennäköisyyden ollessa yhden vuoden aikana [1–5] prosenttia se vastaa luokitusta [...]–[...].

Tappio-osuus (LGD) ⁽⁴⁹⁾

- (168) Ensimmäinen laina taattiin seuraavin vakuuksin lainan myöntämisaikana (11 päivänä huhtikuuta 2003):
- Kiinteistökiinnitys lentoaseman maa-alueeseen ja rakennuksiin (noin 6,2 miljoonaa m²). FN GmbH osti maa-alueen vuonna 2002 Saksan valtiolta [5–20] miljoonan euron hintaan. Riippumattoman arvioijan raportti syyskuulta 2002 osoittaa, että maa-alueen markkina-arvo on noin [5–20] miljoonaa euroa. Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo oli vuoden 2002 lopussa (mukaan lukien investoinnit maa-alueisiin ja rakennuksiin) noin [5–20] miljoonaa euroa. Lainan 1 myöntämisaikana maa-alueesta oli olemassa [1–6] miljoonan euron ensisijainen kiinnitys [...] hyväksi.
  - Herra [...]n antama henkilötakaus; Saksa ei ole toimittanut tietoja takaajan henkilökohtaisen omaisuuden arvosta.
  - Airport Network (AV) B.V:n omistamien Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - ANH GmbH:n omistamien FN GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
- (169) Jos otetaan huomioon lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo ([5–20] miljoonaa euroa) ja siitä vähennetään [...]n etuoikeutettu saaminen ([1–6] miljoonaa euroa), jäljelle jää noin [5–15] miljoonaa euroa lainanantajan saatavien ([5–15] miljoonaa euroa) maksamiseen. Tappio-osuuden arvioidaan näin ollen olevan noin [...] prosenttia ⁽⁵⁰⁾. Tämä on hyvin todennäköisesti varovainen arvio tappio-osuudesta, sillä myös henkilötakaukselle ja osakkeiden antamiselle pantiksi, joiden osalta tiedot puuttuvat, voitaisiin laskea jonkin verran lisäarvoa.
- (170) Toinen laina taattiin seuraavin vakuuksin lainan myöntämisaikana (17 päivänä kesäkuuta 2004):
- Lentoaseman maa-alueiden ja rakennusten antaminen pantiksi. Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo vuoden 2003 lopussa (mukaan lukien investoinnit maa-alueisiin ja rakennuksiin) oli noin [20–40] miljoonaa euroa. Lainan 2 myöntämisaikana oli olemassa ensimmäiseen lainaan (ks. edellä 'laina 1') ([11–20] miljoonaa euroa) liittyvä ensisijainen kiinnitys [...]n hyväksi ([1–6] miljoonaa euroa) ja ensisijainen kiinnitys EEL GmbH:n hyväksi.
  - Airport Network (AV) B.V:n omistamien Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi. Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - ANH GmbH:n omistamien FN GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi. Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
- (171) Jos otetaan huomioon lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo ([20–40] miljoonaa euroa) ja siitä vähennetään [...]n ja EEL GmbH:n etuoikeutetut saamiset ([1–6] ja [11–20] miljoonaa euroa), jäljelle jää noin [10–25] miljoonaa euroa EEL GmbH:lla lainasta 2 olevien saatavien ([1–5] miljoonaa euroa) maksamiseen. Arvioitu takaisinperintäaste on tässä tapauksessa lähes [...] prosenttia. Tappio-osuuden arvioidaan näin ollen olevan [...].

⁽⁴⁸⁾ Ks. Standard and Poor's 2012 Annual Global Corporate Default Study and Rating Transitions, 18.3.2013, s. 29, ja Moody's Corporate Default and Recovery Rates 1920–2010, 28.2.2011, s. 31.

⁽⁴⁹⁾ Vakuustasoa voidaan mitata tappio-osuudella (loss given default, LGD), joka on prosenttiosuutena ilmaistu odotettu tappio velallisen velasta, kun otetaan huomioon vakuuksista ja konkurssipesän varoista saatavat määrät; näin ollen tappio-osuus on käänteisesti verrannollinen vakuuksien laatuun.

⁽⁵⁰⁾ Tappio-osuus = 1 – takaisinperintäaste = 1 – [...] miljoonaa euroa/[...] miljoonaa euroa = [...] prosenttia

- (172) Kolmas laina taattiin seuraavin vakuuksin lainan myöntämisaikajankohdalla (28 päivänä heinäkuuta 2004):
- Lentoaseman maa-alueiden ja rakennusten antaminen pantiksi. Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo vuoden 2003 lopussa (mukaan lukien investoinnit maa-alueisiin ja rakennuksiin) oli noin [20–40] miljoonaa euroa. Lainan 3 myöntämisaikajankohdalla maa-alueesta oli olemassa ensimmäiseen ja toiseen lainaan (yhteensä [10–20] miljoonaa euroa) liittyvä ensisijainen kiinnitys [...]n hyväksi ([1–6] miljoonaa euroa) ja ensisijainen kiinnitys lainantajan hyväksi.
  - Airport Network (AV) B.V:n omistamien Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi. Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - ANH GmbH:n omistamien FN GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi. Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - FN GmbH:ta yrityksenä koskeva pantti. Tämän vakuuden arvosta ei ole tietoa.
- (173) Jos otetaan huomioon lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo ([20–40] miljoonaa euroa) ja siitä vähennetään [...]n ja EEL GmbH:n etuoikeudet saamiset ([1–6] ja [10–20] miljoonaa euroa), jäljelle jää noin [10–20] miljoonaa euroa lainantajalla lainasta 3 olevien saatavien ([2–5] miljoonaa euroa) maksamiseen. Takaisinperintäaste on tässä tapauksessa noin [...] prosenttia. Tappio-osuuden arvioidaan näin ollen olevan [...].
- (174) Lainan 4 myöntämisaikajankohdalla (1 päivänä heinäkuuta 2005) kaikkien aikaisempien lainojen ja niiden vielä maksamattomien korkojen (noin [0,5–3] miljoonaa euroa) maksuaikaa pidennettiin siten, että kaikille asetettiin sama maturiteetti (31 päivä joulukuuta 2010). Kokonaislainamäärä oli [20–30] miljoonaa euroa, ja maksamattomien korkojen määrä [0,5–3] miljoonaa euroa. Näiden EEL GmbH:n saamisten takeeksi sovittiin seuraavista vakuuksista:
- Lentoaseman maa-alueiden ja rakennusten antaminen pantiksi. Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo vuoden 2004 lopussa (mukaan lukien investoinnit maa-alueisiin ja rakennuksiin) oli noin [20–40] miljoonaa euroa. Lainan 4 myöntämisaikajankohdalla lainantajalla oli ensimmäiseen, toiseen ja kolmanteen lainaan kohdistuvia etuoikeutettuja saamia (yhteensä [10–25] miljoonaa euroa). [...]n myöntämään lainaan ei enää kohdistunut etuoikeutettuja saamia⁽⁵¹⁾.
  - Airport Network (AV) B.V:n omistamien Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - ANH GmbH:n omistamien FN GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei ole toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta.
  - Lisäksi kaikkien EEL GmbH:n saatavien varmistamiseksi kaikista lainoista [...] antoi 1 päivänä heinäkuuta 2005 henkilötakauksen. Tällä takauksella pidennettiin [...]n 8 päivänä kesäkuuta 2003 lainan 1 osalta myöntämää aiempaa takausta. Saksa toimitti arvion [...]n henkilökohtaisen varallisuuden arvosta lukuun ottamatta hänen Airport Niederrhein Holding GmbH:sta ja FN GmbH:sta omistamiensa osakkeiden arvoa, jotta vakuutta ei laskettaisi mukaan kahdesti. Takaajan henkilökohtaisen varallisuuden arvioitiin olevan vuoden 2004 lopussa noin [20–40] miljoonaa euroa⁽⁵²⁾.
- (175) Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo ([20–40] miljoonaa euroa) ja [...]n henkilötakaus ([20–40] miljoonaa euroa) kattavat yli 100 prosenttia koko lainasummasta ja maksettavista koroista ([20–30] miljoonaa euroa ja [0,5–3] miljoonaa euroa). Näin ollen takaisinperintäaste on [...] prosenttia ja tappio-osuus on [...].
- (176) Kaikkien myönnettyjen lainojen (kokonaisuus [20–30] miljoonaa euroa) ja kertyneiden korkojen ([5–10] miljoonaa euroa) maksuaikaa pidennettiin 29 päivänä marraskuuta 2010 kuudella vuodella 31 päivään joulukuuta 2016 saakka. Takeena olivat seuraavat vakuudet:
- Lentoaseman maa-alueiden ja rakennusten antaminen pantiksi. Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo vuoden 2009 lopussa (mukaan lukien investoinnit maa-alueisiin ja rakennuksiin) ei ole komission tiedossa. Viimeisin tiedossa oleva pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo on [20–40] miljoonaa euroa vuoden 2005 lopussa. Saksa ilmoitti maa-alueiden ja rakennusten kirjanpitoarvoksi vuoden 2010 lopussa [30–70] miljoonaa euroa⁽⁵³⁾. Koska tämä arvo ilmoitettiin kirjanpitoon pian laina-ajan

⁽⁵¹⁾ Ks. 1 päivänä heinäkuuta 2005 tehty lainasopimus, s. 22 ja 23.

⁽⁵²⁾ Ks. Saksan 23 päivänä toukokuuta 2014 päivätyn kirjeen liite 2, s. 2.

⁽⁵³⁾ Arvon nousu vuodesta 2005 vuoteen 2010 johtui pääasiassa [...].

toisen pidennyksen jälkeen, se voidaan hyväksyä käytettävissä olevien vakuuksien arvoksi. Kyseiseen aikaan oli voimassa maa-alueisiin ja rakennuksiin kohdistuva etuoikeutettu kiinnitys [pankin] saatavien ([0,5–3] miljoonaa euroa) turvaamiseksi.

- b) Airport Network B.V:n omistamien Airport Niederrhein Holding (ANH) GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta laina-ajan pidennyksen 2 aikaan.
- c) ANH GmbH:n omistamien FN GmbH:n osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta laina-ajan pidennyksen 2 aikaan.
- d) FN GmbH:n omistamien FN Gewerbe GmbH:n ja FN Grundbesitzgesellschaftin osakkeiden antaminen pantiksi; Saksa ei toimittanut tietoja näiden osakkeiden arvosta laina-ajan pidennyksen 2 aikaan.
- e) [...] antama henkilötakaus, jonka arvoksi arvioidaan noin [30–70] miljoonaa euroa ⁽⁵⁴⁾.
- (177) Lentoaseman pitkäaikaisten omaisuuserien kirjanpitoarvo ([30–70] miljoonaa euroa) ja henkilötakaus (arvo arviolta [30–70] miljoonaa euroa), josta on vähennetty etuoikeutettu vakuus [pankille] ([0,5–3] miljoonaa euroa) kattavat noin [...] prosenttia koko lainamäärästä ja maksettavista koroista ([20–30] miljoonaa euroa ja [5–10] miljoonaa euroa), mikä tarkoittaa [...] tappio-osuutta.
- (178) Seuraavassa taulukossa esitetään tiivistetyt tiedot luottoluokituksesta ja vakuuksista kunkin lainan osalta:

Taulukko 6

Kunkin lainan luottoluokitus ja vakuudet

Laina	Päivämäärä	Määrä miljoonaa euroa (laina + korot)	Liikkeenlaskejan luokitus	Vakuuksien arvo (maa ja rakennukset sekä henkilötakaus)	Etuoikeutettu saaminen [...]	Etuoikeutettu saaminen [pankki]	Takaisinperintäaste	Tappio-osuus
Laina 1	11.4.2003	[11–20]	(...)	[5–20]	[1–6]	(...)	(...)	(...)
Laina 2	17.6.2004	[2–5]	(...)	[20–40]	[1–6]	(...)	(...)	(...)
Laina 3	28.7.2004	[2–5]	(...)	[20–40]	[1–6]	(...)	(...)	(...)
Laina 4 ja laina-ajan pidennys 1	1.7.2005	[20–33]	(...)	[40–100]	(...)	(...)	(...)	(...)
Laina-ajan pidennys 2	29.11.2010	[24–40]	(...)	[70–120]	(...)	[1–3]	(...)	(...)

- (179) Vuoden 2008 viitekorkotiedonannon mukaan vertailukorkotasot määritetään lisäämällä 1 vuoden peruskorkoon asianmukainen riskipremio. Asianmukaiset riskipremiot esitetään vuoden 2008 viitekorkotiedonannon taulukossa, ja niiden yhteydessä otetaan huomioon lainanottajan luottoluokitus ja lainan vakuuksien taso. Esimerkiksi laina-ajan pidennys 2 myönnettiin korkeilla vakuuksilla, ja FN GmbH:n luokitus on [...]–[...]. Ollakseen varovainen komissio käyttää luokitusta [...]. Näin ollen FN GmbH kuuluu vuoden 2008 viitekorkotiedonannossa esitettyssä taulukossa luottokelpoisuusluokkaan "[...]" ⁽⁵⁵⁾. Riskimarginaali, joka vastaa tätä luottokelpoisuusluokkaa ja hyviä vakuuksia, on [...] peruspistettä. Sovellettava peruskorko lainan pidennyksen myöntämisaikana (29 päivänä marraskuuta 2010) oli 1,24 prosenttia ⁽⁵⁶⁾.

⁽⁵⁴⁾ Ks. Saksan 23 päivänä toukokuuta 2014 päivätyn lausunnon liite 2, s. 2.

⁽⁵⁵⁾ Tämä luokka sisältää luokitukset [...].

⁽⁵⁶⁾ Komissio julkaisee luettelon sovellettavista peruskoroista seuraavalla verkkosivustolla: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_eu27_en.pdf

- (180) Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenvedo todellisista lainakoroista ja vuoden 2008 viitekorkotiedonannon mukaan sovellettavista vertailuviitekoroista lainojen myöntämisaikakohtana:

Taulukko 7

Vertailukorkotasoa suhteessa perittyyn korkoon

Laina	Päivämäärä	Kesto	Liikkeenlas-kijan luokitus	Tappi- o- osuus	Peruskorko: 12 kuukauden Euribor-korko (3 kuukauden keskiarvot) (%)	Viitekorkotiedo- nannon mukainen riskimar- ginaali	Vertailu- korkotaso yhteensä	Peritty korko
Laina 1	11.4.2003	(...)	(...)	(...)	2,50	(...)	[1–6]	[3–7]
Laina 2	17.6.2004	(...)	(...)	(...)	2,30	(...)	[1–6]	[3–7]
Laina 3	28.7.2004	(...)	(...)	(...)	2,35	(...)	[1–6]	[6–9]
Laina 4 ja laina-ajan pidennys 1	1.7.2005	(...)	(...)	(...)	2,20	(...)	[1–6]	[1–5]
Laina-ajan pidennys 2	29.11.2010	(...)	(...)	(...)	2,20	(...)	[1–6]	[1–5]

- (181) Edellä esitettyjen arvioiden mukaan lainojen 1, 2 ja 3 korot ovat selvästi sovellettavia vertailukorkoja korkeammat. Sen vuoksi komissio katsoo, että FN GmbH ei ole saanut taloudellista etua kyseisistä toimenpiteistä.
- (182) Edellä esitetyt tiedot viittaavat lisäksi siihen, että laina-ajan pidennys 2 myönnettiin markkinaehdoin, sillä tähän pidennykseen sovellettava korko on suurempi kuin arvioitu vertailukorkotasoa. Lukuisat näkökohdat asettavat kuitenkin kyseenalaiseksi sen, ettei laina-ajan pidennykseen 2 olisi sisällynyt valtiontukea. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi se, että tuensaaja ei ollut vielä maksanut takaisin aiempia lainoja, tuen sisältyminen lainaan 4 ja laina-ajan pidennykseen 1 sekä lyhyt aika laina-ajan pidennyksen 2 myöntämisen sekä julkisten viranomaisten ja FN GmbH:n välillä velan muuntamisesta osakkeiksi tehdyn, johdanto-osan 45 kappaleessa mainitun alustavan sopimuksen välillä. Joka tapauksessa komissio katsoo, että siinä tapauksessa, että laina-ajan pidennys 2 luokitellaan valtiontueksi, tällainen tuki voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi täysin samoista syistä kuin esitettiin 9.4 jaksossa laina-ajan pidennykseen 1 sisältyneen tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.
- (183) Laina 4 ja laina-ajan pidennys 1 myönnettiin vertailukorkotasoa alhaisemmalla korolla (ero [...] peruspistettä). Sen vuoksi komissio katsoo, että lainan 4 ja laina-ajan pidennyksen 1 osalta FN GmbH on saanut taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa ⁽⁵⁷⁾.

8.3.4 Valikoivuus

- (184) Komissio toteaa, että toimenpide 1 (laina 4, laina-ajan pidennys 1 ja mahdollisesti laina-ajan pidennys 2) on yksittäinen tukitoimenpide, joka myönnettiin vain FN GmbH:lle, eikä se ole luonteeltaan yleinen toimenpide.
- (185) Sen vuoksi FN GmbH:n toimenpiteestä 1 (laina 4, laina-ajan pidennys 1 ja mahdollisesti laina-ajan pidennys 2) saama etu on valikoiva.

⁽⁵⁷⁾ [...] peruspisteen ero koroissa merkitsee noin [...] euron etua lainan 4 ja laina-ajan pidennyksen 1 keston ajalta.

8.3.5 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (186) Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan taloudellinen tuki vääristää kilpailua, jos se vahvistaa yrityksen asemaa muihin yrityksiin verrattuna ⁽⁵⁸⁾. Kun jäsenvaltion myöntämä etu vahvistaa yrityksen asemaa verrattuna muihin kilpaileviin yrityksiin tietyillä unionin markkinoilla, edun on yleensä katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ⁽⁵⁹⁾.
- (187) Lentoaseman pitäjät kilpailevat lentoyhtiöistä Euroopan tasolla, jotta ne avaisivat uusia reittejä kyseisiltä lentoasemilta tai lisääisivät vuoroja olemassa olevilla reiteillä. Kun lentoyhtiöt valitsevat lentoasemia, joilta ne avaavat uusia reittejä tai joilla ne lisäävät vuoromäärää olemassa olevilla reiteillä, ne vertaavat lentoasemia tiettyjen tekijöiden perusteella. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi tarjotut lentoasemapalvelut ja asianomaiset asiakkaat, alueen väestö tai taloudellinen toiminta, ruuhkat, maaliikenneyhteydet sekä lentoaseman infrastruktuurin ja palvelujen käytöstä perittävät maksut ja tällaiseen käyttöön sovellettavat yleiset kaupalliset ehdot ⁽⁶⁰⁾. Tarjoamalla FN GmbH:lle rahoitusta tavanomaisia markkinaehtoja edullisemmin Saksa on näin ollen antanut sille mahdollisuuden kilpailla muiden lentoasemien pitäjien kanssa lentoyhtiöiden houkuttelemiseksi aggressiivisemmin kuin se olisi voinut tehdä, jos sen olisi pitänyt maksaa tavanomaisten markkinaehtojen mukaiset pääomakustannukset.
- (188) Näin ollen toimenpide 1 (laina 4 ja laina-ajan pidennys 1 ja mahdollisesti myös 2) saattoivat vääristää kilpailua ja vaikuttaa EU:n sisäiseen kauppaan.

8.3.6 Päätelmät

- (189) Todellisten lainakorkojen vertaaminen vertailukorkotasoihin, jotka on saatu vuoden 2008 viitekorkotiedonnannosta, osoittaa, että kaikki lainat ja laina-aikojen pidennykset lukuun ottamatta lainaa 4 ja laina-ajan pidennystä 1, myönnettiin vertailukorkotasoa korkeammilla koroilla.
- (190) Sen vuoksi komissio voi päätellä, että lainat 1, 2 ja 3 on myönnetty markkinaehdoin, mutta lainaa 4 ja laina-ajan pidennystä 1 ei. Komissio jättää avoimeksi, onko laina-ajan pidennys 2 myönnetty markkinaehdoin.
- (191) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kumulatiiviset arviointiperusteet täyttyvät, joten komissio katsoo, että laina 4 ja laina-ajan pidennys 1 sekä mahdollisesti laina-ajan pidennys 2 sisältävät SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

8.4 Onko Nordrhein-Westfalenin osavaltiolta saatu rahoitus (toimenpide 2) tukea?

8.4.1 Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteet

- (192) Tältä osin pätevät samat perustelut kuin toimenpiteen 1 tukiluonteen osalta (ks. 8.3.1 jakso edellä), vaikka Saksa väitti, että kyse on voimassa olevasta tuesta (ks. johdanto-osan 102 kappale). Leipzig/Hallen lentoasemaa koskevassa tuomiossa unionin tuomioistuin on vahvistanut, että myös lentoaseman infrastruktuurin rakentamisen olisi kuuluttava valtiontukisääntöjen piiriin vuodesta 2000 lähtien, mikä on ennen toimenpiteen 2 myöntämispäivää, joka oli 15 päivä lokakuuta 2002. Komissio katsoo sen vuoksi, että toimenpide oli tukea sen voimaantulohetkellä. Toisin kuin Saksa on väittänyt, se, että toimenpide hyväksyttiin vuoden 1993 asetuksen nojalla, ei vaikuta tähän arviointiin. Vuoden 1993 asetus loi ainoastaan oikeusperustan, joka salli alueellisille lentoasemille kohdenetut mahdolliset tukitoimenpiteet, joita Nordrhein-Westfalenin osavaltio voi harkita vuodesta 1993 alkaen. Se ei kuitenkaan merkinnyt FN GmbH:lle annettua peruuttamatonta sitoumusta toimenpiteen 2 myöntämisestä eikä aiheuttanut itsessään tuensaajalle mitään laillista oikeutta (kuten vuoden 1993 asetuksen 1 §:ssä nimenomaisesti säädetään). Toimenpide 2 on itse asiassa vuoden 1993 asetuksella perustetun tukiohjelman erillinen sovellus.
- (193) Tämän johdosta komissio toteaa, että sillä on oikeus tutkia kyseenalaiseksi asetettu toimenpide 2 valtiontukisääntöjen perusteella, koska on selvää, että sen myöntämisaikana FN GmbH harjoitti taloudellista toimintaa.

⁽⁵⁸⁾ Tuomio asiassa C-99/02, Italia v. komissio, ECLI:EU:C:2004:207, 65 kohta.

⁽⁵⁹⁾ Tuomio asiassa C-280/00, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, jäljempänä 'Altmark-tuomio', ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁶⁰⁾ Vuoden 2014 ilmoitusuntaviivat, 43 kohta.

8.4.2 Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

- (194) Kuten menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 111 kappaleessa mainitaan, FN GmbH sai julkista tukea suoraan Nordrhein-Westfalenin osavaltion talousarviosta suorana avustuksena. Näin ollen Nordrhein-Westfalenin osavaltion myöntämä rahoitus rahoitettiin valtion varoista ja se on valtion toteuttama toimenpide.

8.4.3 Taloudellinen etu

- (195) Sen arvioimiseksi, onko valtion toimenpidettä pidettävä tukena, on määritettävä, saako edunsaajayritys sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.
- (196) Tutkittavana olevassa asiassa Nordrhein-Westfalenin osavaltio on myöntänyt julkisia varoja suorana avustuksena lentoaseman infrastruktuuri-investointien tukemiseksi. Nämä varat sai lentoaseman pitävä FN GmbH lentoaseman investointien rahoittamiseksi. Komissio toteaa, että markkinaehdoin toimiva sijoittaja ei tarjoaisi tällaista avustusta ilman mitään korvausta ja ilman tuottomahdollisuutta.
- (197) Näin ollen investointiavustus alentaa investointikustannuksia, joita lentoaseman pitäjälle normaalisti aiheutuisi, eikä niistä peritä mitään korvausta, joten ne tuovat taloudellista etua FN GmbH:lle.

8.4.4 Valikoivuus

- (198) Komissio toteaa käsiteltävänä olevan asian osalta, että toimenpiteessä 2 on kyse tukiohjelman yksittäisestä soveltamistapauksesta. Kyseisen tukiohjelman perusteella myönnettiin etuja Niederrhein-Weezen lentoaseman lisäksi myös monille muille Nordrhein-Westfalenissa sijaitseville lentoasemille. Se katsoo kuitenkin, ettei kyseinen ohjelma ole yleinen toimenpide, joka koskisi kaikkia lentoasemia Nordrhein-Westfalenissa, koska suuremmat Düsseldorfin ja Köln/Bonnin lentoasemat eivät ole tukikelpoisia tämän osavaltion tukitoimenpiteen yhteydessä. Joka tapauksessa, vaikka kaikki Nordrhein-Westfalenin lentoasemat olisivat olleet tukikelpoisia, tällainen alakohtainen toimenpide olisi pitänyt katsoa valikoivaksi, koska se hyödytti vain tiettyä alaa tietyllä alueella.
- (199) Sen vuoksi FN GmbH:n toimenpiteestä 2 saama etu on valikoiva.

8.4.5 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (200) Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan taloudellinen tuki vääristää kilpailua, jos se vahvistaa yrityksen asemaa muihin yrityksiin verrattuna ⁽⁶¹⁾. Kun jäsenvaltion myöntämä etu vahvistaa yrityksen asemaa verrattuna muihin kilpaileviin yrityksiin tietyillä unionin markkinoilla, edun on yleensä katsottava vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ⁽⁶²⁾.
- (201) Lentoaseman pitäjät kilpailevat lentoyhtiöistä Euroopan tasolla, jotta nämä avaisivat uusia reittejä kyseisiltä lentoasemilta tai lisäisivät vuoroja olemassa olevilla reiteillä. Kun lentoyhtiöt valitsevat lentoasemia, joilta ne avaavat uusia reittejä tai joilla ne lisäävät vuoromäärää olemassa olevilla reiteillä, ne vertaavat lentoasemia tiettyjen tekijöiden perusteella. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi tarjotut lentoasemapalvelut ja asianomaiset asiakkaat, alueen väestö tai taloudellinen toiminta, ruuhkat, maaliikenneyhteydet sekä lentoaseman infrastruktuuriin ja palvelujen käytöstä perittävät maksut ja tällaiseen käyttöön sovellettavat yleiset kaupalliset ehdot ⁽⁶³⁾. Tarjoamalla FN GmbH:lle rahoitusta tavanomaisia markkinaehtoja edullisemmin Saksa on näin ollen antanut sille mahdollisuuden kilpailla muiden lentoasemien pitäjien kanssa lentoyhtiöiden houkuttelemiseksi aggressiivisemmin kuin se olisi voinut tehdä, jos sen olisi pitänyt maksaa tavanomaisten markkinaehtojen mukaiset pääomakustannukset.
- (202) Näin ollen toimenpide 2 saattoi vääristää kilpailua ja vaikuttaa EU:n sisäiseen kauppaan.

8.4.6 Päätelmät

- (203) Toimenpide 2 on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea FN GmbH:lle.

⁽⁶¹⁾ Tuomio asiassa Italia v. komissio, ECLI:EU:C:2004:207, 65 kohta.

⁽⁶²⁾ Altmark-tuomio, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁶³⁾ Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivat, 43 kohta.

8.5 Onko Kleven piirikunnan rahoitus (toimenpide 3) tukea?

8.5.1 Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteet

- (204) Tähän kysymykseen sovelletaan samoja perusteluja kuin julkisessa omistuksessa olevan EEL GmbH:n myöntämien lainojen tukiluonteen osalta (ks. 8.3.1 jakso edellä). Toimenpiteen 3 muodostavat eri toimenpiteet myönnettiin 14 päivänä maaliskuuta 2002 eli asiassa *Aéroports de Paris* annetun tuomion jälkeen. Lainasopimuksen 1 kohdan 4 alakohdan mukaan toimenpiteen myöntämispäivä on päivä, jona tuensaaja sopi lentoaseman infrastruktuurin hankinnasta Saksan liittotasavallan hallituksen kanssa, eli 14 päivä maaliskuuta 2002.
- (205) Tämän johdosta komissio toteaa, että sillä on oikeus tutkia toimenpide 3 ja arvioida, onko se valtiontukisääntöjen mukainen, koska on selvää, että sen myöntämisaikana FN GmbH harjoitti taloudellista toimintaa.

8.5.2 Valtion varat ja valtion toimenpide

- (206) Tuki myönnettiin FN GmbH:lle suoraan Kleven piirikunnan talousarviosta. Toimenpide 3 siis rahoitettiin valtion varoista ja valtio on niistä vastuussa.

8.5.3 Taloudellinen etu

- (207) Sen arvioimiseksi, onko valtion toimenpidettä pidettävä tukena, on määritettävä, saako edunsaajayritys sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa. Tämän suhteen komission on analysoitava, onko Kleven piirikunta toiminut markkinataloussijoittajan tavoin jättäessään perimättä yhden erän FN GmbH:lle aiemmin myönnettyä väliaikaisrahoitusta.
- (208) Markkinataloussijoittajan toimintaa ohjaavat tuotto-odotukset⁽⁶⁴⁾. Markkinataloussijoittajaperiaate toteutuu yleensä, kun yrityksen rakenteen ja tulevaisuudennäkymien perusteella voidaan kohtuullisessa ajassa odottaa tavanomaista tuottoa osingonjaon tai pääoman arvonnousun muodossa suhteessa vertailukelpoiseen yksityiseen yritykseen.
- (209) Nyt käsiteltävässä asiassa Kleven piirikunta on myöntänyt FN GmbH:lle korottoman lainan ([4–10] miljoonaa euroa) ja vapauttanut FN GmbH:n velvoitteesta maksaa yksi [2–5] miljoonan euron suuruinen erä takaisin saamatta mitään muuta korvausta. Viimeksi mainitulla päätöksellä pannaan itse asiassa täytäntöön itse lainasopimuksen 4 kohdan 1 alakohtaan sisältyvä lauseke, jonka mukaan kyseistä erää ei makseta takaisin, mikäli tavoite 350 työpaikan luomisesta toteutuu. Komissio toteaa, että markkinataloussijoittaja ei olisi myöntänyt korotonta lainaa ja vapauttanut saajaa maksamasta siitä merkittävää osaa takaisin ilman minkäänlaista korvausta.
- (210) Lisäksi markkinataloussijoittajan toimintaa arvioitaessa olisi jätettävä huomiotta kaikki myönteiset vaikutukset talouteen alueella, jolla kyseinen lentoasema sijaitsee, mm. työpaikkojen luomisen kannalta, koska komissio tutkii, onko toimenpide tukea, arvioimalla, olisiko ”yksityinen sijoittaja, joka perustaa toimintansa odotettavissa olevaan tuottoon jättäen kaikki yhteiskunnalliset sekä aluepoliittiset ja alakohtaiset näkökannat huomioon ottamatta, tehnyt tällaisen pääomasijoituksen samanlaisissa olosuhteissa”⁽⁶⁵⁾. Nyt tarkasteltavana olevassa asiassa takaisinmaksuvelvoitteesta luopumisen vastineena oli ainoastaan tietty määrä uusia työpaikkoja. Työpaikkojen luominen olisi kuitenkin jätettävä markkinataloussijoittajaperiaatteen noudattamisen tarkastelun yhteydessä huomiotta. Toisin sanoen markkinataloussijoittaja ei olisi suostunut luopumaan [2–5] miljoonan euron takaisinmaksusta sillä perusteella, että alueelle luodaan työpaikkoja.

⁽⁶⁴⁾ Tuomio 12.12.2000 asiassa T-296/97, *Alitalia v. komissio*, ECLI:EU:T:2000:289, 84 kohta; asia C-305/89, *Italia v. komissio*, ECLI:EU:C:1991:142, 20 kohta.

⁽⁶⁵⁾ Ks. vuoden 2005 ilmailusuuntaviivat, 46 kohta.

- (211) Näin ollen Kleven piirikunnan myöntämän lainan korottomuus ja takaisinmaksuvelvoitteesta luopuminen vähentävät kustannuksia, jotka lentoaseman pitäjän olisi tavallisesti katettava. Näin ollen ne tuovat FN GmbH:lle sellaista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa.

8.5.4 Valikoivuus

- (212) Kyseinen etu myönnettiin ainoastaan FN GmbH:lle. Koska tämä julkinen rahoitus on suunnattu vain yhdelle yritykselle, se on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla valikoiva.

8.5.5 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (213) Tältä osin sovelletaan samoja perusteluja kuin edellä kilpailun vääristymisen ja kauppaan kohdistuvan vaikutuksen osalta (ks. 8.4.5 jakso).

8.5.6 Päätelmät

- (214) Edellä esitetyistä syistä komissio katsoo, että Kleven piirikunnan FN GmbH:lle myöntämät julkiset varat, jotka liittyvät lentoasemakiinteistön hankintakustannusten osan väliaikaisrahoitusta koskevaan sopimukseen, ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

8.6 Onko Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan EEL GmbH:lle myöntämä rahoitus (toimenpide 4) tukea

8.6.1 Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteet

- (215) Saksa väittää, että EEL GmbH on väline, jonka tarkoituksena on helpottaa varojen kanavoimista FN GmbH:lle tehokkaasti ja taloudellisesti.
- (216) Kuten johdanto-osan 25 kappaleessa esitetään, Kleven piirikunta ja Weezen kunta perustivat EEL GmbH:n hallinnoimaan lentoaseman kiinteistöä ennen sen yksityistämistä. Tämän jälkeen EEL GmbH ryhtyi myöntämään lainoja FN GmbH:lle. Lainojen myöntäminen kolmansille osapuolille on jo sellaisenaan taloudellista toimintaa. Kun toimenpiteen 4 muodostavat eri toimenpiteet myönnettiin EEL GmbH:lle, tämä harjoitti näin ollen taloudellista toimintaa.
- (217) Ottaen huomioon SEUT-sopimuksen 101 artikla yrityksen käsitteellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta yksikön oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta. EEL GmbH toimii vain julkisten viranomaisten välineenä, eikä harjoita varsinaista taloudellista toimintaa: sen ainoana tehtävänä on yhdistää kahden viranomaisen resurssit lentoasemien kehittämisen rahoittamiseksi.
- (218) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan kumulatiiviset arviointiperusteet eivät täyty, joten komissio katsoo, että toimenpide 4 ei sisällä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (219) Vaikka EEL GmbH:ta olisikin pidettävä EU:n kilpailulainsäädännön soveltamisalan piiriin kuuluvana yrityksenä koko sen ajan, jonka kuluessa toimenpiteen 4 muodostavat toimenpiteet myönnettiin (mitä se ei ole), komission arviointi johtaisi samaan päätelmään, siis että toimenpide 4 ei ole valtiontukea, kuten jäljempänä olevissa jaksoissa osoitetaan.

8.6.2 Valtion varat ja valtion toimenpiteeksi katsominen

- (220) EEL GmbH sai kaiken toimenpiteen 4 piiriin kuuluvan pääoman, likviditeettiedut ja pääomanlisäykset osakkeenomistajiltaan, jotka rahoittivat nämä toimenpiteet omista talousarvioistaan. Toimenpide 4 sisältää lisäksi Weezen kunnan myöntämän 100-prosenttisen takauksen, joka rasitti kunnan talousarviota. Näin ollen kaikki toimenpiteen 4 muodostavat toimenpiteet rahoitettiin kahden paikallisviranomaisen talousarviovaroista, ja lisäksi kyseiset paikallisviranomaiset päättivät myöntää kyseiset eri toimenpiteet.
- (221) Toimenpide 4 siis rahoitettiin valtion varoista, ja se on valtion toteuttama.

8.6.3 Taloudellinen etu

- (222) Sen arvioimiseksi, onko valtion toimenpidettä pidettävä tukena, on määritettävä, saako edunsaajayritys sellaista taloudellista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisten markkinoilla sovellettavien ehtojen mukaan.
- (223) Tässä yhteydessä komission on analysoitava, toimivatko Kleven piirikunta ja Weezen kunta tavalla, jolla tuottonäkymien ohjaama varovainen markkinataloustoimija⁽⁶⁶⁾ olisi toiminut samoissa olosuhteissa, kun ne myönsivät EEL GmbH:lle pääomatoimenpiteet, takaukset, lainat ja laina-ajan pidennykset, jotka muodostavat toimenpiteen 4.
- (224) Ensinnäkin on tärkeää muistaa, kuten 8.3.2 jaksossa päätellään, että EEL GmbH on kahden julkisen osakkeenomistajansa perustama erityisrahoitusyhtiö, jonka tarkoituksena on hallinnoida Niederrhein-Weezen lentoaseman kiinteistöä ja jota on vuodesta 2003 lähtien käytetty yksinomaan rahoituksen tarjoamiseen samalle lentoasemalle. Tämän vahvistaa se, että (kirjallisessa) yhtiökokouksessaan 10 ja 11 päivänä huhtikuuta 2003 nämä kaksi julkista osakasta rajoittivat tiukasti Niederrhein-Weezen lentoasemaan tehtäviin investointeihin kohdistuvaa EEL GmbH:n uutta rahoitustoimintaa. Tämä tavoite vastaa EEL GmbH:n tavoitetta, joka vahvistettiin 16 päivänä joulukuuta 1999 tehdyn perustamissopimuksen (Gesellschaftsvertrag) 2 artiklassa⁽⁶⁷⁾. Lisäksi kuten jo johdanto-osan 153 kappaleessa selostettiin, EEL GmbH:lla ei ole hallintoneuvostoa. Molemmat toimitusjohtajat ovat julkisten elinten edustajia. Yrityksen toinen toimitusjohtaja on Kleven piirikunnanjohtaja (Landrat) ja toinen Weezen kunnan pormestari. EEL GmbH:lla ei ole myöskään pysyvää henkilöstöä, ja sitä hallinnoi yksi Kleven piirikunnan virkamies. Näistä seikoista johtuu, että kaikki EEL GmbH:n päätökset tekevät itse asiassa julkisten osakkaiden edustajat, jotka hoitavat sen päivittäistä toimintaa sen lisäksi, että ne kuuluvat sen hallintoelimiin. Tämä vahvistaa sen, että kyseessä olevat toimenpiteet ovat julkisten osakkaiden toteuttamia.
- (225) Sovelletaessa markkinataloussijoittajaperiaatetta toimenpiteeseen 4 on otettava asianmukaisesti huomioon, että näiden rahoitustoimenpiteiden edunsaaja on erityisrahoitusyhtiö, jonka perustajina ja omistajina ovat toimenpiteen 4 toteuttavat elimet ja jota käytetään yksinomaan näiden samojen tahojen tavoittelemaan selkeästi määritettyyn tavoitteeseen. Lisäksi tässä yhteydessä on tarpeen ottaa asianmukaisesti huomioon nimenomainen tavoite, jota varten erityisrahoitusvälinettä käytetään ja pidetään toiminnassa.
- (226) Yksityiset yritykset perustavat ja käyttävät erityisrahoitusyhtiöitä yleisesti monissa eri olosuhteissa. Eräs mahdollinen tilanne, jossa erityisrahoitusyhtiöitä käytetään, ovat tapaukset, joissa kaksi itsenäistä yritystä on perustanut yhteisyrityksen kehittämiseksi tiettyä hanketta, harjoittaakseen tiettyä toimintaa tai suorittaakseen tietyn tehtävän (esimerkiksi tutkimus ja kehittäminen, tuotanto, jakelu)⁽⁶⁸⁾ kummankin yrityksen hyväksi. Erityisrahoitusyhtiö on näin ollen oikeudellinen rakenne, johon molemmat yritykset kohdentavat niiden yhteisen hankkeen, tehtävän tai toiminnan toteuttamisen kannalta välttämättömiä resursseja (rahoitusta, henkilöstöä, omaisuuseriä jne.) ja joiden avulla ne toteuttavat tämän yhteisen hankkeen, suorittavat tämän yhteisen tehtävän tai harjoittavat yhteistä toimintaa. Tietyissä tilanteissa, esimerkiksi silloin, kun erityisrahoitusyhtiöllä on vain tuotanto- tai tutkimus- ja kehitystehtävä, se saa rahoitusta emoyhtiöltään tuottamatta itse voittoa, joka voitaisiin jakaa osakkeenomistajille esimerkiksi osinkojen muodossa. Tällaisen voiton tuottamisen sijasta se edistää sellaisten toimintojen toteuttamista, joita sen emoyhtiöt pitävät tarpeellisina omien tavoitteidensa kannalta.

⁽⁶⁶⁾ Ks. alaviite 65.

⁽⁶⁷⁾ Ks. alaviite 49.

⁽⁶⁸⁾ Ks. komission konsolidoitu tiedonanto toimivaltakysymyksistä, annettu yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 mukaisesti (EYVL C 95, 16.4.2008, s. 1), 95 kohta.

- (227) Näin ollen on selvää, että kun kaksi itsenäistä yksityistä yritystä perustaa erityisrahoitusyhtiön, käyttää sitä selkeästi määriteltäviä tarkoitusta varten ja kohdentaa sille rahoitusta, ne eivät välttämättä anna tätä rahoitusta tarkoituksenaan saada taloudellista tuottoa osinkojen tai koronmaksun muodossa, kuten sijoittaja tai pankki tekisi. Sen sijaan ne tarjoavat rahoitusta saavuttaakseen tavoitteen, jota varten erityisrahoitusyhtiötä käytetään.
- (228) Edellä mainitut seikat huomioon ottaen Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan toimintaa EEL GmbH:n suhteen olisi analysoitava ottaen huomioon se, että kyseiset viranomaiset ovat EEL GmbH:n ainoat osakkeenomistajat, sekä EEL GmbH:lle vuodesta 2003 alkaen asetettu ainoa tavoite, joka oli myöntää FN GmbH:lle useat edellä mainitut lainat sekä laina-ajan pidennykset, jotka muodostavat toimenpiteen 1. Tässä yhteydessä on muistettava, että, kuten 8.3.2 jaksossa todetaan, toimenpiteen 1 muodostavat eri toimenpiteet ovat selvästi Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan toimenpiteitä. Toisin sanoen nämä julkiset viranomaiset suunnittelivat toimenpiteen 1 ja päättivät toteuttaa sen sekä päättivät käyttää tätä tarkoitusta varten EEL GmbH:ta.
- (229) Näin ollen sovellettaessa markkinataloustoimijaperiaatetta toimenpiteeseen 4, lähtökohdaksi olisi otettava se, että Kleven piirikunta ja Weezen kunta päättivät toteuttaa toimenpiteen 1 ja käyttää tähän tarkoitukseen EEL GmbH:ta. Ratkaiseva kysymys, jota komission on käsiteltävä, on seuraava: jos kaksi hypoteettista markkinataloustoimijaa olisi päättänyt toteuttaa toimenpiteen 1 muodostavien toimenpiteiden kaltaisia toimenpiteitä, olisivatko ne käyttäneet tämän tavoitteen saavuttamiseksi EEL GmbH:n kaltaista erityisrahoitusyhtiötä ja myöntäneet sille vastaavan rahoituksen kuin toimenpiteestä 4 peräisin oleva rahoitus?
- (230) Tätä taustaa vasten se, että EEL GmbH:n osakkaat ovat saattaneet myöntää sille tietyt lainat tavanomaisia markkinakorkoja edullisemmin, että vakuus annettiin korvauksetta tai että pääomaa lisättiin ilman selkeitä tuottonäkymiä, ei välttämättä johda siihen päätelmään, että Kleven piirikunta ja Weezen kunta eivät olisi toimineet suhteessa EEL GmbH:hon markkinataloustoimijoiden tavoin. Olennainen kysymys on pikemminkin se, onko EEL GmbH:lle toimenpiteen 4 yhteydessä kohdennettu rahoitus kohtuullinen markkinataloustoimijan näkökulmasta suhteessa EEL GmbH:n osakkaiden tavoitteeseen eli toimenpiteen 1 toteuttamiseen.
- (231) Kahdella varovaisella markkinataloustoimijalla, joilla on sama tavoite kuin EEL GmbH:n julkisilla osakkailla, olisi ollut käytännössä kaksi vaihtoehtoa: luoda EEL GmbH:n kaltainen erityisrahoitusyhtiö (vaihtoehto 1) tai myöntää lainoja suoraan FN GmbH:lle ilman asiaan erikseen tarkoitettua elintä (vaihtoehto 2). Järkevä markkinataloustoimija ei olisi harkinnut muita vaihtoehtoja, kuten yksityisiä rahoituksen välittäjiä, jotka olisivat perineet maksun tällaisen palvelun tarjoamisesta. Tämä vaihtoehto olisi lisännyt varojen ohjaamisesta FN GmbH:lle aiheutuneita kustannuksia näiden maksujen vuoksi.
- (232) Komissio toteaa, että tehdessään päätöksen rahoittaa EEL GmbH:ta itse rahoituksen välittäjien käyttämisen sijaan julkiset osakkeenomistajat rajoittivat taloudellisen riskinsä siihen, mikä oli ehdottoman välttämätöntä FN GmbH:n rahoittamiseksi toimenpiteen 1 yhteydessä:
- a) julkisten osakkaiden EEL GmbH:lle suoraan kohdentama rahoitus vuoteen 2010 saakka ([20–40] miljoonaa euroa ⁽⁶⁹⁾) oli oikeassa suhteessa määriin, jotka FN GmbH lainasi EEL GmbH:lta ([20–40] miljoonaa euroa ⁽⁷⁰⁾);
- b) EEL GmbH:n rahoituksen edellytykset (päivämäärä, määrä ja erääntymispäivä) oli mukautettu EEL GmbH:n FN GmbH:lle suuntaamaan rahoitukseen.

Määrä (miljoonaa euroa)	EEL GmbH:n laina FN GmbH:lle: lainasopimuksen päiväys	Saksan EEL GmbH:n hyväksi myöntämien julkisten toimenpiteiden päiväys	Määrä (miljoonaa euroa)
[11–20]	11.4.2003	11.4.2003	[5–15] (+ [2–5] saatu pankkilainasta 2.5.2003)
[2–5]	17.6.2004	16.6.2004	[2–5]

⁽⁶⁹⁾ Ks. 53 kappale.

⁽⁷⁰⁾ Ks. taulukko 3.

Määrä (miljoonaa euroa)	EEL GmbH:n laina FN GmbH:lle: lainasopimuksen päiväys	Saksan EEL GmbH:n hyväksi myöntämien julkisten toimenpiteiden päiväys	Määrä (miljoonaa euroa)
[2–5]	28.7.2004	28.7.2004	[2–5]
Laina-ajan pidennys 31.12.2010 saakka	1.7.2005	1.7.2005	Laina-ajan pidennys 31.12.2010 saakka ja lainan uudelleenjärjestely
Laina-ajan pidennys 31.12.2016 saakka	29.11.2010	29.11.2010	Laina-ajan pidennys 31.12.2016 saakka

- c) EEL GmbH:lla ei ole taseessaan mitään muuta aineellista omaisuutta kuin sen saamiset FN GmbH:lta. Rahoitustoiminnasta FN GmbH:lle koitunut (pieni) voitto näkyy ainoastaan EEL GmbH:n tileissä, mutta ne eivät vastaa mitään käteisvaroja tai likviditeettiä, sillä FN GmbH ei ole maksanut velkaansa EEL GmbH:lle.
- d) Kun otetaan huomioon EEL GmbH:n strategia rahoittaa FN GmbH:ta, näiden korkojen tarkoituksena on ainoastaan mahdollistaa se, että EEL GmbH saavuttaa kannattavuusrajan ja pystyy maksamaan korot julkisten osakkeenomistajien ja [pankin] myöntämistä lainoista, joiden laina-aikaa on pidennetty, kuten EEL GmbH:n kokouspöytäkirjoista ilmenee.
- e) Näin ollen EEL GmbH ei pysty maksamaan takaisin kahdelle osakkeenomistajalleen ja [pankille] niin kauan kuin FN GmbH ei ole maksanut maksamattomia lainoja ja korkoja EEL GmbH:lle. Tämä tarkoittaa sitä, että EEL GmbH ei voi harjoittaa mitään muuta taloudellista toimintaa, kuten Saksa on väittänyt.
- (233) Komissio katsoo, että näiden kahden osakkeenomistajan päätyminen vaihtoehtoon 1 valintaan vastasi näin ollen osakkeenomistajien ilmoittamaa tavoitetta kohdentaa EEL GmbH:n resurssit ainoastaan FN GmbH:n rahoittamiseen.
- (234) Lisäksi komissio katsoo, että vaihtoehdossa 1 EEL GmbH:n kaltaisen erityisrahoitusyhtiön hallinnon ja liikkeenjohtoon kustannukset supistuvat ehdottomaan minimiin (ei omaisuuserien immobilisointia paitsi FN GmbH:hon kohdistuvien saatavien osalta, ei pysyvää henkilöstöä eikä johtoa, ei juuri lainkaan toimintakustannuksia, ei rahoituskustannuksia [pankin] myöntämän lainan takaisinmaksua lukuun ottamatta). Näin on sitäkin suuremmalla syyllä, koska ajankohtana, jolloin kyseiset kaksi julkista osakkeenomistajaa päätti toteuttaa toimenpiteen 1, EEL GmbH oli jo olemassa passiivisena rakenteena eikä sen perustamista tarvinnut aloittaa tyhjästä. Erityisrahoitusyhtiön valinta helpottaa myös sen kolmansien osapuolten (kuten FN GmbH:n tai yksityisen pankin) kanssa toteutettavien rahoitustoimien hallinnointia samalla, kun minimoidaan transaktiokustannukset kahden osakkaan välillä. Sen sijaan vaihtoehtoon 2 valinta johtaisi FN GmbH:n tukemiseksi perustettujen mekanismien päällekkäisyyteen, joka lisäisi varojen kanavointiin FN GmbH:lle liittyviä hallinnollisia ja oikeudellisia kustannuksia (esim. sopimusten päällekkäisyydet) ja vaikuttaisi mahdollisesti hankkeen valvonnan ja koordinoinnin laatuun.
- (235) Tämän vuoksi kahden varovaisen markkinataloustoimijan, jotka toimivat keskipitkän ja pitkän aikavälin kannattavuusodotusten ohjaamina ja EEL GmbH:n julkisten osakkaiden sijaan, olisi ollut järkevää valita vaihtoehto 1 vaihtoehtoon 2 sijaan. Komissio katsoo, että markkinataloussijoittajaperiaate toteutuu ja ettei EEL GmbH:lle koidu taloudellista etua.

8.6.4 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (236) EEL GmbH:n toiminta rajoittui vuodesta 2003 lähtien tiukasti ainoastaan rahoituksen tarjoamiseen FN GmbH:lle. EEL GmbH ei voinut harjoittaa mitään muuta toimintaa. Se ei voinut esimerkiksi myöntää lainoja millekään muulle taholle.
- (237) Näin ollen ainoa toiminto, jonka kilpailudynamiikkaan toimenpide 4 olisi voinut vaikuttaa, on rahoituksen tarjoaminen FN GmbH:lle. Tällainen kilpailuvaikutus olisi ollut olemassa, jos toimenpiteen 4 puuttuessa muilla rahoituksen tarjoajilla kuin EEL GmbH:lla, kuten pankeilla tai muilla sijoittajilla, olisi ollut paremmat mahdollisuudet tarjota FN GmbH:lle rahoitusta voittoa saadakseen.

- (238) Kuten 8.5.3 jaksossa todetaan, Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan selkeänä aikomuksena oli kuitenkin toteuttaa toimenpide 1 itse, jotta FN GmbH:lle voitiin saada rahoitusta. Toimenpiteen 4 ainoa perustelu onkin toimenpiteen 1 toteuttaminen.
- (239) Ellei toimenpidettä 4 olisi toteutettu, EEL GmbH ei olisi kyennyt toteuttamaan toimenpidettä 1 itse. Toimenpiteen 4 toteuttamatta jääminen tarkoittaisi kuitenkin yksinkertaisesti sitä, että Kleven piirikunta ja Weezen kunta olisivat päättäneet toteuttaa toimenpiteen 1 käyttämättä EEL GmbH:ta, esimerkiksi luomalla suoran oikeudellisen suhteen itsensä ja FN GmbH:n välille. Sen vuoksi ilman toimenpidettä 4 pankit tai muut sijoittajat eivät olisi saaneet parempaa mahdollisuutta tarjota rahoitusta FN GmbH:lle saadakseen voittoa, koska tarvittava rahoitus olisi saatu joka tapauksessa Kleven piirikunnalta ja Weezen kunnalta.
- (240) Vaikka oletettaisiin, että toimenpide 4 tuo taloudellista etua EEL GmbH:lle (vaikka näin ei ole), tällä edulla ei näin ollen olisi vaikutusta kilpailuun ja kauppaan, eikä se sen vuoksi olisi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

8.6.5 Päätelmät

- (241) Edellä esitetyistä syistä toimenpide 4 ei sisällä EEL GmbH:lle suunnattua SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

8.7 Toimenpiteen luokittelu uudeksi tueksi tai voimassa olevaksi tueksi

- (242) Tilanteet, joissa toimenpiteen katsotaan olevan voimassa olevaa tukea, esitetään kattavasti asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽⁷¹⁾ 1 artiklassa.
- (243) On kiistämätöntä, että toimenpiteitä ei pantu täytäntöön ennen Saksan liittymistä EU:hun (mainitun artiklan b alakohdan i alakohta), niitä ei voida katsoa hyväksytyiksi, koska komissio ei ole tehnyt päätöstä menettelyn mukaisessa määräajassa (b alakohdan iii alakohta), eikä niitä voida katsoa voimassa olevaksi tueksi sillä perusteella, että vanhentumisaika on mennyt umpeen (b alakohdan iv alakohta). Ne eivät ole muuttuneet tuiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä (b kohdan v alakohdan ensimmäinen virke) ⁽⁷²⁾.
- (244) Tämä arviointi pitää paikkansa erityisesti toimenpiteen 2 osalta, vaikka Saksa väitti, että se on voimassa olevaa tukea (ks. johdanto-osan 102 kappale). Leipzig/Hallen lentoasemaa koskevassa tuomiossa Euroopan unionin tuomioistuimien vahvistanut, että myös lentoasemainfrastruktuurin rakentamisen olisi kuuluttava valtiontukisääntöjen piiriin vuodesta 2000 lähtien ⁽⁷³⁾. Tämä ajankohta on aikaisempi kuin toimenpiteen 2 myöntämispäivä, joka oli 15 päivä lokakuuta 2002 (ks. johdanto-osan 46 kappale). Komissio katsoo sen vuoksi, että toimenpide oli tukea sen voimaantulohetkellä. Toisin kuin Saksa on väittänyt, se, että toimenpide hyväksyttiin vuoden 1993 asetuksen nojalla, ei vaikuta tähän arviointiin. Vuoden 1993 asetus on ainoastaan oikeusperusta, jolla sallitaan alueellisille lentoasemille kohdistetut mahdolliset tukitoimenpiteet, joita Nordrhein-Westfalenin osavaltio voi harkita vuodesta 1993 alkaen, mutta se ei itsessään luo kyseisille lentoasemille mitään laillista oikeutta (kuten vuoden 1993 asetuksen 1 §:ssä nimenomaisesti säädetään).
- (245) Toimenpiteen 2 myöntämispäivä on sen vuoksi 15 päivä lokakuuta 2002 eli asiassa Aéroports de Paris annetun tuomion jälkeen. Näin ollen toimenpide 2 oli valtiontukea jo myöntämishetkellä, kuten 8.4.6 jaksossa osoitetaan, eikä siitä tullut valtiontukea myöhemmin yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta. Lisäksi toimenpide 2 myönnettiin alle kymmenen vuotta ennen kuin komissio aloitti sitä koskevan muodollisen tutkintamenettelyn, eikä siitä näin ollen ole tullut voimassa olevaa tukea vanhentumisajan umpeen kulumisen vuoksi. Tämän seurauksena toimenpidettä 2 ei luokitella voimassa olevaksi tueksi.

⁽⁷¹⁾ Asetuksen (EY) N:o 659/1999 1 artiklan b kohdan v alakohdan toisessa virkkeessä todetaan seuraavaa: ”Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena”.

⁽⁷²⁾ Asetuksen mukaan voimassa olevia tukia ovat tuet, ”joiden voidaan katsoa olevan voimassa olevia tukia, koska voidaan osoittaa, että ne käyttöönottohetkellä eivät vielä olleet tukia, mutta ovat muuttuneet myöhemmin sellaisiksi yhteismarkkinoiden kehityksen johdosta ilman, että jäsenvaltio olisi muuttanut niitä. Jos tietyt toimenpiteet muuttuvat tuiksi sen jälkeen, kun tietty toiminta on vapautettu kilpailulle yhteisön lainsäädännössä, näitä toimenpiteitä ei kilpailun vapauttamiselle vahvistetun ajankohdan jälkeen pidetä voimassa olevana tukena”.

⁽⁷³⁾ Johdanto-osan 38 ja 39 kappale.

8.8 Tuen sääntöjen mukaisuus

- (246) SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tieto tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta eivätkä ne saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin lopullinen päätös on annettu.
- (247) Koska Saksa ei ole ilmoittanut kaikista tutkimuksen kohteena olevista julkisista toimenpiteistä, toimenpiteet 1, 2 ja 3 ovat sääntöjenvastaista tukea.

9. SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

9.1 Vuosien 2014 ja 2005 ilmailusuuntaviivojen sovellettavuus

- (248) Kyseessä olevia toimenpiteitä on arvioitava SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella, jossa määrätään, että sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää "tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla".
- (249) Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivoissa annetaan näiltä osin puitteet sen arvioimiseksi, voidaanko lentoasemille myönnettyä tukea pitää sisämarkkinoille soveltuvana SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti.
- (250) Komissio katsoo vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen mukaisesti, että sen ilmoitusta valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määräytymisestä ei pitäisi soveltaa vireillä oleviin asioihin, jotka koskevat lentoasemille ennen 4 päivää huhtikuuta 2014 myönnettyä sääntöjenvastaista toimintatukea. Sen sijaan komissio soveltaa vuoden 2014 suuntaviivojen periaatteita kaikkiin tapauksiin, jotka koskevat lentoasemille myönnettyä toimintatukea (vireillä olevat ilmoitukset ja sääntöjenvastainen ilmoittamaton tuki), vaikka tuki olisi myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014 ja ennen siirtymäkauden alkua ⁽⁷⁴⁾.
- (251) Lentoasemille myönnettävän investointituen osalta komissio soveltaa valtiontuen sääntöjenvastaisuuden arvioinnissa sovellettavien sääntöjen määräytymisestä annetun komission ilmoituksen mukaisesti lentoasemille myönnettyyn sääntöjenvastaiseen investointitukeen sen myöntämisaikana voimassa olleita sääntöjä. Näin ollen se soveltaa lentoasemille ennen 4 päivää huhtikuuta 2014 myönnetyn sääntöjenvastaisen investointituen osalta vuoden 2005 ilmailusuuntaviivojen periaatteita ⁽⁷⁵⁾.
- (252) Komissio on jo todennut, että toimenpiteet 2 ja 3 olivat sääntöjenvastaista valtiontukea, joka on myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014, kun taas toimenpiteitä 1 ja 4 ei luokiteltu valtiontueksi.
- (253) Edellä johdanto-osan 250 ja 251 kappaleessa mainittujen vuoden 2014 suuntaviivojen määräysten mukaan komissiolla on velvollisuus määrittää, ovatko kyseiset toimenpiteet sääntöjenvastaista toimintatukea tai investointitukea.

9.2 Investointituki vai toimintatuki

9.2.1 Toimenpide 1

- (254) Kuten 8.3.6 jaksossa päätellään, FN GmbH on saanut toimenpiteen 1 yhteydessä valtiontukea, joka sisältyy lainaan 4 ja laina-ajan pidennykseen 1 ja mahdollisesti laina-ajan pidennykseen 2. Komissio arvioi jokaisen alatoimenpiteen luonteen erikseen.
- (255) Komissio huomauttaa, että laina 4 on myönnetty FN GmbH:n tekemien investointien rahoittamiseksi. Kuten johdanto-osan 39 kappaleessa mainitaan, 1 päivänä heinäkuuta 2005 allekirjoitetun lainasopimuksen 1 kohdan 2 alakohdassa määriteltiin, että laina on tarkoitettu ainoastaan investointeihin. Komissio panee merkille, että EEL GmbH on ottanut käyttöön valvontamekanismit, joista määrätään lainasopimuksen 2 kohdassa. Samassa kohdassa edellytetään myös, että FN GmbH (ja omasta pyynnöstään EEL GmbH) tarkastaa, että laskut ovat

⁽⁷⁴⁾ Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 172 kohta.

⁽⁷⁵⁾ Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 173 kohta.

tiukasti sidoksissa lentoaseman valmistumiseen ja että EEL GmbH (ei FN GmbH) maksaa lainaan liittyvät laskut. Nämä valvontamekanismit ovat osoittautuneet tehokkaiksi, koska Saksa pystyi osoittamaan, että lainasta maksetut erät käytettiin ainoastaan kattamaan investointikustannuksia. Näin ollen komissio katsoo, että laina 4 on sääntöjenvastaista investointitukea, joka on myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014, ja sen soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava vuoden 2005 ilmailusuuntaviivojen perusteella.

- (256) Laina-ajan pidennyksen 1 osalta komissio toteaa, että sillä pidennettiin lainojen 1, 2 ja 3 laina-aikaa. Tämä pidennys ei ole sellaisenaan tarkoitettu uusien investointien rahoittamiseen, mitä Saksa ei pystynyt osoittamaan. Sen sijaan komissio katsoo, että tämä pidennys myönnettiin vain vapauttamaan FN GmbH sen lyhyen aikavälin velvoitteesta maksaa kaikki kertyneet lainat ja korot. Näin toimimalla EEL GmbH ja sen julkiset osakkaat halusivat varmistaa, ettei FN GmbH:lta lopu maksuvalmius, mikä olisi voinut johtaa tuensajaan investointien supistumiseen tai sen muuttumiseen vaikeuksissa olevaksi yritykseksi. Näistä syistä komissio katsoo, että laina-ajan pidennys 1 on sääntöjenvastaista toimintatukea, joka on myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014, ja sen soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen perusteella.
- (257) Samat näkökohdat koskevat laina-ajan pidennystä 2, jos se olisi katsottava valtiontueksi.

9.2.2 Toimenpide 2

- (258) Toimenpide 2 oli myönnetty FN GmbH:lle korvaamaan kustannuksia, jotka aiheutuivat johdanto-osan 46 kappaleessa kuvatun kiinteän käyttöpääoman hankkimisesta ja asentamisesta. Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 25 kohdan mukaan ”investointituella” tarkoitetaan tukea kiinteän käyttöpääoman rahoittamiseen, erityisesti kattamaan pääomakustannusten rahoitusvaje”. Sen vuoksi kaikki toimenpiteestä 2 tuetut kustannukset ovat investointikustannuksia. Näin ollen toimenpide 2 on sääntöjenvastaista investointitukea, joka on myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014, ja sen soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava vuoden 2005 suuntaviivojen perusteella.

9.2.3 Toimenpide 3

- (259) Kuten 3.3 jaksossa kuvataan, tarkasteltavana oleva toimenpide 3 on myönnetty tarjoamaan FN GmbH:lle väliaikaisrahoitusta, jolla katetaan osa lentoasemakiinteistön hankintamenoista (615 hehtaaria ja noin 650 erityyppistä rakennusta, jotka oli järjesteltävä uudelleen siviililentoaseman tarpeisiin). Kuten 14 päivänä maaliskuuta 2002 tehdyn lainasopimuksen johdannon 3 kohdassa ja 1 kohdassa määrätään, väliaikaisrahoitus myönnettiin korottomana luottona, joka oli nimenomaisesti kohdennettu EuZZLG:n (ks. johdanto-osan 21 kappale) valmiiksi saattamiseen tarvittavien investointikustannusten rahoittamiseen.
- (260) Sen vuoksi väliaikaisrahoitus on sääntöjenvastaista investointitukea, joka on myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014, ja sen soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava vuoden 2005 ilmailusuuntaviivojen perusteella.

9.2.4 Päätelmät

- (261) Kuten edellä on selostettu, komissio katsoo, että toimenpiteeseen 1 kuuluva laina 4, toimenpide 2 ja toimenpide 3 ovat investointitukea, kun taas laina-ajan pidennystä 1 ja mahdollisesti laina-ajan pidennystä 2, jotka kuuluvat toimenpiteeseen 1, on pidettävä toimintatukena.

9.3 Investointitukitoimenpiteiden soveltuvuus sisämarkkinoille

- (262) Vuoden 2005 suuntaviivojen 61 kohdan mukaisesti komission on selvitettävä
- vastaako infrastruktuurin rakentaminen ja käyttö jotakin selkeästi määriteltyä yleishyödyllistä tavoitetta (aluekehitys, liikenneyhteyksien parantaminen jne.);
  - onko infrastruktuuri tarpeen ja oikeasuhteinen vahvistetun tavoitteen kannalta;
  - ovatko infrastruktuurin käyttöön liittyvät odotukset tyydyttävät keskipitkällä aikavälillä, erityisesti kun niitä verrataan jo olemassa olevien infrastruktuurien käyttöön;

- d) onko kaikilla mahdollisilla käyttäjillä tasavertainen ja syrjimätön oikeus infrastruktuurin käyttöön;
- e) vaikuttaako tuki kaupan kehitykseen tavalla, joka on ristiriidassa yhteisön etujen kanssa.
- (263) Sen lisäksi, että lentoasemille myönnettävän valtiontuen on täytettävä vuoden 2005 ilmailusuuntaviivoissa asetetut tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille koskevat erityisvaatimukset, sen on muiden valtiontukitoimenpiteiden tavoin oltava tarpeellista ja oikeassa suhteessa perustellun tavoitteen kannalta, jotta sitä voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana tukena ⁽⁷⁶⁾.

9.3.1 *Infrastruktuurin rakentaminen ja käyttö vastaavat jotakin selkeästi määriteltyä yleishyödyllistä tavoitetta (aluekehitys, liikenneyhteyksien parantaminen jne.)*

- (264) Arvioitavana olevien investointitukitoimenpiteiden tarkoituksena oli rahoittaa Weezessä sijaitsevan, Yhdistyneen kuningaskunnan entisen sotilastukikohdan muuntamista siviililentoasemaksi ja lentoaseman merkittävää kehittämistä. Nämä toimenpiteet ovat edistäneet merkittävästi alueellista kehitystä ja uusien työpaikkojen syntyä kyseisellä alueella, jolla Yhdistyneen kuningaskunnan sotilastukikohdan sulkemisesta on aiheutunut vakavia vaikutuksia. Kuten Saksa huomauttaa, Yhdistyneen kuningaskunnan sotilastukikohdan sulkeminen on johtanut noin 6 300 henkilön muuttamiseen pois alueelta, minkä johdosta on menetetty 400 sotilastukikohdan toimintaan suoraan liittyvää siviilityöpaikkaa sekä noin 102 miljoonan euron tulot noin 80 yrityksen osalta. Lisäksi Yhdistyneen kuningaskunnan joukkojen lähdettyä maasta tyhjilleen jäi 1 600 asuntoa, mikä on yli 30 prosenttia Weezen kunnan koko asuntokannasta.
- (265) Komissio toteaa, että Saksan mukaan siviililentoaseman perustaminen ja kehittäminen on johtanut yli 1 200 työpaikan syntymiseen Kleeven piirikunnan alueelle ja palveluyritysten keskittymiseen lentoasemaan liittyvän yrityspuiston alueelle.
- (266) Kuten Saksa huomauttaa, komissio on jo jossain määrin tunnustanut tämän hankkeen vaikutuksen alueelliseen talouskehitykseen – ja sen myötä taloudelliseen yhteenkuuluvuuteen, joka on unionin tärkeä tavoite. Komissio onkin myöntänyt Nordrhein-Westfalenin osavaltiolle rakennerahastovaroja Konver II -ohjelman yhteydessä. Ne oli tarkoitettu nimenomaan entisten sotilaskohteiden muutostöiden rahoitukseen Kleven piirikunnassa.
- (267) Kyseessä olevat investointitukitoimenpiteet ovat auttaneet myös parantamaan alueen saavutettavuutta. Niederrhein-Weezen lentoasemaa lähinnä sijaitsevat lentoasemat ovat nimittäin Düsseldorfin lentoasema (etäisyys 76 km, 51 minuutin matkustusaika autolla) ja Eindhovenin lentoasema Alankomaissa (88 km, 1 tunnin 12 minuutin matkustusaika autolla) ⁽⁷⁷⁾.
- (268) Düsseldorfin ja Eindhovenin lentoasemien liikennemäärä on kasvanut jatkuvasti vuodesta 2003: Düsseldorfin matkustajamäärä kasvoi 14,3 miljoonasta vuonna 2003 noin 21 miljoonaan vuonna 2013, kun taas Eindhovenin lentoaseman matkustajamäärä oli 0,4 miljoonaa vuonna 2003 ja 3,4 miljoonaa vuonna 2013. Niiden jatkuvaan kasvuun ovat tämän ajanjakson aikana vaikuttaneet ainoastaan niiden omat ruuhkaongelmat ja kapasiteettirajoitukset (erityisesti käytettävissä olevien lähtö- ja saapumisaikojen riittämättömyys Düsseldorfissa). Düsseldorfin lentoasema saavutti 22 miljoonan matkustajan enimmäiskapasiteettinsa vuonna 2013, ja Eindhovenin lentoasema pystyi palvelemaan ainoastaan 2,5 miljoonaa matkustajaa vuonna 2012. Niederrhein-Weezen lentoaseman liikenteen kasvusta huolimatta komissio toteaa, että näillä kahdella lentoasemalla on vuodesta 2012 alkaen saatu valmiiksi tai aloitettu laajennustöitä niiden kapasiteetin lisäämiseksi ⁽⁷⁸⁾.
- (269) Sen vuoksi komissio päättää, etteivät investoinnit Niederrhein-Weezen lentoasemaan ole päällekkäisiä olemassa olevan kannattamattoman infrastruktuurin kanssa. Päinvastoin Niederrhein-Weezen lentoasemalla on ollut merkittävä tehtävä Düsseldorfin lentoaseman ruuhkien purkamisessa, eikä se ole rajoittanut Düsseldorfin ja Eindhovenin lentoasemien laajentumissuunnitelmia. Ellei tarkasteltavana olevaa hanketta olisi toteutettu, vaarana olisi ollut, ettei kyseisellä alueella olisi ollut riittävästi liikennetarjontaa.
- (270) Komissio voi näin ollen päätellä, että infrastruktuurin rakentaminen ja käyttö vastaa selkeästi määriteltyä yleishyödyllistä tavoitetta, joka on aluekehitys ja alueen liikenneyhteyksien parantaminen.

⁽⁷⁶⁾ Ks. esimerkiksi asia SA. 34586 (12/N) – Kreikka – Hanian lentoaseman nykyaikaistaminen, 49 kohta.

⁽⁷⁷⁾ Maastrichtin lentoasemalle on Niederrhein-Weezen lentoasemalta lähes 100 kilometriä (98 km), mutta matkustusaika sinne on autolla ainoastaan 1 tunti 14 minuuttia. Komissio katsoo, ettei sitä olisi katsottava kuuluvaksi Niederrhein-Weezen lentoaseman vaikutusalueeseen.

⁽⁷⁸⁾ Vuosina 2012–2013 toteutetun laajennuksen jälkeen Eindhovenin lentoaseman kapasiteetti on kasvanut 5 miljoonaan matkustajaan. Düsseldorfin lentoaseman laajennustöiden odotetaan alkavan kesällä 2014.

9.3.2 Onko infrastruktuuri tarpeen ja oikeasuhteinen vahvistetun tavoitteen kannalta?

- (271) Saksan mukaan Niederrhein-Weezen lentoaseman suunniteltu nykyaikaistaminen oli tarpeen entisen sotilaslentotukikohdan muuttamiseksi siviililentoasemaksi. Rullausteitä ja asematasoja oli rakennettava ja nykyaikaistettava, jotta siviililentoliikenne voitiin aloittaa.
- (272) Kuten Saksa on esittänyt, infrastruktuurihanke on rajoitettu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeelliseen: infrastruktuuri suunniteltiin enintään 3,5 miljoonan matkustajan liikenteelle, ja taulukossa (taulukko 1) esitetyt liikennetilastot osoittavat, että matkustajamäärä kasvoi tasaisesti vuoteen 2010 saakka, jolloin päästiin ennätyselliseen 2,9 miljoonan matkustajaan, minkä jälkeen määrä laski 2,2 miljoonaan matkustajaan vuonna 2012. Tämä tarkoittaa sitä, että ennakoitu liikennekysyntä vastasi suurelta osin todellista kysyntää ja että hanke ei ollut suhteettoman suuri tai monimutkainen.
- (273) Komissio voi näin ollen päätellä, että kyseessä oleva infrastruktuuri on tarpeen ja oikeasuhteinen asetettujen tavoitteiden kannalta.

9.3.3 Ovatko infrastruktuurin käyttöön liittyvät odotukset tyydyttäviä keskipitkällä aikavälillä, erityisesti verrattuna jo olemassa olevan infrastruktuurin käyttöön?

- (274) Kuten edellä on selostettu, Niederrhein-Weezen lentoaseman matkustajamäärä vuonna 2010 (2,9 miljoonaa matkustajaa) oli jo lähellä sen enimmäiskapasiteettia (3,5 miljoonaa matkustajaa). Tähän liikennemäärään päästiin vain kuuden toimintavuoden kuluessa, eli paljon nopeammin kuin muilla halpalentoyhtiöstrategiaan nojaavilla Saksan lentoasemilla (kuten Kassel tai Hahn). Niederrhein-Weezen lentoaseman merkittävä kasvu johtuu sen tärkeästä tehtävästä Düsseldorfin ja Eindhovenin lentoasemien ruuhkien purkajana sekä sen vaikutusalueen väestötiheydestä (yli 35 miljoonaa asukasta).
- (275) Edellä mainittujen matkustajamäärien perusteella Niederrhein-Weezen lentoaseman kehityshankkeeseen liittyvät keskipitkän aikavälin käyttönäkymät olivat hyvät, erityisesti suhteessa lentoaseman alkuperäiseen sotilasinfrastruktuuriin, sillä investointitoimien avulla se on saatu muunnettua siviililentoasemaksi.

9.3.4 Onko kaikilla mahdollisilla käyttäjillä tasavertainen ja syrjimätön oikeus infrastruktuurin käyttöön?

- (276) Komissio toteaa, että käytössä oleva siviili-infrastruktuuri on aina ollut avoin kaikille mahdollisille käyttäjille syrjimättömällä tavalla.

9.3.5 Vaikuttaako tuki kaupan kehitykseen tavalla, joka on ristiriidassa EU:n etujen kanssa?

- (277) Tuen myöntämisaikana 15 päivänä lokakuuta 2002 Niederrhein-Weezen lentoasema palveli alle miljoonaa asiakasta vuodessa, minkä vuoksi se luokiteltiin vuoden 2005 ilmaisuuntaviivojen mukaan pieneksi alueelliseksi lentoasemaksi (luokka D) ⁽⁷⁹⁾.
- (278) Niederrhein-Weezen lentoaseman vaikutusalue kattaa Saksan länsiosan ja Alankomaiden itäosan. Kuten edellä on selostettu, Niederrhein-Weezen lentoasema ei ole haitannut merkittävästi kilpailua tällä vaikutusalueella, joka kattaa Düsseldorfin ja Eindhovenin lentoasemat, joilla on vakavia ruuhkaongelmia ja liian vähän lähtö- ja saapumisaikoja (ks. johdanto-osan 268 kappale).
- (279) Niederrhein-Weezen lentoasemalle ei myöskään ole juna- eikä moottoritieyhteyttä, toisin kuin sen kahdella kilpailijalla.
- (280) Lisäksi komissio toteaa, että liikematkustajat muodostavat merkittävän markkinaosuuden Düsseldorfin lentoaseman matkustajamäärästä (40 prosenttia), kun Niederrhein-Weezessä vastaava osuus on vain 7 prosenttia.
- (281) Eindhovenin lentoaseman osalta komissio toteaa, että se palvelee sekä siviili- että sotilaslentoliikennettä, joten infrastruktuurikustannusten rahoittaminen jaetaan sen mukaisesti siviililentoaseman pitäjien ja Alankomaiden armeijan välillä. Vuosina 2010 ja 2011 Eindhovenin lentoasema maksoi vuosittain noin 1 miljoonaa euroa korvauksia Alankomaiden armeijalle pääasiassa infrastruktuurin ylläpitoon, turvallisuuteen ja lennonjohtoon liittyvistä kustannuksista, mutta se ei maksanut alkuperäisiä investointikustannuksia, jotka Niederrhein-Weezen oli (osittain) maksettava.

⁽⁷⁹⁾ Ks. suuntaviivojen 15 kohta.

- (282) Lisäksi kokonaishankkeen tuki-intensiteetti (katso jäljempänä oleva osio tuen välttämättömydestä ja oikeasuhteisuudesta) rajoittuu hankkeen rahoitusvajeeseen. Lentoaseman pitäjän osakkaat rahoittavat yli 50 prosenttia investointikustannuksista.
- (283) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että tuki ei vaikuta kaupan kehitykseen tavalla, joka on ristiriidassa yhteisen edun kanssa.

9.3.6 Tuen välttämättömyys ja oikeasuhteisuus

- (284) Komission on selvitettävä, onko tuensaajayritys FN GmbH:lle myönnetty valtiontuki muuttanut sen toimintaa niin, että se harjoittaa yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamista edistävää toimintaa, i) jota se ei harjoittaisi ilman tukea tai ii) jota se harjoittaisi rajoitetusti tai eri tavalla. Tuen oikeasuhteisuus edellyttää myös, että samaa tulosta ei saavutettaisi myöntämällä vähemmän tukea ja aiheuttamalla vähemmän kilpailun vääristymistä. Tämä tarkoittaa, että tuen määrä ja intensiteetti on rajoitettava toiminnan harjoittamisen kannalta välttämättömään vähimmäismäärään.
- (285) Saksan mukaan tuki oli välttämätöntä, koska lentoaseman kehittäminen olisi vaarantunut sen vuoksi, että FN GmbH:n taloudellinen tilanne oli tuen myöntämishetkellä tiukka. Saksa lisää myös, että jos julkiset viranomaiset olisivat toteuttaneet hankkeen suoraan, kyseisten viranomaisten olisi pitänyt kattaa rakennuskustannukset ja alkuvaiheessa syntyvät liiketoiminnan tappiot. Komissio on samaa mieltä ja toteaa, että julkinen tuki myönnettiin aikana, jolloin FN GmbH:n yksityiset osakkeenomistajat toteuttivat erittäin merkittäviä infrastruktuuri-investointeja hankkeen käynnistysvaiheessa ([20–60] miljoonaa euroa vuosina 2002–2003), samalla kun ne kattoivat alkuvaiheessa syntyvät lentoaseman liiketoiminnan tappiot. On epätodennäköistä, että paikalliset viranomaiset, kuten Kleven piirikunta ja Weezen kunta, joilla on vähäiset taloudelliset resurssit, olisivat voineet vastata tällaisen laajamittaisen hankkeen aiheuttamasta taloudellisesta rasitteesta yksinään, mutta ne pystyivät pääsemään samaan tulokseen rajallisella panoksella tukemalla yksityistä aloitetta. Kun otetaan huomioon, että tämä yhteen Euroopan hyvin harvoista yksityisistä lentoasemista liittyvä hanke oli luonteeltaan riskialtis, rajoitettu julkinen tuki vaikuttaa perustellulta käynnistysvaiheessa.
- (286) Saksan mukaan investointia ei olisi voitu toteuttaa samassa määrin ilman tukea eli ilman toimenpiteitä 1, 2 ja 3. Kuten Saksa aivan oikein toteaa, investoinneista olisi voitu toteuttaa vain osa, kuten kiitotien leventäminen. Tiettyjä investointeja olisi jouduttu lykkäämään huomattavasti, mikä olisi aiheuttanut lentoasemalle vakavia toiminnallisia ongelmia tai estänyt sitä vastaamasta lentoyhtiöiden ja matkustajien odotettuun kysyntään vaikutusalueella. Sen vuoksi voidaan päätellä, että tukitoimenpiteillä 1, 2 ja 3 on kannustava vaikutus, koska ne mahdollistivat tuensaajalle investoinnin toteuttamisen.
- (287) Toimenpiteen 2 oikeasuhteisuuden arvioinnin osalta voidaan todeta, että lentoasemalle todellisuudessa myönnetyn julkisen rahoituksen määrä oli [2–5] miljoonaa euroa. Kuten johdanto-osan 46 kappaleessa selostetaan, tämä tukitoimenpide vastaa tukikelpoisten kustannusten 50-prosenttista rahoitusta vuoden 1993 asetuksen mukaisesti. Loppuosan ([2–5] miljoonaa euroa) on rahoittanut FN GmbH. Näin ollen tuki-intensiteetti on 50 prosenttia.
- (288) Koska vuoden 2005 ilmailusuuntaviivoissa ei oteta kantaa tuen intensiteettiin, suurin sallittu tuen määrä on rajoitettava siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä. Komissio toteaa, että toimenpiteellä 2 tuetut investoinnit rahoitettiin tasavertaisuusmallin mukaisesti (*pari passu*). Sen vuoksi 50 prosentin tuki-intensiteetti vaikuttaa tässä tapauksessa perustellulta.
- (289) Toimenpiteeseen 1 kuuluvan lainan 4 ja toimenpiteen 3 oikeasuhteisuuden osalta komissio toteaa, että matalakorkoisen tai korottoman lainan myöntäminen on vähemmän vääristävä toimenpide kuin suora avustus. Koska viranomaiset ovat asettaneet lainoille täydet vakuudet, niiden taloudellinen osallistuminen oli hyvin vähäistä. Kun tarkastellaan väliaikaisrahoituksen toisen puolen takaisinmaksusta vapauttamisen oikeasuhteisuutta, komissio on yhtä mieltä Saksan kanssa siitä, että edellytys luoda 350 työpaikkaa muodosti lentoaseman yksityisille omistajille kannustimen saattaa lentoasemainfrastruktuurin rakentaminen ja kehittäminen päätökseen. Komissio toteaa, että tämä kannustin oli tehokas, sillä alueelle syntyi 445 työpaikkaa takaisinmaksusta vapauttamisen aikaan (vuonna 2004), hyvissä ajoin ennen sopimuksen mukaisen määräajan päättymistä (vuoden 2007 lopussa).

9.3.7 Toimenpiteitä 1 (laina 4), 2 ja 3 koskevat päätelmät

- (290) Edellä esitetyn arvion perusteella komissio päätelee, että toimenpiteet 1 (laina 4), 2 ja 3 soveltuvat sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella.

9.4 Toimintatukea koskevan toimenpiteen soveltuvuus sisämarkkinoille

- (291) Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 5.1.2 jaksossa vahvistetaan kriteerit, joita komissio soveltaa arvioidessaan toimintatuen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Komissio soveltaa näitä perusteita vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 172 kohdan mukaisesti erityisesti kaikkiin tapauksiin, jotka koskevat lentoasemille myönnettyä toimintatukea (myös vireillä olevat ilmoitukset ja sääntöjenvastainen ilmoittamaton tuki), vaikka tuki olisi myönnetty ennen 4 päivää huhtikuuta 2014 eli ennen vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen voimaantuloa. Toimintatukea voidaan myöntää 10 vuoden siirtymäkauden ajaksi vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen julkaisemispäivästä alkaen, ja sen soveltuvuus kriteerit ovat seuraavat:
- Vaikutus selkeästi määritellyn yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen:* tämä edellytys täyttyy esimerkiksi, jos tuki lisää EU:n kansalaisten liikkuvuutta ja alueellisia yhteyksiä tai edistää alueellista kehitystä ⁽⁸⁰⁾;
  - Tukitoimenpiteiden tarve:* tuki olisi kohdennettava tilanteisiin, joissa tuella saadaan aikaan sellainen merkittävä parannus, johon ei päästä markkinoiden omin toimin ⁽⁸¹⁾;
  - Toimenpiteen kannustava vaikutus:* edellytyksen katsotaan täytyvän, jos on todennäköistä, että lentoaseman taloudellisen toiminnan taso vähenisi huomattavasti ilman toimintatukea, kun otetaan huomioon mahdollinen investointituki ja lentoaseman liikennöintitaso ⁽⁸²⁾;
  - Tukimäärän oikeasuhteisuus (tuen rajaaminen välttämättömään):* jotta lentoasemille myönnetty toimintatuki olisi oikeasuhteista, sen olisi rajoitettava välttämättömään, joka tarvitaan tuetun toiminnan toteuttamiseksi ⁽⁸³⁾;
  - Kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttäminen* ⁽⁸⁴⁾.
- (292) Kun otetaan huomioon, että toimintatuki, joka koostui laina-ajan pidennyksestä 1 ja mahdollisesti toimenpiteeseen 1 kuuluvasta laina-ajan pidennyksestä 2, myönnettiin kokonaisuudessaan ennen vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen voimaantuloa, näitä soveltuvuus kriteerejä sovelletaan vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 kohdassa esitetyt näkökohdat huomioiden (eli joitakin edellytyksiä ei sovelleta).

9.4.1 Toimintatuki edistää selkeästi määritellyn yhteisen edun mukainen tavoitteen saavuttamista

- (293) Arvioitavana olevan toimintatuen tavoitteena oli säilyttää Niederrhein-Weezen lentoasemalla asianmukainen toiminnan taso.
- (294) Lentoasemien toimintatuen katsotaan vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 113 kohdan mukaisesti edistävän yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamista, jos se lisää unionin kansalaisten liikkuvuutta ja alueellisia yhteyksiä, auttaa torjumaan lentoliikenteen ruuhkautumista unionin suurilla keskuslentoasemilla tai edistää alueellista kehitystä.
- (295) Kuten johdanto-osan 270 kappaleessa pääteltiin, Niederrhein-Weezen lentoaseman rakentaminen ja käyttö vastaa selkeästi määriteltyä yhteisen edun mukaista tavoitetta, eli alueellista talouskehitystä ja alueen liikenneyhteyksien parantamista.

9.4.2 Tukitoimenpiteiden tarve

- (296) Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 116 kohdan ja sitä seuraavien kohtien mukaan lentoasemien toimintatuki katsotaan tarpeelliseksi, jos se johtaa sellaiseen merkittävään parannukseen, johon ei päästä markkinoiden omin toimin. Lisäksi suuntaviivoissa todetaan, että toimintakustannusten rahoittamiseen tarvittavien julkisten varojen tarve on yleensä suhteellisesti suurempi pienemmillä lentoasemilla, koska kiinteät kustannukset ovat korkeat ja koska lentoasemat, joiden vuotuinen matkustajamäärä on 200 000–700 000 matkustajaa, eivät ehkä pysty kattamaan merkittävää osaa toimintakustannuksistaan.

⁽⁸⁰⁾ Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 ja 113 kohta.

⁽⁸¹⁾ Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 ja 116 kohta.

⁽⁸²⁾ Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 ja 124 kohta.

⁽⁸³⁾ Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 ja 125 kohta.

⁽⁸⁴⁾ Vuoden 2014 ilmaisuuntaviivojen 137 ja 131 kohta.

- (297) Uuden terminaalin toiminta käynnistyi vuonna 2003, minkä jälkeen Niederrhein-Weezen lentoaseman vuotuinen matkustajamäärä oli 207 992 vuonna 2003, 796 745 vuonna 2004 ja 591 744 vuonna 2005 (ks. taulukko 1). Komissio toteaa, että matkustajamäärä on käynnistysvaiheessa vaihdellut suuresti, esimerkiksi 34 prosentin lasku vuodesta 2004 vuoteen 2005. Sen vuoksi komissio katsoo, että matkustajamäärä oli mainittuina kolmena vuonna keskimäärin 200 000–700 000 henkilöä. Samaan aikaan komissio toteaa myös, että FN GmbH oli koko ajan tappiollinen (ks. taulukko 5), eikä kyennyt kattamaan edes toimintakustannuksiaan (mukautettu käyttökate oli vuosina 2004 ja 2005 negatiivinen), mikä vuoden 2014 ilmailusuuntaviivoissa määritellään tyypilliseksi tämänkokoisille lentoasemille.
- (298) Tämän vuoksi komissio katsoo toimintatuen Niederrhein-Weezen lentoasemalle olleen välttämätöntä.

9.4.3 Valtiontuen tarkoituksenmukaisuus toimintavälineenä

- (299) Vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 120 kohdan mukaan toimintatuen olisi oltava tarkoituksenmukainen toimintaväline aiotun tavoitteen saavuttamiseksi tai niiden ongelmien ratkaisemiseksi, joihin tuella on tarkoitus puuttua. Koska Niederrhein-Weezen lentoaseman toiminta on tappiollista, ainoa soveltuva väline on toimintatuki, joka mahdollistaa lentoaseman toiminnan jatkumisen ja varmistaa näin Niederrheinin alueen yhteydet. Muut välineet, kuten investointituki tai sääntelytoimenpiteet eivät näytä soveltuvan Niederrhein-Weezen lentoaseman toiminnan tasolla ilmenneiden taloudellisten ongelmien ratkaisemiseen. Tämän vuoksi komissio katsoo, että Niederrhein-Weezen lentoasemalle myönnetty toimintatuki on tarkoituksenmukainen väline.

9.4.4 Toimenpiteen kannustava vaikutus ja tukimäärän oikeasuhteisuus (tuen rajaaminen välttämättömään)

- (300) Toimintatuella on vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 124 kohdan mukaan kannustava vaikutus, jos on todennäköistä, että ilman toimintatukea lentoaseman taloudellisen toiminnan taso vähenisi huomattavasti, ottaen huomioon mahdollisen investointituen ja liikennöintitason.
- (301) Niederrhein-Weezen lentoasema sai investointitukea uuden terminaalin rakentamiseen ja uusien turvallisuutta ja turvatoimia koskevien vaatimusten täytäntöönpanoon. Tämän ansiosta lentoasema pystyi vastaamaan Niederrheinin alueen yhteys- ja liikennetarpeisiin, jotka matkustajien määrällä mitattuna ovat viime vuosina kasvaneet. Huolimatta kasvusuunnassa olevasta matkustajamäärästä lentoasema ei pystynyt kattamaan toimintakustannuksiaan. Ilman toimintatukea lentoasema ei olisi pystynyt säilyttämään senhetkistä liikenne- ja investointitasoa ja sen taloudellista toimintaa olisi täytynyt supistaa. Samaan aikaan tuki ei ylittänyt määrää, joka on tarpeen kattamaan toiminnasta aiheutuvat tappiot, joten tuen määrä on rajattu välttämättömään.
- (302) Tämän vuoksi komissio katsoo, että toimintatuella Niederrhein-Weezen lentoasemalle oli kannustava vaikutus ja se on oikeasuhteista.

9.4.5 Kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttäminen

- (303) Toimintatuen soveltuvuutta sisämarkkinoille arvioidessaan komissio ottaa vuoden 2014 ilmailusuuntaviivojen 131 kohdan mukaan huomioon kilpailun vääristymät ja vaikutukset kauppaan. Se, että lentoasema sijaitsee samalla vaikutusalueella kuin toinen lentoasema, jolla on liikakapasiteettia, voi viitata mahdollisiin kilpailun vääristymiin tai kauppaan kohdistuviin vaikutuksiin.
- (304) Kuten johdanto-osan 276 kappaleessa ja sitä seuraavissa kappaleissa on osoitettu, komissio on jo tehnyt sen päätelmän, että tuki ei vaikuta kaupan kehitykseen yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

9.5 Päätelmä tukitoimenpiteiden soveltuvuudesta sisämarkkinoille

- (305) Kaikki toimenpiteet, jotka ovat tämän tutkimuksen kohteena ja voidaan luokitella valtiontueksi, soveltuvat sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla. Tämä päätelmä ei vaikuta millään tavoin julkisten viranomaisten FN GmbH:lle mahdollisesti myöntämien muiden valtiontukitoimenpiteiden arviointiin, jonka komissio saattaa toteuttaa tulevaisuudessa.

10. KIELI

(306) Saksa antoi 18 päivänä kesäkuuta 2014 päivätyssä kirjeessään hyväksyntänsä sille, että tämä päätös annetaan englannin kielellä. Sen vuoksi ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

EEL GmbH:n FN GmbH:lle 11 päivänä huhtikuuta 2004, 17 päivänä kesäkuuta 2004 ja 28 päivänä heinäkuuta 2004 myöntämät lainat sekä Kleven piirikunnan ja Weezen kunnan EEL GmbH:lle myöntämät tukitoimenpiteet eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

2 artikla

1. EEL GmbH:n FN GmbH:lle 1 päivänä heinäkuuta 2005 myöntämä laina sekä kaikkien EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämien olemassa olevien lainojen laina-ajan pidentäminen 1 päivänä heinäkuuta 2005, Nordrhein-Westfalenin osavaltion FN GmbH:lle myöntämä tukitoimenpide ja Kleven piirikunnan suoraan FN GmbH:lle myöntämä tukitoimenpide, joka koski Niederrhein-Weezen lentoaseman kiinteistön hankintaa, ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, joka soveltuu sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

2. Kaikkien EEL GmbH:n FN GmbH:lle myöntämien olemassa olevien lainojen laina-ajan pidentäminen 29 päivänä marraskuuta 2010, jos kyseessä on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki, soveltuu sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 23 päivänä heinäkuuta 2014.

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1825,
annettu 31 päivänä heinäkuuta 2014,
ilmoittamattomasta valtiontuesta SA.34791 (2013/C) (ex 2012/NN) – Belgia – Val Saint-Lambert
-yrityksen pelastamistuki

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5402)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon sopimuksen Euroopan talousalueesta ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut ⁽¹⁾ asianomaisia esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Belgia toimitti komissiolle 11 päivänä toukokuuta 2012 ennakoilmoituksen Val Saint-Lambert -yritykselle, jäljempänä 'VSL', tarkoitettua pelastamistuesta, joka oli määrä myöntää 1 miljoonan euron suuruisen korkotukilainan muodossa. Koska yritykselle oli jo myönnetty 400 000 euroa pelastamistukea 3 päivänä huhtikuuta 2012, komissio kirjasi tämän asian ilmoittamattomien tukien rekisteriin. Tämä tuki jäi ilmoittamattomien tukien joukkoon, koska siitä ei ole myöhemminkään tehty ilmoitusta.
- (2) Belgia ilmoitti komissiolle 3 päivänä lokakuuta 2012 VSL:lle myönnettävästä rakenneuudistustuesta, joka muodostui 1 miljoonan euron lainan jatkamisesta 10 vuodeksi.
- (3) Komissio ilmoitti Belgialle 1 päivänä helmikuuta 2013 päivätyllä kirjeellä päätöksestään aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu menettely näistä kahdesta tukitoimenpiteestä ja muista VSL:n hyväksi aikaisemmin toteutetuista toimenpiteistä.
- (4) Komission päätös menettelyn aloittamisesta, jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös', on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽²⁾. Komissio on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa tuesta ja kyseisistä toimenpiteistä.
- (5) Komissio ei ole saanut huomautuksia kolmansilta osapuolilta.
- (6) Belgia esitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 21 päivänä maaliskuuta 2013.
- (7) Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle 14 päivänä marraskuuta 2013 päivätyllä kirjeellä haluavansa peruuttaa rakenneuudistustukea koskevan ilmoituksensa. Sen vuoksi kyseistä toimenpidettä ei analysoida tässä päätöksessä.
- (8) Komissio pyysi Belgian viranomaisilta lisätietoja 17 päivänä lokakuuta ja 14 päivänä marraskuuta 2013 päivätyillä kirjeillä ja 10 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä sähköpostiviestillä. Belgian viranomaiset vastasivat 12 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä kirjeellä ja 11 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä sähköpostiviestillä. Ne pyysivät lisää aikaa 14 päivänä marraskuuta 2013 esitettyyn pyyntöön vastaamiselle. Lisäaika myönnettiin 19 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä kirjeellä. Belgian viranomaisilta saatiin lopulta vastaus 6 päivänä

⁽¹⁾ Valtiontuki N:o SA.34791 20../C (ex 2012/NN) – Belgia – Val Saint-Lambert -yrityksen pelastamistuki – ja valtiontuki N:o SA.35528 20../C (ex 2012/N) – Belgia – Val Saint-Lambert -yrityksen rakenneuudistustuki – Kehotus huomautusten esittämiseen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisesti (EUVL C 213, 26.7.2013, s. 38).

⁽²⁾ Ks. alaviite 1.

tammikuuta 2014. Komissio toimitti uuden tietopyynnön 7 päivänä helmikuuta 2014. Belgian viranomaiset vastasivat siihen 25 päivänä helmikuuta 2014 ja yrityksen Société Wallonne de Gestion et de Participations, jäljempänä 'SOGEPA', lakimies 27 päivänä helmikuuta 2014. Belgian viranomaisille toimitettiin uusi tietopyyntö 11 päivänä huhtikuuta 2014. Komissio puiden Belgian viranomaisille myönnettyä määräaikaa 30 päivänä huhtikuuta 2014 päivättyllä kirjeellä 23 päivään toukokuuta 2014. Komissio sai Belgian viranomaisten vastauksen kyseisenä päivänä.

- (9) Belgian viranomaiset antoivat 18 päivänä kesäkuuta 2014 komissiolle luvan hyväksyä ja antaa tämä päätös tiedoksi ainoastaan ranskan kielellä.

2. KUVAAUS TUKITOIMENPITEISTÄ JA TUESTA

2.1 Edunsaaja

- (10) Val Saint-Lambert SA tuottaa korkealaatuisia kristalliesineitä. Yritys sijaitsee Seraingissa Valloniassa ja työllistää 52 työntekijää. Vuotuinen liikevaihto on noin 2 miljoonaa euroa. Tehtaan tuotteilla on hyvä maine, vaikka sillä on takanaan useita konkurssseja. Erityisesti on mainittava, että vuonna 2002 SA Cristallerie du Val Saint-Lambert meni konkurssiin, ja sen toimintaa jatkoi 19 päivänä joulukuuta 2002 perustettu yritys nimeltä SA La cristallerie du Val Saint-Lambert, jäljempänä 'CVSL'. Sitten Liègen kauppatuomioistuimien totesi 11 päivänä elokuuta 2008 annettulla päätöksellä CVSL:n olevan konkurssissa. Toimintaa jatkoi kaksi yksityistä osakasta: Châteaux Finances Corporation, jäljempänä 'CFC', holdingyhtiö, joka omistaa useita kiinteistöalan yrityksiä sekä viiniin ja gastronomiaan liittyviä yrityksiä, ja Société de Promotion d'Espaces Commerciaux et Industriels, jäljempänä 'SPECI', jonka toimialana on kiinteistöomaisuuden hallinta ja kehittäminen.
- (11) CFC omisti VSL:stä alun perin 70 prosenttia ja SPECI 30 prosenttia. Maaliskuussa 2011 CFC ja Vallonian alue toteuttivat pääomanlisäyksen, johon SPECI ei osallistunut. Nykyään VSL:n omistavat CFC (76 %), Vallonian alue (17 %) ja SPECI (7 %).
- (12) VSL on ollut jälleen konkurssimenettelyssä 14 päivästä lokakuuta 2013.
- (13) VSL:llä on yksinoikeuslisenssi VSL:n tavaramerkkien, mallien ja luonnosten käyttöön. Lisenssin myönsi sille tammikuussa 2009 Vallonian alue, joka tuolloin omisti tavaramerkit. Aiemmin VSL:n tavaramerkit omisti lokakuuhun 2005 asti Compagnie financière du Val, jäljempänä 'CFV', joka oli kokonaan SOGEPAN omistuksessa olleen Société de Gestion des marques du Val Saint-Lambertin seuraaja (SOGEPA puolestaan oli kokonaan Vallonian alueen omistuksessa).
- (14) CFV luovutti tavaramerkit 5 päivänä maaliskuuta 2005 tehdyllä luovutus sopimuksella SA Interagoralle, CVSL:n emoyhtiölle, [500 000–800 000] (*) euron hintaan. Kun SA Interagora, josta oli tullut SA Val Saint-Lambert International, jäljempänä 'VSLI', meni konkurssiin 11 päivänä elokuuta 2008, sillä oli yhä maksamatta CFV:lle 280 000 euroa. Vallonian alue käytti tämän jälkeen etuosto-oikeuttaan ja hankki tavaramerkit itselleen [700 000–1 000 000] euron hintaan vuonna 2008.

2.2 Kuvaus tukitoimenpiteistä ja tuesta

2.2.1 Toimenpide 1: 1 miljoonan euron pelastamistuki 3 päivänä huhtikuuta 2012

- (15) VSL:n pelastamistuki muodostui 1 miljoonan euron korkotukilainasta, jonka Vallonian alue myönsi yritykselle 3 päivänä huhtikuuta 2012 SOGEPAN välityksellä (kaikkien niiden toimenpiteiden yhteydessä, joihin liittyy SOGEPAN toimia, SOGEPAN toimii aluehallinnon nimissä). Laina-aika oli 6 kuukautta ja korko 3,07 prosenttia (peruskorko 2,07 + 100 pistettä). Korkoon lisättiin myöhemmin SOGEPAN korvauksen kattamiseksi 100 peruspistettä, jolloin korko nousi 4,07 prosenttiin. Miljoonan euron lainasta osa (400 000 euroa) myönnettiin samana päivänä kun lainasopimus tehtiin eli 3 päivänä huhtikuuta 2012, ilman SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa edellytettyä komissiolle tehtävää ennakkoilmoitusta. Jäljelle jäävä osa (600 000 euroa) myönnettiin myöhemmin ajankohtana, jota ei ole ilmoitettu komissiolle. Tästä huolimatta komissio katsoo, että koko lainasumma eli miljoona euroa on myönnetty, koska se on kirjattu Liègen kauppatuomioistuimelle osoitettuun saatavaa koskevaan ilmoitukseen kyseisen tuomioistuimen julistaessa VSL:n konkurssiin 14 päivänä lokakuuta 2013.

(*) Liikesalaisuus.

2.2.2 Toimenpide 2: rakenneuudistustuki

- (16) Belgia ilmoitti komissiolle 3 päivänä lokakuuta 2012 VSL:lle myönnettävästä rakenneuudistustuesta, joka muodostuisi 1 miljoonan euron lainan (eli toimenpiteen 1) jatkamisesta 10 vuodeksi. Belgian viranomaiset kuitenkin ilmoittivat komissiolle 14 päivänä marraskuuta 2013 päivätyllä kirjeellä haluavansa peruuttaa rakenneuudistustukea koskevan ilmoituksensa. Belgian viranomaiset vahvistivat 12 päivänä joulukuuta 2013 päivätyllä kirjeellä, että kyseistä tukea ei ollut myönnetty. Sen vuoksi kyseistä toimenpidettä ei analysoida tässä päätöksessä.

2.2.3 Toimenpiteet 3–8

- (17) Jo ennen edellä mainittua pelastamistukea (toimenpide 1) Vallonian alue oli vuosina 2008–2011 toteuttanut VSL:n hyväksi SOGEPAn ja muiden aluehallinnon alaisuuteen kuuluvien ja sen nimissä toimivien julkisten elimien, kuten CFV:n, välityksellä kuusi toimenpidettä seuraavasti: 150 000 euron takaus (toimenpide 3), Val Saint-Lambertin tavaramerkkien käyttö ja luovutus (toimenpide 4), 1,5 miljoonan euron laina (toimenpide 5), 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys (toimenpide 6), määrältään rajoitetut tuet (toimenpide 7) ja Cristal Park -hankkeeseen liittyvien puhdistustöiden rahoittaminen (toimenpide 8).

Toimenpide 3: 150 000 euron takaus syyskuussa 2008

- (18) CVSL, joka hallinnoi lasitehdasta ennen VSL:ää, julistettiin konkurssiin 11 päivänä elokuuta 2008 Liègen kauppatorioistuimessa. Jotta tehdas voisi jatkaa toimintaansa konkurssista huolimatta ja löytää uuden omistajan, Vallonian alue antoi 28 päivänä elokuuta 2008 tehdyllä päätöksellä SOGEPALLE tehtäväksi myöntää 150 000 euron takaus 300 000 euron lainalle, jonka ING-pankki oli myöntänyt CVSL:n konkurssipesän uskotulle miehelle. Takaus myönnettiin CVSL:n uskotulle miehelle 24 päivänä syyskuuta 2008 korvauksetta.

Toimenpide 4: Val Saint-Lambertin tavaramerkkien luovutus ja käyttö tammikuussa 2009

- (19) Kuten edellä on todettu, CFV omisti VSL:n tavaramerkit lokakuuhun 2005 asti.
- (20) CFV luovutti tavaramerkit SA Interagoralle 5 päivänä lokakuuta 2005 tehdyllä luovutussopimuksella [500 000 800 000–] euron hinnasta. Kokonaissumma, 700 000 euroa, oli määrä suorittaa yhtenä [100 000–500 000] euron eränä ja kymmenenä [10 000–50 000] euron vuosimaksuna. Luovutussopimuksen 7 §:ssä annetaan Vallonian alueelle etuosto-oikeus siinä tapauksessa, että SA Interagora tai sen edunsaajat haluavat ennen 5 päivää lokakuuta 2010 luovuttaa sopimuksen kohteena olleet tavaramerkit, mallit ja luonnokset edelleen.
- (21) Kun SA Interagora, josta oli tullut VSL:n, meni konkurssiin 11 päivänä elokuuta 2008, se oli yhä velkaa CFV:lle 280 000 euroa.
- (22) CVSL:n uskottu mies allekirjoitti 1 päivänä lokakuuta 2008 CFC:n ja SPECIn (CVSL:n toiminnan jatkajat) kanssa yhteisymmärryspöytäkirjan, johon sisältyi myös Val Saint-Lambertin tavaramerkkien ostaminen takaisin VSL:ltä [700 000–1 000 000] euron hintaan. Vallonian alue käytti tällöin etuosto-oikeuttaan (5 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn sopimuksen 7 §) samalla hinnalla ja ilmoitti tästä uskotulle miehelle 7 päivänä marraskuuta 2008. Vallonian alue asetti tämän jälkeen 29 päivänä tammikuuta 2009 tehdyssä CFV:n ja VSL:n sopimuksessa seuraavat ehdot:

— Vallonian alue luovuttaa omistamiinsa Val Saint-Lambertin tavaramerkkeihin, logoihin ja tunnuksiin liittyviä teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan yksinomaisen, rajoittamattoman ja maailmanlaajuisen lisenssin VSL:n käyttöön. Lisenssin myöntämisestä peritty korvaus oli 1,5 prosenttia viiden ensimmäisen verovuoden käyttökatteesta (tulos ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia) ja 5 prosenttia käyttökatteesta kuudennesta verovuodesta alkaen. Lisenssin voimassaolo lakkaa, jos VSL joutuu konkurssiin, selvitystilaan tai velkajärjestelyyn tai jos sopimus puretaan VSL:n sopimusrikkomuksen takia.

— Vallonian alue myöntää VSL:lle teollis- ja tekijänoikeuksia koskevan osto-option. VSL voi käyttää tätä optiota sopimuksen allekirjoittamista seuraavan neljännen vuoden alusta viidennen vuoden viimeiseen päivään [700 000–1 000 000] euron hintaan (hinta, jota toiminnan jatkajat ehdottivat 1 päivänä lokakuuta tehdyssä siirtoa koskevassa pöytäkirjassa). VSL voi käyttää optiota samaan 800 000 euron hintaan, joka on indeksoitu Belgian kuluttajahintaindeksin mukaan, myös sopimuksen allekirjoittamista seuraavien kuudennen ja kymmenennen vuoden välisenä aikana. Yhdennentoista vuoden alusta alkaen Vallonian alue voi vaatia VSL:ää ostamaan teollis- ja tekijänoikeudet takaisin samaan [700 000–1 000 000] euron indeksoituun hintaan.

— Jos VSL käyttää osto-optiota, sen on suoritettava kaikki CFV:lle maksamatta olevat määrät (ks. johdanto-osan (21) kappale).

- (23) Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle toimittamisensa huomautuksissa, että 28 päivänä helmikuuta 2012 aloitetun velkajärjestelyn (réorganisation judiciaire) ⁽³⁾ seurauksena maksamatta oleva määrä ei ollut enää 280 000 euroa, vaan 61 250 euroa, sillä velkajärjestelyn yhteydessä määrää oli päätetty alentaa 43 750 eurolla, ja ennen velkajärjestelyn aloittamista oli jo maksettu 105 000 euroa.

Toimenpide 5: 1,5 miljoonan euron laina elokuussa 2009

- (24) Vallonian alue myönsi VSL:lle 31 päivänä elokuuta 2009 SOGEPAn välityksellä 1,5 miljoonan euron lainan 4,7 prosentin korolla 7 vuodeksi uusien uunien hankintaa varten. Lainan vakuutena oli ensisijainen kiinnitys VSL:n kiinteään omaisuuteen, jonka arvo oli Belgian viranomaisten mukaan lainasummaa suurempi.

Toimenpide 6: 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys maaliskuussa 2011

- (25) Vallonian alue päätti 17 päivänä maaliskuuta 2011 toteuttaa VSL:n hyväksi 1,5 miljoonan euron pääomanlisäyksen uuden uunin hankintaa varten. CFC (VSL:n enemmistöosakas) muunsi VSL:ää koskevia saataviaan osakkeiksi 25 päivän toukokuuta 2009 ja 29 päivän maaliskuuta 2011 välisenä aikana yhteensä 5,2 miljoonan euron arvosta.

Toimenpide 7: Aiemmat, määrältään rajoitetut tuet

- (26) VSL oli saanut helmikuun 2010 ja marraskuun 2012 välisenä aikana yhteensä 197 503 euroa erilaisten määrältään rajoitettujen tukien perusteella. SOGEPA maksoi 25 päivänä maaliskuuta 2011 tukea tilapäistä johtajaa (Interim Manager) varten 97 785 euroa. SOGEPA vaati kuitenkin 25 päivänä syyskuuta 2012 tämän tuen palautettavaksi korkoineen, kun kävi ilmi, että annetussa komission asetuksessa (EY) N:o 1998/2006 ⁽⁴⁾ säädetty 200 000 euron enimmäismäärä oli ylittynyt.

Toimenpide 8: VSL:n kiinteistöjen puhdistaminen Cristal Park -hankkeen yhteydessä ja tiettyjen kiinteistöjen asettaminen VSL:n käyttöön maksutta Spaquen toimesta.

- (27) Cristal Park -hankkeen yhteydessä oli tarkoitus puhdistaa VSL:lle kuuluvia kiinteistöjä julkisin varoin.
- (28) Ympäristön laadun parantamista edistävä julkinen laitos Spaque (Société publique d'aide à la qualité de l'environnement) toimitti 20 päivänä elokuuta 2012 päivätyllä kirjeellä ehdollisen ostotarjouksen, jossa se tarjosi VSL:n kiinteistöistä 2 040 000 euroa; hinnasta vähennettäisiin puhdistuskustannukset, joita ei ollut vielä arvioitu. Riippumaton asiantuntija Cushman & Wakefield vahvisti 2 040 000 euron hinnan 29 päivänä toukokuuta 2012 täsmäten, ettei pystynyt itse arvioimaan kunnostamiskustannuksia. VSL ilmoitti Spaquelle 5 päivänä syyskuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, että GEOLYS-niminen yritys oli elokuussa 2012 vahvistanut puhdistuskustannusten määräksi 219 470 euroa. Samassa kirjeessä VSL myös ilmoitti Spaquelle suostuvansa myymään kiinteistöt 2 040 000 eurolla, josta vähennettäisiin 220 000 euroa. Kyseiset kiinteistöt myytiin 13 päivänä joulukuuta 2012 Spaquelle 2 040 000 euron hinnalla, josta vähennettiin arvioidut puhdistuskustannukset, 220 000 euroa, minkä jälkeen loppuhinta oli 1 820 000 euroa. Tällä välin Belgian viranomaiset olivat 1 päivänä joulukuuta 2011 toimittamassaan ilmoituksessa kuitenkin arvioineet puhdistuskustannusten nousevan useaan miljoonaan euroon.

- (29) Ennen 13 päivänä joulukuuta 2012 toteutettua myyntiä Seraingin kaupunginvaltuusto oli 10 päivänä syyskuuta 2012 pidetyssä kokouksessa hyväksynyt kaksi optiosopimuksen luonnosta, joista toisessa osapuolina olivat Spaque ja Seraingin kaupunki ja toisessa Seraingin kaupunki ja SPECI. Luonnokset koskivat Spaquelle myytävien kiinteistöjen omistusoikeuden siirtämistä näiden kolmen tahon välillä sen jälkeen kun ne olisi puhdistettu.
- (30) Toistaiseksi myyntiaikeista on toteutunut vain 13 päivänä joulukuuta 2012 tehty kauppa. Seraingin kaupunginvaltuuston hyväksymissä sopimusluonnoksissa tarkoitettuja toimenpiteitä, jotka mainitaan myös edellä johdanto-osan 28 ja 29 kappaleessa, ei ole toteutettu. Puhdistustöitä ei ole aloitettu.

⁽³⁾ Velkajärjestelyn tarkoituksena on turvata vaikeuksissa olevan yrityksen toiminnan jatkuvuus tuomioistuimen valvonnassa ainakin osittain. Menettely edelsi 14 päivänä lokakuuta 2013 annettua konkurssituomiota.

⁽⁴⁾ Komission asetus (EY) N:o 1998/2006, annettu 15 päivänä joulukuuta 2006, perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5).

- (31) Lisäksi Spaquen ja VSL:n välillä on allekirjoitettu 11 päivänä joulukuuta 2012 sopimus, joka koskee Val Saint-Lambertin tehdasalueen osan tilapäistä käyttöönottoa. Sopimuksen nojalla Spaque antaa VSL:n käyttöön määräämättömäksi ajaksi ja maksutta tietyn osan omistukseensa siirtyneistä kiinteistöistä (ks. johdanto-osan 27 kappale). Vastineeksi VSL sitoutuu tekemään Spaquen kanssa yhteistyötä kaikkien tehdasalueella toteutettavissa kunnostus- ja jälleerakennustöissä tarvittavien tietojen toimittamiseksi.

2.3 Muodollisten tutkintamenettelyjen aloittamisen syyt

- (32) Komissio on katsonut, että edellä kuvatut toimenpiteet ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Toimenpiteen 1 (pelastamistuki), toimenpiteen 3 (korvauksetta myönnetty takaus) ja toimenpiteen 4 (tavaramerkkien käyttö ja luovutus) osalta komissio epäili, etteivät ne olisi markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Toimenpiteen 5 (1,5 miljoonan euron laina) osalta komissio epäili, että lainakorkoon saattoi sisältyä valtiontukea. Toimenpiteen 6 (pääomanlisäys) osalta komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko se *pari passu* -lausekkeen ja markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen. Toimenpiteen 7 (määrältään rajoitetut tukitoimenpiteet) osalta komissio ei ollut varma, täyttikö jokainen yksittäinen toimenpide edellä mainitussa asetuksessa ⁽⁵⁾ säädetyt ehdot. Toimenpiteen 8 (kiinteistöjen myynti ja eräiden kiinteistöjen antaminen käyttöön maksutta) osalta komissio epäili, että VSL:n Spaquelle luovuttamien maa-alueiden myyntihintaan saattoi sisältyä tukea, koska puhdistustöistä aiheutuvien kustannusten arviointiin liittyi epävarmuutta. Komissio epäili myös, että toimenpiteeseen, jolla Spaque asetti osan kiinteistöistä VSL:n käyttöön maksutta, saattoi sisältyä tukea. Toimenpiteen 3 osalta komissio epäili myös, oliko CVSL:n ja VSL:n välillä kyseessä taloudellinen jatkuvuus. Komissio epäili myös kaikkien toimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille ja erityisesti niiden yhteensopivuutta valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen ⁽⁶⁾, jäljempänä 'pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivat', kanssa (toimenpiteet 1, 2 ja 3).

3. BELGIAN HUOMAUTUKSET MENETTELYN ALOITTAMISTA KOSKEVAAN PÄÄTÖKSEEN

3.1 VSL:n luokittelu vaikeuksissa olevaksi yritykseksi

- (33) Belgian viranomaiset eivät kiistä VSL:n luokittelua vaikeuksissa olevaksi yritykseksi 8 päivästä helmikuuta 2012, jolloin velkajärjestelyä koskeva hakemus jätettiin (tällä on merkitystä useiden asiaan liittyvien toimenpiteiden kannalta). Tätä aikaisemmin VSL:ää ei Belgian viranomaisten mukaan voida pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä, vaan se oli niiden mukaan uusi yritys, joka sai varauksetonta tukea enemmistöosakkaaltaan (CFC) pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 ja 11 kohdan ja komission päätöskäytännön ⁽⁷⁾ mukaisesti.

3.2 Pelastamistuki (toimenpide 1)

- (34) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio katsoi, että vaikeuksissa olevalle yritykselle ilman minkäänlaisia vakuuksia myönnetty laina saattoi olla tukea, sillä VSL ei olisi voinut saada lainaa tällaisin ehdoin yksityiseltä pankilta.
- (35) Belgian viranomaiset eivät kiistä huomautuksissaan sitä, että Vallonian alueen 3 päivänä huhtikuuta 2012 myöntämä 1 miljoonan euron korkotukilaina on tukea. Ne katsovat kuitenkin, että kyseinen toimenpide on pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 13 kohdan mukaista pelastamistukea, koska VSL:n vaikeudet koskevat vain yritystä itseään eivätkä johdu sattumanvaraisesta kustannustenjaosta yhtymän sisällä ja koska nämä vaikeudet ovat niin vakavia, ettei yhtymä pysty selviytymään niistä itse. Belgian viranomaisten mukaan CFC ei voinut kohdentaa kaikkia resurssejaan VSL:lle, koska sillä oli paljon erilaista toimintaa ja erilaisia osakkuuksia. CFC:n maksuvalmius oli merkittävästi heikentynyt verovuoden 2011 päättämisen jälkeen ja oli 19 päivänä lokakuuta 2012 vain 130 000 euroa. Belgian viranomaiset muistuttavat myös, että kun otetaan huomioon CFC:n VSL:lle myöntämien varojen määrä (VSL:n perustamisesta alkaen yhteensä 9,5 miljoonaa euroa) ja VSL:n jatkuvasti huonot taloudelliset tulokset, CFC ei enää kyennyt ratkaisemaan VSL:n vaikeuksia yhtymän omin varoin.

⁽⁵⁾ Ks. alaviite 4.

⁽⁶⁾ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁽⁷⁾ Päätös N541/2009, tehty 8.2.2010 – Ruotsi – Valtiontakaus Saab Automobile AB:n hyväksi.

- (36) Tuen ainutkertaisuuden periaatteen mukaan toimenpide 1 ei olisi pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 72 kohdan ja sitä seuraavien kohtien mukainen, koska toimenpiteet 3, 5, 6 ja 7 ovat pelastamis- tai rakenneuudistustukea. Belgian viranomaiset kuitenkin katsovat tältä osin seuraavaa:
- toimenpide 3 (150 000 euron takaus) myönnettiin syyskuussa 2008 CVSL:n uskotulle miehelle, ei VSL:lle. Belgian viranomaiset katsovat sitä paitsi, ettei VSL:n ja CVSL:n välillä ollut taloudellista jatkuvuutta;
  - toimenpide 5 (1,5 miljoonan euron laina) ei sisällä tukea, kun otetaan huomioon sovellettu lainakorko ja vakuuksien laatu;
  - toimenpide 6 (1,5 miljoonan euron pääomanlisäys) ei sisällä tukea, koska se toteutettiin samanaikaisesti kun CFC toteutti 5,2 miljoonan euron pääomanlisäyksen muuntamalla saatavia osakkeiksi;
  - määrältään rajoitettuja tukia ei myönnetty vaikeuksissa olevalle yritykselle eikä niitä sen vuoksi pidä ottaa huomioon tuen ainutkertaisuutta koskevan periaatteen mukaisessa tarkastelussa. Sitä paitsi nämä tuet ovat selvästi pienemmät kuin CFC:n vuodesta 2009 alkaen myöntämät ennakot.

3.3 Rakenneuudistustuki (toimenpide 2)

- (37) Tätä toimenpidettä ei käsitellä tässä päätöksessä, koska sitä koskeva ilmoitus peruttiin eivätkä Belgian viranomaiset toteuttaneet toimenpidettä. Belgian viranomaisten tästä toimenpiteestä esittämät huomautukset ovat näin ollen niin ikään aiheettomia.

3.4 150 000 euron takaus (toimenpide 3)

- (38) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio korosti, että 150 000 euron takaus oli myönnetty vaikeuksissa olevalle yritykselle ilman korvausta. CVSL oli tuolloin konkurssissa. Tästä syystä takaus näyttäisi antavan CVSL:lle etua, koska mikään yksityinen toimija ei olisi myöntänyt tällaista takausta ilman korvausta.
- (39) Belgian viranomaiset eivät ole ottaneet kantaa siihen, onko tämä toimenpide tukea vai ei.
- (40) Sen sijaan ne ovat täsmentäneet, että takaus myönnettiin uskotulle miehelle eikä konkurssissa olleelle CVSL:lle. Ne väittävät myös, ettei CVSL:n ja VSL:n välillä ollut taloudellista jatkuvuutta. Belgian viranomaiset katsovat osoittaneensa riittävällä tavalla, että CVSL:n ja VSL:n välillä ei ollut taloudellista jatkuvuutta. Ne korostavat, että koska VSL:lle siirretyt omaisuuserät olivat CVSL:n omaisuuseriä laajemmat ja niistä täysin erilliset, taloudellisen jatkuvuuden mahdollisuus on suljettava pois.
- (41) Belgian viranomaiset muistuttavat myös, että VSL:n uudet osakkaat ovat aina halunneet kytkeä CVSL:n toiminnan jatkamisen suuren luokan kiinteistö- ja matkailuhankkeeseen (Cristal Park). Niiden mukaan toiminnan jatkamisen taloudellinen johdonmukaisuus olisi siinä, että kristallintuotanto, josta CVSL:n toiminta muodostui yksinomaaisesti, lopetettiin kokonaan.

3.5 Val Saint-Lambertin tavaramerkkien käyttö ja luovutus (toimenpide 4)

- (42) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että VSL:lle myönnettyihin käyttöoikeuksiin liittyvä korvausjärjestely, joka perustui VSL:n tulevaan käyttökatteeseen, näytti tuovan yritykselle taloudellista etua. Vallonian alue näet antoi arvokkaan omaisuuserän käyttöoikeuden ilman mitään takeita korvauksesta, sillä VSL:n käyttökate saattoi hyvinkin olla negatiivinen kuten edeltävinä vuosina, ja voimatta odottaa saavansa käyttöoikeuksien lakatessa muuta hyötyä kuin inflaatiomukautuksen (indeksointi) ja senkin vasta kuudennesta vuodesta alkaen. Yksityinen toimija olisi todennäköisesti vaatinut korvauksen, johon olisi sisältynyt ainakin kiinteä ja varma peruste. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä pohdittiin myös mahdollisuutta, että tavaramerkkien luovutusedellytyksiin sisältyisi tukea.

- (43) Belgian viranomaisten mukaan komission tapa viitata VSL:n edeltäjien huonoihin tuloksiin ja kritisoida sillä perusteella Vallonian alueen tavaramerkkien käyttöoikeudesta vastineeksi perimän korvauksen laskentatapaa, ei ole perusteltu.
- (44) Ne päinvastoin katsovat, että päätös määrittää tavaramerkkien käyttöoikeudesta perittävä korvaus käyttökateen perusteella ei ole vailla kaupallista johdonmukaisuutta. Niiden mukaan päätös on perusteltu, koska käyttökate on yksi niistä kirjanpitoon liittyvistä tunnusluvuista, joiden avulla Vallonian viranomaiset pystyivät mittaamaan omistamiinsa tavaramerkkeihin liittyvien tuotteiden myynnistä saatavaa kaupallista menestystä.
- (45) Belgian viranomaiset eivät ole esittäneet huomautuksia edellytyksistä, jotka liittyvät tavaramerkkien myöhempään myyntiin VSL:lle.

3.6 1,5 miljoonan euron laina (toimenpide 5)

- (46) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio suhtautui epäilevästi tämän lainan vakuuteen. Komissiolle esitettyjen asiakirjojen mukaan kiinnitys koski ainakin osittain VSL:lle kuuluvia kiinteistöjä, jotka oli tarkoitus kunnostaa. Näiden maa-alueiden todellinen arvo ei ollut tiedossa ja saattoi olla myös negatiivinen. Tällä perusteella 4,7 prosentin kiinteä korko vaikutti liian alhaiselta. Vakuuden laadun perusteella näyttääkin siltä, että 1,778 prosentin peruskorkoon olisi lisättävä 400–1 000 peruspistettä.
- (47) Belgian viranomaisten mukaan vakuuksien arvo oli erinomainen, koska se kattoi koko lainan. Niiden arvio perustui asiantuntijatoimisto Marengon tammi-helmikuussa 2009 laatimaan arvioon.

3.7 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys (toimenpide 6)

- (48) Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että pääomanlisäyksestä ei päätetty liiketoimintasuunnitelman vaan pelkän talousennusteen perusteella. Talousennusteessa ei selitetä millään tavoin sitä, miten yritys aikoo korjata tilannettaan, eikä korvausta, jonka se aikoo antaa pääoman myöntävälle Vallonian alueelle. Sitä paitsi Vallonian alue ja CFC eivät näytä olevan samassa tilanteessa eivätkä myöskään niiden riskit vaikuta samanlaisilta. Vallonian alue ei ollut VSL:n osakas ennen tätä toimenpidettä eikä sillä ole mitään tähän yritykseen liittyviä liiketoimintaintressejä. CFC sen sijaan on VSL:n osakas, joten on sen etujen mukaista, että yrityksen tilanne korjaantuu tai että se voi edes supistaa tappioitaan.
- (49) Belgian viranomaisten mukaan VSL ei ollut vaikeuksissa oleva yritys silloin kun tämä toimenpide myönnettiin, koska enemmistöosakas luotti tytäryritykseen täydellisesti ja antoi sille taloudellisen tukensa.
- (50) Belgian viranomaiset moittivat komissiota siitä, että se arvioi investoinnin kannattavuuden perusteella jälkikäteen sitä, oliko kyseessä valtiontuki vai ei. Niiden mukaan tämä on vastoin unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.
- (51) Belgian viranomaisten mukaan pääomanlisäyksen merkitys oli vähäinen ja liittyi CFC:n osakkaiden toteuttamaan pääomanlisäykseen. Lisäksi Belgian viranomaiset väittävät, että vaikka Vallonian alue ei ollutkaan VSL:n osakas, sille aiheutui pääomanlisäyksestä taloudellista etua, koska oli sen edun mukaista tukea yrityksen toimintaa, jotta sen tilanne korjaantuisi ja se voisi aikanaan maksaa lainan takaisin.

3.8 Vähämerkityksiset tuet (toimenpide 7)

- (52) Komissio katsoi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että VSL näytti olleen vaikeuksissa oleva yritys jo vuodesta 2009 nykyhetkeen asti, minkä vuoksi sille ei olisi pitänyt myöntää tällaista tukea.
- (53) Belgian viranomaisten mukaan VSL:ää ei voida luokitella vaikeuksissa olevaksi yritykseksi, koska kyseessä oli alle kolme vuotta aikaisemmin perustettu uusi yritys, joka nautti enemmistöosakkaan luottamusta velkajärjestelyn aloittamiseen asti. Tästä syystä nämä toimenpiteet kuuluvat vähämerkityksisestä tuesta annetun asetuksen soveltamisalaan eikä niitä voida pitää tukena.

3.9 VSL:n kiinteistöjen puhdistaminen Cristal Park -hankkeen yhteydessä ja tiettyjen kiinteistöjen asettaminen VSL:n käyttöön maksutta Spaquen toimesta (toimenpide 8)

- (54) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio katsoi, että Spaque oli sitoutunut ostamaan kiinteistöt, vaikka niiden kunnostamiskustannusten määrä ei ollut tiedossa.
- (55) Belgian viranomaiset ovat selittäneet, että Vallonian lainsäädäntö rajoittaa saastuneen kiinteistön omistajan vastuuta puhdistamiskustannuksista, kun kyseessä on historiallinen saastuminen, ja sen mukaan, millaiseen tarkoitukseen saastunutta kiinteistöä on tarkoitus käyttää aluesuunnittelun perusteella. Belgian viranomaisten mukaan VSL:n vastuu saastumisesta tarkoittaa ainoastaan sitä, että sen on kunnostettava alue niin, että se täyttää sijaintipaikan maankäyttösuunnitelman mukaisen käyttötarkoituksen asettamat vaatimukset eli tässä tapauksessa teollisuuskäytölle asetettavat vaatimukset. Tämän vuoksi on arvioitava ne kustannukset, jotka aiheutuvat alueen puhdistamisesta, jotta se täyttäisi myyntihetkellä olevan käyttötarkoituksen mukaiset vaatimukset eli tässä tapauksessa teollisuuskäytölle asetettavat vaatimukset. Belgian viranomaiset katsovat, että puhdistuskustannukset on arvioitu GEOLYSin raportissa. Kustannukset on tämän jälkeen vähennetty myyntihinnasta.
- (56) Belgian viranomaiset ovat myös selittäneet, että sen jälkeen kun Spaque on ostanut kiinteistöt, ne puhdistetaan saasteista julkisen varoin julkisen viranomaisen eli Spaquen toimesta. Ympäristötuen suuntaviivojen mukaan julkisen viranomaisen yhdellä tai useammalla sille kuuluvalla alueella suorittamat puhdistustyöt eivät sisällä valtiontukea.
- (57) VSL:n käyttöön ilmaiseksi asetetuista kiinteistöistä Belgian viranomaiset toteavat, että kyseiset kiinteistöt omistaa SPECI, julkinen osakeyhtiö, jonka pääoma on yksityistä.

4. KOLMANSIEN OSAPUOLTEN HUOMAUTUKSET MENETTELYN ALOITTAMISTA KOSKEVAAN PÄÄTÖKSEEN

- (58) Komissio ei ole saanut huomautuksia kolmansilta osapuolilta.

5. TUEN ARVIOINTI

5.1 SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun valtiontuen olemassaolon arviointi

- (59) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (60) Määräyksestä seuraa, että tarkasteltavana olevat toimenpiteet katsotaan valtiontueksi, jos ne i) ovat jäsenvaltion myöntämiä taikka muodossa tai toisessa valtion varoista myönnettyjä, ii) tuovat tuensaajalle taloudellista etua, iii) ovat valikoivia ja iv) vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua ja vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (61) Belgian viranomaiset eivät ole kiistäneet pelastamistuen (toimenpide 1) luokittelua tueksi. Komissio oli tehnyt tämän määrittelyn jo menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään. Toimenpiteen 2 osalta Belgian viranomaiset peruuttivat ilmoituksensa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen jälkeen. Tästä syystä sitä ei analysoida tässä päätöksessä. Sen sijaan Belgian viranomaiset kiistävät toimenpiteiden 3–6, 7 ja 8 luokittelun tueksi sillä perusteella, että toimenpiteet eivät tuottaneet tuensaajalle taloudellista etua tai olivat merkitykseltään vähäisiä.

5.1.1 Valtion varojen käyttö

Toimenpiteet 1, 3, 5 ja 6

- (62) Toimenpiteen 1 (1 miljoonan euron laina), toimenpiteen 3 (150 000 euron takaus), toimenpiteen 5 (1,5 miljoonan euron laina) ja toimenpiteen 6 (1,5 miljoonan euron pääomanlisäys) myönsi SOGEPVA Vallonian alueen nimissä. Koska se on kokonaan julkisessa omistuksessa oleva yritys, sen varoja voidaan pitää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa ⁽⁸⁾ tarkoitettuina julkisina varoina.

⁽⁸⁾ Ks. asia C-482/99, Ranska v. komissio, tuomio 16.5.2002, Kok., s. I-4397, 38 kohta.

Toimenpide 4

- (63) Komissio huomauttaa, että sopimus, jolla VSL:lle myönnettiin yksinomainen ja rajoittamaton oikeus Val Saint-Lambertin tavaramerkkien käyttöön ja määrättiin näiden tavaramerkkien luovutuksesta, oli tehty VSL:n ja Vallonian alueen välillä. Tämä toimenpide samoin kuin tavaramerkkien tulevan myynnin ehdot edellyttävät julkisten varojen käyttöä.

Toimenpide 7

- (64) Belgian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan vaikuttaa lisäksi siltä, että niiden vähämerkityksiseksi tueksi luonnehtimat tuet olivat niin ikään viranomaisen tai julkisen yrityksen myöntämiä. Belgian viranomaiset eivät kuitenkaan ole täsmentäneet, oliko aina kyseessä Vallonian alue tai SOGEPA. Joka tapauksessa kyse on julkisten varojen käytöstä, eivätkä Belgian viranomaisetkaan ole kiistäneet näiden toimenpiteiden olevan valtion toteuttamia.

Toimenpide 8

- (65) Komissio toteaa, että Spaque on julkisessa omistuksessa oleva yritys, Vallonian alueellisen investointiyhtiön (Société Régionale d'Investissement de Wallonie, SRIW) tytäryhtiö, ja se oli jo saanut VSL:n kiinteistöjen puhdistamiseen tarkoitetut varat Vallonian hallitukselta⁽⁹⁾. Se, että Spaque osti VSL:ltä maa-alueita ja asetti osan niistä maksutta sen käyttöön, edellytti julkisten varojen käyttöä.

5.1.2 Toimenpiteen yhteyttä valtion koskeva kriteeri

- (66) Euroopan unionin tuomioistuin arvioi toimenpiteen yhteyttä valtion "kaikkien käsiteltävänä olevaa asiaa koskevien seikkojen ja kyseisen toimenpiteen toteuttamishetkellä vallinneiden olosuhteiden perusteella"⁽¹⁰⁾.
- (67) Edellä 2.2 kohdassa luetellut toimenpiteet olivat kahden Vallonian alueen nimissä toimineen julkisen elimen, SOGEPAn ja Spaquen, myöntämiä.
- (68) SOGEPA (Société Wallonne de Gestion et de Participations) on julkinen osakeyhtiö, jonka Vallonian alue omistaa kokonaan. Sen tehtävänä on toteuttaa Vallonian hallituksen tekemät päätökset, jotka koskevat kaupallisissa yrityksissä toteutettavia toimenpiteitä, ja hallinnoida näitä toimenpiteitä. Osakeyhtiö muodostettiin vuonna 1999 yhdistämällä Société Wallonne pour la Sidérurgie (SWS) ja Société pour la gestion de participations de la Région wallonne dans des sociétés commerciales (SOWAGEP).
- (69) SOGEPA toimii Vallonian hallituksen toimeksiantojen perusteella. Yhtiön perussäännön 3 §:n 1 momentin mukaan sen tarkoituksena on toteuttaa kaikki Vallonian hallituksen sille antamat tehtävät (...). Se vastaa erityisesti Vallonian hallituksen tekemien, kaupallisissa yrityksissä toteutettavia toimenpiteitä koskevien päätösten toimeenpanosta sekä Vallonian hallituksella tai sillä itsellään tällaisissa yrityksissä olevien osakkuuksien, obligaatioiden, ennakkomaksujen ja korkojen hallinnoinnista.
- (70) Vuonna 1991 perustetun Spaquen toimialana on teollisuuskaatopaikkojen ja saastuneiden teollisuusalueiden puhdistaminen. Sen tehtäviin kuuluu myös Valloniassa sijaitsevien saastuneiden alueiden inventointi. Spaque on SRIWin tytäryhtiö. SRIWin osakkeista 98,66 prosenttia on Vallonian alueen omistuksessa ja sen tehtävänä on edistää Vallonian talouden kehitystä myöntämällä rahoitustukea vallonialaisille tai Valloniaan sijoittautuneille yrityksille, jotka toteuttavat lisäarvoa tuottavia teollisuushankkeita tai palveluja.
- (71) Vallonian hallituksen ja Spaquen välillä tehtiin heinäkuussa 2007 vuosia 2008–2012 koskeva liikkeenjohdosopimus, jonka mukaan Spaque toteuttaa Vallonian alueen sille uskomiin delegoituihin tehtäviin liittyvät toimenpiteet. Sopimus uusittiin kuudeksi kuukaudeksi lokakuussa 2012. Yritys toteuttaa sopimuksen nojalla Vallonian alueen määräyksiä. Vallonian alue vahvistaa muun muassa luettelon ensisijaisista toiminta-alueista ja kunnostustöitä koskevat toimeksiannot.
- (72) Näiden tietojen perusteella komissio katsoo, että Vallonian alue tekee päätökset, jotka SOGEPA toteuttaa. Spaquen osalta näyttää siltä, että Vallonian alue pystyy delegoitujen tehtävien välityksellä vaikuttamaan suoraan Spaquen toteuttamiin toimiin.

⁽⁹⁾ Aluesuunnittelusta vastaavan ministerin 27 päivänä huhtikuuta 2012 tekemällä päätöksellä.

⁽¹⁰⁾ Asia C-482/99, Ranska v. komissio, tuomio 16.5.2002.

- (73) Tämän perusteella komissio katsoo menettelyn tässä vaiheessa, että tarkasteltaviin toimenpiteisiin liittyy valtion varojen käyttöä ja että ne ovat valtion toteuttamia.

5.1.3 Valikoivuutta koskeva kriteeri

- (74) Toimenpiteen valikoivuutta koskevan kriteerin täyttyminen on helppo selvittää. Komissio totesi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, että kaikki tarkastelun kohteena olevat toimenpiteet on myönnetty yhdelle ainoalle yritykselle eli VSL:lle tai toimenpiteen 3 tapauksessa (150 000 euron takaus) CVSL:n uskotulle miehelle.

5.1.4 Taloudellisen edun olemassaolo

- (75) Seuraavaksi on selvitettävä, täyttykö taloudellisen edun olemassaoloa koskeva kriteeri pelastamistuen tai muiden tarkasteltavana olevien toimenpiteiden yhteydessä. Arviointi perustuu huomautuksiin, joita Belgian viranomaiset ovat toimittaneet menettelyn aloittamista koskevan päätöksen perusteella.

Toimenpide 1: 1 miljoonan euron pelastamistuki

- (76) Pelastamistuki eli 1 miljoonan euron laina, joka myönnettiin 3,07 prosentin korolla, johon lisättiin 100 pistettä SOGEPAn korvauksen kattamiseksi, tuo VSL:lle taloudellista etua. Laina myönnettiin ilman mitään vakuuksia vaikeuksissa olevalle yritykselle, joka kaksi kuukautta aiemmin oli jättänyt velkajärjestelyä koskevan hakemuksen (vrt. 5.2.1 kohta). Belgian viranomaiset ovat myöntäneet, että vaikeuksissa olevana yrityksenä VSL ei olisi voinut saada lainaa yksityiseltä pankilta. Näin ollen toimenpide toi VSL:lle etua 1 miljoonan euron verran (lainan arvo).

Toimenpide 3: 150 000 euron takaus

- (77) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko tämä julkinen toimenpide markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen.
- (78) Belgian viranomaiset eivät ole huomautuksissaan käsitelleet taloudellisen edun olemassaoloa koskevaa kriteeriä, vaan ainoastaan sitä, oliko CVSL:n ja VSL:n välillä kyse taloudellisesta jatkuvuudesta vai ei.
- (79) Komission lopulta saamien tietojen mukaan takaus liittyi 300 000 euron lainaan, jonka ING myönsi CVSL:n uskotulle miehelle. Myönnetyn takauksen määrä oli 150 000 euroa, eikä siihen liittynyt korvausta. Lainan oli tarkoitus mahdollistaa CVSL:n toiminnan jatkuminen siihen asti, että sille löytyisi uusi omistaja.
- (80) Komissio toteaa saaneensa Belgian viranomaisilta tiedon, jonka mukaan osapuolet eivät tehneet tai allekirjoittaneet takauksen myöntämisen yhteydessä minkäänlaista takaussopimusta. Näin ollen komissiolla on käytettävissään ainoastaan 24 päivänä syyskuuta 2008 päivätty, INGille osoitettu SOGEPAn viesti, jossa se vahvistaa kattavansa toiminnan jatkamisesta mahdollisesti aiheutuvat tappiot 150 000 euroon asti. Komissio toteaa tämän perusteella, että SOGEPA on myöntänyt takauksen konkurssissa olevan yrityksen uskotulle miehelle ilman korvausta. Belgian viranomaiset ovat myös ilmoittaneet, että ING asetti lainan myöntämisen ehdoksi takauksen saamisen. Näiden tietojen perusteella komissio katsoo, että ilman julkista toimenpidettä koko lainasumma olisi jäänyt myöntämättä. Lisäksi komissio huomauttaa, ettei Vallonian alueella ollut CVSL:ään mitään oikeudellista tai kaupallista suhdetta. Vallonian alue ei ollut suoraan eikä SOGEPAn kautta välillisesti CVSL:n osakas. Vallonian alueella ei siten ollut mitään kaupallista intressiä myöntää CVSL:lle tätä takausta ilman korvausta.
- (81) Komissio päätelee tämän perusteella, että takauksen myöntäminen ilman korvausta toi CVSL:lle etua. Etu vastaa korvausta, jonka yksityinen yritys olisi vastaavissa olosuhteissa vaatinut takauksen myöntämisestä ja josta SOGEPA tässä tapauksessa luopui.
- (82) Belgian viranomaiset ovat ilmoittaneet, että uskottu mies maksoi 300 000 euron lainan kokonaan takaisin 28 päivänä heinäkuuta 2009 käytettävissä olleista varoista ja 150 000 euron takauksesta.

- (83) Tuen määrä on näin ollen sen markkinahintaisen lainakoron, jonka CVSL:n uskottu mies olisi joutunut maksamaan, ellei julkista takausta olisi myönnetty, ja takauksen perusteella todellisuudessa maksetun lainakoron välinen erotus.
- (84) Tämä arviointimenetelmä perustuu EY:n perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta valtioneuvoston takauksina ⁽¹⁾ annetun komission tiedonannon 4.2 kohtaan: ”Yksittäisen takauksen kohdalla takausten avustusekvivalentti olisi laskettava takauksen markkinahinnan ja siitä tosiasiallisesti maksetun hinnan erotuksena. Kun markkinoilla ei ole tarjolla takausta kyseisen tyypiselle rahoituslaitokselle, takauksen markkinahintaa ei ole saatavilla. Tässä tapauksessa tukiosuus olisi laskettava samalla tavalla kuin korkotukilainan avustusekvivalentti, eli se on sen markkinakoron, jota kyseinen yritys olisi joutunut ilman takausta maksamaan, ja sen koron, joka on saatu valtioneuvoston takauksen avulla, erotus sen jälkeen kun mahdolliset takausmaksut on vähennetty.”
- (85) Tämä määrä lasketaan seuraavalla kaavalla:
- $$\text{Tuen määrä} = (14,59 \% - 10,75 \%) \times 300\,000 \times 343/365 = 10\,825,64 \text{ euroa.}$$
- (86) 14,59 prosenttia saadaan seuraavasti: 4,59 prosenttia (Belgian peruskorko elokuussa 2008 ⁽¹²⁾) + 1 000 peruspistettä CVSL:n tilanteen perusteella (yritys, jonka luottoluokitusaste on CCC ja vakuudet heikot ⁽¹³⁾), 10,75 prosenttia on INGIN vaatima lainakorko ja 343 päivää kausi, joksi ajaksi laina myönnettiin ja jonka päätyttyä se maksettiin takaisin.

Toimenpide 4: Val Saint-Lambertin tavaramerkkien luovutus ja käyttö

- (87) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, olivatko VSL:n tavaramerkkien myyntiin ja käyttöoikeuksista perittyyn korvaukseen liittyvät ehdot markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaiset (korvaus oli 1,5 prosenttia käyttökatteesta viiden ensimmäisen verovuoden ajan ja 5 prosenttia kuudennesta verovuodesta alkaen) ⁽¹⁴⁾.
- (88) Vallonian alueen omistuksessa olleen Compagnie financière du Valin ja VSL:n välillä 29 päivänä tammikuuta 2009 tehty sopimus koskee tavaramerkkien yksinomaisen käyttöoikeuden myöntämistä VSL:lle ja ehtoja, joiden mukaisesti VSL voisi ostaa tavaramerkit takaisin (ks. johdanto-osan 19 kappale ja sitä seuraavat kappaleet).
- (89) Komissio toteaa, että tavaramerkkien yksinomaista käyttöä koskevaan lupaan liittyi ehtoja, joita yksityinen toimija ei olisi vaatinut. Vallonian alue näet vaati VSL:ltä vastineeksi seuraavaa: ”Vallonian alue voi lakkauttaa tämän käyttöoikeuden milloin tahansa ilman eri toimenpiteitä tai ennakoilmoitusta, jos VSL (tai sen oikeudenomistajat) eivät tuota Seraingissa sijaitsevilla Val Saint-Lambertin tuotantolaitoksilla kristallituotteita, joilla on korkea lisäarvo, ja ylläpidä CVSL:n konkurssin julistamisen ajankohtana vallinneeseen tilanteeseen verrattuna vähintään 60 prosentin työllisyysastetta kokoaikaisina työntekijöinä laskettuna, tilapäiset lomautukset pois lukien.” Komissio toteaa, että Vallonian alue asettaa VSL:lle yksinomaisen käyttöoikeuden myöntämisen vastineeksi veloitteen jatkaa tuotantoa Seraingin tuotantolaitoksilla ja pitää yllä ennalta määrättyä työllisyysastetta. Nämä ehdot vaikuttavat käyttöoikeudesta perittävään korvaukseen ja tavaramerkkien tulevasta myynnistä saatavaan hintaan.
- (90) Komissio katsoo, että luonteeltaan poliittiset ehdot (toiminnan jatkaminen Seraingissa ja tietyn työllisyysasteen säilyttäminen) ovat alentaneet käyttöoikeudesta perittävää korvausta ja myynnistä saatavaa hintaa. Näin ollen korvausta, joka on 1,5 prosenttia käyttökatteesta viiden ensimmäisen verovuoden ajan ja 5 prosenttia kuudennesta verovuodesta alkaen, ei voida pitää markkinaehtoisena. Toiminnan jatkajat ehdottivat lokakuussa 2008 toiminnan jatkamista koskevan menettelyn yhteydessä [700 000–1 000 000] euron hintaa, jota ei myöskään voida pitää markkinaehtoisena edellä mainittujen ehtojen vuoksi, jollaisia yksityinen markkinataloussijoittaja ei olisi asettanut ja jotka ovat saattaneet karkottaa joitakin sijoittajia.
- (91) Tavaramerkkien käyttöön liittyvän tuen määrä vastaa sen korvauksen, jota yksityinen sijoittaja olisi ehdottanut ilman Vallonian alueen asettamia poliittisia ehtoja, ja käytännössä toteutuneen korvauksen välistä erotusta. Belgian viranomaisten on nimettävä tuen takaisinperintää koskevan menettelyn yhteydessä riippumaton

⁽¹⁾ EUVL C 155, 20.6.2008, s. 10.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/base_rates_eu27_en.pdf

⁽¹³⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).

⁽¹⁴⁾ Ks. johdanto-osan 21–23 kappale.

asiantuntija, jolla on pätevyys laatia tällaisia arvioita, joka on valittu avoimella ja läpinäkyvällä menettelyllä ja nimitetty tehtävään komission suostumuksella. Asiantuntija laatii selvityksen, jonka perusteella korvauksen määrä voidaan määrittää henkiseen omaisuuteen kuuluvien omaisuuserien hallinnoinnissa yleisesti käytettyjen ja hyväksytyjen menetelmien avulla.

- (92) Luovutukseen liittyvää toimenpidettä ei koskaan toteutettu VSL:n konkurssin vuoksi. Tavaramerkkien luovutusta ei tapahtunut, vaan ne ovat edelleen Vallonian alueen omistuksessa. Tämän vuoksi komissio katsoo, että tätä toimenpidettä ei tarvitse määrätä peruttavaksi, koska sitä ei ole toteutettu.

Toimenpide 5: 1,5 miljoonan euron laina

- (93) Komissio suhtautui epäilevästi lainan vakuuden arvoon ja korkoprosenttiin. Se katsoi, että vakuutena olevien maa-alueiden arvo saattoi olla alempi tai jopa negatiivinen, koska kyseiset alueet tai ainakin osa niistä oli määrä puhdistaa saasteista.
- (94) Komissio katsoo, että sille esitetyistä asiakirjoista käy ilmi, että kiinnitys koski osaksi niitä VSL:n kiinteistöjä, jotka oli määrä kunnostaa ja puhdistaa saasteista, jos ne myytäisiin. Belgian viranomaiset ovat vastanneet, että asiantuntijaraportin laatimisen aikaan kyseisten kiinteistöjen omistajalla ei ollut rasitteena mitään oikeudellisia velvoitteita. Sen vuoksi kiinteistöjen arvossa ei tarvinnut ottaa huomioon puhdistamisesta aiheutuvia mahdollisia kustannuksia.
- (95) Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen perusteella esittämiensä huomautusten yhteydessä Belgian viranomaiset toimittivat asiantuntijayritys Marengon tammi-helmikuussa 2009 laatiman asiantuntijaraportin, jonka mukaan kiinnityksen kohteena olleiden kiinteistöjen käypä arvo oli 3 137 000 euroa. Jos nämä omaisuuserät olisi myyty vapaaehtoisella julkisella huutokaupalla, niiden arvo olisi ollut 2 871 000 euroa, ja nopeutetussa julkisessa huutokaupassa 1 915 000 euroa. Belgian viranomaisten mukaan vakuuden arvo oli erinomainen, koska se kattoi koko lainan.
- (96) Lisäksi 31 päivänä joulukuuta 2009 päättyneen verovuoden tilinpäätökseen liitettyssä hallintoneuvoston toimintakertomuksessa täsmennetään, että VSL:n kiinteistöjen arvostamista vuonna 2009 koskevan Marengon raportin mukaan määritetyt arvot pätevät vain jos maa-alueet ja rakennukset puhdistetaan saasteista, mitä ei ole vielä tehty. Raportin mukaan VSL on saanut yhden ostotarjouksen, joka käsittää kaikki maa-alueet ja rakennukset niiden nykyisessä kunnossa. Tämän 2 000 000 euron hintatarjouksen esittäjä on Cristal Park -hankkeen kehittämisestä vastaava yritys. Jotta tase vastaisi paremmin todellisuutta, hallintoneuvosto päätti sisällyttää siihen vain ostotarjousta vastaavan arvon, joka sijoittuu puhdistetuista maa-alueista ja rakennuksista nopeutetussa julkisessa huutokaupassa ja vapaaehtoisessa julkisessa huutokaupassa saatavien hintojen puoliväliin.
- (97) Komissio katsoo tämän vuoksi, että koska käytettävissä on sekä riippumattoman asiantuntijan laatima arvio että ostotarjous, vakuudet voidaan luokitella vahvoiksi.
- (98) Belgian viranomaiset eivät ole kyenneet toimittamaan komissiolle yrityksen välitilinpäätöstä 31 päivästä elokuuta 2009, jolloin laina myönnettiin, kesällä 2009 tapahtuneen tietojärjestelmähäiriön vuoksi. Koska komissiolla ei ole tietoa yrityksen rahoitustilanteesta 31 päivänä elokuuta 2009, se tarkastelee tilannetta sellaisena kuin se oli 31 päivänä joulukuuta 2009. Tuolloin VSL:n tulos oli 2 miljoonaa euroa tappiollinen, ja sillä oli 2 miljoonaa euroa alkupääomaa. Lisäksi yrityksellä oli merkittävä 3 miljoonan euron varasto ja 5,759 miljoonaa euroa velkaa. VSL:n käyttökate oli negatiivinen. Tämän perusteella ja ilman muita tietoja, jotka Belgia olisi voinut toimittaa, komissio katsoo, että VSL:n rahoitustilanne oli kireä enemmistöosakkaan suorittamista säännöllisistä pääomanlisäyksistä huolimatta. Komissio katsoo, että edellä esitettyjen kirjanpito tietojen perusteella VSL:n luottoluokitus lainan myöntämisaikana oli viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetun komission tiedonannon, jäljempänä 'viitekorkoa koskeva tiedonanto' ⁽¹⁵⁾, mukaisesti CCC.
- (99) Komissio toteaa, että Belgian viranomaiset vahvistivat 31 päivänä elokuuta 2009 myönnetyn lainan koroksi 4,7 prosenttia. Viitekorkoa koskevan tiedonannon mukaan Belgiaan lainan myöntämisaikana sovellettuun 1,77 prosenttiin ⁽¹⁶⁾ korkoon on lisättävä 400 peruspistettä, kun lainansaajana on yritys, jonka luottoluokitukseksi voidaan määrittellä CCC ja joka tarjoaa vahvan vakuuden, eli korko olisi 5,77 prosenttia (1,77 % + 400 peruspistettä).

⁽¹⁵⁾ EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6.

⁽¹⁶⁾ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html

- (100) Komissio toteaa, että lainalle, jonka Vallonian alue myönsi SOGEPAN välityksellä 31 päivänä elokuuta 2009 seitsemäksi vuodeksi, vahvistettiin 4,7 prosentin korko, joka on pienempi kuin tiedonannossa vahvistettu 5,77 prosentin korko, minkä vuoksi komissio päätelee, että toimenpide oli VSL:n hyväksi myönnettyä tukea.
- (101) Tukiosuus on 1,07 prosenttia eli edellä mainittujen kahden korkoprosentin erotus (5,77 % – 4,7 %), toisin sanoen 16 050 euroa vuodessa.

Toimenpide 6: 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys

- (102) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko toimenpide *pari passu* -lausekkeen ja viime kädessä myös markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, kun otetaan huomioon ensinnäkin yrityksen taloudellinen ja rahoitustilanne pääomanlisäyksen toteutusajankohtana ja toiseksi niiden asiakirjojen ylimalkaisuus, joita Belgian viranomaiset ovat toimittaneet toimenpiteen perustelemiseksi.
- (103) Belgian viranomaiset katsovat huomautuksissaan, että komissio ei voi luokitella investointia valtiontueksi sen kannattavuutta koskevan jälkikäteisarvioinnin perusteella. Ne katsovat myös, että vaikka Vallonian alue ei ollutkaan VSL:n osakas, oli kuitenkin sen etujen mukaista tukea yrityksen toimintaa sen merkittävänä velkojana (ks. toimenpide 4).
- (104) Komissio puolestaan toteaa, että Vallonian alue antoi yritykselle lisää rahaa, kun taas CFC muunsi omalta tytäryhtiöltään olevia saatavia pääomaksi. Toisin kuin Belgian viranomaiset väittävät, Vallonian alueen 17 päivänä maaliskuuta 2011 toteuttama toimenpide ei ollut samanaikainen VSL:n osakkaan CFC:n toteuttaman toimenpiteen kanssa. CFC:n myöntämä 5,2 miljoonan euron pääomanlisäys toteutettiin useina ennakkomaksuina, jotka suoritettiin 25 päivän toukokuuta 2009 ja 29 päivän maaliskuuta 2011 välisenä aikana. Sitä paitsi Vallonian alue ja CFC eivät ole samassa tilanteessa eikä niihin kohdistu samanlaisia riskejä. Vallonian alue ei ollut VSL:n osakas ennen tätä toimenpidettä. CFC sen sijaan on VSL:n osakas ja on sen etujen mukaista, että yrityksen tilanne korjaantuu tai että se voi edes supistaa tappioitaan. Tämän vuoksi komissio katsoo, että pääomanlisäystä ei voida pitää *pari passu* -periaatteen mukaisena.
- (105) Se, että Vallonian alue oli myöntänyt yritykselle lainaa kaksi vuotta aikaisemmin, ei riitä perusteeksi väitteelle, että kyseessä oli järkevä pääomanlisäys. Myöskään se, että Vallonian alueella oli saatavia alun perin 280 000 euroa ja epäilemättä vähemmän pääomanlisäyksen toteuttamisajankohtana, koska VSL oli Belgian viranomaisten mukaan maksanut näitä saatavia takaisin 35 000 euroa vuodessa 5 päivästä lokakuuta 2008 alkaen, tai se, että Vallonian alue oli myöntänyt yritykselle 1,5 miljoonan euron lainan vuonna 2009, ei riitä perusteeksi väitteelle, että oli järkevää tehdä 1,5 miljoonan euron lisäinvestointi yritykseen, jonka rahoitustilanne heikkeni edelleen (ks. 5.2.1 kohta).
- (106) Komissio toteaa myös, että pääomanlisäyksestä ei päätetty liiketoimintasuunnitelman vaan pelkän yksisivuisen talousennusteen perusteella. Talousennusteesta ei selitetä millään tavoin sitä, miten yritys aikoo korjata tilannettaan, eikä korvausta, jonka se aikoo antaa pääoman myöntävälle Vallonian alueelle. Verovuosi 2008–2009 osoitti jo, että yrityksen taloudellinen ja rahoitustilanne oli kireä (ks. toimenpide 4). Pelkkä liikevaihdon kasvu ei yksinään riitä perusteeksi 1,5 miljoonan euron pääomanlisäykselle ilman, että otetaan huomioon muita kriteerejä, kuten käyttökate tai yrityksen velkaantumisaste.
- (107) Pääomanlisäystä ei näin ollen voida rinnastaa markkinataloussijoittajan toimintaan, vaan koko 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys on tukea.

Toimenpide 7: Aiemmat, määrältään rajoitetut tuet

- (108) Toimenpide 7 sisältää useita VSL:n hyväksi toteutettuja toimenpiteitä, joiden yhteenlaskettu määrä on 197 503,04 euroa. Komission näkemyksen mukaan näiden toimenpiteiden ei voida katsoa täyttävän kaikkia perustamissopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrättyjä edellytyksiä, joten niitä ei voida pitää valtiontukena, kun otetaan huomioon asetuksen (EU) N:o 1407/2013⁽¹⁷⁾ voimaantulo. Asetuksen 7 artiklan mukaan asetusta sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn tukeen, jos tuki täyttää kaikki asetuksessa säädetty edellytykset.

⁽¹⁷⁾ Komission asetus (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 352, 24.12.2013, s. 1).

- (109) Tuensaaja ei ole yritys, jonka toimialalla sovellettaisiin asetuksen 1 artiklassa lueteltuja poikkeuksia. Belgian viranomaiset ovat vahvistaneet, että asetuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaisesti Vallonian alueen toteuttamien tukitoimenpiteiden kokonaismäärä ei ole yli 200 000 euroa minkään kolme verovuotta käsittävän jakson aikana. Asetuksen 6 artiklan mukaisesta seurannasta on huolehtinut SOGPEA. Komissio katsoo tämän perusteella, että kyseiset toimenpiteet täyttävät asetuksessa säädetyt ehdot. Kun lisäksi otetaan huomioon toimenpiteiden muoto (avustus), niitä voidaan pitää asetuksen 4 artiklassa tarkoitettussa merkityksessä läpinäkyvinä. Vähämerkityksistä tukea koskevasta edellisestä asetuksesta poiketen voimassa olevassa asetuksessa ei kielletä vähämerkityksisen tuen myöntämistä vaikeuksissa oleville yrityksille.
- (110) Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että kyseiset toimenpiteet eivät täytä kaikkia perustamissopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrättyjä edellytyksiä, minkä vuoksi ne eivät ole tukea.

Toimenpide 8: VSL:n kiinteistöjen puhdistaminen Cristal Park -hankkeen yhteydessä ja tiettyjen kiinteistöjen asettaminen VSL:n käyttöön maksutta Spaquen toimesta.

- (111) Komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko Spaquen hankkimien maa-alueiden ja rakennusten hinta, 2 040 000 euroa, markkinaolosuhteiden mukainen, koska VSL:lle aiheutuvien puhdistustoimien kustannusten arviointiin liittyi epävarmuustekijöitä. Komissio suhtautui epäilevästi myös siihen, että Spaquelle kuuluvia kiinteistöjä annettiin VSL:n käyttöön maksutta.
- (112) Komissio on todennut seuraavan tapahtumaketjun:
- huhtikuu 2011: Antea Group laatii asiakirjan ”Investigations des caractérisations de mise en priorité, dossier technique, cahier technique n°6: interprétation des résultats”, jossa tarkastellaan yksityiskohtaisesti maaperän saastuneisuutta ja paikannetaan saastuneet alueet.
  - joulukuu 2011: laaditaan ns. vuoden 2011 muistio, jonka tarkoituksena on löytää ratkaisuja maa-alueiden ja eräiden Val Saint-Lambertin (VSL SA) tuolloin omistamien rakennusten puhdistamiseen. Kunnostus- ja puhdistustöiden kustannuksiksi arvioidaan noin 7,5 miljoonaa euroa.
  - elokuu 2012: valtuutetun asiantuntijan GEOLYSin 23 päivänä elokuuta 2012 laatima raportti käsittää yksisivuisen viestin, jonka mukaan ”Tämä arviointi perustuu yksinomaan Antean (maaliskuussa 2011) laatimaan alustavaan tutkimukseen ja seuraaviin oletuksiin: (...)”. Kunnostustöiden kustannuksiksi arvioidaan 219 740 euroa.
  - joulukuu 2012: Spaque (Société publique d'aide à la qualité de l'environnement) ostaa kiinteistöjä 2 040 000 eurolla (riippumattoman asiantuntijan Cushman&Wakefieldin arvio); tästä hinnasta vähennetään puhdistuskustannukset, joiden määräksi arvioidaan joko 220 000 euroa, minkä jälkeen loppuhinta oli 1 820 000 euroa. Spaque on samaan aikaan myöntänyt Seraingin kaupungille jo tehdyn mutta vielä allekirjoittamattoman sopimuksen nojalla osto-option samoihin kiinteistöihin 2 090 000 euron hintaan. Seraingin kaupunki sitoutui toisella, jo laaditulla mutta allekirjoittamattomalla sopimuksella siirtämään kyseisen osto-oikeuden SPECille.
  - tammikuu 2014: Belgian viranomaiset ilmoittavat komissiolle, että kunnostus- ja puhdistustyöt eivät ole vielä alkaneet ja että Spaque laatii yhä selvitystä alueen saastumistilanteesta.

- (113) Komissiolla on näin arvioitavanaan kaksi eri asiakirjaa, joissa esitetään puhdistuskustannuksista kaksi eri arviota.
- (114) Belgian viranomaiset ovat esittäneet, että joulukuun 2011 muistio olisi hylättävä seuraavista syistä. Niiden mukaan muistio ei ensinnäkään liity kunnostus- ja puhdistustöihin, joiden avulla alueella voitaisiin turvallisesti jatkaa teollisuustoimintaa, vaan tarkoituksena on rakentaa alueen tulevaa käyttöä koskevan hankkeen mukainen kaupallinen teemakylä, jonka aiheena on rakennusten varustaminen, sisustus ja vapaa-ajan vietto. Viranomaisten mukaan muistio on sisäinen asiakirja, joka ei ole valtuutetun asiantuntijan laatima ja joka liittyy sitä paitsi osaksi sellaisiin maa-alueisiin, joita ei ole luovutettu Spaquelle. Belgian viranomaiset täsmentävät lisäksi, että muistio perustuu alustavaan selvitykseen, jonka tarkoituksena oli ainoastaan selvittää, onko alueella tapahtunut saastumista ja esittää sen kuvaus. Muistossa täsmennetään myös, että kuvausta alueen saastumistilanteesta⁽¹⁸⁾ oltiin vasta laatimassa.

⁽¹⁸⁾ Belgian viranomaisten mukaan tässä asiakirjassa kuvataan maaperän saastumista yksityiskohtaisesti, jotta hallintoelimet voivat päättää tarvittavista puhdistustöistä ja niihin liittyvistä yksityiskohdista.

- (115) Belgian viranomaiset väittävät myös, ettei joulukuun 2011 muistiossa mainittuja rakennuksia ole mahdollista yksilöidä, ja toteavat, että niiden kokonaispinta-ala on noin 67 000 m², eli suurempi kuin 13 päivänä joulukuuta 2012 päivätyssä kauppakirjassa mainittujen rakennusten kokonaispinta-ala (50 299 m²). Belgian viranomaisten mukaan tämä 17 000 m²:n suuruinen erotus selittää, miksi kunnostuskustannukset on arvioitu pienemmiksi. Belgian viranomaiset ovat myös täsmentäneet, että vanhan teollisuusalueen ydin, johon kuuluvat rakennukset 18, 19, 22 ja 22A, ei sisältynyt Spaquen hankintaan, vaan nämä rakennukset jäivät VSL:n omistukseen. Viranomaisten mukaan teollisuustoiminnasta aiheutunut saastuminen on keskittynyt näihin rakennuksiin.
- (116) Komissio toteaa ensiksi, että riippumaton asiantuntijatoimisto oli laatinut myyntihintaa koskevan arvion toukokuussa 2012. Arvion mukaan myyntihinta olisi 2 090 000 euroa. Raportin mukaan puhdistuskustannukset olivat arvioitavana tähän erikoistuneessa suunnittelutoimistossa alueen omistajan toimeksiannon pohjalta. Puhdistuskustannuksista oli siis laadittu riippumattoman, erikoistuneen suunnittelutoimiston eli GEOLYSin arvio.
- (117) Vastauksessaan 23 päivänä toukokuuta 2014 Belgian viranomaiset vahvistivat, että GEOLYSin raportissa arvioidut maa-alueet ja rakennukset olivat itse asiassa samat kuin 13 päivänä joulukuuta 2012 päivätyssä kauppakirjassa mainitut maa-alueet ja rakennukset. Lisäksi Belgian viranomaiset ovat selittäneet, että Vallonian lainsäädäntö rajoittaa saastuneen kiinteistön omistajan vastuuta puhdistuskustannuksista, kun kyseessä on historiallinen saastuminen, ja sen mukaan, millaiseen tarkoitukseen saastunutta kiinteistöä on tarkoitus käyttää aluesuunnittelun mukaan. Tietyn alueen puhdistuskustannuksista on tätä varten otettava huomioon vain se osuus, joka on tarpeen, jotta alue täyttää sillä myyntihetkellä olevan käyttötarkoituksen eli tässä tapauksessa teollisuuskäytön mukaiset vaatimukset, ja nämä kustannukset on vähennettävä kiinteistöjen arvosta. Komissio toteaa, että GEOLYSin viestissä täsmennetään nimenomaisesti, että kustannukset on arvioitu alueen teollisuuskäyttöä silmällä pitäen.
- (118) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että hinta, jolla VSL:n kiinteistöt myytiin Spaquelle (eli asiantuntijan määrittämä hinta, josta on vähennetty GEOLYSin arvioimat puhdistuskustannukset) on markkinaolosuhteiden mukainen eikä sisällä tukea.
- (119) Sitä, että Spaque antoi tietyt rakennukset VSL:n käyttöön maksutta, Belgian viranomaiset perustelevat sillä, että VSL oli luvannut tehdä Spaquen kanssa yhteistyötä toimittamalla sille kaikki alueella suoritettavia kunnostus- ja puhdistustöitä varten tarvittavat tiedot.
- (120) Komissio toteaa ensinnäkin, että Belgian viranomaiset ovat maininneet huomautuksissaan kiinteistöjen kuuluvan SPECille. Kiinteistöjen maksutonta käyttöön antamista koskeva sopimus on kuitenkin tehty Spaquen ja VSL:n välillä. SPECI ei ole kyseisen sopimuksen osapuoli. Belgian viranomaiset eivät ole myöskään todistaneet, että SPECI olisi näiden kiinteistöjen omistaja.
- (121) Komissio toteaa myös, ettei edellä mainitun perustelun tueksi ole esitetty minkäänlaista näyttöä, jonka avulla pyrittäisiin arvioimaan, vastaako niiden vuokrien määrä, joista Spaque luopuu vapaaehtoisesti, VSL:n sitoumusta. Belgian viranomaiset eivät ole esittäneet mitään tietoja kyseisen sitoumuksen yksityiskohdista tai sen täytäntöönpanon tuloksellisuudesta.
- (122) Tämän vuoksi komissio katsoo, että tiettyjen maa-alueiden luovuttaminen käyttöön maksutta Val Saint-Lambertin kristallitehtaan tehdasalueen osan tilapäisestä käyttöön otosta 11 päivänä joulukuuta 2012 tehdyn sopimuksen mukaisesti tuo VSL:lle etua.
- (123) Tuen määrä vastaa niiden vuokrien määrää, jotka VSL olisi joutunut maksamaan, jos se olisi vuokrannut nämä alueet markkinaehtojen mukaisesti. Määrä on laskettava sen laskennallisen (indeksoidun) kiinteistötulon perusteella, jonka toimivaltaiset Belgian viranomaiset (l'Administration du Cadastre, de l'Enregistrement et des Domaines, ACED) määrittävät kaikille vuokratuille kiinteistöille, ja vuokra-ajan mukaan. Laskennallinen (indeksoitu) kiinteistötulo osoittaa sen keskimääräisen nettotulon, jonka kiinteistö tuottaisi omistajalleen vuodessa vuokramarkkinoiden olosuhteet huomioon ottaen. Komissio katsoo, että se on järkevä peruste kyseisten omaisuuserien vuokra-arvon arviointia varten. Takaisinperintämenettelyn yhteydessä Belgian viranomaiset voivat osoittaa, että tätä arvoa on tarpeen korjata kyseisiin omaisuuseriin liittyvien erityisten seikkojen vuoksi, esittämällä komission hyväksyttäväksi riippumattoman valtuutetun asiantuntijan lausunnon.

5.1.5 Vaikutus kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (124) Kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvien vaikutusten osalta komissio toteaa, että Euroopan unionissa on useita kristallin ja kristalliesineiden tuottajia, jotka valmistavat kristalliesineitä sekä käyttötavaraksi että taide- tai ylellisyysesineiksi. Belgian viranomaisten toimittamien tietojen mukaan mm. seuraavilla yrityksillä on ainakin osittain samanlaista tuotantoa kuin VSL:llä: Baccarat (Ranska), Saint-Louis (Ranska), Lalique (Ranska), Daum (Ranska), Arc International (Ranska), Montbronn (Ranska) ja böömiläiset lasitehtaat (Tšekki). Komissio huomauttaa, että näiden yritysten ja muiden markkinatoimijoiden tuotteilla käydään kauppaa jäsenvaltioiden välillä.
- (125) Toimenpiteeseen 3 (150 000 euron takaus) ja toimenpiteeseen 5 (1,5 miljoonan euron laina) liittyvän tuen määrää ei voida laskea tarkasti, koska kaikkia tarvittavia tietoja ei ole käytettävissä, mutta määrä on vähämerkityksistä tukea koskevaa kynnyisarvoa pienempi. Komissio katsoo kuitenkin, että tätä toimenpidettä ei voida pitää vähämerkityksisenä tukena vaan että se vaikuttaa kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Vuosina 2008 ja 2009 myönnettyjä toimenpiteitä ei voida pitää vähämerkityksisenä tukena, koska 31 päivään joulukuuta 2013 asti voimassa olleen asetuksen ⁽¹⁹⁾ nojalla tällaista tukea ei saanut myöntää vaikeuksissa oleville yrityksille. CVSL oli konkurssimenettelyssä, kun takaus myönnettiin. Lisäksi 1 päivästä tammikuuta 2014 voimassa ollutta asetusta ⁽²⁰⁾, samoin kuin aiempaa asetusta, sovelletaan ainoastaan läpinäkyviin tukiin. Kyseistä takausta ei kuitenkaan voida pitää läpinäkyvänä. Asetuksen 4 artiklan 6 kohdan a alakohdassa nimittäin säädetään, että ”takauksista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos edunsaajaa ei ole asetettu yleistäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi ...”. Kuten edellä on todettu, CVSL oli konkurssimenettelyssä, kun takaus myönnettiin. Lainan osalta asetuksen 4 artiklan 3 kohdan a ja b alakohdassa säädetään, että ”lainoista koostuva tuki katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, jos edunsaajaa ei ole asetettu yleistäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi (...) ja lainan vakuudet kattavat vähintään 50 prosenttia lainasta ja lainan määrä on 1 000 000 euroa (...) viiden vuoden aikana tai 500 000 euroa (...) kymmenen vuoden aikana”. Tässä tapauksessa laina ei täytä viimeksi mainittua ehtoa.
- (126) Lisäksi komissio katsoo, että valtiontuen käsite ei edellytä, että kilpailun vääristyminen tai vaikutus kaupankäyntiin on merkittävää tai olennaista. Se, että tuen määrä on vähäinen tai että tuensaajayritys on pieni, ei sinänsä sulje pois kilpailun vääristymistä tai sen uhkaa, edellyttäen kuitenkin, että tällaisen kilpailun vääristymisen todennäköisyys ei ole pelkästään hypoteettinen. Kun otetaan huomioon edellä johdanto-osan 124 kappaleessa kuvatut markkinat, todennäköisyys ei tässä tapauksessa ole hypoteettinen. Belgian viranomaisten mukaan Euroopassa ja sen ulkopuolella on nelisenkymmentä toiminnassa olevaa kristallitehdasta. Val Saint-Lambert toimii kristallimarkkinoilla, jotka liittyvät kattaus- ja koriste-esineisiin. Jos kuluttaja voi valita useammasta samantapaisesta mutta erimerkkisestä tuotteesta, esimerkiksi VSL:n karahvin tai jonkin toisen kristallitehtaan karahvin, minkä tahansa tällä markkinasegmentillä toimivan tuottajan saama tuki vääristää kilpailua suhteessa muihin tuottajiin.
- (127) Komissio katsoo tämän perusteella, että kaikki tarkasteltavat toimenpiteet, lukuun ottamatta toimenpidettä 7, ovat tukea, joka voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Päätelmä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen olemassaolosta

- (128) Komissio katsoo, että kaikki tarkasteltavat toimenpiteet, lukuun ottamatta toimenpidettä 7 ja VSL:n kiinteistöjen myyntiä Spaquelle (osa toimenpiteestä 8), ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

5.2 Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille

- (129) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistettu valtiontukien kielto ei ole absoluuttinen eikä ehdoton. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohta muodostavat oikeusperustat, joiden nojalla tietyt tuet voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi. Tässä tapauksessa on erityisesti analysoitava, voitaisiinko tarkasteltavana olevat toimenpiteet katsoa sisämarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan nojalla pelastamis- ja rakenneuudistusuuuntaviivoissa esitettyjen kriteerien perusteella. Tätä varten on ensin määritettävä, minä ajanjaksoina CVSL:n ja VSL:n voidaan katsoa olleen vaikeuksissa olevia yrityksiä.

⁽¹⁹⁾ Asetus (EY) N:o 1998/2006.

⁽²⁰⁾ Asetus (EU) N:o 1407/2013.

- (130) Lisäksi on syyskuussa 2008 myönnetyn toimenpiteen 3 osalta selvitettävä, onko konkurssimenettelyssä olleen CVSL:n ja VSL:n muodostaneiden toiminnan jatkajien välillä kyse taloudellisesta jatkuvuudesta, jotta voidaan määrittää, saiko VSL etua tämän toimenpiteen perusteella. Tämän analyysin tulokset vaikuttavat analyysiin, joka koskee toimenpiteiden 3 ja 1 soveltuvuutta sisämarkkinoille.

5.2.1 VSL:n ja CVSL:n tukikelpoisuus suuntaviivojen mukaan

- (131) Ensin on määritettävä, minä ajanjaksoina CVSL:n ja VSL:n voidaan katsoa olleen vaikeuksissa olevia yrityksiä.
- (132) Belgian viranomaiset eivät huomautuksissaan kiistä CVSL:n luokittelua vaikeuksissa olevaksi yritykseksi takauksen myöntämisaikana syyskuussa 2008 (toimenpide 3), mutta niiden mukaan toimenpiteestä hyötyi CVSL, ei VSL.
- (133) Lisäksi ne ovat sitä mieltä, että VSL voidaan luokitella vaikeuksissa olevaksi yritykseksi vain 8 päivästä helmikuuta 2012 alkaen, jolloin velkajärjestelyä koskeva hakemus jätettiin. Tätä aikaisemmin VSL:ää ei Belgian viranomaisten mukaan voida pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä, vaan se oli niiden mukaan uusi yritys, joka sai varauksetonta tukea enemmistöosakkaaltaan (CFC) pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 ja 11 kohdan ja komission päätöskäytännön mukaisesti.
- (134) Komissio toteaa, että toimenpiteen 3 myöntämisaikana CVSL oli ollut konkurssissa 11 päivänä elokuuta 2008 annetusta tuomiosta asti.
- (135) Toimenpiteiden 5, 6 ja 8 osalta Belgian viranomaiset viittaavat Saab-päätökseen ⁽²¹⁾ perustellakseen, miksi VSL ei ollut vaikeuksissa oleva yritys. Ne ovat muun muassa esittäneet kirjanpitositteet VSL:n ja sen enemmistöosakkaan CFC:n välisistä pääomavirroista osoittaakseen, että CFC:n toiminta on verrattavissa General Motorsin toimintaan, kun se jatkoi tuen myöntämistä tytäryhtiölleen Saabille pääomallisyyden ja käteisvarojen muodossa korvatakseen tämän tappioita, minkä seurauksena komissio katsoi, että Saab ei ollut suuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys (ks. kyseisen päätöksen johdanto-osan 59 kappale).
- (136) CFC on 25 päivästä toukokuuta 2009 alkaen toteuttanut säännöllisesti pääomallisyyksiä siirron yhteydessä toteutetun yli 8 miljoonan euron pääomallisyyksen ohella. Tämän perusteella VSL:ää ei voida pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä CVSL:n omaisuuserien rahaksi muuttamista seuraavan ensimmäisen jakson aikana pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 12 ja 13 kohdan mukaisesti. Kyseisenä ajanjaksona VSL:n enemmistöosakas pystyi tukemaan sitä säännöllisten pääomallisyyksien avulla, mikä osoittaa, että enemmistöosakas pystyi huolehtimaan VSL:n vaikeuksista. Tämän vuoksi komissio katsoo, että tammikuusta 2009 helmikuuhun 2012 ulottuvalla ajanjaksolla VSL ei ollut suuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.
- (137) Sen sijaan helmikuusta 2012 alkaen VSL oli uudelleen velkajärjestelymenettelyssä. Lisäksi Belgian viranomaiset ovat osoittaneet, että CFC ei enää pystynyt tukemaan tytäryhtiötään samalla tavoin kuin aiemmin. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä täsmennettiin, että CFC:n maksuvalmius oli 1,26 miljoonaa euroa, minkä vuoksi saman määrän myöntämiseen VSL:lle (jonka pelastamiseen tarvittiin vähintään tämän verran rahaa) olisi tarvittu lähes kaikki sen käytettävissä olevat varat. Tämän vuoksi on katsottava, että VSL oli pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 10 kohdan c alakohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys silloin kun pelastamistuki (toimenpide 1) myönnettiin huhtikuussa 2012.
- (138) Yhteenvetona komissio katsoo, että CVSL oli vaikeuksissa oleva yritys 11 päivästä elokuuta 2008 (konkurssin julistamisesta alkaen) marraskuun 2008 loppuun (VSL:n perustamisasiakirjan päiväys). VSL:n on katsottava olleen vaikeuksissa oleva yritys 9 päivästä helmikuuta 2012 (velkajärjestelymenettelyn aloittaminen) 14 päivänä lokakuuta 2013 annettuun tuomioon (konkurssin julistaminen) asti.
- (139) Näin ollen CVSL ja VSL olivat molemmat vaikeuksissa olevia yrityksiä kun toimenpiteet 1 ja 3 myönnettiin. Näiden toimenpiteiden soveltuvuutta sisämarkkinoille on sen vuoksi arvioitava suuntaviivojen mukaisesti.

⁽²¹⁾ Päätös SA N 541/09, tehty 8.2.2010 – Ruotsi – Valtiontakaus Saab Automobile AB:n hyväksi.

5.2.2 Tuen soveltuvuus sisämarkkinoille (toimenpiteet 1 ja 3)

Toimenpide 1: 3 päivänä huhtikuuta 2012 myönnetty pelastamistuki

- (140) Belgian viranomaisten mukaan tämä tuki soveltuu sisämarkkinoille pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen mukaisesti. Komissio sitä vastoin katsoo, että suuntaviivojen 72 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa vahvistettua tuen ainutkertaisuutta koskevaa periaatetta ei ole noudatettu. VSL nimittäin sai sisämarkkinoille soveltumattoman pelastamistuen syyskuussa 2008 (ks. johdanto-osan 141 kappale). Tästä syystä sille ei olisi pitänyt myöntää uutta pelastamistukea ennen vuotta 2018. Belgian viranomaiset ovat myös vahvistaneet, että 1 miljoonan euron lainasta tehtiin 5 päivänä marraskuuta 2013 uskotulle miehelle saatavaa koskeva ilmoitus SOGEPAn hyväksi. Tämä saatava on kirjattu VSL:n vastattavaan eikä sitä ole edelleenkään maksettu takaisin. Tämä tarkoittaa, että lainaa ei ole maksettu takaisin kuuden kuukauden kuluessa sen myöntämisestä, kuten suuntaviivojen 25 kohdan a alakohdassa edellytetään. Komissio katsoo tämän perusteella, että 3 päivänä huhtikuuta 2012 myönnetty pelastamistuki, jonka määrä vastaa 1 miljoonan euron lainaa, ei sovellu sisämarkkinoille.

Toimenpide 3: 150 000 euron takaus

- (141) Komissio katsoi 5.2.1 kohdassa, että CVSL oli takauksen myöntämisaikana vaikeuksissa oleva yritys. Tuki, joka sisältyi takauksen myöntämiseen ilman korvausta, voitaisiin siten katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi vain, jos se täyttää pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivoissa asetetut edellytykset. Kuten edellä on todettu, takaus myönnettiin ilman korvausta. Pelastamis- ja rakenneuudistussuuntaviivojen 25 kohdan a alakohdassa säädetään, että lainatakauksena myönnettävään maksuvalmiustukeen on sovellettava ”korkoa, joka on vähintään yhtä korkea kuin vakaassa taloudellisessa tilanteessa olevilta yrityksiltä lainoista perittävä korko (...)”. Lisäksi Belgian viranomaiset eivät ole tätä koskevista nimenomaisista tietopyynnöistä huolimatta toimittaneet tietoja siitä, onko velvollisuutta lakkauttaa takauksen voimassaolo viimeistään kuuden kuukauden kuluttua (suuntaviivojen 25 kohdan a alakohta) noudatettu. Näiden seikkojen perusteella komissio katsoo, että tukea, joka sisältyy takauksen myöntämiseen ilman korvausta, ei voida pitää sisämarkkinoille soveltuvana pelastamistukena eikä sitä voida katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi myöskään muilla perusteilla.
- (142) Koska toimenpiteessä 3 on kyse sisämarkkinoille soveltumattomasta pelastamistuesta, joka on myönnetty syyskuussa 2008 eli ennen CVSL:n omaisuuserien siirtoa, on tarpeen selvittää, onko konkurssimenettelyssä olleen CVSL:n ja VSL:n muodostaneiden toiminnan jatkajien välillä kyse taloudellisesta jatkuvuudesta, jotta voidaan määrittää, saiko VSL etua tämän toimenpiteen perusteella.

5.2.3 Arvio taloudellisesta jatkuvuudesta CVSL:n ja VSL:n välillä

- (143) Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä komissio suhtautui epäilevästi siihen, oliko CVSL:n ja VSL:n välillä kyseessä taloudellinen jatkuvuus eli oliko 150 000 euron takauksen myöntämiseen syyskuussa 2008 liittyvät edut siirretty VSL:n perustaneille CVSL:n toiminnan jatkajille. Tämän analyysin tuloksista riippuu sekä se, minkä tahon katsotaan olevan vastuussa sisämarkkinoille soveltumattoman sääntöjenvastaisen tuen takaisinmaksusta, että toimenpiteen 1 soveltuvuutta koskevan analyysin tulos erityisesti tuen ainutkertaisuutta koskevan periaatteen noudattamisen osalta.
- (144) Belgian viranomaiset ovat tältä osin sitä mieltä, että toimenpiteestä on ollut etua CVSL:lle, mutta ei VSL:lle, ja että CVSL:n ja sen toiminnan jatkajien välillä ei ole ollut kyse taloudellisesta jatkuvuudesta.
- (145) Oikeuskäytännön mukaan velvollisuus maksaa sääntöjenvastainen tuki takaisin voidaan ulottaa sellaiseen uuteen yhtiöön, jolle kyseinen yhtiö on luovuttanut osan omaisuuseristään, kun tämän luovutuksen johdosta voidaan todeta, että näiden kahden yhtiön välillä on taloudellinen jatkuvuus⁽²²⁾. Ei voida sulkea pois mahdollisuutta, että takaisinmaksuvelvollisuus laajennettaisiin koskemaan toista yritystä, jos voitaisiin todeta, että se on todellisuudessa saanut etua kyseisistä tuista siksi, että näiden kahden yrityksen välillä on ollut taloudellinen jatkuvuus.
- (146) Yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-328/99 ja C-399/00, Italia v. komissio⁽²³⁾, 8 päivänä toukokuuta 2003 antaman tuomion mukaan aiemman yrityksen ja uusien rakenteiden välistä taloudellista jatkuvuutta koskeva tutkinta tehdään useiden eri ominaisuuksien perusteella, joita ovat siirron kohde (varat ja velat, henkilöstön jatkuvuus, yhteensidotut varat), siirron hinta, ostajayrityksen osakkaiden tai omistajien henkilöllisyys, siirron toteuttamisajankohta (sijoittuuko se tutkimusten tai muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen vai lopullisen päätöksen jälkeen) sekä toimenpiteen taloudellinen johdonmukaisuus.

⁽²²⁾ Asia T-123/09, Ryanair Ltd v. Euroopan komissio, tuomio 28.3.2012, 155 kohta.

⁽²³⁾ Kok. P, s. I-4035.

Siirron kohdetta (varat ja velat, henkilöstön jatkuvuus, yhteensidotut varat) koskevan kriteerin arviointi

- (147) Belgian viranomaiset ovat ensinnäkin täsmentäneet, että CVSL:n omaisuus oli jakautunut useiden eri yritysten kesken (emoyhtiö VSLI, SARL, Ranskan VSLI ja CVSL). Helpottaakseen siirron toteuttamista uskotut miehet tekivät 23 päivänä lokakuuta 2008 sopimuksen, jonka tarkoituksena oli siirtää näiden eri yritysten hallussa olevat omaisuuserät konkurssissa olevalle yritykselle.
- (148) 1 päivänä lokakuuta 2008 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan ja 31 päivänä elokuuta 2009 tehdyn siirtosopimuksen mukaan VSL otti haltuunsa CVSL:n koko omaisuuden lukuun ottamatta käyttöpääomaa, eli: rakennukset, joissa CVSL:n työpajat sijaitsivat, varastoalueet ja tontit, joilla ne sijaitsivat, CVSL:n raaka-aineet ja liiketilat eli tuotantovälineet, muotit, patentit ja CVSL:lle tuolloin mahdollisesti kuuluneet alamerkit, keskeneräiset tilaukset, varastot, mukaan lukien varastot, jotka oli myyty ranskalaiselle SARL Val Saint-Lambert Internationalille ja jotka uskottu mies oli sitoutunut asettamaan uuden yrityksen käyttöön.
- (149) Lisäksi luovutettiin osa VSLI:lle kuuluneesta omaisuudesta, eli tavaramerkit, mallit ja luonnokset sekä muu henkinen omaisuus (5 päivänä lokakuuta 2005 allekirjoitetussa sopimuksessa mainitut omaisuuserät sekä kaaviot, muotit, mallit ja luonnokset...), rakentamattomat ja rakennetut tontit, jotka VSLI omisti Seraingissa, VSL:n tuotteiden varastot, Seraingin liiketila (esittelytila) sekä Seraingin ja Brysselin (Sablon) myyntipisteiden varastot.
- (150) Lisäksi VSL:lle siirrettiin täysi omistusoikeus tuotantovälineisiin (mm. lasinleikkauskone ja uuni), joista oli tehty leasing-sopimus.
- (151) VSL sitoutui jatkamaan CVSL:n täydellisen purkamisen jälkeen kaikkia VSL:n allekirjoittamia työsopimuksia, jotka olivat voimassa 30 päivänä syyskuuta 2008. VSL sitoutui myös noudattamaan aiemmin tehtyjä kollektiivisia ja yksilöllisiä työehtosopimuksia, varaten itselleen ainoastaan mahdollisuuden neuvotella tiettyjä ehtoja uudelleen yhtä suurin edustuksin voidakseen tarvittaessa ottaa huomioon olosuhteiden muutokset.
- (152) VSL:lle siirrettiin myös 280 000 euron saatavat, jotka liittyivät teollis- ja tekijänoikeuksien luovutukseen CFV:ltä CVSL:lle. SA Compagnie financière du Val ja VSL tekivät 29 päivänä tammikuuta 2009 sopimuksen, jonka nojalla VSL tuli Interagoran sijaan ja otti vastatakseen velvoitteista, joita SA Interagoralla oli CFV:tä kohtaan 5 päivänä lokakuuta 2005 tehdyn sopimuksen nojalla. Viimeksi mainitulla sopimuksella CFV luovutti SA Interagoralle kaikki CVSL:ään suoraan tai epäsuorasti liittyvät tavaramerkit, mallit ja luonnokset. Sovitusta hinnasta oli maksamatta 280 000 euroa.
- (153) Liègen kauppatuomioistuimien hyväksyi CVSL:n omaisuuden siirron 20 päivänä lokakuuta 2009.
- (154) Näiden tosiseikkojen perusteella komissio tekee siirron kohteesta seuraavan päätelmän: siirto kattaa CVSL:n omaisuuden lähes kokonaisuudessaan (mukaan lukien keskeneräiset tilaukset), kaikki konkurssiyhtiön allekirjoittamat työsopimukset, jotka olivat voimassa 30 päivänä syyskuuta 2008, sekä tavaramerkkien ja teollis- ja tekijänoikeuksien käytön.
- (155) Tämän perusteella komissio katsoo, että siirrettyjen toimintojen laajuus on sama kuin CVSL:n toiminnoilla ja että siirto on jopa CVSL:n toimintaa laajempi ja sisältää lisäksi VSLI:n omaisuuden, joka oli tarpeen kristallitehtaan toiminnan jatkamista varten.

Siirtohintaa koskeva arviointi

- (156) Jotta voitaisiin selvittää, onko CVSL:n omaisuuden siirrosta kyse taloudellisesta jatkuvuudesta, on tutkittava myös se, toteutuiko siirto markkinahintaan. Tätä edellytystä sovelletaan sekä aineelliseen että aineettomaan omaisuuteen.
- (157) Belgian viranomaiset ovat täsmentäneet, että Belgian konkurssilainsäädännössä omaisuuden realisoinnin kannalta ratkaiseva kriteeri on velkojien etu. Konkurssilain 75 §:n 3 momentin mukaan velkojat tai konkurssiyhtiö voivat vastustaa tiettyjen omaisuuserien realisointia, jos ne katsovat, että siitä aiheutuisi niille vahinkoa. Belgian viranomaiset ovat täsmentäneet, että 150 000 euron suuruisen julkisen takauksen tarkoituksena oli nimenomaan mahdollistaa toiminnan jatkaminen ja omaisuuden luovutukseen liittyvien toimien arvon määrittäminen.

- (158) Komissio toteaa, että CVSL:n omaisuus myytiin avoimella menettelyllä, josta vastasi tämän konkurssiyhtiön uskottu mies. Konkurssipesän hoitajille tehtiin 36 tarjousta, joista 12 hyväksyttiin jatkoon ensimmäisessä vaiheessa. Perustettiin tietopankki, johon koottiin kaikki CVSL:n tiedot. Ilmeisesti ilmoitus käsitti koko omaisuuden, eli omaisuuseriä ei ollut etukäteen jaettu eri ryhmiin.
- (159) Komissio toteaa, että tämän menettelyn avulla olisi periaatteessa ollut mahdollista maksimoida CVSL:n kunkin omaisuuserän myyntihinta.
- (160) Kahdesta syystä komissio kuitenkin katsoo, että menettely ei yksinään riitä takaamaan, että toiminnan jatkajien omaisuuseristä tarjoama hinta vastaa markkinahintaa.
- (161) CVSL:n omaisuuden myynnille oli asetettu ehdoksi, että sen mukana siirtyvät myös kaikki työsopimukset. Tämä osoittaa, että myynti ei tapahtunut ehdoita ja että tämä velvoite on saattanut alentaa myyntihintaa.
- (162) Myös tavaramerkkien yksinomaista käyttöä koskevaan lupaan liittyi ehtoja, joita yksityinen toimija ei olisi vaatinut. Vallonian alueen VSL:ltä vaatima vastine kirjattiin (CFV:n edustaman) Vallonian alueen ja VSL:n välillä 29 päivänä tammikuuta 2009 tehtyyn uudistamissopimukseen: "Vallonian alue voi lakkauttaa tämän käyttöoikeuden milloin tahansa ilman eri toimenpiteitä tai ennakoilmoitusta, jos VSL (tai sen oikeudenomistajat) eivät tuota Seraingissa sijaitsevilla Val Saint-Lambertin tuotantolaitoksilla kristallituotteita, joilla on korkea lisäarvo, ja ylläpidä CVSL:n konkurssin julistamisen ajankohtana vallinneeseen tilanteeseen verrattuna vähintään 60 prosentin työllisyysastetta kokoaikaisina työntekijöinä laskettuna, tilapäiset lomautukset pois lukien." Komissio toteaa, että Vallonian alue asettaa VSL:lle yksinomaisen käyttöoikeuden myöntämisen vastineeksi veloitteen jatkaa tuotantoa Seraingin tuotantolaitoksilla ja pitää yllä ennalta määrättyä työllisyysastetta. Nämä poliittiset ehdot ovat saattaneet alentaa myyntihintaa ja karkottaa muita potentiaalisia toiminnan jatkajia ja vaikuttaa siten kilpailuun tarjouskilpailun yhteydessä niin, että taloudellisesti paras tarjous ei välttämättä vastaa kohteen todellista markkina-arvoa ⁽²⁴⁾.
- (163) Nämä tosiseikat huomioon ottaen komissio katsoo, että siirtohintaa koskeva kriteeri ei täyty.

Toimenpiteen taloudellista johdonmukaisuutta koskevan kriteerin arviointi

- (164) Toimenpiteen taloudellista johdonmukaisuutta koskevan kriteerin arvioinnissa tarkistetaan, käyttääkö toiminnan jatkaja sille luovutettua omaisuutta samalla tavoin kuin sen luovuttaja, jatkaakseen samaa taloudellista toimintaa.
- (165) Belgian viranomaisten mukaan VSL:n toimintaperiaate poikkesi jyrkästi sen edeltäjien toimintaperiaatteista etenkin siinä, että kiinteistöhanke Cristal Park liitettiin osaksi kristallitehtaan toiminnan jatkamista.
- (166) Komissio huomauttaa tältä osin, etteivät Belgian viranomaiset ole osoittaneet, että CVSL:n toiminnan jatkamisen ja Cristal Park -hankkeen välillä olisi ollut suora yhteys lokakuusta 2008 alkaen. Belgian viranomaisten toimittamista Cristal Park -hankkeeseen liittyvistä asiakirjoista vanhin on peräisin joulukuulta 2011.
- (167) Joka tapauksessa komissio huomauttaa, että toiminnan jatkajat ostivat tavaramerkin jatkaakseen sen käyttöä sekä yrityksen koko muun omaisuuden ja tuotantovälineet. Itse asiassa 20 päivänä marraskuuta 2008 päivättyssä VSL:n perustamisasiakirjassa mainittu yrityksen toimiala on hyvin lähellä CVSL:n toimialaa. VSL:n tarkoituksena on jatkaa CVSL:n kristallitehtaan toimintaa samojen henkilö- ja tuotantoresurssien avulla. Myös takaus on myönnetty toiminnan jatkamisen turvaamiseksi.
- (168) Edellä esitetyn perusteella komissio päätelee, että CVSL:n ja VSL:n välillä on kyse taloudellisesta jatkuvuudesta. Se, että uusi yritys hankki omistukseensa kaikki tuotantovälineet (ehtoja sisältävään hintaan, joka ei vastaa niiden todellista markkina-arvoa) ja työsopimukset sekä yksinomaisen ja rajoittamattoman käyttöoikeuden tavaramerkkeihin voidakseen jatkaa kristalliesineiden valmistusta, on ratkaiseva tekijä, jonka perusteella voidaan määrittää, että kyse oli taloudellisesta jatkuvuudesta. Konkurssissa olleelle CVSL:lle myönnetystä takauksesta aiheutunut etu jatkui myös siirron jälkeen, niin että se toi etua myös VSL:lle.

⁽²⁴⁾ Vrt. komission päätös 2008/717/EY, tehty 27 päivänä helmikuuta 2008, valtioneustusta C 46/07 (ex NN 59/07), jonka Romania on myöntänyt Automobile Craiovalle (aiemmin Daewoo Romania) (EUVL L 239, 6.9.2008, s. 12).

5.2.4 Toimenpiteiden 4 (tavaramerkkien luovutus ja käyttö), 5 (1,5 miljoonan euron laina), 6 (1,5 miljoonan euron pääomanlisäys) ja 8 (tiettyjen kiinteistöjen luovutus VSL:n käyttöön Spaquen toimesta) soveltuvuus sisämarkkinoille

- (169) Belgian viranomaiset eivät ole menettelyn aloittamista koskevan päätöksen perusteella esittämissään huomautuksissa millään tavoin perustelleet sitä, miksi nämä toimenpiteet soveltuisivat sisämarkkinoille, eikä komission tiedossa ole seikkoja, joiden perusteella se voisi katsoa, että niihin voitaisiin soveltaa jotakin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa luetelluista poikkeuksista. Sen vuoksi komissio katsoo, että nämä tuet eivät sovellu sisämarkkinoille.

5.3 Takaisinperintä

- (170) Komissio muistuttaa, että neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽²⁵⁾ 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti kaikki sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki on perittävä takaisin edunsaajalta.
- (171) Edellä esitetystä seuraa, että seuraavat toimenpiteet sisältävät tukea ja että nämä tuet ovat sääntöjenvastaisia eivätkä sovellu sisämarkkinoille, minkä vuoksi ne on perittävä takaisin siltä osin kuin ne on jo saatettu VSL:n käyttöön:

Toimenpide 1: 1 miljoonan euron korkotukilaina, jonka Vallonian alue myönsi VSL:lle 3 päivänä huhtikuuta 2012 SOGEPAn (Société Wallonne de Gestion et de Participations) välityksellä.

Koko lainasumma on tukea. Siitä 400 000 euroa myönnettiin samana päivänä, jona lainasopimus tehtiin. Loput 600 000 euroa myönnettiin myöhempänä ajankohtana, jota Belgian viranomaiset eivät ole ilmoittaneet.

Toimenpide 2: rakenneuudistustuki, joka muodostuu 1 miljoonan euron lainan takaisinmaksuajan jatkamisesta.

Tätä toimenpidettä ei ole toteutettu, joten takaisinperintää ei tältä osin tarvita.

Toimenpide 3: 150 000 euron takaus, jonka SOGEPAn myönsi CVSL:n uskotulle miehelle 24 päivänä syyskuuta 2008.

Tähän takaukseen sisältyy tukea siltä osin kuin siitä ei ole peritty markkinahintaista korvausta. Tuen osuus on laskettava tässä päätöksessä esitetyn menetelmän mukaisesti.

Toimenpide 4: Val Saint-Lambertin tavaramerkkien luovutus ja käyttö, joista sovittiin CFV:n ja VSL:n välillä 29 päivänä tammikuuta 2009.

Tavaramerkkien luovutusta koskevaa toimenpidettä ei ole toteutettu, joten sitä ei tarvitse määrätä takaisinperittäväksi. Tavaramerkin käyttöön liittyvän tuen osuus on laskettava henkiseen omaisuuteen kuuluvien omaisuuserien hallinnointia varten hyväksytyjen tavanmukaisten menetelmien mukaisesti.

Toimenpide 5: 1,5 miljoonan euron laina, jonka SOGEPAn myönsi VSL:lle 31 päivänä elokuuta 2009.

Lainaan sisältyy VSL:n hyväksi myönnettyä tukea, jonka määrä vastaa markkinahintaisen lainakoron ja todellisuudessa sovelletun lainakoron välistä erotusta, eli 1,07 prosenttia, (5,77 % - 4,7 %), mikä tekee 16 050 euroa vuodessa. Tämä tuki on myönnetty sääntöjenvastaisesti, minkä vuoksi se on perittävä takaisin.

Toimenpide 6: 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys, jonka myöntämisestä VSL:lle Vallonian alue päätti 17 päivänä maaliskuuta 2011.

Tämä pääomanlisäys on kokonaisuudessaan tukea, koska sitä ei voida rinnastaa yksityisen sijoittajan käyttäytymiseen. Tämä tuki on myönnetty sääntöjenvastaisesti, minkä vuoksi se on perittävä takaisin.

Toimenpide 8: se osa toimenpiteestä, jonka nojalla osa Val Saint-Lambertin kristallitehtaan alueesta annettiin käyttöön maksutta.

Spaquen ja VSL:n 11 päivänä joulukuuta 2012 tekemä sopimus, jonka nojalla osa Val Saint-Lambertin kristallitehtaan alueesta asetettiin väliaikaisesti VSL:n käyttöön maksutta, antaa VSL:lle etua, jonka määrä vastaa niiden vuokrien määrää, joista Spaque on vapaaehtoisesti luopunut. Tämän tuen tarkka määrä on laskettava johdanto-osan (123) kappaleessa esitetyllä tavalla.

⁽²⁵⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä (EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1).

- (172) Takaisinperinnän yhteydessä Belgian viranomaisten on lisättävä tukien määrään takaisinperinnässä sovellettava korko, jota lasketaan päivästä, jona kyseessä olevat tuet on annettu yrityksen käyttöön, niiden tosiasialliseen takaisinperintään asti komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 ⁽²⁶⁾ V luvun mukaisesti.

6. PÄÄTELMÄT

- (173) Komissio toteaa, että Belgia on toteuttanut sääntöjenvastaisesti toimenpiteitä ja rikkonut siten Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan määräyksiä. Kyseessä ovat seuraavat toimenpiteet: 1 miljoonan euron pelastamistuki (toimenpide 1), 150 000 euron takaus (toimenpide 3), Val Saint-Lambertin tavaramerkkien luovutus ja käyttö (toimenpide 4), 1,5 miljoonan euron laina (toimenpide 5), 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys (toimenpide 6) ja tiettyjen kiinteistöjen luovuttaminen VSL:n käyttöön maksutta Spaquen toimesta (osa toimenpiteestä 8).
- (174) Belgian viranomaiset antoivat 18 päivänä kesäkuuta 2014 komissiolle luvan hyväksyä ja antaa tämä päätös tiedoksi ainoastaan ranskan kielellä,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat toimenpiteet: 1 miljoonan euron pelastamistuki (toimenpide 1), 150 000 euron takaus (toimenpide 3), Val Saint-Lambertin tavaramerkkien luovutus ja käyttö (toimenpide 4), 1,5 miljoonan euron laina (toimenpide 5), 1,5 miljoonan euron pääomanlisäys (toimenpide 6) ja tiettyjen kiinteistöjen luovuttaminen VSL:n käyttöön maksutta Spaquen toimesta (osa toimenpiteestä 8) sisältävät tukia, jotka Belgia on toteuttanut sääntöjenvastaisesti, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan määräyksiä rikkoen, ja jotka eivät sovellu sisämarkkinoille.

Belgia on asetuksen (EY) N:o 659/1999 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti peruuttanut toimenpidettä 2 (rakenneuudistustuki) koskevan ilmoituksensa muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevan päätöksen jälkeen.

2 artikla

1. Belgian on perittävä 1 artiklassa tarkoitetut tuet takaisin tuensaajalta.
2. Takaisinperittävästä tuesta on maksettava korkoa siitä lähtien, kun tuki saatettiin tuensaajan käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti.
3. Korko on laskettava asetuksen (EY) N:o 794/2004 V luvun ja asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta annetun komission asetuksen (EY) N:o 271/2008 ⁽²⁷⁾ säännösten mukaisesti.

3 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tehokkaasti.
2. Belgian on varmistettava, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksiantamisesta.

4 artikla

1. Belgian on toimitettava kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta komissiolle seuraavat tiedot:
  - a) tuensaajalta takaisin perittävän tuen kokonaismäärä (pääoma ja korot);
  - b) yksityiskohtainen kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi;
  - c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.

⁽²⁶⁾ Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁷⁾ Komission asetus (EY) N:o 271/2008, annettu 30 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta (EUVL L 82, 25.3.2008, s. 1).

2. Belgian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöönpanemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä säännöllisesti siihen saakka, kun 1 artiklassa tarkoitetun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on komission pyynnöstä toimitettava välittömästi tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on annettava myös tarkat tiedot tuensaajalta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

5 artikla

Tämä päätös on osoitettu Belgian kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 31 päivänä heinäkuuta 2014.

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1826,
annettu 15 päivänä lokakuuta 2014,
valtioneudesta SA.33797 – (2013/C) (ex 2013/NN) (ex 2011/CP) jonka Slovakia on myöntänyt
NCHZ:lle

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 7359)

(Ainoastaan slovakinkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon päätökset, joilla komissio aloitti Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn ⁽¹⁾,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon nämä huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Komissio sai 13 päivänä lokakuuta 2011 sähköpostitse lähetetyn kantelun ⁽²⁾, jossa väitettiin, että Slovakia oli myöntänyt sääntöjenvastaista tukea yritykselle Novácké chemické závody, a.s. (selvitystilassa), jäljempänä "NCHZ".
- (2) Komissio toimitti kantelun 17 päivänä lokakuuta 2011 Slovakialle ja pyysi lisätietoja asiasta. Slovakian viranomaiset pyysivät asiakirjoista slovakinkielisiä versioita, jotka lähetettiin viranomaisille sähköpostilla 16 päivänä tammikuuta 2012.
- (3) Slovakian viranomaiset toimittivat pyydetty tiedot 17 päivänä helmikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä. Komissio lähetti vielä lisätietopyyntöjä 22 päivänä maaliskuuta ja 21 päivänä kesäkuuta 2012. Slovakia vastasi niihin 23 päivänä huhtikuuta ja 11 päivänä syyskuuta 2012.
- (4) Kantelun tekijä lähetti kantelustaan lisätietoja 14 päivänä kesäkuuta 2012. Kantelun tekijän pyynnöstä komission edustajat tapasivat kantelun tekijän 24 päivänä tammikuuta 2013. Kantelun tekijä toimitti lisätietoa sähköpostitse 8 ja 22 päivänä maaliskuuta 2013.
- (5) Komissio ilmoitti 2 päivänä heinäkuuta 2013 päivätyllä kirjeellä Slovakialle päätöksestään aloittaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukainen menettely tuen johdosta.
- (6) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽³⁾. Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa väitetystä tuesta.
- (7) Slovakia toimitti huomautuksensa menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä 3 päivänä syyskuuta sekä 2 ja 30 päivänä joulukuuta 2013. Slovakian viranomaisten pyynnöstä komission edustajat tapasivat Slovakian edustajia 7 päivänä lokakuuta 2013 ja 17 päivänä helmikuuta 2014.
- (8) Komissio sai asianomaisilta kaksi huomautusta, joista molemmat saatiin 12 päivänä marraskuuta 2013. Komissio toimitti huomautukset Slovakialle 2 päivänä joulukuuta 2014 ja esitti samassa yhteydessä lisäkysymyksiä. Slovakia toimitti vastauksensa annetun vastausajan puitteissa 14 päivänä tammikuuta 2014 päivätyllä kirjeellä.

⁽¹⁾ Komission päätös C(2013) 3555 lopullinen, tehty 2 päivänä heinäkuuta 2013 (EUVL C 297, 12.10.2013, s. 85).

⁽²⁾ Kantelun tekijä pyysi, ettei hänen henkilöllisyyttään paljastettaisi.

⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

- (9) Komissio esitti Slovakialle lisäkysymyksiä 2 päivänä toukokuuta 2014, ja Slovakia vastasi niihin 14 ja 30 päivänä toukokuuta 2014. Komissio lähetti myös lisäselvityspyynnön yhdelle asianomaiselle sähköpostilla 20 päivänä maaliskuuta ja sai pyyntöön vastauksen 6 päivänä toukokuuta 2014.

2. TAUSTAA JA TOIMENPITEIDEN KUVAUS

2.1 Tuensaaja

- (10) NCHZ (jonka toimintaa jatkaa nyt Fortischem, a.s. -niminen yritys) oli kemiantehdas, jolla oli kolme divisioonaa. Yrityksen päätoimialana oli kalsiumkarbidin ja teknisten kaasujen tuotanto, polyvinyylikloridin (PVC) ja sen jalostustuotteiden valmistus sekä enenevässä määrin myös matalan tonniaalueen peruskemikaalien ja erikoiskemikaalien tuotanto.
- (11) NCHZ:lla oli vuonna 1940 perustettu, Länsi-Slovakian Trenčínissä sijaitseva kemiantehdas. Trenčín on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla tukikelpoinen alue. Yritys oli yksityisessä omistuksessa⁽⁴⁾.

2.2 NCHZ:n konkurssimenettely

- (12) NCHZ hakeutui konkurssiin 8 päivänä lokakuuta 2009 ja ilmoitti, ettei se enää kyennyt jatkamaan toimintaansa. Syynä oli komission määräämä 19,6 miljoonan euron sakko osallistumisesta kalsiumkarbidikartelliin⁽⁵⁾. Komissio toteaa kuitenkin, ettei sakko ollut ainoa NCHZ:n merkittävistä veloista ja että NCHZ hakeutui konkurssiin ennen kartellisakon erääntymistä.

2.2.1 Strategisesti tärkeitä yrityksiä koskeva laki

- (13) Kuukausi sen jälkeen, kun NCHZ oli aloittanut konkurssimenettelyn, Slovakia hyväksyi 5 päivänä marraskuuta 2009 annetun lain n:o 493 eräistä strategisesti tärkeitä yrityksiä koskevista toimenpiteistä, jolla annetaan valtiolle etuosto-oikeus ostaa strategisesti tärkeitä yrityksiä ja suojella niitä näin konkurssilta ja jossa edellytetään, että konkurssipesän hoitaja varmistaa strategisesti tärkeän yrityksen toiminnan jatkumisen menettelyn aikana. Hallitus nimesi NCHZ:n strategisesti tärkeäksi yritykseksi kyseisen lain nojalla 2 päivänä joulukuuta 2009 lain oltua voimassa yhden päivän. Lain voimassaolo päättyi 31 päivänä joulukuuta 2010. Ainoa yritys, johon lakia sovellettiin, oli NCHZ.

2.2.2 Päätös jatkaa toimintaa konkurssin jälkeen

- (14) Tammikuussa 2011 velkojainkokouksen ja vakuusvelkojien päätöksellä yrityksen pesänhoitajaa ohjeistettiin jatkamaan NCHZ:n toimintaa myös lain voimassaolon jälkeen. Päätöksen perusteena oli taloudellinen raportti, jossa yrityksen tilannetta analysoitiin ja jossa johtopäätöksenä oli, että konkurssimenettelyn lopputulos olisi velkojien kannalta edullisempi, jos yritys jatkaisi toimintaansa. Trenčínin tuomioistuimien hyväksymiä helmikuussa 2011 päätöksen jatkaa yrityksen toimintaa.
- (15) NCHZ:n toiminnan jatkamista koskevan päätöksen tekemisessä oli mukana kaksi merkittävää velkojien edustajaa. Velkojainkokous koostui viidestä tahosta⁽⁶⁾, joista neljä oli yksityisessä omistuksessa. Velkojainkokouksen ainoa julkisyhteisö oli Slovakian valtion omaisuusrahasto (Fond národného majetku Slovenskej Republiky). Lisäksi NCHZ:lla oli kuusi vakuusvelkojaa, joista neljä oli julkisyhteisöjä: valtion omaisuusrahasto, ympäristörahasto (Environmentálny fond), Slovakian takaus- ja kehityspankki (Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.) sekä Novákyn kaupunki.

2.2.3 NCHZ:n liiketoiminnan myynti

- (16) Konkurssimenettelyn aikana NCHZ:n liiketoiminnan myymisestä vastaava pesänhoitaja järjesti kaksi avointa tarjouskilpailua. Ensimmäinen tarjouskilpailu epäonnistui, sillä kilpailun viimeiseen vaiheeseen osallistui vain yksi tarjoaja, jonka tarjous oli 2 miljoonaa euroa. Pesänhoitaja hylkäsi tarjouksen, ja tarjouskilpailu peruttiin Trenčínin

⁽⁴⁾ Yrityksen omistaja oli Disor Holdings Limited, Kyprokselle rekisteröity yritys, jolla ei ole ilmoitettua liiketoimintaa ja jonka omistajat eivät ole julkisesti tiedossa.

⁽⁵⁾ Sakko määrättiin komission 22 päivänä heinäkuuta 2009 tekemällä päätöksellä asiassa COMP/39.396 – Teräs- ja kaasuteollisuuden käyttämät kalsiumkarbidi- ja magnesiumipohjaiset reagenssit (EUVL C 301, 11.12.2009, s. 18).

⁽⁶⁾ Sovellettavien sääntöjen mukaisesti velkojainkokouksen jäsenet ovat vakuudettomia velkojia, jotka on valittu kaikkien velkojien kokouksessa, jossa kunkin velkojan äänimäärä vastaa sen saatavien summaa.

tuomioistuimen päätöksellä. Liiketoiminta myytiin toisella, vuonna 2011 järjestetyllä tarjouskilpailulla, jossa viimeiseen vaiheeseen pääsi kaksi tarjoajaa. Näistä ensimmäinen tarjosi 2 046 000 euroa ja toinen 2 200 000 euroa. Korkeimman tarjouksen tehnyt tarjoaja sai kaupan. Voittaneen tarjouksen teki tšekkiläinen yritys Via Chem Slovakia. Kauppasopimus Via Chem Slovakian kanssa tehtiin 16 päivänä tammikuuta 2012, ja kauppa saatettiin päätökseen 31 päivänä heinäkuuta 2012. NCHZ sai kaupassa [...] (*), joka sisällytettiin myyntituottoihin. Lisäksi Via Chem Slovakia otti hoitaakseen NCHZ:n liiketoiminnalle konkurssimenettelyn aikana kertyneet yksityiset sitoumukset, joita oli yhteensä [10–13] miljoonan euron arvosta.

- (17) Toisen tarjouskilpailun ehtojen mukaan mahdollisilla tarjoajilla oli kaksi vaihtoehtoa: tarjouksessa voitaisiin joko ottaa tai jättää ottamatta vastattavaksi tarjouskilpailun ehtojen 1.7 artiklassa mainitut ”luovutuksensaajan sitoumukset”. Sitoumuksiin sisältyivät seuraavat ehdot:
- NCHZ:n liiketoiminnan hankinnan jälkeen tuotanto säilytettäisiin viiden vuoden ajan vähintään 75 prosentin tasolla vuoden 2010 tuotannosta;
  - kemikaalien tuotannon jatkamisen kannalta välttämättömiin ympäristömääräysten noudattamiseen tähtääviin toimenpiteisiin tehtäisiin vähintään 11 miljoonan euron investointi; sekä
  - ostaja ei viiteen vuoteen myisi tai siirtäisi eteenpäin NCHZ:n liiketoimintaa tavalla, joka saattaisi vaarantaa toiminnan jatkamisen.
- (18) Tarjouskilpailun ehdoissa määrättiin, että jos korkein tarjous saataisiin tarjoajalta, joka ei ottaisi sitoumuksia vastataksaan, korkeimman tarjouksen tehneelle sitoumukset vastataksaan ottavalle tarjoajalle voitaisiin antaa mahdollisuus tehdä samansuuruinen tarjous. Slovakian tasavallan antamien tietojen mukaan yksikään toisen tarjouskilpailun osallistujista ei tarjouksessaan ottanut sitoumuksia vastataksaan. NCHZ:n liiketoiminta myytiin siis tarjoajalle, joka ei ottanut sitoumuksia vastataksaan.
- (19) Elokuun 1 päivänä 2012 eli yksi päivä konkurssissa olleen NCHZ:n ja Via Chem Slovakian tekemän kaupan jälkeen Via Chem Slovakia myi NCHZ:n pääasiallisen liiketoiminnan eli kemikaalidivisioonan Fortischemille [...] eurolla. Fortischem otti vastuulleen myös kaikki kemikaalidivisioonan sitoumukset ja sopimukset. Suurin osa NCHZ:n 1 412 työntekijästä siirtyi samalla Fortischemin palvelukseen. Slovakia väittää, että NCHZ:n alkuperäisestä omaisuudesta siirtyi alle 60 prosenttia, sillä siirtoon ei sisällynyt mitään kiinteää omaisuutta. Sopimuksen perusteella Fortischem voi kuitenkin käyttää kiinteää omaisuutta, joka kuului alun perin siirrettyyn liiketoimintaan, mutta joka jäi Via Chem Slovakian omistukseen.
- (20) Koko NCHZ:n omaisuus myytiin konkurssimenettelyn aikana, mutta menettelyä ei ole vielä saatu päätökseen (yhtenä synä ovat meneillään olevat, eräisiin saataviin liittyvät oikeudenkäynnit). Vuonna 2012 osa julkisten velkojien saatavista eli noin 4,0 miljoonaa euroa maksettiin takaisin NCHZ:n liiketoiminnan myymisestä saaduista tuloista. Kaikkia omaisuuserien myynnistä saatuja tuloja ei kuitenkaan ole vielä jaettu.

2.3 Toimenpiteiden kuvaus

- (21) Arvioitavana toimenpiteenä on velkojen maksamatta jättäminen eri valtion laitoksille NCHZ:n konkurssimenettelyn aikana.
- (22) NCHZ:n konkurssimenettelyn aikana kertyneet maksamattomat velat julkisyhteisöille tai valtio-omisteisille yrityksille olivat yhteensä 13 353 877,46 euroa 1 päivänä elokuuta 2012, jolloin NCHZ:n liiketoiminta myytiin. Velkasumma tarkoittaa siis vain konkurssimenettelyn aikana kertyneitä velkoja, ei koko summaa, jonka yritys oli valtiolle velkaa. Tällaisia velkoja kutsutaan Slovakian konkurssilain (?) 87 §:ssä konkurssipesään kohdistuviksi saataviksi. Konkurssipesään kohdistuviin saataviin sisältyvät saatavat, jotka syntyvät konkurssiin asettamis-päätöksen jälkeen konkurssiyrityksen omaisuuden hallinnoimisesta ja realisoinimisesta, sekä saatavat, jotka syntyvät konkurssiin asettamisen jälkeen konkurssiyrityksen työntekijöiden veroista, maksuista, tulleista, sairausvakuutusmaksuista, sosiaalivakuutusmaksuista ja palkoista. Velat, jotka aiheutuvat yrityksen toiminnan jatkamisesta konkurssimenettelyn aikana ja joita ei voi maksaa toiminnan jatkamisesta saaduilla tuloilla, ovat myös konkurssipesään kohdistuvia saatavia.

(*) Luottamuksellinen tieto.

(?) Zákon č. 7/2005 Z.z. z 9. decembra 2004 o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov [Laki 7/2005, annettu 9 päivänä joulukuuta 2004, konkurssista, saneerausesta ja eräiden lakien muuttamisesta].

- (23) NCHZ:n konkurssimenettelyn aikana syntyneet velat julkisyhteisöille on eritelty taulukossa 1.

Taulukko 1

Konkurssimenettelyn aikana kertyneet NCHZ:n velat valtiolle tai valtio-omisteisille yhtiöille (tilanne 1 päivänä elokuuta 2012)

Viranomainen/valtionyhtiö	Velan määrä euroina
Sosiaalivakuutuslaitos	(...)
Všeobecná zdravotná poisťovňa (valtion omistama sairausvakuutuslaitos)	(...)
Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. (valtion vesihuoltoyritys)	(...)
Novákyn kaupunki (jättemaksut, kiinteistövero)	(...)
Ympäristörahassto	(...)
RTVS, s.r.o.	(...)
Useat kunnat (jättemaksut, kiinteistövero)	(...)
Spoločná zdravotná poisťovna (keskinäinen sairausvakuutuslaitos)	(...)
Daň z motorových vozidiel (moottoriajoneuvoverosta vastaava viranomainen)	(...)
YHTEENSÄ	13 353 877,46

- (24) Slovakian konkurssilain 88 §:n 5 momentin nojalla yrityksen liiketoiminnasta aiheutuneet velat maksaa pesänhoitaja kyseisen liiketoiminnan tuotoista velkojen erääntymisjärjestyksessä.
- (25) Komission saamien tietojen perusteella näyttää siltä, että ainakin jotkin valtion laitokset (esimerkiksi sosiaalivakuutuslaitos) yrittivät periä velkojaan konkurssimenettelyn aikana. NCHZ:n toiminnan jatkaminen ei kuitenkaan tuottanut riittävästi tuloja, jotta kaikki toimintakulut olisi voitu maksaa, myös sosiaaliturvamaksut ja muut konkurssimenettelyn aikana syntyneet velat valtiolle. NCHZ:n tulot käytettiin pääasiassa välittömästi yrityksen toimintaan liittyviin kuluihin (mm. raaka-aine- ja energiatoimituksiin) kaupallisen toiminnan jatkamiseksi, kun taas velat valtiolle jäivät maksamatta ja niiden pääoma kasvoi edelleen konkurssiin menneen NCHZ:n jatkaessa toimintaansa.
- (26) NCHZ:n toiminnan jatkuminen, suurin syy kertyneisiin velkoihin, perustui kahteen konkurssimenettelyn aikana toteutettuun toimenpiteeseen: lakiin, joka oli voimassa joulukuusta 2009 joulukuuhun 2010, sekä velkojen tammikuussa 2011 tekemään päätökseen.

2.3.1 Toiminnan jatkaminen lain nojalla

- (27) Lain voimaantulosta 1 päivänä joulukuuta 2009 ja hallituksen päätöksestä 2 päivänä joulukuuta 2009 aina lain voimaantulon päättymiseen 31 päivänä joulukuuta 2010 NCHZ hyötyi asemastaan ”strategisesti tärkeänä yrityksenä”. Lain nojalla konkurssipesän hoitajalla oli velvollisuus i) varmistaa strategisesti tärkeän yrityksen toiminnan jatkuminen myös siinä tapauksessa, etteivät sen tulot kokonaan kattaneet toimintakuluja, mukaan lukien verot ja sosiaaliturvamaksut; sekä ii) estää työntekijöiden perusteeton joukkoirtisanominen.

- (28) Lakia oli määrä soveltaa kaupallisiin yrityksiin, joilla on strategista merkitystä ja jotka ovat konkurssimenettelyssä. Lain tarkoituksena oli pitää toiminnassa sellaiset yritykset, jotka olivat konkurssissa, mutta jotka Slovakian hallitus oli nimennyt strategisesti tärkeiksi. Tämän lisäksi laki takasi Slovakian hallitukselle etuosto-oikeuden konkurssissa oleviin strategisesti tärkeisiin yrityksiin.
- (29) Lakia sovellettiin yrityksiin, jotka täyttivät seuraavat ehdot:
- yrityksen piti olla kaupallinen yhtiö, jonka omaisuus oli virallisen konkurssimenettelyn kohteena;
  - yrityksen piti olla merkittävä terveydensuojelun, kansallisen turvallisuuden tai talouden asianmukaisen toiminnan kannalta;
  - yrityksellä piti olla yli 500 työntekijää tai sen piti olla merkittävä energian, kaasun tai lämmön taikka jalostusteollisuuden tuotteiden toimittaja yleisölle, muille toimialoille ja valtakunnalliselle liikenteelle, tai sen piti vastata vesilaitoksesta, julkisesta jätevedenpuhdistamosta, yleisestä viemäristä tai julkisesta vesihuollosta;
  - yrityksen piti olla Slovakian hallituksen nimeämä strategisesti tärkeä yritys.
- (30) NCHZ oli ainoa yritys, johon lakia sovellettiin. Laki hyväksyttiin 5 päivänä marraskuuta 2009, ja se tuli voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009. Joulukuun 2 päivänä 2009 Slovakian hallitus nimensi NCHZ:n strategisesti tärkeäksi yritykseksi päätöksellä n:o 534/2009.
- (31) NCHZ:n strategisesti tärkeästä asemasta päättäessään Slovakian hallitus totesi, että yrityksen konkurssi voisi aiheuttaa välittömästi yli 1 700 työpaikan menetyksen ja vaarantaa lisäksi 5 000 työpaikan säilymisen NCHZ:n slovakialaisilla alihankkijoilla. Lisäksi hallitus totesi, että NCHZ:n tuotannon seisahtumisella olisi kielteisiä vaikutuksia Slovakian kemianteollisuuden menestykseen ja kilpailukykyyn, mikä heikentäisi merkittävästi koko Slovakian taloutta ⁽⁸⁾.

2.3.2 Toiminnan jatkaminen velkojainkokouksen päätöksen nojalla

- (32) Lain voimassaolon päätyttyä 31 päivänä joulukuuta 2010 konkurssipesän hoitaja, jota sitoi velkojainkokouksen ohjeistus, päätti jatkaa NCHZ:n toimintaa Slovakian konkurssilain säännösten mukaisesti.
- (33) Slovakian konkurssilainsäädännön nojalla kaikkien vakuudettomien saatavien velkojien, jotka ovat rekisteröityneet konkurssimenettelyyn, on valittava keskuudestaan velkojainkokous, joka ajaa velkojien oikeuksia konkurssin aikana. Velkojainkokouksella on valtuudet ohjeistaa konkurssipesän hoitajaa Slovakian konkurssilaissa erikseen määrättyissä olosuhteissa. Kyseeseen tulee esimerkiksi tilanne, jossa konkurssissa olevan yrityksen toiminnan kulut ylittävät toiminnasta saatavat tulot, ja toiminnan jatkaminen siis kerryttää lisää velkaa. Tällaisessa tilanteessa pesänhoitajan on pyydettävä ohjeita siitä, missä määrin yrityksen toimintaa on aiheellista jatkaa (Slovakian konkurssilain 88 artikla). Velkojainkokouksen ja vakuusvelkojien on äänestettävä ohjeista, minkä jälkeen konkurssituomioistuin hyväksyy ohjeet ja määrää ne sitoviksi.
- (34) NCHZ:n konkurssimenettelyssä velkojainkokoukseen kuului viisi tahoja, joista neljä oli yksityisomistuksessa ⁽⁹⁾. Velkojainkokouksen ainoa julkisyhteisö oli valtion omaisuusrahasto (Fond národného majetku). Komission saamien tietojen mukaan NCHZ:lla oli lisäksi kuusi vakuusvelkojaa, joista neljä oli valtio-omisteisia/julkisia yrityksiä: valtion omaisuusrahasto, ympäristörahassto (Environmentálny fond), Slovakian takaus- ja kehityspankki (Slovenská záručná a rozvojová banka, a. s.) sekä Novákyn kaupunki.

⁽⁸⁾ Perustelut hallituksen päätökselle n:o 534/2009, tehty 2 päivänä joulukuuta 2009, NCHZ:n nimeämisestä strategisesti tärkeäksi yritykseksi.

⁽⁹⁾ Velkojainkokouksen yksityiset jäsenet olivat INVEST – KREDIT, s.r.o. (omistaja DISOR HOLDINGS LIMITED, NCHZ:n ainoa osakas); Novácká Energetika, a.s. (alun perin NCHZ:n tytäryhtiö, jonka enemmistöosakas tammikuusta 2011 lähtien oli STUPEFY HOLDINGS LIMITED); M-ENERGO, s.r.o. (enemmistöosakas STUPEFY HOLDINGS LIMITED) ja DAK KIABA, s.r.o.

- (35) Slovakian konkurssilain edellyttämällä tavalla pesänhoitaja ilmoitti niin vakuusvelkojille kuin vakuudettomille velkojille (26 päivänä tammikuuta 2011 pidetyssä yhteisessä kokouksessa), että NCHZ:n liiketoiminnan jatkamisesta koituvat kustannukset olivat suuremmat kuin toiminnan tulot. Pesänhoitaja esitteli velkojille myös 23 päivänä joulukuuta 2010 päivätyn talousanalyysin, jossa käsiteltiin useita mahdollisia skenaarioita ja verrattiin kustannuksia ja tuloja NCHZ:n velkojen näkökulmasta. Analyysin johtopäätöksenä oli, että velkojen edun mukaista oli jatkaa NCHZ:n toimintaa ja myydä liiketoiminta jatkavana yrityksenä. Pesänhoitajan analyysia täydensi NCHZ:n johdon laatima esitys, jonka otsikkona oli "NCHZ Nováky – Yrityssaneerauksen toteutettavuus-tutkimus" ja jossa niin ikään perusteltiin, että velkojen kannalta paras ratkaisu olisi myydä NCHZ toiminnassa olevana yrityksenä. Kaikki velkojainkokoukseen kuuluvat velkojat sekä vakuusvelkojat ottivat nämä tutkimukset huomioon ja sopivat 26 päivänä tammikuuta 2011 yrityksen toiminnan jatkamisesta. Trenčínin tuomioistuimien hyväksymi päätöksen ja teki siitä siis pesänhoitajaa sitovan 23 päivänä helmikuuta 2011 tehdyllä päätöksellä.
- (36) Velkojen ja Trenčínin tuomioistuimen hyväksynnän jälkeen NCHZ jatkoi toimintaansa keskeytyksettä siihen saakka, että se myytiin jatkavana yrityksenä Via Chem Slovakialle heinäkuussa 2012.

2.3.3 Komission päätös muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta

- (37) Menettelyn aloittamista koskevassa 2 päivänä heinäkuuta 2013 tehdyssä päätöksessä todettiin, että NCHZ oli maksanut työntekijöidensä sosiaaliturvamaksut ja muut velat eri valtion laitoksille konkurssimenettelyn aikana vain osittain. Velka julkisyhteisöille oli 12,1 miljoonaa euroa vuosina 2009–2011. Kun otetaan huomioon NCHZ:n taloudelliset vaikeudet ennen konkurssiin hakeutumista, antamalla NCHZ:n jatkaa toimintaansa valtion riski kerryttää julkista velkaa, jota NCHZ ei ehkä pystyisikään maksamaan, oli todellinen. Maksamattoman velan kertyminen olisi voitu välttää tai ainakin sen määrää olisi voitu pienentää huomattavasti, jos NCHZ:n toiminta olisi lopetettu konkurssimenettelyn aikana.
- (38) On myös vahvoja viitteitä siitä, että valtio on sen päätöksen taustalla, jonka velkojat tekivät NCHZ:n toiminnan jatkamisesta lain voimassaolon päätyttyä ja josta yritykselle koitui perusteetonta valikoivaa taloudellista etua.
- (39) Näin ollen komissio katsoi alustavasti, että verrattuna kilpailijoihin NCHZ sai etua, jota se ei olisi voinut saada tavanomaisten markkinaehtojen vallitessa, koska se sai jatkaa toimintaansa markkinoilla huomattavan pitkään maksamatta sosiaaliturvamaksuja ja muita velkoja julkisille tahoille.
- (40) Komissiolla oli myös epäilyjä siitä, toteutettiin tarjouskilpailu, jossa NCHZ myytiin, ilman ehtoja, koska jotkut tarjoajat pystyivät korottamaan tarjoustaan myöhemmin, kun kaikki tarjoukset oli jo jätetty. Komissiolla oli siis epäilyjä siitä, maksoiko tarjouskilpailun voittaja yrityksestä todella markkinahintaa vastaavan hinnan, jolla varmistettiin myyntitulojen maksimoiminen velkojen, myös valtion, saatavien kattamiseksi. Lisäksi on vahvaa näyttöä siitä, että taloudellinen toiminta jatkui keskeytyksettä siirryttäessä NCHZ:sta uuteen yksikköön. Tämä merkitsisi sitä, että NCHZ:lle myönnetty sisämarkkinoille soveltumaton valtioneuvosto voitaisiin periä takaisin yrityksen liiketoiminnan uudelta omistajalta.
- (41) Komissio päätti sen vuoksi aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn.

3. ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

- (42) Menettelyn aloittamista koskevaan päätökseen saatiin huomautuksia kahdelta osapuolelta eli kantelun tekijältä sekä toiselta asianomaiselta osapuolelta, joka halusi pysyä nimettömänä. Molemmat asianomaiset osapuolet hyväksyivät komission muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esittämät tosiseikat ja perusteet.
- (43) Asianomaiset osapuolet painottivat selvää ajallista yhteyttä NCHZ:n talousvaikeuksien ja strategisesti tärkeitä yrityksiä koskevan lain voimaantulon välillä. Laki hyväksyttiin nopeutetulla lainsäädäntömenettelyllä. Lisäksi Slovakian hallitus teki päätöksen, jolla NCHZ nimettiin laissa tarkoitetuksi strategisesti tärkeäksi yritykseksi, heti lain voimaantuloa seuraavana päivänä. Molemmat asianomaiset osapuolet väittivät, että riski maksamatta jäävistä veloista julkisyhteisöille oli ennakoitavissa ja että valtio olisi voinut estää velkojen kertymisen sillä, että se ei olisi nimennyt NCHZ:aa strategisesti tärkeäksi yritykseksi.

- (44) Lisäksi NCHZ sai mahdollisesti etua asemastaan yrityksenä, jolla oli laillinen velvollisuus pysyä markkinoilla ja joka siis säilyi luotettavana liikekumppanina, kun taas muiden vastaavassa tilanteessa eli konkurssimenettelyssä olevien yritysten liikesuhteet toimittajiin ja asiakkaisiin olisivat luultavimmin heikentyneet, koska ne olisivat saattaneet poistua markkinoilta milloin vain.
- (45) NCHZ:n toiminnan jatkamisesta velkojainkokouksen päätöksen jälkeen yksi asianomainen osapuoli väitti, että velkojainkokouksen valtio-omisteinen jäsen olisi voinut ja sen olisi pitänyt pyrkiä toisenlaiseen tulokseen yrittämällä muuttaa muiden velkojainkokouksen jäsenten mielipidettä tai edes äänestämällä NCHZ:n toiminnan jatkamista vastaan. Samat perustelut pätevät valtioon, joka oli yksi vakuusvelkojista ja jolla asianomaisten osapuolten mukaan oli oikeus veto-oikeudellaan kumota NCHZ:n toiminnan jatkamista koskeva päätös. Asianomaisten osapuolten näkemyksenä oli, että tämän laiminlyönnin vuoksi valtion voidaan katsoa olleen velkojainkokouksen ja vakuusvelkojien päätöksen taustalla.
- (46) Asianomaiset osapuolet väittivät lisäksi, että valtio oli joka tapauksessa taustalla myös Trenčínin tuomioistuimen päätöksessä, jolla NCHZ:n annettiin jatkaa toimintaansa.
- (47) Kumpikin asianomainen osapuoli esitti, että NCHZ:n toiminnan jatkaminen vääristi kilpailua etenkin kalsiumkarbidimarkkinoilla ja että NCHZ noudatti erittäin aggressiivisia hinnoittelukäytäntöjä kyseisellä ajanjaksolla.
- (48) NCHZ:n myynnistä toinen asianomainen osapuoli väitti, että tarjouskilpailuun liittyvät sitoumukset tekivät tarjouskilpailun lopputuloksesta epävarman, ja tästä syystä osapuoli oli jättänyt osallistumatta tarjouskilpailuun, vaikka se olisi saattanut olla kiinnostunut NCHZ:n liiketoiminnan ostamisesta.
- (49) Asianomaiset osapuolet totesivat myös, että Fortischemin toiminta yleensä ja läsnäolo markkinoilla vastasivat periaatteessa täysin entisen NCHZ:n liiketoimintaa. Ainoat havaittavat muutokset olivat yrityksen nimen ja omistajan vaihtuminen.

4. SLOVAKIAN VIRANOMAISTEN ESITTÄMÄT HUOMAUTUKSET

NCHZ:lle toimenpiteestä koitunut taloudellinen etu

- (50) Slovakian viranomaiset totesivat, että NCHZ:n konkurssipesän hoitajalla oli velvollisuus jatkaa yrityksen toimintaa lain perusteella 31 päivään joulukuuta 2010 saakka. Kyseisen lain luonteesta Slovakian viranomaiset väittivät, että kyseessä oli yleinen toimenpide, jota voitiin soveltaa kaikkiin ehdot täyttäviin yrityksiin.
- (51) Slovakian viranomaiset esittivät, että vaikka velkojat tai tuomioistuin eivät tehneet asiasta päätöstä ensimmäisen kauden aikana, oli todennäköistä, että laista huolimattakin velkojat olisivat joka tapauksessa päättäneet jatkaa NCHZ:n toimintaa. Slovakian viranomaiset viittasivat tässä pesänhoitajan lokakuussa 2009 (siis ennen lain voimaantuloa) tekemään alustavaan analyysiin ja julkisiin lausuntoihin, joissa puollettiin NCHZ:n toiminnan jatkamista. Lailla ei siis ollut mitään olennaista vaikutusta, sillä NCHZ olisi jatkanut toimintaansa pelkästään tavanomaisten konkurssisääntöjen nojalla siinäkin tapauksessa, ettei lakia olisi hyväksytty.
- (52) Kun lain voimassaolo päättyi joulukuussa 2010, pesänhoitaja pyysi velkojainkokoukselta ohjeita yrityksen toiminnan jatkamisesta. Velkojainkokous suostui toiminnan jatkamiseen, ja Trenčínin tuomioistuin vahvisti päätöksen⁽¹⁰⁾. Slovakian viranomaiset toimittivat talusanalyysin, joka oli laadittu velkojainkokoukselle päätöksenteon perustaksi. Yritys jatkoi toimintaansa siihen saakka, että se myytiin vuonna 2012.
- (53) Slovakian viranomaiset toimittivat myös pesänhoitajan laatiman hypoteettisen analyysin, joka perustui toisesta kaudesta (toiminnan jatkaminen velkojien ja tuomioistuimen päätöksen perusteella) tehdyssä analyysissä käytettyihin menetelmiin ja joka osoittaa, että jos ensimmäisen kauden (toiminnan jatkaminen lain perusteella) alussa olisi harkittu selvitystilaan asettamista, analyysin lopputulos olisi ollut sama. Lyhytaikaisten velkojen summa olisi ollut vain 8,5 miljoonaa euroa, mutta selvitystilaan asettamisesta saatavat tulot olisivat silti jääneet pienemmiksi kuin kustannukset ja lyhytaikaiset velat.

⁽¹⁰⁾ Obchodný vestník [Virallinen yritystietolehti] nro 37B, 23.2.2011.

- (54) Edellä mainitun perusteella Slovakian viranomaiset totesivat, että valtion toiminta konkurssimenettelyn kaikissa vaiheissa oli markkinaehtoisesti toimivaa velkojaa koskevan periaatteen mukaista. Valtion toiminnasta ei siis ollut taloudellista etua NCHZ:lle, eikä toiminta ollut valtiontukea.

Slovakian valtion saatavien periminen konkurssissa olleelta NCHZ:lta

- (55) Slovakian viranomaiset väittivät, että päävelkoja, sosiaalivakuutuslaitos Sociálna poisťovňa, oli NCHZ:lle kohdistettuja vaatimuksia hallinnoidessaan ja periessään noudattanut sosiaalivakuutuslakia n:o 461/2003, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, sekä Slovakian konkurssilakia. Sosiaalivakuutuslaitos oli käyttänyt kaikki lain sallimat keinot. Se ei hyväksynyt vakuutusmaksujen maksamatta jättämistä ja ilmoitti saatavistaan asianmukaisesti pesänhoitajalle.
- (56) Sosiaalivakuutuslaitoksella ei ollut kirjallisia todisteita sellaisista NCHZ:aan kohdistuvista saatavista, jotka olisivat koskeneet konkurssiin asettamispäätöstä edeltävää aikaa ja jotka Slovakian konkurssilain 28 §:n mukaisesti olisi pitänyt ottaa huomioon konkurssimenettelyssä⁽¹⁾. Tästä syystä sosiaalivakuutuslaitos ei voinut olla mukana velkojien edustajissa päättämässä NCHZ:n toiminnan jatkamisesta.
- (57) Ainoa mahdollinen tapa varmistaa saatavien maksaminen sosiaalivakuutuslaitokselle oli siis rekisteröidä saatavat käynnissä olevan konkurssimenettelyn aikana konkurssipesään kohdistuvina saatavina. Näin sosiaalivakuutuslaitos (Prievidzan konttorinsa kautta) jatkuvasti tekikin Slovakian konkurssilain 87 ja 88 §:n mukaisesti (asiasta tarkemmin taulukossa 2).
- (58) Slovakian konkurssilain 87 §:n 3 momentin nojalla pesänhoitajan on maksettava konkurssipesään kohdistuvat saatavat kyseisen pesän omaisuuden realisoinnista saaduilla tuloilla maksun eräpäivään mennessä. Pesänhoitaja vastaa konkurssipesään kohdistuvia saatavia ilmoittaneille velkojille tappioista, jotka aiheutuvat siitä, ettei velkojien konkurssipesään kohdistuvia saatavia ole maksettu asianmukaisesti ja ajoissa tämän säännöksen mukaisesti, ellei pesänhoitaja kykene osoittamaan, että hän on toiminut huolellisen ammatinharjoittamisen vaatimusten mukaisesti. Sosiaalivakuutuslaitoksen ja NCHZ:n edustajat tapasivat Prievidzan konttorissa 24 päivänä elokuuta 2011. Tapaamisen aikana pesänhoitaja ilmoitti sosiaalivakuutuslaitoksen edustajille, että hän ei kyennyt maksamaan konkurssipesään kohdistuvia saatavia, koska hänen oli asetettava etusijalle liiketoiminnan jatkuminen, jotta yritys saataisiin myytyä mahdollisimman hyvään hintaan.
- (59) Slovakian konkurssilain 47 §:n 1 momentin nojalla konkurssiin asettamisella keskeytetään kaikki oikeudenkäynnit ja muut menettelyt, jotka koskevat konkurssimenettelyn piirissä olevia, konkurssin tehneelle osapuolelle kuuluvia varoja. Näissä menettelyissä säädetyt määräajat eivät voi kuluu keskeytysaikana umpeen.
- (60) Slovakian konkurssilain 47 §:n nojalla sosiaalivakuutuslaitos ei voi vaatia saataviaan sosiaalivakuutuslain nojalla tehdyllä päätöksellä eikä tämän jälkeen ryhtyä perimään saataviaan ulosottoteitse (ks. Slovakian konkurssilain 48 §). Taulukosta 2 käyvät ilmi saatavat, jotka sosiaalivakuutuslaitos kirjasi syyskuun 2009 ja tammikuun 2012 välisenä aikana.
- (61) Marraskuun 15 päivänä 2011 sosiaalivakuutuslaitoksen Prievidzan konttori kuitenkin nosti kanteen Prievidzan yleiselle syyttäjälle NCHZ:n puolesta toimimaan valtuutettuja henkilöitä vastaan ja esitti, että kesäkuun 2011 ja syyskuun 2011 välisenä aikana kyseiset henkilöt olivat syyllistyneet rikokseen laiminlyömällä vakuutusmaksujen keräämisen ja maksamisen lain N:o 300/2005 (rikoslaki), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna, 277 ja 278 §:n mukaisesti. Helmikuun 7 päivänä 2012 Prievidzan alueen poliisipiirin tutkija keskeytti rikosoikeudenkäynnin, koska se ei pystynyt selvittämään seikkoja, joiden nojalla kyseiset henkilöt olisi voinut panna syytteeseen.

Taulukko 2

Sosiaalivakuutuslaitoksen konkurssimenettelyyn ilmoittamat saatavat (tuhatta euroa)⁽¹⁾ syyskuusta 2009 tammikuuhun 2012

Saatavan kuvaus	Päivä, jolloin saatava on ilmoitettu pesänhoitajalle	Määrä, tuhatta euroa
Sosiaaliturvavakuutus ja eläkevakuutus	11.10.2010	(...)
Sosiaaliturvavakuutus ja eläkevakuutus	24.6.2011	(...)

⁽¹⁾ Sosiaalivakuutuslaitos ei ollut vakuusvelkoja, koska sen velat olivat syntyneet vasta konkurssimenettelyn alkamisen jälkeen.

Saatavan kuvaus	Päivä, jolloin saatava on ilmoitettu pesähoitajalle	Määrä, tuhatta euroa
Sosiaaliturvavakuutus ja eläkevakuutus	joulukuu 2011	(...)
Takuuvakuutus	11.10.2010	(...)
Takuuvakuutus	24.6.2011	(...)
Takuuvakuutus	18.1.2012	(...)
31.1.2012 mennessä ilmoitetut saatavat yhteensä		(...)

(¹) Kaikki luvut on pyöristetty.

NCHZ:n myynti

- (62) NCHZ:n myynnistä Slovakian viranomaiset väittivät, että myynti tapahtui avoimesti, läpinäkyvästi ja ilman ehtoja ja että tarjouskilpailulla valittiin asianmukaisesti korkeimman tarjouksen tehnyt tarjoaja. Kaupan tyyppistä Slovakian viranomaiset esittivät, että tapausta on pidettävä omaisuuden myynnin erityistapauksena, jossa kaikkien omaisuuserien mukana siirtyvät myös niihin liittyvät oikeudet ja erät vastuut.
- (63) Slovakian viranomaiset väittivät lisäksi, että tässä erityistapauksessa toiseen tarjouskilpailuun liitetyt ehdot eivät todennäköisesti vaikuttaneet mahdollisuuteen saada korkein mahdollinen kauppahinta, sillä kumpikaan toiseen tarjouskilpailuun osallistuneista kahdesta tarjoajasta ei aikonut ottaa sitoumuksia vastatakseen. Tämän lisäksi lopullinen kauppahinta (2,2 miljoonaa euroa) oli erittäin lähellä ensimmäisen, peruutetun tarjouskilpailun hintaa (2 miljoonaa euroa). Ensimmäiseen tarjouskilpailuun ei liittynyt sitoumuksia.
- (64) Koska NCHZ:n myyntiin johtanut tarjouskilpailu toteutettiin Slovakian viranomaisten näkemyksen mukaan riittävän avoimesti, läpinäkyvästi ja ilman ehtoja, NCHZ:n omaisuudelle saatiin määriteltyä markkinahinta. Slovakian viranomaisten näkemyksen mukaan NCHZ:n, Via Chem Slovakian ja nykyisen Fortischemin välillä ei ole taloudellista jatkuvuutta. Slovakian viranomaiset väittivät, että Via Chem Slovakian ja Fortischemin välisessä kaupassa siirtyi alle 60 prosenttia liiketoiminnasta etenkin sillä perusteella, ettei kauppaan kuulunut kiinteää omaisuutta. Slovakian viranomaiset väittivät myös, ettei komissiolla ollut todisteita siitä, että NCHZ myynti jatkavana yrityksenä tapahtui valtiontuen takaisinperinnän välttämiseksi.
- (65) Slovakian viranomaiset vahvistivat, että kaikki työntekijöiden sopimuksiin liittyvät muut kuin rahalliset sitoumukset oli myös siirretty uudelle ostajalle eli Via Chem Slovakialle. Slovakian viranomaiset täsmensivät myös, ettei yrityksen koko omaisuuden tai jatkavan yrityksen arvosta ollut laadittu minkäänlaista arvonmäärittystä. Slovakian viranomaiset vahvistivat lisäksi, että kaikki konkurssimenettelyn aikana kertyneet saatavat valtiolle pysyivät edelleen NCHZ:n vastattavina, ja ne oli tarkoitus maksaa myynnistä saatavilla tuloilla.

5. TOIMENPITEEN ARVIOINTI

5.1 Valtiontuen olemassaolo

- (66) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (67) Valtiontuen olemassaolon toteamiseksi on siis arvioitava, täyttyvätkö käsillä olevassa tapauksessa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa luetellut kumulatiiviset kriteerit (valtion varojen siirtyminen, toimenpiteen johtuminen valtiosta, valikoiva etu, mahdollinen kilpailun vääristyminen sekä vaikutus EU:n sisäiseen kauppaan). Kriteerien täyttymistä on tarkasteltava etenkin suhteessa sosiaaliturvamaksujen ja muiden valtion saatavien laiminlyöntiin konkurssissa olleen NCHZ:n toiminnan jatkumisen aikana, kun i) lakia sovellettiin yritykseen ja hallitus päätti nimetä NCHZ:n laissa tarkoitetuksi strategisesti tärkeäksi yritykseksi (ks. 5.2 kohta) sekä kun ii) toimintaa jatkettiin velkojainkokouksen päätöksellä ja julkisten velkojien suostumuksella (ks. 5.3 kohta).

- (68) Arvioinnissa on muistettava, että koska NCHZ oli talousvaikeuksissa ennen konkurssiin hakeutumista, nimitessään NCHZ:n strategisesti tärkeäksi yritykseksi hallituksen riski kerryttää julkista velkaa, jota NCHZ ei ehkä pystyisikään maksamaan, oli todellinen. Tilanteessa oli huomattava riski siitä, että NCHZ:n konkurssinnettelyn aikana jatkuvan toiminnan tuloilla ei pystyttäisi kattamaan kaikkia toimintakuluja, mukaan lukien sosiaaliturvamaksut ja muut valtion saamiset, ja että koko ajan kasvava valtion velkasumma jäisi maksamatta asianmukaisesti. Kun tämä skenaario sitten toteutui vuonna 2010, oli riski valtion velkasumman kasvamisesta edelleen vieläkin selvempi alkuvuonna 2011, jolloin lain voimassaolon päätyttyä velkojainkokous päätti jatkaa NCHZ:n toimintaa. Pesänhoitaja itse asiassa nimenomaisesti tiedotti asiasta NCHZ:n velkojille.
- (69) Konkurssiyrityksen toiminnan jatkumisen vuoksi valtion saatavat kasvoivat edelleen. Konkurssinnettelyn aikana (vuosina 2009–2012) kertyi maksamatonta velkaa yhteensä yli 13,3 miljoonan euron arvosta.
- (70) On syytä myös huomata, että kertyneitä julkisia saatavia ei todennäköisesti ole mahdollista maksaa kokonaan NCHZ:n liiketoiminnan myymisestä saaduilla tuotoilla (kauppahinta 2,2 miljoonaa euroa ja [...] tulot [...]). Itse asiassa myynnin tuotoilla on toistaiseksi maksettu vasta 4,0 miljoonaa euroa julkisyhteisöjen saatavia.

5.2 Lain soveltaminen NCHZ:aan

- (71) Kolmentoista kuukauden ajan (lain voimaantulosta 1 päivänä joulukuuta 2009 sen voimassaolon päättymiseen 31 päivänä joulukuuta 2010) NCHZ:n toiminnan jatkamisen perustana oli lain soveltaminen NCHZ:aan huolimatta siitä, että liiketoiminnan jatkamisen kustannukset ylittivät jatkuvasti saadut tulot, minkä vuoksi velkasumma kasvoi koko ajan.
- (72) Lain 5 §:n a alamomentin perusteella konkurssipesän hoitajalla oli velvollisuus varmistaa hallituksen strategisesti tärkeäksi nimeämän yrityksen toiminta. Tietopyyntöön antamassaan vastauksessa pesänhoitaja kertoi, että konkurssiyrityksen toiminnan jatkaminen oli välttämätöntä, koska hänen oli noudatettava suoraan laista johtuvia velvoitteitaan. NCHZ sai siis jatkaa toimintaansa ja pitää yllä liikesuhteitaan siitä huolimatta, että se oli tilanteessa, jossa pesänhoitajalla olisi ollut velvollisuus harkita mahdollisuutta lopettaa toiminta ja lakkauttaa yritys (koska se ei kyennyt selviytymään kaikista veloistaan).

5.2.1 Valtion varojen siirtyminen ja toimenpiteen johtuminen valtiosta

- (73) Kuten edellä on kerrottu, Slovakia hyväksyi lain ja nimesi NCHZ:n strategisesti tärkeäksi yritykseksi kyseisen lain perusteella. Lain soveltamisen vuoksi pesänhoitajalla oli siis velvollisuus jatkaa NCHZ:n toimintaa konkurssinnettelyn aikana.
- (74) NCHZ oli nimetty strategisesti tärkeäksi yritykseksi, minkä vuoksi sen toimintaa jatkettiin, vaikka oli olemassa selvä riski (joka sittemmin toteutui) siitä, että saadut tulot eivät riittäisi kattamaan konkurssinnettelyn ajan jatkettavan toiminnan kuluja, mukaan lukien sosiaaliturvamaksut ja muut valtion saatavat.
- (75) Riski maksamattomien valtion saatavien kertymisestä oli ennakoitavissa, ja valtio olisi voinut poistaa sen käyttämällä lain suomaa harkintavaltaansa ja pidättäytymällä NCHZ:n nimeämisestä strategisesti tärkeäksi yritykseksi. Nimeämisen vuoksi pesänhoitajalla oli velvollisuus jatkaa NCHZ:n toimintaa konkurssinnettelyn aikana.
- (76) Lisäksi toiminnan jatkaminen ja lisävelan kertyminen lain soveltamisen seurauksena hankaloitti entisestään NCHZ:n aiempien julkisten velkojen mahdollisuutta saada saataviaan takaisin.
- (77) Tästä syystä komissio katsoo, että NCHZ:n nimeäminen strategisesti tärkeäksi yritykseksi johti SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun valtion varojen siirtymiseen. Siirto tapahtui tulonmenetyksenä, joka aiheutui, kun NCHZ ei suorittanut sosiaaliturvamaksuja ja muita julkisia saataviaan sinä aikana, jolloin lakia sovellettiin siihen. Komissio panee lisäksi merkille, että päätös nimitä NCHZ strategisesti tärkeäksi yritykseksi oli hallituksen hyväksymä, minkä vuoksi sen voidaan selkeästi katsoa johtuneen Slovakian valtiosta.

5.2.2 *Taloudellinen etu*

- (78) Kun lakia sovellettiin NCHZ:aan, yritys sai siitä taloudellista etua, sillä näin yritystä suojattiin tavanomaisen konkurssilainsäädännön mukaiselta normaalilta konkurssimenettelyltä. NCHZ jatkoi toimintaansa lähes 13 kuukauden ajan yksinomaan lain soveltamisen nojalla. Konkurssipesän hoitajan oli varmistettava yrityksen toiminta, vaikka sen tulot eivät kattaneet kokonaan sen toimintakustannuksia, mukaan lukien verot ja sosiaaliturvamaksut. Lain soveltaminen esti siis pesänhoitajan ja velkojia käyttämästä harkintaansa päättäessään, oliko yrityksen toiminnan jatkaminen taloudellisesti edullista.
- (79) Toiminnan jatkuminen aiheutti jatkuvia tappioita, minkä vuoksi NCHZ ei kyennyt konkurssimenettelyn aikana suoriutumaan kaikista veloistaan, mukaan lukien työntekijöiden sosiaaliturva- ja sairausvakuutusmaksut, tai muista veloistaan eri valtion laitoksille.
- (80) Koska lakia sovellettiin NCHZ:aan, pesänhoitajan oli pakko i) varmistaa NCHZ:n toiminnan jatkuminen ja ii) estää työntekijöiden perusteeton joukkoirtisanominen. Tältä pohjalta pesänhoitaja itse ilmoitti, että lain soveltamisen vuoksi hänellä oli velvollisuus jatkaa NCHZ:n täysimääräistä toimintaa ilman mahdollisuutta arvioida eri vaihtoehtoja tai valita sitä vaihtoehtoa, joka olisi ollut konkurssiyrityksen velkojien kannalta edullisin.
- (81) Lain voimassaolon aikana velkojainkokous ei voinut tehdä päätöksiä NCHZ:n taloudellisesta jatkosta eikä millään analyysillä arvioitu, oliko NCHZ:n toiminnan jatkaminen tässä vaiheessa velkojien edun mukaista. Vasta lain voimassaolon päättymisen lähestyessä pesänhoitaja teetti kattavan taloudellisen analyysin ja kutsui velkojainkokouksen koolle päättämään, onko NCHZ:n toimintaa syytä jatkaa.
- (82) Lain soveltaminen NCHZ:aan ei perustunut yhtiön velkojien näkemyksiin, vaan muuhun yleiseen etuun. Perusteluissa hallituksen 2. joulukuuta 2009 tekemälle päätökselle NCHZ:n nimeämisestä laissa tarkoitetuksi strategisesti tärkeäksi yritykseksi mainitaan, että NCHZ:n sulkemisen johdosta saatettaisiin menettää välittömästi 1 700 työpaikkaa suoraan yrityksessä ja lisäksi 5 000 työpaikkaa NCHZ:n toimittajilla. Lisäksi perusteluissa todetaan, että NCHZ:n tuotannon seisahtumisella olisi kielteisiä vaikutuksia koko Slovakian kemianteollisuuden menestykseen ja kilpailukykyyn, mikä heikentäisi merkittävästi koko Slovakian taloutta. Hallitus sovelsi siis lakia NCHZ:aan tavalla, joka ei selvästi ollut markkinaehtoisesti toimivan velkojan periaatteen näkökulmasta perusteltua. Slovakian viranomaisten mukaan on todennäköistä, että vaikka velkojat tai tuomioistuimien eivät tehneet päätöksiä ensimmäisellä kaudella, velkojat olisivat päättäneet jatkaa NCHZ:n toimintaa siinäkin tapauksessa, että lakia ei olisi sovellettu yritykseen. Slovakian viranomaiset viittaavat tässä 26 päivänä lokakuuta 2009 tehtyyn alustavaan analyysiin sekä pesänhoitajan lokakuussa 2009 (siis ennen lain voimaantuloa) antamiin julkisiin lausuntoihin, joiden mukaan NCHZ:n toiminnan jatkaminen oli pesänhoitajan mielestä paras vaihtoehto.
- (83) Pesänhoitajan alustava analyysi on kuitenkin varsin pintapuolinen eikä siinä käydä millään tavalla läpi muita vaihtoehtoja (omaisuuden myynti tai selvitystilaan asettaminen), minkä vuoksi analyysia ei voi pitää sellaisena vakaana pohjana, jota velkojat olisivat hyödyntäneet NCHZ:n toiminnan jatkamisesta päättäessään. Joulukuussa 2009 tuomioistuimien lisäksi vaihtoi alkuperäisen pesänhoitajan toiseen, joka olisi voinut perusteellisemman arvion perusteella tulla toisenlaiseen johtopäätökseen. Asian lisäselvittäminen pysähtyi kuitenkin lain voimaantuloon, joten velkojille tai tuomioistuimelle ei jäänyt mahdollisuutta keskustella asiasta tai tehdä siitä päätöksiä omien taloudellisten etujensa perusteella.
- (84) Velkojat ja tuomioistuimien päättivät jatkaa NCHZ:n toimintaa lain voimassaolon päättymisen jälkeen, mutta tämä päätös tehtiin toisenlaisessa taloudellisessa tilanteessa ja perustui joulukuussa 2010 lain voimassaolon päättymisen vuoksi laadittuun huomattavasti monitahoisempaan ja perustellumpaan taloudelliseen arvioon. Tässä arviossa oli ennen kaikkea otettava huomioon se, että ensimmäisen kauden jäljiltä NCHZ:lla oli toiminnan jatkumisesta kertyneitä maksamattomia velkoja (yksityisille ja julkisille tahoille) yhteensä 16 miljoonan euron edestä, ja nämä velat olivat ensisijaisia ennen konkurssia kertyneisiin velkoihin nähden. Tämän vuoksi velkojien tilanne ei enää ollut sama kuin konkurssimenettelyn alussa, jolloin näistä veloista oli kertynyt vasta pieni osa.
- (85) Lisäksi tavanomaisten konkurssisäännösten nojalla tehtäviin päätöksiin automaattisesti kuuluva epävarmuus poistettiin soveltamalla lakia NCHZ:aan, mikä takasi, että NCHZ:n toiminta jatkui täysimääräisenä ainakin siihen saakka, kun lain voimassaolo päättyi vuoden 2010 lopulla. Tämä antoi yhtiön toimittajille ja asiakkaille vahvan

viestin siitä, että liiketoimintaa NCHZ:n kanssa olisi turvallista jatkaa, koska yritys oli lain nojalla nimetty strategiseksi yritykseksi ja sen toiminta siis jatkuisi täysimääräisenä. Toimitusvarmuus on kemianteollisuuden asiakkaille tärkeä asia, minkä vuoksi lain soveltaminen antoi NCHZ:lle merkittävää etua tavanomaiseen konkurssimenettelyyn verrattuna. Lain soveltamisen vuoksi NCHZ:n asiakkaat saattoivat olla huomattavasti varmpia siitä, että tappioiden kasvusta ja velkojen edusta ja näkemyksistä huolimatta NCHZ jatkaisi toimintaansa ainakin lain voimassaolon päättymiseen saakka. NCHZ sai siis etuoikeutettua kohtelua verrattuna samanlaisessa tilanteessa oleviin kilpailijoihinsa.

- (86) Riski siitä, että asiakkaat vaihtavat toimittajaa konkurssin jälkeen, ei ole pelkästään hypoteettinen. Itse asiassa asiakkaita menetettiin vuosina 2009 ja 2010 lain soveltamisen muodostamasta suojasta huolimatta, kuten pesähoitajan lain voimassaolon päättymisen jälkeen laatimasta taloudellisesta analyysistä käy ilmi. Ilman lain soveltamista riski kauppohen menettämisestä konkurssimenettelyn luomien epävarmuustekijöiden vuoksi olisi ollut huomattavasti suurempi. Samalla olisi kasvanut riski siitä, että velkojat olisivat todenneet, ettei NCHZ:n toiminnan jatkuminen enää ollut taloudellisesta näkökulmasta järkevää.
- (87) Slovakian viranomaiset toimittivat pesähoitajan laatiman hypoteettisen analyysin, joka perustui samoihin menetelmiin kuin toisen kauden aikana tehty analyysi. Analyysi osoittaa, että jos ensimmäisen kauden alussa olisi harkittu selvitystilaan asettamista, analyysin lopputulos olisi ollut sama kuin toisen kauden aikana tehdyssä analyysissä. Lyhytaikaisten velkojen summa olisi ollut vain 8,5 miljoonaa euroa, mutta selvitystilaan asettamisesta saatavat tulot olisivat silti jääneet pienemmiksi kuin kustannukset ja lyhytaikaiset velat. Analyysi on kuitenkin lyhyt ja hypoteettinen ja pesähoitaja laati sen vasta tapahtuman jälkeen ⁽¹²⁾, sillä se laadittiin ja toimitettiin vasta maaliskuussa 2014.
- (88) Slovakian viranomaiset eivät ole osoittaneet, että NCHZ:n toiminnan jatkaminen olisi varmasti hyväksytty konkurssikauden alussa asianmukaisen, syvällisen analyysin ja kaikkien sidosryhmien välisten neuvotteluiden perusteella siinä tapauksessa, että lakia ei olisi sovellettu NCHZ:aan. Jos lakia ei olisi sovellettu NCHZ:aan, yritykselle olisi itse asiassa koitunut tästä muitakin kielteisiä seurauksia (asiakkaat olisivat esimerkiksi vaihtaneet toimittajansa luotettavampaan), mikä olisi huomattavasti lisännyt riskiä siitä, että velkojat olisivat päättäneet lopettaa toiminnan tässä vaiheessa.
- (89) Kun lakia sovellettiin NCHZ:aan, yritys sai tästä siis valikoivaa taloudellista etua, sillä näin yritystä suojattiin tavanomaisen konkurssilainsäädännön mukaiselta normaalilta konkurssimenettelyltä. Lain soveltamisen seurauksena pesähoitajalla, velkojilla tai tuomioistuimella ei ollut mahdollisuutta lopettaa NCHZ:n toimintaa tai tehdä merkittäviä henkilöstöleikkauksia (ks. johdanto-osan 27 kappale) joko konkurssimenettelyn alussa tai myöhemmin (eli vuoden 2010 aikana) NCHZ:n taloudellisen tilanteen heikentymisen vuoksi. Lain soveltamisen vuoksi NCHZ ja kolmannet osapuolet (esimerkiksi asiakkaat ja toimittajat) saattoivat myös olla varmoja toiminnan jatkumisesta, mitä tavanomaisten konkurssisäännösten nojalla ei koskaan ole mahdollista taata.
- (90) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että NCHZ sai lain soveltamisesta perusteetonta taloudellista etua.

5.2.3 Toimenpiteen valikoivuus

- (91) Päätös soveltaa lakia NCHZ:aan ja siis taata sen toiminnan jatkaminen on hallituksen hyväksymä yksittäinen, nimenomaan NCHZ:aa koskeva toimenpide, minkä vuoksi toimenpide on lähtökohtaisesti valikoiva.
- (92) Slovakian viranomaiset esittävät, että laki oli yleinen toimenpide, jota voitiin soveltaa kaikkiin laissa määritellyt kriteerit täyttäviin yrityksiin. Jos jätetään huomiotta se, että tarkasteltavan oleva toimenpide ei ole itse laki vaan sen soveltaminen NCHZ:aan hallituksen päätöksellä, komissio toteaa, että EU-tuomioistuinten vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti se, että laki oli yleinen toimenpide, ei sulje pois sitä mahdollisuutta, ettei sillä voitiin antaa valikoivaa etua tietyille taholle.
- (93) Ensinnäkin laki oli kyllä yleinen lainsäädäntötoimi, mutta tapauksen olosuhteet viittaavat siihen, että laki säädettiin nimenomaan NCHZ:aa varten (eräissä lehtijutuissa lakia jopa nimitettiin "lex NCHZ:ksi"). Laki hyväksyttiin kuukausi sen jälkeen, kun yritys julistettiin konkurssiin, ja NCHZ oli ainoa yritys, johon lakia sovellettiin.

⁽¹²⁾ Tuomio 5.6.2012, *komissio v. EDF*, C-124/10, EU:C:2012:318, kohdat 83–85 ja 105; tuomio 16.5.2002, *Ranska v. komissio*, C-482/99, EU:C:2002:294, kohdat 71 ja 72; tuomio 30.4.1998, *City Flyer Express Ltd v. komissio*, T-16/96, EU:T:1998:78, kohta 76.

- (94) Toisekseen lakia voitiin soveltaa johonkin yritykseen vasta sitten, kun hallitus oli päättänyt nimetä yrityksen "strategisesti tärkeäksi", sillä lakia ei sovellettu automaattisesti kaikkiin lain 1 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset täyttäviin yrityksiin. Kyseisten edellytysten sanamuodon perusteella hallituksella oli huomattavan paljon harkintavaltaa siinä, mitkä yritykset katsottiin strategisesti tärkeiksi ⁽¹³⁾.
- (95) Tästä syystä komissio katsoo, että toimenpide, jolla NCHZ:n annettiin kerryttää maksamattomia velkoja valtiolle, oli SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valikoiva toimenpide.

5.2.4 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus jäsenvaltioiden väliseen kauppaan

- (96) NCHZ:n toiminnan jatkuminen lain soveltamisen nojalla vähensi kustannuksia, joita NCHZ:lle olisi muuten koitunut. NCHZ:n toiminta ei tuottanut riittävästi tuloja, jotta kaikki toimintakulut olisi voitu maksaa, myös sosiaaliturvamaksut ja muut konkurssimenettelyn aikana kertyneet velat valtiolle. Vaikka NCHZ ei pystynyt suoriutumaan velvoitteistaan eikä varsinkaan valtion saatavista (joita ei maksettu koko lain 13 kuukautta kestäneen voimassaolon aikana), yritys toimi edelleen markkinoilla ja tarjosi tuotteitaan kilpaillen muiden eurooppalaisten kemianteollisuuden yritysten kanssa.
- (97) Kuten edellä on kuvattu, lain soveltamisesta oli yritykselle lisäksi taloudellista etua, jota muut vastaavassa tilanteessa olevat yritykset eivät saaneet. Lain soveltaminen todennäköisesti vähensi merkittävästi etenkin asiakkaiden ja toimittajien menettämisen vaaraa konkurssimenettelyn aikana. Yrityksellä oli lain nojalla velvollisuus jatkaa toimintaansa, mikä sai NCHZ:n liikekumppanit jatkamaan liikesuhdettaan yrityksen kanssa. NCHZ:n asiakkaiden toimitusvarmuudesta, joka on kemianteollisuudessa erityisen tärkeä asia, huolehdittiin liiketoiminnan jatkamisella laissa määritellyllä tavalla. Jos lakia ei olisi sovellettu, NCHZ:n asiakkaat olisivat todennäköisemmin etsineet muita toimituslähteitä, sillä niitä olisi huolestuttanut yrityksen toiminnan mahdollinen yhtäkkinen loppuminen konkurssiyrityksen heikentyvän talous- ja rahoitustilanteen vuoksi.
- (98) Yksittäisen yrityksen kulujen vähentäminen on toimintatukea, joka vääristää kilpailua, sillä NCHZ:n kilpailijoiden oli maksettava kyseiset kulut tai vastattava maksukyvyttömyyden seurauksista. Toimenpiteet saattoivat vääristää kilpailua myös antamalla NCHZ:n keinotekoisesti jatkaa toimintaansa kalsiumkarbidimarkkinoilla ja muilla kohdemarkkinoillaan.
- (99) Kalsiumkarbidin tuottajia on EU:ssa vain muutamia ja tuotteita myydään koko Euroopan laajuisesti, minkä vuoksi kyseinen toimenpide vaikuttaa selvästi myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

5.2.5 Valtiontuen olemassaoloa koskeva päätelmä

- (100) Edellä kerrotun perusteella komissio toteaa, että NCHZ:n nimeäminen strategisesti tärkeäksi yritykseksi lain nojalla muodosti valikoivan edun kyseisen yrityksen hyväksi, oli valtiosta johtuva toimenpide ja johti valtion varojen käyttöön ja kilpailun vääristymiseen jäsenvaltioiden välisillä avoimilla markkinoilla. Toimenpide on tämän vuoksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (101) Valtiontuen määrä vastaa niitä saatavia, jotka kertyivät ja jäivät maksamatta valtiolle ja valtion laitoksille sinä aikana, kun lakia sovellettiin NCHZ:aan. Slovakian viranomaisten antamien tietojen perusteella maksamaton velka kauden alussa oli yhteensä 735 817,44 euroa ⁽¹⁴⁾. Lain voimassaolon päättyessä maksamaton velka oli 5 519 241,54 euroa ⁽¹⁵⁾. Tukisumma on siis 4 783 424,10 euroa.

⁽¹³⁾ Aiheesta ks. erityisesti asia T-152/99, *Hijos de Andrés Molina, SA (HAMSA) v. komissio*, EU:T:2002:188, kohta 157.

⁽¹⁴⁾ Summa vastaa julkisille velkojille 31 päivänä joulukuuta 2009 maksamatta olleiden velkojen määrää. Slovakian viranomaisten mukaan käytettävissä ei ole täsmällisiä tietoja summista tarkalleen sinä päivänä, jolloin NCHZ nimettiin strategisesti tärkeäksi yritykseksi. Tästä syystä summa on täsmällisin saatavilla oleva (ja varsin maltillinen) arvio maksamattomien velkojen määrästä lain soveltamisen alkamispäivänä.

⁽¹⁵⁾ Summa vastaa julkisille velkojille 31 päivänä joulukuuta 2010 maksamatta olleiden velkojen määrää. Slovakian viranomaisten mukaan käytettävissä ei ole täsmällisiä tietoja summista tarkalleen sinä päivänä, jolloin NCHZ lakkasi lain nojalla olemasta strategisesti tärkeä yritys. Tästä syystä summa on täsmällisin saatavilla oleva (ja varsin maltillinen) arvio maksamattomien velkojen määrästä lain soveltamisen päättymispäivänä.

5.3 Toiminnan jatkaminen velkojainkokouksen päätöksen nojalla

- (102) Lain voimassaolon päättymisen jälkeen pesänhoitajalla ei enää ollut lakisääteistä velvollisuutta jatkaa yrityksen toimintaa. Pesänhoitaja kertoi sekä vakuusvelkojille että vakuudettomille velkojille, että NCHZ oli konkurssiin julistamisestaan saakka kerryttänyt jatkuvasti tappiota ja että liiketoiminnan jatkamisesta syntyvät kulut olivat tuloja suuremmat. Velkojainkokouksen velkojat sekä vakuusvelkojat olivat tietoisia yrityksen heikosta kunnosta, mutta päättivät silti tammikuussa 2011, että NCHZ jatkaa toimintaansa. Konkurssituomioistuimien vahvisti päätöksen Slovakian konkurssilain mukaisesti, jolloin päätöksestä tuli pesänhoitajan kannalta sitova.

5.3.1 Toimenpiteen johtuminen valtiosta ja taloudellinen etu

- (103) NCHZ:n toiminnan jatkaminen lain voimassaolon päättymisen jälkeen perustui päätökseen, jonka teki velkojainkokous eli vakuudettomia velkojia edustava elin, jonka jäsenet olivat pääasiassa yksityisiä yrityksiä. Muodollinen tutkintamenettely osoitti, että yhdelläkään velkojainkokouksen jäsenellä tai vakuusvelkojalla ei Slovakian konkurssilain nojalla ollut veto-oikeutta. Päätökset näissä elimissä tehtiin enemmistöpäätöksinä. Yksikään valtion laitos ei siis olisi voinut etujensa perusteella pysäyttää velkojen kasvua.
- (104) Näin ollen voidaan todeta, että NCHZ:n toiminnan jatkaminen perustui päätökseen, josta vastasivat yksityiset velkojat, sillä julkisilla velkojilla ei ollut mahdollisuutta estää NCHZ:n toiminnan jatkamista veto-oikeudella. Tästä syystä ei voida katsoa, että päätös jatkaa NCHZ:n toimintaa lain voimassaolon päättymisen jälkeen olisi johtunut valtiosta.
- (105) Tämä osoittaa myös sen, että eri julkisten velkojien päätös tukea aktiivisesti NCHZ:n toiminnan jatkumista toisella kaudella tehtiin samaan aikaan ja samoissa olosuhteissa (*pari passu* eli tasavertaisin ehdoin) kuin vastaavien yksityisten velkojien päätökset, mikä tarkoittaa, että julkiset velkojat toimivat markkinaehtoisesti toimivan velkojan periaatteen mukaisesti.
- (106) Täydellisyysvuoksi komissio myös tarkisti pesänhoitajan laatiman taloudellisen analyysin, joka oli velkojien ja tuomioistuimen käytettävissä kyseisenä ajankohtana. Analyysissä käsitellään useita mahdollisia skenaarioita ja verrataan kustannuksia ja tuloja NCHZ:n velkojien näkökulmasta. Erityisesti on syytä huomata, että analyysin mukaan NCHZ:n toiminnan lopettaminen olisi johtanut huomattaviin, yhteensä yli 48 miljoonan euron kustannuksiin. Suurin osa kustannuksista liittyi kemikaalituotantolaitosten sulkemiseen ja ympäristön puhdistustoimiin (noin 37,3 miljoonaa euroa) sekä henkilöstökuluihin (10,5 miljoonaa euroa, jos kaikki lakisääteiset velvoitteet olisi hoidettu). Yksittäisten omaisuuserien myynnistä odotettiin samalla 47–52 miljoonan euron tuloja (ottamatta huomioon laitteiden purkamisesta ja siirtämisestä johtuvia lisäkuluja).
- (107) Etusijalla olivat konkurssimenettelyn aikana jatkuneesta toiminnasta aiheutuneet velat julkisille ja yksityisille tahoille (tuolloin 16 miljoonaa euroa), minkä vuoksi mitään konkurssia edeltäviä velkoja ei kyettäisi maksamaan. Analyysissä otetaan kuitenkin huomioon, että yrityksestä saataisiin todennäköisesti parempi hinta, kun se myytäisiin toimivana, sillä osa teknisistä laitteista vaurioituisi pysyvästi, jos toiminta lopetettaisiin. Analyysissä todetaan myös, että ensimmäisen tarjouskilpailun epäonnistumisesta huolimatta kiinnostuneita ostajia oli useita. Analyysin yleisenä johtopäätöksenä on, että velkojien edun mukaista on jatkaa NCHZ:n toimintaa ja myydä liiketoiminta jatkavana yrityksenä.
- (108) Pesänhoitajan taloudellisen analyysin lisäksi myös NCHZ:n johto laati oman analyysinsä. Tässä analyysissä oletettiin, että jos toiminta lopetettaisiin, yrityksen omaisuuden todennäköinen reaaliarvo olisi vain 15,5 miljoonaa euroa, jolloin NCHZ:n toiminnan lopettaminen olisi velkojien näkökulmasta vieläkin huonompi vaihtoehto. Lisäksi tutkimuksessa esitettiin, että yritys olisi mahdollista myydä onnistuneesti, jos sille tehtäisiin eräitä saneeraustoimenpiteitä. Lain vuoksi henkilöstön irtisanominen oli varsin hankalaa, minkä vuoksi NCHZ toteutti henkilöstöleikkaukset vasta toisen kauden alussa, kun lain voimassaolo oli päättynyt. Tutkimuksen yleisenä johtopäätöksenä oli, että velkojien asema turvattaisiin parhaiten myymällä NCHZ jatkavana yrityksenä.
- (109) Kyseisten asiakirjojen perusteella esitettiin, että toimintaa jatkettaisiin, minkä niin julkiset kuin yksityisetkin velkojat hyväksyivät. Komissio panee merkille, että ainakin joillekin yksityisille velkojille maksettavat velat olivat myös kasvaneet konkurssiaikana ja niiden summa oli lopulta 11,5 miljoonaa euroa.

- (110) Perusteellinen tutkimus osoitti lisäksi, että neljästä velkojien elimissä edustettuna olleesta julkisesta velkojasta (valtion omaisuusrahasto, ympäristörahasto, Slovakian takaus- ja kehityspankki sekä Novákyn kaupunki) vain kahteen vaikutti suoraan uhka NCHZ:n velan kasvusta edelleen toiminnan jatkumisen aikana. Nämä kaksi velkojaa olivat ympäristörahasto, jonka velka kasvoi toisella kaudella vain [100–500] tuhatta euroa, ja Novákyn kaupunki, jonka maksamattomat velat toisen kauden aikana kasvoivat [300–800] tuhatta euroa. Tärkeimmät julkiset velkojat, joiden velkasummat kasvoivat entisestään konkurssimenettelyn aikana – etenkin julkiset sairaus- ja sosiaalivakuutusyhtiöt – eivät olleet edustettuina missään niistä velkojien elimistä, jotka päättivät NCHZ:n toiminnan jatkumisesta. Niillä ei siis ollut mahdollisuutta vaikuttaa suoraan päätöksentekoon, eivätkä ne olisivat voineet estää NCHZ:n toiminnan jatkumista. Kyseiset julkiset velkojat tekivät kaiken voitavansa velkojensa perimiseksi ilmoittamalla saatavansa konkurssipesän hoitajalle ja hyödyntämällä konkurssilaissa säädettyjä ulosottomenettelyitä.
- (111) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että eri valtion laitosten toiminta täytti yksityisen sijoittajan testin vaatimukset.
- (112) Tästä syystä komissio toteaa, että NCHZ ei saanut kilpailijoihinsa nähden sellaista etua, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa toisella kaudella, jolloin lakia ei enää sovellettu, ja NCHZ jatkoi toimintaansa velkojainkokouksen päätöksen perusteella.

5.3.2 Valtiontuen olemassaoloa koskeva päätelmä

- (113) Valtiontuen määrittelyssä hyödynnettävistä kumulatiivisista ehdoista vähintään kaksi (toimenpiteen johtuminen valtiosta sekä taloudellisen edun saaminen) jäävät täyttymättä, minkä vuoksi komissio toteaa, että NCHZ:n toiminnan jatkuminen velkojainkokouksen päätöksen nojalla ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

5.4 Sääntöjenvastainen tuki

- (114) Komissio huomauttaa, että koska lain soveltaminen NCHZ:aan on valtiontukea, tuki myönnettiin SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusveloitteen ja täytäntöönpanokiellon vastaisesti. Komissio toteaa, että NCHZ:lle myönnetty tuki on siis sääntöjenvastaista valtiontukea.

5.5 Toimenpiteiden soveltuvuus sisämarkkinoille

- (115) Edellä kuvattu toimenpide on SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea, minkä vuoksi sen soveltuvuutta sisämarkkinoille on arvioitava kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdissa säädettyjen poikkeusten nojalla.
- (116) EU-tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltion vastuulla on ilmoittaa, millä perusteella tuki soveltuu sisämarkkinoille, sekä osoittaa, että kyseiset perusteet pätevät tässä tapauksessa ⁽¹⁶⁾. Slovakian viranomaisten näkemyksen mukaan toimenpiteet eivät ole valtiontukea, eivätkä ne ole ilmoittaneet, millä perusteella sisämarkkinoille soveltuvuutta pitäisi arvioida.
- (117) Komissio on kuitenkin arvioinut, voisiko mitään SEUT-sopimuksessa säädettyistä perusteista soveltaa vastakkaisen näytön puuttuessa nyt arvioitavana oleviin toimenpiteisiin.
- (118) Koska toimenpiteiden myöntämishetkellä NCHZ oli konkurssimenettelyssä, se oli selvästi vaikeuksissa olevien yritysten pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa ⁽¹⁷⁾, jäljempänä ”suuntaviivat”, tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.
- (119) Tämän vuoksi arvio valtiontukien soveltuvuudesta sisämarkkinoille on tehtävä periaatteessa näissä suuntaviivoissa määriteltyjen kriteerien perusteella.
- (120) Komissio toteaa, että suuntaviivojen 3.1 kohdassa säädetty pelastamistuen edellytykset eivät näytä täyttyvän. Erityisesti on huomattava, että tuki ei ole maksuvalmiustukea, joka myönnetään lainatakauksina tai lainoina, eikä siihen ole liitetty Slovakian viranomaisilta saatua sitoumusta toimittaa komissiolle rakenneuudistus- tai selvitystila-suunnitelma tai vastaava.

⁽¹⁶⁾ Asia C-364/90, *Italia v. komissio*, EU:C:1993 157, 20 kohta.

⁽¹⁷⁾ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

- (121) Suuntaviivojen 3.2 kohdassa määritellystä rakenneuudistustuesta komissio toteaa, että Slovakia ei ilmoittanut mitään edellä kuvatuista toimenpiteistä rakenneuudistustukena, eikä se ole myöskään pystynyt osoittamaan, että toimenpiteissä olisi mukana tekijöitä, joiden perusteella niitä voitaisiin pitää rakenneuudistustukena (esimerkiksi rakenneuudistussuunnitelma, oma rahoitusosuus tai vastasuoritteet).
- (122) Suuntaviivojen 34 kohdan mukaan edellytyksenä tuen myöntämiselle on rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, jonka komissio on vahvistanut jokaisen yksittäisen tuen osalta. Nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa tuki oli myönnetty ilman uskottavaa rakenneuudistussuunnitelmaa, joka olisi täyttänyt suuntaviivoissa säädetty edellytykset. Tämä seikka riittäisi jo sinänsä perusteeksi sille, että toimenpiteet eivät sovellu sisämarkkinoille.
- (123) Lisäksi komissio toteaa, että Slovakian viranomaiset eivät ole tuoneet komission tietoon mitään sellaisia seikkoja, joilla varmistettaisiin, että rakenneuudistustuki täyttää sisämarkkinoille soveltumisen edellytykset: esimerkiksi NCHZ:n pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen, hyväksyttävän suuruinen oma rahoitusosuus tai riittävät vastasuoritteet.
- (124) Komissio toteaa, että edellä kuvattu toimenpide ei suuntaviivojen perusteella sovellu sisämarkkinoille, minkä vuoksi kyseessä on sisämarkkinoille soveltumaton valtiontuki.

5.6 Tuen takaisinperintä

- (125) SEUT-sopimuksen ja unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission olisi yleensä päätettävä, että jäsenvaltion on kumottava sääntöjen vastaisesti myönnetty valtiontuki, jos on todettu, ettei tuki sovellu sisämarkkinoille⁽¹⁸⁾. Tuomioistuin on niin ikään johdonmukaisesti katsonut, että jäsenvaltion velvollisuudella kumota sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsottu tuki on tarkoitus palauttaa aikaisempi tilanne⁽¹⁹⁾.
- (126) Tässä yhteydessä tuomioistuin on vahvistanut, että tavoite on saavutettu, kun tuensaaja on palauttanut sääntöjen vastaisella tuella saamansa rahasummat, jolloin se menettää markkinoilla kilpailijoihinsa verrattuna saamansa edun ja tuen suorittamista edeltänyt tilanne palautuu⁽²⁰⁾.
- (127) Oikeuskäytännön mukaisesti neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999⁽²¹⁾ 14 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ”sääntöjenvastaisista tukea koskevissa kielteisissä päätöksissä komissio päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarpeelliset toimenpiteet tuen perimiseksi takaisin tuensaajalta [...]”.
- (128) Koska mitään nyt kyseessä olevaa toimenpidettä ei SEUT-sopimuksen 108 artiklan vastaisesti ilmoitettu komissiolle ja koska niitä on pidettävä sääntöjenvastaisena ja sisämarkkinoille soveltumattomana tukena, myönnetty määrät on perittävä takaisin, jotta markkinoilla ennen tukien myöntämistä vallinnut tilanne saadaan palautettua. Takaisinperinnän olisi koskettava ajanjaksoa, joka alkaa siitä, kun tuen saaja alkoi saada etua eli tuki saatettiin tuen saajan käyttöön, ja päättyy siihen, kun se on tosiasiallisesti peritty takaisin. Takaisinperittäville summille lasketaan korkoa, jota kertyy siihen saakka, kun takaisinperintä on toteutunut kokonaisuudessaan. Takaisinperinnässä otetaan huomioon valtiontukeen sisältyvät maksamattomat velat, jotka on todistetusti jo maksettu takaisin NCHZ:n omaisuuden myymisestä saaduilla tuloilla.
- (129) NCHZ:n liiketoiminnan myymisessä Via Chem Slovakielle ja Fortischemille komissio tutkii, onko kyseisten yritysten välillä mahdollisesti taloudellista jatkuvuutta, minkä perusteella arvioidaan, onko tuen takaisinperintä ulotettava myös näihin yrityksiin.

5.7 NCHZ:n taloudellinen jatkuvuus liiketoiminnan myymisen kautta

- (130) Jos komissio, kuten edellä on kerrottu, tekee kielteisen päätöksen yritykselle myönnetyn sisämarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperinnästä SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti, on kyseisen jäsenvaltion perittävä takaisin sisämarkkinoille soveltumaton tuki. Takaisinperintävelvollisuus voidaan ulottaa myös sellaiseen uuteen yhtiöön, jolle kyseinen yhtiö on luovuttanut tai myynyt osan omaisuuseristään, jos luovutuksen tai kaupan rakenteen johdosta voidaan päätellä, että näiden kahden yhtiön välillä on taloudellinen jatkuvuus⁽²²⁾.

⁽¹⁸⁾ Katso asia C-70/72, *komissio v. Saksa*, EU:C:1973:87, 13 kohta.

⁽¹⁹⁾ Katso yhdistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, *Espanja v. komissio*, EU:C:1994:325, 75 kohta.

⁽²⁰⁾ Katso asia C-75/97, *Belgia v. komissio*, EU:C:1999:311, 64 ja 65 kohta.

⁽²¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevasta yksityiskohtaisista säännöistä; EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽²²⁾ Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 28.3.2012, *Ryanair Ltd v. Euroopan komissio*, asia T-123/09, 155 kohta.

- (131) Kaupan tarkoituksesta komissio toteaa, että vaikei sillä ole välitöntä näyttöä siitä, että kaupan tarkoituksena oli välttää mahdollisen takaisinperintäpäätöksen seuraukset, oli Slovakian viranomaisilla joka tapauksessa tiedossa, että komissio oli tutkinut alustavasti NCHZ:aa vastaan tehtyä kannetta 17 päivästä lokakuuta 2011 lähtien (ks. johdanto-osan 2 kappale) ja että NCHZ:lle 22 päivänä heinäkuuta 2009 tehdyllä päätöksellä määrättyä 19,6 miljoonan euron kartellisakkoa oli jo vaadittu maksettavaksi (ks. johdanto-osan 12 kappale).
- (132) Tuomioistuimen asiassa *Italia ja SIM 2 v. komissio* ⁽²³⁾ tekemässä päätöksessä, johon komission yhtiöitä Olympic Airlines, Alitalia ja SERNAM ⁽²⁴⁾ koskevat päätökset perustuivat, todettiin, että arvio taloudellisen toiminnan jatkuvuudesta tuensaajan ja sen yhtiön välillä, jolle tuensaajan omaisuus siirrettiin, perustuu joukkoon indikaattoreita. Huomioon voidaan ottaa seuraavat seikat: myyntihinnan ja markkinahinnan vastaavuus, myytyjen omaisuuserien laajuus (varat ja velat, työntekijöiden siirtyminen, omaisuus kokonaisuudessaan), ostajan tai ostajien henkilöllisyys, kaupan ajoitus (alustavan arvion aloittamisen, muodollisen tutkintamenettelyn vai lopullisen päätöksen jälkeen) sekä toimenpiteen taloudelliset perustelut. Tuomioistuin vahvisti nämä indikaattorit 28 päivänä maaliskuuta 2012 tekemässään päätöksessä asiassa *Ryanair v. komissio*, jolla Alitalia-päätös vahvistettiin ⁽²⁵⁾.
- (133) Komissio analysoi NCHZ:n liiketoiminnan myyntiä Via Chem Slovakielle ja edelleen Fortischemille edellä mainittujen kriteerien perusteella ja tutkii, onko NCHZ:n ja lopulta Fortischemin haltuun ja johdettavaksi päätyneen liiketoiminnan välillä taloudellista jatkuvuutta.
- (134) Komission näkemyksen mukaan ei ole tarkoituksenmukaista analysoida erikseen taloudellista jatkuvuutta niissä kahdessa kaupassa, joiden kautta Fortischem hankki omistukseensa NCHZ:n liiketoiminnan, eli liiketoiminnan myyntiä ensin Via Chem Slovakielle ja edelleen Fortischemille. Via Chem Slovakia myi liiketoiminnan Fortischemille toisessa kaupassa 1 päivänä elokuuta 2012 eli vain päivä sen jälkeen, kun ensimmäinen kauppa oli saatu päätökseen. Via Chem Slovakia ei siis koskaan tosiasiallisesti hallinnoinut tai johtanut hankkimaansa NCHZ:n liiketoimintaa.
- (135) Komissio myöntää, että kyseiset kaksi kaupaa eivät tarkalleen ottaen olleet laajuudeltaan samanlaiset, sillä Via Chem Slovakia jäi edelleen eräiden kiinteiden omaisuuserien (rakennusten ja tontin) haltijaksi. Saatujen tietojen perusteella on kuitenkin selvää, että Via Chem Slovakian hankkima NCHZ:n liiketoiminta siirtyi kokonaisuudessaan välittömästi Fortischemille. Kiinteää omaisuutta lukuun ottamatta Fortischem sai Via Chem Slovakielta kaikki kemikaalien tuotantoon liittyvät omaisuuserät ja oikeudet (tuotantokoneet ja laitteet, sopimukset jne.) sekä kemikaalien tuotantoa koskevat sitoumukset (mukaan lukien kaikki työ sopimukset). Kiinteä omaisuus, jota ei myyty Fortischemille mutta jota tarvittiin NCHZ:n liiketoiminnan jatkamisessa, annettiin Fortischemin käyttöön vuokrasopimuksen perusteella. Tämän vuoksi komissio analysoi suoraan, onko NCHZ:n ja sen Fortischemille siirtyneen liiketoiminnan välillä taloudellista jatkuvuutta. Kahden kaupan erityispiirteet otetaan huomioon siinä määrin kuin ne ovat tämän arvion kannalta merkityksellisiä.

5.7.1 Myyntihinta

- (136) Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään komissio esitti epäilyjä siitä, vastasiko tarjouskilpailun voittajan Via Chem Slovakian yrityksen omaisuudesta maksama myyntihinta eli 2,2 miljoonaa euroa todellista markkinahintaa.
- (137) Tarjouskilpailuun liittyi ehtoja, jotka ovat todennäköisesti alentaneet omaisuuden arvoa. Tarjouksen ehtojen mukaan tarjouskilpailuun osallistujat saivat valita, ottivatko ne vastattavakseen ”luovutuksensaajan sitoumukset” (ks. johdanto-osan 17 ja 18 kappale).
- (138) Tarjouskilpailun ehdoissa määrättiin, että jos korkein tarjous saataisiin tarjoajalta, joka ei ottaisi sitoumuksia vastatakseen, korkeimman tarjouksen tehneelle sitoumukset vastatakseen ottavalle tarjoajalle voitaisiin antaa mahdollisuus tehdä samansuuruinen tarjous. Komissio katsoo, että yhden tarjoajan mahdollisuus korottaa tarjoustaan sen jälkeen, kun kaikki tarjoukset on tehty, on omiaan vähentämään mahdollisten osallistujien mielenkiintoa ja/tai vaikuttamaan kielteisesti tehtäviin tarjouksiin.

⁽²³⁾ Tuomioistuimen päätös 8.5.2003, *Italian tasavalta ja SIM 2 Multimedia SpA v. Euroopan yhteisöjen komissio*, yhdistetyt asiat C-328/99 ja C-399/00.

⁽²⁴⁾ Komission päätös, tehty 17 päivänä syyskuuta 2008, valtioneuvoston päätökset N 321/2008, N 322/2008 ja N 323/2008 – Kreikka – Vente de certains actifs d'Olympic Airlines/Olympic Airways Services; komission päätös, tehty 12 päivänä marraskuuta 2008, valtioneuvoston päätös N 510/2008 – Italia – Alitalian omaisuuserien myynti; komission päätös, tehty 4 päivänä huhtikuuta 2012, valtioneuvoston päätös SA.34547 – Ranska – Reprise des actifs du groupe SERNAM dans le cadre de son redressement judiciaire.

⁽²⁵⁾ Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio 28.3.2012 asiassa T-123/09, *Ryanair Ltd v. Euroopan komissio*.

- (139) Tarjouskilpailulla saadaan korkein tarjous muun muassa juuri siksi, että muiden tarjoajien esittämistä hinnoista ei ole tietoa. Jos tarjoaja, joka tarjousta tehdessään lupautuu vastaamaan sitoumuksista, tietää, että tehtävän tarjouksen on oltava korkein vain niistä tarjouksista, joissa sitoumukset otetaan vastattavaksi, ja jos kyseinen tarjoaja pystyy tekemään samansuuruisen tarjouksen kuin tarjoaja, joka tekee suurimman tarjouksen ottamatta sitoumuksia vastattavakseen, kyseinen tarjoaja saattaa helposti tehdä pienemmän tarjouksen kuin tilanteessa, jossa tarjouskilpailun ehtoissa ei anneta mahdollisuutta tehdä samansuuruisia tarjousta.
- (140) Tällainen ehto voi lisäksi vähentää sellaisten tarjoajien mielenkiintoa, jotka eivät halua tarjouksessaan ottaa sitoumuksia vastattavakseen, sillä ne tietävät, että vaikka ne tekisivät korkeimman tarjouksen, se voidaan hylätä, koska toisella, sitoumukset vastattavakseen ottavalla ostajalla on mahdollisuus korottaa tarjoustaan. Tällaisessa tilanteessa sitoumuksista kieltäytynyt tarjoaja ei enää saa tilaisuutta tehdä uutta tarjousta ja tarjota korkeampaa hintaa.
- (141) Edellä esitetyn perusteella tarjouskilpailun ehdot vaikuttaisivat suosivan niitä tarjoajia, jotka suostuvat ottamaan sitoumukset vastattavakseen, sillä tilanteessa, jossa kaksi tarjoajaa tarjoaa samaa hintaa, mutta vain toinen suostuu ottamaan sitoumukset vastattavakseen, on sitoumuksiin suostunut tarjoaja etusijalla. Tämän perusteella näyttää siltä, että hinta, joka saataisiin ilman sitoumuksia, voisi olla mahdollisesti korkeampi kuin tarjouskilpailun voittajan tarjoama hinta. Voidaan kohtuudella olettaa, että velvollisuus ottaa sitoumukset vastattavaksi aiheuttaa ostajalle taloudellisia seurauksia, jotka ostaja ottaa tarjousta tehdessään huomioon. Ilman sitoumuksia kyseinen ostaja tarjoaisi siis todennäköisesti korkeampaa hintaa.
- (142) Slovakian viranomaiset väittävät, että edes sellaiset tarjoajat, jotka suostuivat ottamaan sitoumukset vastattavakseen, eivät voineet tietää, tarjoaisiko joku toinen sitoumuksiin suostuva tarjoaja korkeampaa hintaa. Tämä ei kuitenkaan muuta sitä tosiasiaa, että sitoumuksista kieltäytyneitä tarjoajia kohdeltiin yleisesti huonommin kuin sitoumuksiin suostuneita tarjoajia ja että mahdolliset tarjoajat, jotka eivät halunneet ottaa sitoumuksia vastattavakseen, saattoivat tämän vuoksi jäädä pois tarjouskilpailusta.
- (143) Slovakian viranomaiset väittävät myös, että kun otetaan huomioon sitoumusten kokonaissumma (yli 11 miljoonaa euroa), oli erittäin epätodennäköistä, että mikään tarjoaja olisi tarjouksessaan suostunut ottamaan sitoumukset vastattavakseen. Viranomaiset väittävät, että varsinkaan siksi, että ensimmäisessä tarjouskilpailussa tarjottu hinta jäi niin pieneksi (vain 2 miljoonaa euroa), ei yksikään järkevästi toimiva tarjouskilpailun osanottaja olisi suostunut ottamaan vastattavakseen sitoumuksia, joiden taloudelliset vaikutukset olivat niin merkittävät. Sitoumukset käsittävät vähintään 11 miljoonan euron investoinnit. Investoitava summa on kuitenkin varattu sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, joilla varmistetaan kemikaalien tuotannon jatkamisen kannalta välttämättömien ympäristömääräysten noudattaminen. Jokaisen kemikaalien tuotannon jatkamista suunnittelevan tarjoajan olisi siis tehtävä kyseinen investointi, minkä vuoksi myös sitoumuksista kieltäytyvien tarjoajien on otettava kyseinen summa huomioon. Kahdella muullakin sitoumuksella (jotka mainittiin johdanto-osan 17 kappaleessa) oli mahdollisesti vaikutusta hintaan, mutta ostaja, jonka tarkoitus oli jatkaa NCHZ:n liiketoimintaa tai jopa laajentaa sitä, tuskin piti kyseisiä sitoumuksia erityisen raskaina, kun otetaan huomioon etu, jonka sitoumukset vastattavakseen ottavat tarjoajat saivat tarjouskilpailussa. Tämän vuoksi ei ole mahdollista sulkea pois "erittäin epätodennäköisenä" tarjousta, jonka tekijä suostuu ottamaan sitoumukset vastattavakseen, joten tällä mahdollisuudella oli todennäköisesti vaikutusta tarjouskilpailussa tarjottuun hintaan.
- (144) Tarjouskilpailussa ei lopulta saatu yhtään tarjousta, jonka tekijä olisi suostunut ottamaan sitoumukset vastattavakseen, mutta ehtojen vuoksi tarjouskilpailuun ei osallistunut suurinta mahdollista määrää parhailla tarjouksillaan keskenään kilpailevia tarjoajia, mikä on edellytyksenä sille, että kauppa tehdään mahdollisimman korkeaan markkinahintaan.
- (145) Myynti oli lisäksi järjestetty niin, että kauppa tehtiin koko jatkavan yrityksen liiketoiminnasta, eli kaikki omaisuuserät oli niputettu yhteen eikä mikään tarjoaja voinut ostaa omaisuuseriä erikseen. Tällä suljettiin pois mahdollisuus nostaa lopullista myyntihintaa mahdollisimman korkeaksi ottamalla vastaan tarjouksia myös NCHZ:n liiketoiminnan eri osista (ja samalla mahdollisesta toiminnan lopettamisesta syntyvät potentiaaliset ongelmat olisi vältetty tai niitä olisi vähennetty). Komissio toteaa, että Slovakian viranomaisten toimittamien asiakirjojen perusteella mukana oli myös sellaisia mahdollisia tarjoajia, jotka olisivat halunneet ostaa vain osan NCHZ:n liiketoiminnasta (esimerkiksi bluO Epsilon Limited oli kiinnostunut pelkistä karbidintuotantolaitoksista). Tämän vuoksi ei voi sulkea pois mahdollisuutta, että kokonaismyyntihinta olisi ollut korkeampi, jos NCHZ:n liiketoiminta olisi myyty osina.
- (146) Via Chem Slovakian ja Fortischemin välisessä kaupassa oli kyse kahden yksityisen tahon välisestä liiketoimesta, jota varten ei järjestetty tarjouskilpailua. Yksityiset tahot neuvottelivat keskenään kauppahinnan, eikä muilla osapuolilla ollut mahdollisuutta tarjota korkeampaa hintaa. Tästä syystä epäily siitä, oliko Via Chem Slovakian maksama hinta markkinahinnan mukainen, koskee myös Fortischemin maksamaa hintaa.
- (147) Edellä mainitun perusteella vaikuttaa todennäköiseltä, että NCHZ:n omaisuuden myynti ei tapahtunut tavalla, jolla luovutettavasta omaisuudesta olisi saatu mahdollisimman korkea hinta.

- (148) Edellä mainitun perusteella komissio toteaa, että Via Chem Slovakian NCHZ:n liiketoiminnasta maksama kauppahinta ei luultavasti ollut todellinen markkinahinta, sillä hintaan vaikuttivat sekä tarjouskilpailun ehdot että se seikka, että tarjous oli tehtävä kaikista omaisuuseristä samalla kertaa.

5.7.2 Liiketoimen laajuus

- (149) Taloudellista jatkuvuutta ei synny, jos siirtyvät omaisuuserät ja muut liiketoimintaan kuuluvat osat muodostavat vain osan aiemmasta yrityksestä tai sen toiminnasta. Mitä suurempi osa alkuperäisestä liiketoiminnasta siirtyy uudelle omistajalle, sitä todennäköisempää on, että näihin omaisuuseriin liittyvä liiketoiminta saa jatkossakin etua sisämarkkinoille soveltumattomasta tuesta.
- (150) Slovakian viranomaiset väittävät, että kauppa oli ”liiketoimintakauppa”, jonka kohteena oli yrityksen omistama omaisuus, mutta kaupan ehtojen perusteella vaikuttaa, että yritys myytiin jatkavana. Kuten edellä johdanto-osan 19 kappaleessa on todettu, koko omaisuus ja ainakin osa siirrettävistä sitoumuksista myytiin uudelle omistajalle.
- (151) Slovakian kilpailuviranomainen hyväksyi NCHZ:n myynnin Via Chem Slovakialle 19 päivänä heinäkuuta 2012. Tämän päätöksen perusteella on selvää, että ilmoitetun sulautumisen ja siis kaupan kohteena oli koko NCHZ:n liiketoiminta jatkavana yrityksenä ⁽²⁶⁾.
- (152) Fortischemin hankkima liiketoiminta on laajuudeltaan on sama kuin NCHZ:n aiempi liiketoiminta. Tästä on osoituksena NCHZ:n konkurssimenettelyn alussa laadittu tuotanto-ohjelman ⁽²⁷⁾ ja Fortischemin verkkosivuston mukaisen tämänhetkisen tuotanto-ohjelman ⁽²⁸⁾ välinen vertailu. Sekä NCHZ että Fortischem tuottavat pääasiassa epäorgaanisia (elektrolyyttisiä) kemikaaleja, joita ovat esimerkiksi kalsiumkarbidi, sekä orgaanisia kemikaaleja, polymeerejä ja PVC:n jalostustuotteita. Vuonna 2008 NCHZ:n liikevaihdosta 99 prosenttia muodostui 14:stä näiden tuotantoalojen keskeisestä tuotteesta ⁽²⁹⁾, joita kaikkia myös Fortischem valmistaa. Fortischemin edellä mainittujen tuotteiden myymisestä kertynyt liikevaihto vuonna 2013 oli yhteensä 161,3 miljoonaa euroa ⁽³⁰⁾. Tämä liikevaihto vastaa NCHZ:n liikevaihtoa, joka konkurssimenettelyn aikana oli noin 150–160 miljoonaa euroa ⁽³¹⁾. Sekä tuotanto-ohjelma että siirretystä liiketoiminnasta kertynyt liikevaihto olivat siis samat kuin NCHZ:lla. Yli 95 prosenttia NCHZ:n 1 412 työntekijästä siirtyi myös Fortischemin palvelukseen. Kyse ei ollut siitä, että työntekijät olisi irtisanottu ja sitten palkattu uudelleen Fortischemille, vaan työntekijät siirtyivät Fortischemille vanhoina työntekijöinä.
- (153) Slovakian viranomaiset väittävät, että liiketoiminnasta siirtyi alle 60 prosenttia, sillä kauppaan ei sisällynyt kiinteää omaisuutta. Kuten edellä on kerrottu (ks. johdanto-osan 134 kappale), Fortischem vuokraa kemikaalien tuotannossa tarvittavan kiinteän omaisuuden (tontin ja rakennukset) Via Chem Slovakialta. Kiinteää omaisuutta lukuun ottamatta Fortischem sai haltuunsa kaiken muun siirtyvään liiketoimintaan liittyvän omaisuuden, oikeudet ja velvoitteet. Fortischem jatkaa siis NCHZ:n liiketoimintaa, ja sen tuotevalikoima on sama.
- (154) Lisäksi Fortischem piti NCHZ:n johdon samana. Esimerkiksi henkilö, joka oli NCHZ:n toimitusjohtajana ennen liiketoiminnan siirtymistä, on nykyään Fortischemin hallituksen puheenjohtaja.
- (155) NCHZ:n liiketoiminnan hankinnan aikaan Fortischem ilmoitti myös julkisesti tiedotusvälineissä, ettei se suunnitellut merkittäviä muutoksia henkilöstöön tai tuotantoon ja että se säilyttäisi nykyisen johdon ⁽³²⁾.

⁽²⁶⁾ Ks. etenkin sulautumisen hyväksymistä koskevan päätöksen johdanto-osan 25–29 kappaleet (päätös 2012/FH/3/1/032, luettavissa osoitteessa <http://www.antimon.gov.sk/2012fh31032/>).

⁽²⁷⁾ Ks. konkurssipesän hoitajan esitys, 26.10.2009, ”Novácké chemické závody, a.s. – Prezentácia správcu”, diat 4 ja 5.

⁽²⁸⁾ Ks. www.fortischem.sk.

⁽²⁹⁾ Ks. konkurssipesän hoitajan esitys, 26.10.2009, ”Novácké chemické závody, a.s. – Prezentácia správcu”, dia 5.

⁽³⁰⁾ Ks. Energochemica-konsernin vuosikertomus 2013, http://www.energochemica.eu/data/files/Vyrocka_ECH_2013.pdf. Fortischem on Energochemica-konsernin suurin yritys.

⁽³¹⁾ Ks. esimerkiksi pesänhoitajan joulukuussa 2010 laatima taloudellinen analyysi, sivu 3 (ks. johdanto-osan 106 kappale).

⁽³²⁾ Ks. esimerkiksi juttu ”Novácku chemicku bude prevádzkovať spoločnosť Fortischem” [Fortischem ryhtyy jatkamaan NCHZ:n toimintaa], 2.8.2012, julkaistu Webnovinyssa: <http://www.webnoviny.sk/ekonomika/novacku-chemicku-bude-prevadzkovat-s/526742-clanok.html>

- (156) Kaupan laajuudesta on siis todettava, että Fortischem sai käytännössä haltuunsa koko NCHZ:n liiketoiminnan sekä kaiken siihen liittyvän omaisuuden, oikeudet ja velvoitteet. Osa omaisuudesta käytetään vuokrasopimuksen eikä suoran omistussuhteen perusteella, mutta tämä ei muuta sitä tosiseikkaa, että Fortischem yksinkertaisesti jatkaa NCHZ:n liiketoimintaa samassa laajuudessa kuin ennen kauppaa.
- (157) Lisäksi molemmat huomautuksia esittäneet asianomaiset osapuolet väittävät, että myös Fortischemin toiminta vastaa NCHZ:n toimintaa, että tuotevalikoima ja maantieteellinen markkina-alue ovat samat ja että ainoa näkyvä muutos on uusi nimi.
- (158) Fortischem siis jatkaa NCHZ:n liiketoimintaa ilman mitään merkittäviä muutoksia liiketoiminta-, henkilöstö- tai tuotantopolitiikassa.

5.7.3 Omistajien henkilöllisyys

- (159) Jos ostavan yrityksen omistajat ovat samat kuin myyvässä yrityksessä, tämä on vahva osoitus taloudellisesta jatkuvuudesta.
- (160) Tässä tapauksessa komissio ei saanut kerättyä näyttöä, jolla olisi vahvistettu kantelijan väitteet siitä, että NCHZ:n alkuperäisten ja liiketoiminnan lopulta haltuunsa saaneiden omistajien välillä on yhteys. Suorat omistajat eivät ole samat, mutta riippumattomista ja luotettavista lähteistä ei ole mahdollista varmistaa, ketkä ovat eräiden Kyproksella toimivien suorien tai välillisten emoyhtiöiden lopulliset omistajat.
- (161) Slovakian viranomaiset toimittivat kuitenkin Fortischemin nykyiseltä emoyhtiöltä Energochemicalta valahtoisien lausunnon, jonka mukaan Fortischemin omistajat eivät ole missään suhteessa NCHZ:n aiempiin omistajiin.
- (162) Esille ei ole tullut päinvastaista näyttöä, joten komissio olettaa, että NCHZ:n Fortischemille siirtyneen liiketoiminnan alkuperäisten ja uusien omistajien välillä ei ole yhteyttä.

5.7.4 Myynnin ajoitus

- (163) Kauppa tehtiin sen jälkeen, kun komissio oli aloittanut kantelua koskevan alustavan tutkinnan ja lähetti kantelun Slovakian valtiolle huomautuksia varten. Ainakin Slovakian valtio oli siis tietoinen mahdollisuudesta, jonka mukaan kyseiset toimenpiteet saattaisivat olla sääntöjenvastaista, sisämarkkinoille soveltumatonta valtioneukoa, joka perittäisiin takaisin.

5.7.5 Toimenpiteen taloudelliset perustelut

- (164) Taloudellisia perusteluita koskevan kriteerin tarkoituksena on varmistaa, käyttäkö omaisuuden ostaja omaisuutta samalla tavoin kuin myyjä vai onko se päinvastoin integroinut omaisuuden osaksi omaa kaupallista strategiaansa, jolloin omaisuuden hankinta voidaan perustella saavutettavilla synergioilla.
- (165) Fortischem hankki omistukseensa koko NCHZ:n kemikaalidivisioonan eli NCHZ:n liiketoiminnan pääosan jatkavana yrityksenä ja lisäksi yli 95 prosenttia työntekijöistä sekä näihin liittyvät oikeudet ja velvoitteet. Kuten edellä on osoitettu, Fortischemin tuotevalikoima ja toiminnan laajuus ovat täsmälleen samat kuin NCHZ:lla.
- (166) Fortischem ilmoitti myös julkisesti tiedotusvälineissä, ettei se suunnitellut merkittäviä muutoksia NCHZ:n toimintatapoihin tai liiketoiminnan laajuuteen⁽³³⁾. Fortischem on osa suurempaa yrityskonsernia, Energochemicaa, mutta sillä ei näytä olevan merkittäviä synergioita muiden konserniyritysten kanssa. Osa konserniyrityksistä toimii myös kemianteollisuudessa, mutta eri toimialoilla (esimerkiksi valostabilointiaineet, fenolihartsit tai puhdistusaineet), eikä niillä siis näytä olevan mitään merkittävää yhteyttä Fortischemin toimintaan.
- (167) Liiketoimintastrategia ei siis muuttunut, ja Fortischem käyttää omaisuutta samalla tavoin kuin myyjä.

⁽³³⁾ Katso alaviite 31.

5.7.6 Päätelmä NCHZ:n ja Fortischemin hankkiman ja jatkaman liiketoiminnan välisestä taloudellisesta jatkuvuudesta

- (168) Yleisesti vaikuttaa siltä, että ainoat muutokset koskevat yrityksen nimeä ja oikeussubjektia, jolle toiminta kuuluu. Tarjouskilpailuehtojen 1.2 artiklan mukaan NCHZ on tarkoitus myydä kokonaisuudessaan aineellisten ja aineettomien omaisuuserien sekä henkilöstön muodostamana kokonaisuutena. Via Chem Slovakian ja NCHZ:n välisen, 16 päivänä tammikuuta 2012 päivätyn kauppasopimuksen 3.1 artiklan mukaan "tällä sopimuksella siirrettävä jatkava yritys sisältää kaiken sellaisen kiinteän omaisuuden, irtaimen omaisuuden, muut oikeudet ja omaisuusarvot, jotka i) ovat jatkavan yrityksen toiminnan kannalta tarpeen tai jonka on luonteensa vuoksi määrä olla tältä kannalta tarpeen ja ii) jotka ovat myyjän omistuksessa ratkaisupäivänä". Ostaja jatkaa myös NCHZ:n tuotevalikoimalla ja markkinapolitiikalla. NCHZ:n liiketoiminnasta maksettu hinta ei myöskään todennäköisesti ollut markkinahinnan mukainen.
- (169) Tämän vuoksi komissio katsoo, että NCHZ:n ja Fortischemin välillä on taloudellinen jatkuvuus.
- (170) Edellä mainitun vuoksi komissio katsoo, että Slovakian NCHZ:lle antama etu on sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea ja että NCHZ:lle myönnetyn sisämarkkinoille soveltumattoman valtiontuen perintä laajennetaan koskemaan myös liiketoiminnan uutta omistajaa. Fortischem on jatkanut markkinoilla toimimista, minkä vuoksi se hyötty edelleen valtiontuesta, jota maksettiin NCHZ:n taloudelliselle toiminnalle, ja siis vääristää edelleen markkinoita.

6. PÄÄTELMÄT

- (171) Komissio toteaa, että Slovakian hallituksen päätös nimetä NCHZ lain nojalla strategisesti tärkeäksi yritykseksi, millä yritystä suojattiin konkurssilainsäädännön normaalilta soveltamiselta, on perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- (172) Komissio toteaa myös, että kyseinen valtiontuki myönnettiin sääntöjen vastaisesti, sillä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa säädetty ilmoitusvelvoite ja täytäntöönpanokiello laiminlyötiin.
- (173) Lopuksi komissio toteaa, että kyseinen tuki ei sovellu sisämarkkinoille, koska vuoden 2004 pelastamis- ja rakenneuudistustukea koskevien suuntaviivojen asiaankuuluvat edellytykset eivät täyty eikä muita perusteita tuen soveltumiselle ole esitetty.
- (174) Kyseinen tuki olisi perittävä takaisin NCHZ:lta, ja perintämääräys olisi laajennettava koskemaan myös Fortischemia, koska sen ja NCHZ:n välillä on taloudellinen jatkuvuus,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontuki, suuruudeltaan 4 783 424,10 euroa, jonka Slovakia myönsi sääntöjen vastaisesti NCHZ:lle nimeämällä yrityksen strategisesti tärkeitä yrityksiä koskevan lain mukaiseksi strategisesti tärkeäksi yritykseksi, millä suojattiin yritystä normaalilta konkurssilainsäädännön soveltamiselta, on vastoin Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan määräyksiä eikä sovellu sisämarkkinoille.

2 artikla

Päätös, jolla annettiin NCHZ:n jatkaa toimintaansa lain voimassaolon päättymisen jälkeen velkojainkokouksen päätöksen perusteella, ei ollut SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

3 artikla

1. Slovakian on perittävä 1 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin NCHZ:lta.
2. NCHZ:n ja Fortischemin välisen taloudellisen jatkuvuuden vuoksi tuen takaisinmaksuvelvollisuus on ulotettava koskemaan myös Fortischemia.

3. Takaisin perittäville määrille on laskettava korkoa siitä päivästä, jona tuki saatettiin NCHZ:n käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti.
4. Korot on laskettava asetuksen (EY) N:o 794/2004 ⁽³⁴⁾ V luvun sekä asetuksen (EY) N:o 794/2004 ⁽³⁵⁾ muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 271/2008 säännösten mukaisesti.

4 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin välittömästi ja tosiasiallisesti.
2. Slovakian on huolehdittava siitä, että tämä päätös pannaan täytäntöön neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

5 artikla

1. Kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta Slovakian on toimitettava seuraavat tiedot:
  - a) tuensaajilta takaisin perittävä kokonaismäärä (tuki ja korot);
  - b) yksityiskohtainen kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan toteutettavan tämän päätöksen noudattamiseksi;
  - c) asiakirjat, jotka osoittavat, että tuensaaja on määrätty maksamaan tuki takaisin.
2. Slovakian on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 1 artiklassa tarkoitetun tuen takaisinperintä on saatettu loppuun. Sen on annettava välittömästi komission pyynnöstä tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan toteutettavan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on annettava myös tarkat tiedot tuensaajilta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Slovakialle.

Brysselissä 15 päivänä lokakuuta 2014

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

⁽³⁴⁾ Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EYVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁵⁾ Komission asetus (EY) N:o 271/2008, annettu 30 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta (EYVL L 82, 25.3.2008, s. 1).

**KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1827,
annettu 23 päivänä maaliskuuta 2015,
valtioneusta SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09), jonka Kreikka on myöntänyt Pireuksen sataman
konttiterminalille ja Cosco Pacific Limitedille**

(tiedoksiannettu numerolla C(2015) 66)

(Ainoastaan kreikankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 ⁽¹⁾ 6 artiklan mukaisesti ja ottaa huomioon Kreikalta ja Pireuksen konttiterminali S.A:lta saadut huomautukset,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY

- (1) Pireuksen prefekti teki komissiolle 30 päivänä huhtikuuta 2009 päivätyllä kirjeellä kantelun, jossa väitettiin, että Kreikan valtio myönsi sääntöjenvastaista valtioneutua Pireuksen sataman osan, Pireuksen konttiterminali S.A:n, jäljempänä 'PCT', uudelle toimiluvanhaltijalle, joka on Cosco Pacific Limitedin, jäljempänä 'Cosco', tiettyyn käyttötarkoitukseen tarkoitettu tytäryhtiö. Väitteiden mukaan tuki myönnettiin verovapautuksina ja toimilupasopimukseen tarjouskilpailun jälkeen lisättyinä suotuisina määräyksinä.
- (2) Kreikan satamatyöntekijöiden liiton 7 päivänä toukokuuta 2009 lähettämässä kirjeessä ⁽²⁾ ilmoitettiin komissiolle veroeduista, joita Kreikan valtion väitettiin myöntäneen PCT:lle. Kreikan satamatyöntekijöiden liitto vahvisti 31 päivänä elokuuta 2009 päivätyllä kirjeellä, että sen alkuperäistä kirjettä on pidettävä kanteluna, ja väitti, että valtioneutua myönnettiin veroetujen lisäksi myös toimilupasopimukseen lisättyinä suotuisina määräyksinä.
- (3) Kansainvälinen satamatyöläisten neuvosto teki komissiolle 23 päivänä syyskuuta 2009 päivätyllä kirjeellä ⁽³⁾ kantelun, jossa esitettiin yksityiskohtainen kuvaus valtioneuteksi väitetyistä toimenpiteistä.
- (4) Komissio pyysi 14 päivänä lokakuuta 2009 päivätyllä kirjeellä Kreikalta tietoja väitetyistä valtioneutokitoimenpiteistä. Kreikan viranomaiset pyysivät 12 päivänä marraskuuta 2009 päivätyllä kirjeellä lisää vastausaikaa, ja komissio hyväksyi pyynnön 18 päivänä marraskuuta 2009 päivätyllä kirjeellä. Komissio lähetti kyseistä pyyntöä koskevan muistutuksen 3 päivänä helmikuuta 2010, ja 23 päivänä helmikuuta 2010 Kreikan viranomaiset vastasivat tähän tietopyyntöön.
- (5) Komission yksiköt tapasivat Kreikan viranomaisten edustajia 5 päivänä toukokuuta 2010 keskustellakseen lisäselvityksistä.
- (6) Komissio pyysi Kreikan viranomaisilta lisätietoja 27 päivänä lokakuuta 2010 päivätyllä kirjeellä. Kreikan viranomaiset pyysivät 18 päivänä marraskuuta 2011 päivätyllä kirjeellä määräaikaan pidennystä, ja komissio hyväksyi pyynnön 2 päivänä joulukuuta 2011 päivätyllä kirjeellä. Kreikan viranomaiset vastasivat tähän tietopyyntöön 8 päivänä helmikuuta 2011.

⁽¹⁾ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1.

⁽²⁾ Komissio kirjasi kirjeen vastaanotetuksi 13. toukokuuta 2009.

⁽³⁾ Komissio kirjasi kirjeen vastaanotetuksi samana päivänä.

- (7) Komissio ilmoitti Kreikalle 11 päivänä heinäkuuta 2012 päivätyllä kirjeellä ⁽⁴⁾ päätöksestään, jonka mukaan erot toimilupasopimuksen ja hankintailmoituksen välillä ja verotoimenpide, joka liittyy vapautukseen yhtiöverosta niiden tavaroiden, työsuoritusten ja palvelujen osalta, jotka tarjotaan PCT:lle Kreikan ulkopuolella, eivät ole valtiontukea. Komissio päätti myös aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn muiden väitettyjen valtiontukitoimenpiteiden osalta.
- (8) Komission päätös menettelyn aloittamisesta julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 5 päivänä lokakuuta 2012 ⁽⁵⁾. Komissio pyysi asianomaisia esittämään toimenpiteitä koskevat huomautuksensa.
- (9) Komissio vastaanotti tuensaajan huomautukset 5 päivänä marraskuuta 2012. Nämä huomautukset välitettiin Kreikalle 14 päivänä tammikuuta 2013, ja sille annettiin mahdollisuus vastata niihin. Kreikka antoi huomautuksensa ja lisätietonsa 2 päivänä marraskuuta 2012, 27 päivänä maaliskuuta 2013 ja 10 päivänä heinäkuuta 2013 päivätyillä kirjeillä. Komission yksiköt tapasivat Kreikan viranomaiset ja tuensaajan 13 päivänä syyskuuta 2013. Kreikan viranomaiset toimittivat lisätietoja 23 päivänä lokakuuta 2013. Komissio lähetti edelleen puuttuvia tietoja koskevan muistutuksen 17 päivänä tammikuuta 2014. Kreikan viranomaiset vastasivat 4 päivänä helmikuuta 2014, ja 10 päivänä helmikuuta 2014 järjestettiin uusi tapaaminen. Tämän tapaamisen jälkeen Kreikan viranomaiset toimittivat lisätietoja 10 päivänä maaliskuuta 2014, ja seuraava tapaaminen järjestettiin 12 päivänä maaliskuuta 2014. Kyseisen tapaamisen jälkeen Kreikan viranomaiset toimittivat täydentäviä tietoja 31 päivänä maaliskuuta 2014, 16 päivänä huhtikuuta 2014 ja 28 päivänä huhtikuuta 2014. Tapaamisia Kreikan viranomaisten ja tuensaajan kanssa järjestettiin vielä 19 päivänä toukokuuta 2014 ja 8 päivänä joulukuuta 2014.

2. KUVAUS TUENSAAJASTA JA VÄITETYISTÄ TUKITOIMENPITEISTÄ

2.1 Pireuksen satama

- (10) Pireuksen satama on jaettu kahteen alueeseen eli kauppasatamaan ja matkustajasatamaan. Kauppasatamassa on kolme terminaalia: konttiterminaali, rahtiterminaali ja autoterminaali.
- (11) Konttiterminaaliin kuuluu kaksi satamalaituria. Pireuksen satamaviranomainen, jäljempänä 'PPA', päätti laajentaa konttiterminaalin infrastruktuuria pidentämällä laituria I, uudistamalla laiturin II laitteita ja rakentamalla laiturin III.

2.2 Pireuksen satamaviranomainen SA.

- (12) Yritys Pireuksen satamaviranomainen SA perustettiin lailla nro 2688/1999 siten, että muutettiin vuonna 1930 julkisoikeudellisena laitoksena perustettu Pireuksen satamaviranomainen valtion liikelaitokseksi.
- (13) Kreikan valtio ja PPA allekirjoittivat toimilupasopimuksen 40 vuodeksi 13 päivänä helmikuuta 2002. Tämä sopimus ratifioitiin lailla nro 3654/2008. Sopimuksen mukaan PPA:lla on yksinoikeus käyttää ja hyödyntää Pireuksen satama-alueiden maita, rakennuksia ja infrastruktuuria ⁽⁶⁾. Toimilupasopimuksessa määrätään erityisesti, että PPA:lla on oikeus antaa osa satamasta kolmannen osapuolen käyttöön maksua vastaan ⁽⁷⁾.

2.3 PPA:n ja PCT:n välinen toimilupasopimus ja investointihanke

- (14) PPA järjesti satamatoimintaa koskevan eurooppalaisen julkisen tarjouskilpailun ⁽⁸⁾, jonka tarkoituksena oli myöntää satamalaitureita I ja II koskeva toimilupa. Tarjouskilpailussa PPA vastaanotti kaksi hakemusta, joista toinen oli Coscolta ja toinen yritysten Hutchinson Port Holdings L.T.D., Hutchinson Ports Investments S.A.R.L., Alapis Joint Stock Company SA ja Lyd SA yhteensuostamalta.

⁽⁴⁾ Komission päätös C(2012) 4217 final, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2012, asiassa SA.28876 (12/C) (ex CP 202/09) – Pireuksen sataman konttiterminaali & Cosco Pacific Limited (EUVL C 301, 5.10.2012, s. 55).

⁽⁵⁾ Ks. alaviite 4.

⁽⁶⁾ Ks. toimilupasopimuksen soveltamisalaa koskeva 1 artiklan 1 kohta ja käyttö- ja hyödyntämisoikeutta koskeva 3 artikla.

⁽⁷⁾ Ks. toimilupasopimuksen 3 artiklan 1 kohdan iii alakohta.

⁽⁸⁾ Julkaistu Kreikan virallisessa lehdessä 30.1.2008 viitenumerolla 2008/S 20-026332 ja muutettu 18.3.2008 viitenumerolla 2008/S 54-072476 tarjousten määrääjän pidentämiseksi 19.5.2008 asti.

- (15) Tarjouspyynnössä määrättiin muutoksenhakumenettelyistä. Mikään osallistujista ei kuitenkaan esittänyt oikeusviranomaisille valitusta tarjouskilpailumenettelystä tai sen lopputuloksesta. Lisäksi Kreikan tilintarkastustuomioistuin tarkasti ja hyväksyi menettelyn ja sopimusluonnoksen.
- (16) PPA ja PCT allekirjoittivat marraskuussa 2008 toimilupasopimuksen, jolla PPA luovutti PCT:lle yksinoikeuden hyödyntää ja käyttää niin sanottua uutta konttiterminaalia, joka koostui uudistettavasta satamalaiturista II, rakennettavasta satamalaiturista III ja sen vieressä olevasta alueesta, sekä oikeuden käyttää laitureiden vieressä olevaa alusten turvalliseen kiinnittämiseen ja huoltamiseen tarkoitettua ankkurointialuetta.
- (17) Toimilupasopimuksen mukaan PCT on velvollinen uudistamaan satamalaiturin II, rakentamaan uuden satamalaiturin III ja tarjoamaan kaikki konttiterminaalin toimintaan liittyvät satamapalvelut. Lisäksi toimiluvan haltija rahoittaa täysin omalla kustannuksellaan kaikki satamalaiturin II uudistukset sekä satamalaiturin III rakentamisen ja käytön. Siten toimiluvan haltija ei tarjouskilpailun ja toimilupasopimuksen mukaan saa käyttöönsä julkisia varoja investointejaan varten.
- (18) Lisäksi toimiluvan haltija vastaa kaikista uudistuksista ja tarvittavan infrastruktuurin rakentamisesta aiheutuvista (kaupallisista) riskeistä. Toimiluvan haltijalla on myös useita velvoitteita varmistaa uudelle konttiterminaalille taattu kapasiteetti.
- (19) PPA:n ja PCT:n välinen toimilupasopimus ratifioitiin lailla 3755/2009, jäljempänä 'ratifiointilaki'. Ratifiointilain 1 artikla käsittää toimilupasopimuksen sellaisena kuin se allekirjoitettiin, 2 artiklassa määrätään erityisistä PCT:lle myönnettävistä verovapautuksista ja 3 artiklan mukaan PCT:n toimilupasopimukseen liittyviä investointeja voidaan suojata asetuksen nro 2687/1953 mukaisilla ulkomaisten investointien suojaamiseen tarkoitetuilla erityisjärjestelyillä.

3. MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEN SYYT

- (20) Komission 11 päivänä heinäkuuta 2012 tehdyn päätöksen⁽⁹⁾ mukaan erot toimilupasopimuksen ja hankintailmoituksen välillä ja kaksi toteutettua verotuksellista toimenpidettä⁽¹⁰⁾ eivät ole valtiontukea. Samassa päätöksessä komissio ilmaisi epäilyksensä ja aloitti muodollisen tutkintamenettelyn muiden väitettyjen valtiontukitoimenpiteiden osalta:
1. Vapautus tuloverosta niiden korkojen osalta, jotka ovat kertyneet satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä⁽¹¹⁾;
  2. Oikeus arvonlisäveron palautukseen riippumatta sopimuksen kohteen valmiusasteesta; "investointitavaran" käsitteen määritelmä arvonlisäveroa koskevia sääntöjä varten; oikeus viivästyskorkoon arvonlisäveron palauttamista koskevan pyynnön jälkeisen 60 päivän määräajan päättymistä seuraavasta päivästä alkaen⁽¹²⁾;
  3. Tappioiden siirtäminen seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta⁽¹³⁾;
  4. Valintamahdollisuus kolmen poistomenetelmän välillä satamalaiturin II uudistamisen ja satamalaiturin III rakentamisen investointikustannusten osalta⁽¹⁴⁾;
  5. Vapautus leimaverosta lainasopimusten ja niihin liittyvien hankkeen rahoitusta koskevien sopimusten osalta⁽¹⁵⁾;

⁽⁹⁾ Ks. alaviite 4.

⁽¹⁰⁾ i) vapautus yhtiöverosta niiden tavaroiden, työsuoritusten ja palvelujen osalta, joita PCT:lle ovat tarjonneet Kreikan ulkopuoliset yritykset tai yhteisyritykset, jos Kreikan ja sijoittautumisvaltioiden välillä on kahdenvälinen verosopimus kaksoisverotuksen ehkäisemiseksi, ii) arvonlisäveron palauttaminen 60 päivän kuluessa asiaa koskevan hakemuksen lähettämispäivästä ja niissä tapauksissa korkojen laskemiseen sovellettava korkokanta, joissa valtio ei palauta arvonlisäveroa 60 päivän kuluessa asiaa koskevan hakemuksen lähettämispäivästä.

⁽¹¹⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 1 kohta.

⁽¹²⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 4 kohta.

⁽¹³⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 5 kohta.

⁽¹⁴⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 6 kohta.

⁽¹⁵⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 8 kohta.

6. Vapautus valtion tai kolmansien osapuolten hyväksi tulevista veroista, leimaveroista, maksuista ja oikeuksista, jotka koskevat lainasopimusten lainanantajien välisiä sopimuksia, joihin siirretään lainasopimuksista aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet ⁽¹⁶⁾;
  7. Vapautus leimaverosta niiden PPA:n PCT:lle toimilupasopimuksen mukaisesti maksamien korvausten osalta, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan ⁽¹⁷⁾;
  8. Suojaaminen ulkomaisten investointien suojaamiseen tarkoitetuilla erityisjärjestelyillä ⁽¹⁸⁾.
  9. Vapautus yleisten pakkolunastussääntöjen soveltamisesta.
- (21) Erityisesti komissio katsoi, että mainituilla toimenpiteillä annetaan valikoiva etu PCT:lle, koska ne poikkeavat tavanomaisesti sovellettavista verotussäännöistä eikä niitä voida perustella niillä talouspoliittisilla näkökohdilla, joihin Kreikan viranomaiset vetosivat. Erityisesti komissio katsoi, että tavoite edistää suurten infrastruktuurihankkeiden puitteissa tehtäviä investointeja on talouspoliittinen näkökohta, joka on asianomaisen verojärjestelmän ulkopuolinen, eikä sillä voida perustella PCT:tä suosivaa eriytettyä kohtelua.
- (22) Lisäksi komissio katsoi, että sen aiemmin tekemillä myönteisillä päätöksillä mainittuja tai samankaltaisia verovapautuksia sisältävistä julkisista sopimuksista ei riitä osoittamaan, että mainitut toimenpiteet ovat perusteltavissa Kreikan verojärjestelmän logiikalla.
- (23) Komissio myös esitti epäilyksensä siitä, ovatko toimenpiteet SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan mukaisia, kuten Kreikan viranomaiset väittivät. Erityisesti komissio esitti epäilyksiä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamisesta, koska komissio on esittänyt sen soveltamista koskevat edellytykset alueellisia valtiontukea koskevissa suuntaviivoissaan vuosille 2007–2013 eivätkä Kreikan viranomaiset esittäneet oleellisia perusteluja sille, että toimenpiteet olisivat kyseisten suuntaviivojen edellytysten mukaisia. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan soveltamisen osalta komissio esitti epäilyksiä toimenpiteiden tarpeellisuudesta ja oikeasuhteisuudesta.

4. ASIANOMAISTEN OSAPUOLTEN JA KREIKAN HUOMAUTUKSET

- (24) Kreikka ja tuensaaja esittivät tässä asiassa yhteisiä huomautuksia. Komissio ei vastaanottanut huomautuksia muilta kolmansilta osapuolilta muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisen jälkeen.

4.1 Valtiontuen olemassaolo

Ei etua

- (25) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että vapautus yleisesti sovellettavasta verolainsäädännöstä ei välttämättä anna valikoivaa etua ja että komissio ei tee eroa valikoivuuden ja edun olemassaolon välillä. Siten ei voida sanoa, että tunnistettu valikoiva toimenpide johtaa automaattisesti etuun ja päinvastoin. Saman yleisen säännön soveltaminen eri tilanteisiin voisi johtaa syrjintään tai haittaan tietyille henkilöille, joihin sääntöä sovelletaan. Vapautuksella voidaan pyrkiä sen varmistamiseen, että objektiivisesti erilaisia tilanteita käsitellään eri tavoin, jolloin niistä ei aiheudu syrjintää tai tahattomia haittoja.
- (26) Lisäksi viranomaisten ja PCT:n mukaan yleisen taloudellisen edun mukaisia palveluja tarjoavien yritysten ohella myös ne yritykset, joille myönnetään pitkäaikaisia toimilupia rakentaa ja käyttää julkista infrastruktuuria yksityisten varojen avulla, sitoutuvat sopimusvelvoitteisiin, joiden mukaan niiden on tehtävä mittavia rahallisia investointeja toimiluvan päättymisen jälkeen valtiolle palautettavaan infrastruktuuriin. Siten mainituilla

⁽¹⁶⁾ Ratifointilain 2 artiklan 9 kohta.

⁽¹⁷⁾ Ratifointilain 2 artiklan 10 kohta.

⁽¹⁸⁾ Ratifointilain 3 artikla.

verotuksellisilla toimenpiteillä on tarkoitus korvata tällaisille yrityksille aiheutuvia ”rakenteellisia haittoja”. Tämän osalta viranomaiset ja PCT viittaavat Combustuomioon⁽¹⁹⁾, jossa unionin yleinen tuomioistuin totesi, että rakenteellisen haitan poistaminen ei ole SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

Valikoimattomuus ja/tai perustelevuus verojärjestelmän logiikalla

i) Tutkittavana olevien toimenpiteiden ”viitejärjestelmä”

- (27) Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan oikea viitejärjestelmä on se järjestelmä, jota Kreikassa sovelletaan julkisiin infrastruktuurihankkeisiin, julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet mukaan luettuna. Kyseistä järjestelmää sovelletaan kaikkiin yrityksiin, jotka ryhtyvät suuriin infrastruktuurihankkeisiin, sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin eikä siinä tehdä eroa niiden välillä. Ratifointilain verotusta koskevat säännökset edustavat tämän yleisen järjestelmän yksilöllistä soveltamista.
- (28) Koska mainituilla hankkeilla on erityisominaisuuksia⁽²⁰⁾, joiden vuoksi ne eroavat muista hankkeista, julkisista infrastruktuurihankkeista vastaavat yritykset ovat objektiivisesti katsottuna selkeästi erilaisessa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa asemassa kuin yritykset, joiden toiminta ei liity tällaisiin hankkeisiin. Yleisesti sovellettavaa verolainsäädäntöä ei siten voida pitää pätevänä ”viitejärjestelmänä”. Oikea viitejärjestelmä on se, jossa edellä mainitut myös EU:n lainsäädännössä tunnustetut ominaisuudet⁽²¹⁾ otetaan huomioon ja jossa niihin liittyvissä tapauksissa myönnetään erityiskohtelua⁽²²⁾.
- (29) Kreikka on siksi ottanut käyttöön järjestelmän, jolla varmistetaan niiden erityisominaisuuksien asianmukainen käsittely, jotka erottavat julkiset infrastruktuurihankkeet muunlaisesta toiminnasta; järjestelmä koostuu tietyistä verotusta koskevista säännöksistä, joilla selkeytetään sellaisia tiettyihin verolajeihin sovellettavia sääntöjä, joiden soveltaminen i) voisi muuten johtaa julkisten infrastruktuurihankkeiden syrjintään, ii) on epäselvää eikä ole yhdenmukainen verojärjestelmän yleisten periaatteiden kanssa tai iii) on toissijaista edellä mainittuun pakottavaan vaatimukseen nähden julkisten varojen tehokkaimman käytön/kohdentamisen kannalta.
- (30) Lisäksi viranomaiset ja PCT toteavat, että lainsäädännöllinen lähestymistapa, jota käytetään verotoimenpiteen käyttöönottoon, ei määritä toimenpiteen yleistä luonnetta. Ne väittävät Gibraltar-tuomion⁽²³⁾ perusteella, että jäsenvaltion myöntämä vapautus yleisesti sovellettavista säännöistä ei välttämättä merkitse valikoivuutta ja etua. Pelkän poikkeukseen perustuvan lähestymistavan käyttäminen olisi muodollinen menetelmä, joka olisi helppo kiertää.

ii) Käsiteltävän toimenpiteen tavoite

- (31) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että asiassa *Adria-Wien* annettuun tuomioon perustuvan oikeuskäytännön perusteella sen toimenpiteen tavoite, jolla PCT:tä suosivat määräykset on arvioitava, on julkisten infrastruktuurihankkeiden menestyksekkään toteutuksen edistäminen. Ne kiistävät komission, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään esittämän kannan, jonka mukaan tällainen tavoite on merkityksetön ja pätemätön.

⁽¹⁹⁾ Asia T-157/01, *Danske Busvognmænd v. komissio*, Kok. 2004, s. I-917, 44 kohta.

⁽²⁰⁾ i) sopimusten pitkäaikaisuus, ii) erittäin huomattavien alkuinvestointien tarve, joka käytännössä tarkoittaa vähäisiä tuloja tai tulojen puuttumista hankkeen alkuvaiheessa, iii) tarve hankkia ulkoista rahoitusta, iv) taloudellisen tuoton epävarmuus, v) uuden julkisen infrastruktuurin rakentamiseen liittyvä yleinen etu, vi) hankkeen menestyksekkääseen ja kannattavaan loppuunsaattamiseen liittyvä merkittävä ja julkinen etu.

⁽²¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 670/2012, annettu 11 päivänä heinäkuuta 2012, kilpailukyvyyn ja innovointiin puuteohjelman (2007–2013) perustamisesta tehdyn päätöksen N:o 1639/2006/EY sekä yleisistä säännöistä yhteisön rahoitustuella Euroopan laajuisten liikenne- ja energiaverkkojen alalla annetun asetuksen (EY) N:o 680/2007 muuttamisesta (EUVL L 204, 31.7.2012, s. 1), ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1).

⁽²²⁾ Erityisesti mainitaan, että palvelusopimusasetuksen 1370/2007 mukaan julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen voimassaoloaika voi olla pidempi, jos perusteena on tarve varmistaa infrastruktuuriin, liikkuvaan kalustoon tai ajoneuvoihin tehtävään poikkeukselliseen investointiin liittyvät veroetuudet tai pääoman poistot.

⁽²³⁾ Yhdistetyt asiat C-106/09 P ja C-107/09 P, komissio (C-106/09 P) ja Espanjan kuningaskunta (C-107/09 P) v. Government of Gibraltar ja Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, ECLI:EU:C:2011:732, 90–92 kohta.

- (32) Ne myös viittaavat tavoitteeseen, johon pyritään ympäristömaksuilla, väittäessään, että komission, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään esittämästä päätelmästä seuraa se, että mitään verotoimenpidettä, jonka tavoitteena on muu kuin verotulojen kerääminen, ei koskaan voitaisi perustella yleisen verojärjestelmän luonteella. Jäsenvaltiot ovat EU:n lainsäädännön noudattamisen rajoissa vapaita soveltamaan verojärjestelmillään asianmukaisesti katsomaansa politiikkaa.
- (33) Lisäksi viranomaiset ja PCT katsovat, että komissio oli väärässä katsoessaan, että mainittu verojärjestelmän tavoite on merkityksetön⁽²⁴⁾, koska tuomioistuin ei Azorit-tuomiossa⁽²⁵⁾ todennut, että kyseinen tavoite olisi merkityksetön. Valikoivuusanalyyseissä tavoitteena ei ole määrittää, onko tutkittavana olevan toimenpiteen tavoite yksinään pätevä tai merkityksellinen. Toimenpiteen tavoite on pohja, jonka perusteella voidaan vertailla yritysten oikeudellista ja tosiasiallista tilannetta.
- (34) Viranomaiset ja PCT katsovat, että komissio ei selitä, miksi politiikan tavoite ei ole merkityksellinen tai pätevä valikoivuusanalyyseihin kannalta. Tässä yhteydessä ne viittaavat tuomioihin asioissa *Adria-Wien*⁽²⁶⁾, *Regione Sardegna*⁽²⁷⁾ ja *British Aggregates*⁽²⁸⁾ ja katsovat, että tuomioistuin ei vastustanut näitä tavoitteita vaan arvioi ainoastaan toimenpiteiden valikoivuutta.

iii) **PCT:n oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne käsiteltävänä olevan toimenpiteen tavoitteen kannalta**

- (35) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että PCT ja muut suuriin infrastruktuurihankkeisiin ryhtyvät yritykset ovat julkisten infrastruktuurihankkeiden menestyksekkästä toteuttamista koskevan tavoitteen valossa erilaisessa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa kuin muut yritykset. Tämän perusteella ne katsovat, että komissio on menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään jättänyt ottamatta huomioon tällaisten hankkeiden olosuhteet tai erityisominaisuudet. PCT:hen ja muihin vastaavassa tilanteissa oleviin yrityksiin sovellettava verokohtelu ei voi antaa kilpailuetua sellaisiin yrityksiin nähden, joihin sovelletaan erilaista kohtelua, koska erilaista verokohtelua saavat yritykset eivät kilpaile keskenään käsiteltävänä olevien julkisten infrastruktuurihankkeiden toteuttamisessa.
- (36) Kaikkiin tällaisia hankkeita toteuttaviin yrityksiin sovelletaan samaa järjestelmää eikä sen ulkopuolelle jää yhtään tällaista yritystä. Järjestelmä ei myöskään sisällä aluetta, alaa, talousarviota tai aikaa koskevia rajoituksia. Siten siihen ei liity tosiasiallista valikoivuutta.
- (37) Kreikan viranomaiset eivät myöskään ole säilyttäneet itsellään harkintavaltaa siitä, miten sovelletaan näitä verosäännöksiä, joita on sovellettu järjestelmällisesti kaikissa julkisissa infrastruktuurihankkeissa jo usean vuoden ajan.

iv) **Verojärjestelmän logiikka**

- (38) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että käsiteltävänä olevat verosäännökset ja rakenne, johon ne kuuluvat, ovat yhdenmukaisia Kreikan verolainsäädännön perus- tai pääperiaatteiden kanssa, koska a) niiden tarkoituksena on sellaisen julkisen politiikan tavoitteen toteuttaminen, joka on yhdenmukainen yleisen verojärjestelmän peruseriaatteiden ja erityisesti oikeasuhtaisuuden periaatteen, taloutta koskevien tavoitteiden, verojärjestelmän tulojen keräämistä koskevan tavoitteen ja Kreikan julkisen infrastruktuurin rakentamista koskevien keskeisten politiikkojen kanssa, b) niillä pyritään varmistamaan yhdenvertaisen kohtelun ja oikeasuhtaisuuden periaatteiden soveltaminen kohtelemalla objektiivisesti erilaisia tilanteita eri tavoin ja siten varmistamaan, että ne tulokset, joihin verojärjestelmällä pyritään, eivät vääristy, c) niitä sovelletaan objektiivisin perustein ja d) niiden erityisenä tarkoituksena on toimia lainsäädäntömekanismina, jolla vastataan julkisissa infrastruktuurihankkeissa ilmeneviin keskeisiin rahoituskellisiin vaikeuksiin, jotka voivat vaarantaa yksityisen sektorin osallistumisen⁽²⁹⁾.

⁽²⁴⁾ Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 115 kappale.

⁽²⁵⁾ Asia C-88/03, Portugal v. komissio, Kok. 2006, s. I-7115, 81 kohta.

⁽²⁶⁾ Asia C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, Kok. 2001, s. I-8384.

⁽²⁷⁾ Asia C-169/08, *Presidente del Consiglio del Ministri v. Regione Sardegna*, Kok. 2009, s. I-10821.

⁽²⁸⁾ Asia T-210/02 RENV, *British Aggregates Association v. Euroopan komissio*, Kok. 2012.

⁽²⁹⁾ Ks. esimerkiksi unionin yleisen tuomioistuimen aiheita koskeva analyysi asiassa T-210/02 RENV, *British Aggregates Association v. Euroopan komissio*, Kok. 2012, 83–91 kohta.

- (39) Näillä säännöksillä taataan lisäksi oikeusvarmuus ja suojellaan siten veronmaksajien veronmaksukykyä ja yksityisen sektorin julkiseen infrastruktuuriin tekemiä investointeja, laajennetaan veropohjaa ja edistetään suurempien verotulojen keräämistä. Siten käsiteltävänä olevat toimenpiteet voidaan perustella järjestelmän logiikalla.

Kilpailun vääristymiseen liittyviä olosuhteita ja kauppaan kohdistuvia vaikutuksia koskevan arvioinnin puuttuminen

- (40) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että komissio ei tunnistanut kilpailuvaikutusten arvioinnin kannalta merkityksellisiä palveluja ja maantieteellisiä markkinoita, ei analysoinut merkityksellisten markkinoiden kilpailuolosuhteita eikä ilmaissut, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainitut kilpailevat EU:n satamat ovat Pireuksen sataman ja PCT:n todellisia tai mahdollisia kilpailijoita.
- (41) Ne katsovat lisäksi, että komissio jätti tutkimatta ne markkinat, joilla PCT:n konttiterminaali toimii, sekä kilpailuolosuhteet kyseisillä markkinoilla. Tällainen tutkimus osoittaisi, että käsiteltävänä olevilla verosäännöksillä ei ole haitallisia vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan EU:ssa.
- (42) Markkinoiden kilpailuolosuhteiden osalta ne katsovat, että Wam-tuomion ⁽³⁰⁾ perusteella se tosiasia, että EU:n jäsenvaltioiden välillä käydään kauppaa konttirahdilla ja että niissä on useita keskenään konttisatamapalveluista kilpailevia satamia, ei automaattisesti tarkoita sitä, että kaikki satamaoperaattoreille myönnettävä tuki täyttää kauppaan kohdistuvien vaikutusten ja/tai kilpailun vääristymistä koskevat edellytykset sellaisena kuin ne esitetään SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa. Sen vuoksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, ettei komissio analysoinut verosäännösten vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan merkityksellisillä markkinoilla.
- (43) PCT antoi yksityiskohtaisempia huomautuksia edellä esitetyistä väitteistä.

Merkityksellisten markkinoiden määritelmä

- (44) Merkityksellisten markkinoiden määritelmän osalta PCT viittaa komission sulautumia koskeviin päätöksiin ⁽³¹⁾ väittäessään, että konttiterminaalipalveluihin liittyvät kahdet erilliset markkinat eli sisämaaliikenteen ja jälleenlaivauksen markkinat.
- (45) Se katsoo myös sisämaaliikenteen osalta, että vaikuttaa siltä, että komissio määrittelee menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään markkinoiden maantieteelliseksi alueeksi Kreikan ja itäisen Välimeren selittämättä, miksi sen määritelmä eroaa Kreikan kilpailuviranomaisen määritelmästä, jonka mukaan ahtauspalvelujen markkinoiden maantieteellinen alue rajoittuu sisämaaliikenteen osalta Keski- ja Etelä-Kreikkaan ⁽³²⁾.
- (46) Lisäksi PCT katsoo, että Keski- ja Etelä-Kreikka ovat Pohjois-Kreikasta erilliset maantieteelliset markkinat sekä tarjonnan että kysynnän kannalta, koska a) PCT:n konttiterminaalilla on kapasiteettia vastaanottaa huomattavasti enemmän liikennettä kuin Thessalonikin satamalla tai millään muulla Kreikan satamalla ja tarjota niitä kilpailukyysisempiä ehtoja paremman teknisten edellytystensä ansiosta, b) teollisuus, kauppa ja väestö on keskittynyt pääosin Ateenaan ja sitä ympäröiville alueille sekä yleisesti maan keski- ja eteläosaan ja c) Kreikan pinnanmuodostus aiheuttaa lisäkustannuksia maan pohjoisosassa sijaitsevan Thessalonikin sataman ja maan keski- ja eteläosien väliselle konttiliikenteelle.

⁽³⁰⁾ Yhdistetyt asiat T-304/04 ja T-316/04, Italia ja Wam SpA v. komissio, Kok. 2006, s. II-64.

⁽³¹⁾ Asiat COMP/M.5398 – Hutchinson/Evergreen, COMP/M.5450 – Kühne/HGV/TIU/Hapag-Lloyd, COMP/JV.55 – Hutchinson/RCPM/ECT, COMP/JV.56 – Hutchinson/ECT, COMP/M.3863 – TUI/CP Ships, COMP/M.5398 – Hutchinson/Evergreen, COMP/M.3576 – ECT/PONL/Euromax, COMP/M.3973 – CMA CGM/Delmas, COMP/M.3829 Maersk/PONL, COMP/M.1674 – Maersk/ECT, IV/M.831 – P&O/Royal Nedlloyd.

⁽³²⁾ Asia 409/V/2009, päätös tehty 23 päivänä tammikuuta 2009, s. 22.

- (47) Jälleenlaivaukseen liittyvien konttipalvelujen osalta PCT viittaa komission päätöksiin asioissa Maersk/ECT ja Hutchinson/Evergreen, joissa komissio määritteli jälleenlaivaukseen liittyvien konttipalvelujen merkitykselliseksi maantieteelliseksi markkinoiksi itäisen Välimeren ja Mustanmeren alueen. PCT katsoo myös, että komissio katsoo menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään markkinoiden maantieteellisen alueen käsittävän Kreikan ja itäisen Välimeren.

Merkityksellisten markkinoiden kilpailuosuhteet

- (48) Jälleenlaivauksen osalta PCT katsoo, että PCT:n konttiterminaali ei kilpaile merikonttien jälleenlaivaukseen liittyvistä ahtauspalveluista itäisellä Välimerellä muiden EU:n satamien kuin PPA:n satamalaiturin I konttiterminaalin kanssa. Lisäksi se väittää, että komissio ei selittänyt, miksi se katsoo, että mainituilla markkinoilla toimii useita EU:n jäsenvaltioiden satamia⁽³³⁾, jotka kilpailevat PCT:n konttiterminaalin kanssa. PCT:n mukaan komission toteamus, että Thessalonikin satama, Romanian Constanţan satama, Slovenian Koperin satama ja useat Italian satamat voidaan katsoa PCT:n konttiterminaalin suoriksi kilpailijoiksi, on ristiriidassa komission asiassa C 21/2009⁽³⁴⁾ esittämien toteamusten kanssa. Italian satamat ja Slovenian Koperin satama eivät sijaitse PCT:n mukaan komission määrittämällä itäisen Välimeren markkina-alueella, vaan pikemminkin keskisen Välimeren alueella. Lisäksi Pireuksen satama ei tällä hetkellä käsittele näiden satamien käsittelemää sisämaaliikenteeseen tarkoitettua jälleenlaivausliikennettä⁽³⁵⁾.
- (49) Tarjonnan osalta PCT katsoo, että mainittuja satamia voidaan joiltain osin pitää vaihtoehtoina PCT:n konttisatamalle, koska niissä voidaan palvella joitakin konttialuksia, joita voidaan palvella myös PCT:n konttisatamassa, mutta ei kaikenlaisia aluksia, koska mainitut satamat ovat veden syvyydeltään ja nosturikapasiteetiltaan pienempiä⁽³⁶⁾. Kysynnän osalta mainittuja satamia ei voida pitää vaihtoehtoina Pireuksen satamalle, koska a) Pireus tarjoaa lyhyimmän ja halvimmän⁽³⁷⁾ poikkeaman Suezin ja Gibraltarin välisellä reitillä, joka on Välimeren tärkein merikonttilinja⁽³⁸⁾, b) Pireus tarjoaa maailmanlaajuisesti halvimpia bunkkeriöljyhintoja, c) erityisesti Constanţan käyttämisestä aiheuttaisi ylimääräisiä luotsauskustannuksia Dardanellien ja Bosporinsalmen vuoksi.
- (50) Edellä mainitun perusteella PCT katsoo, että menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä mainittuja satamia ei voida pitää tosiasiallisina tai mahdollisina vaihtoehtoina PCT:n konttisatamalle itäisen Välimeren jälleenlaivausliikenteen ahtauspalvelujen osalta.
- (51) Lisäksi PCT viittaa komission Pireuksen satamaan tehtäviä investointeja koskevaan päätökseen, jossa komissio katsoi, että tiettyjen satamien ja Pireuksen sataman välinen kilpailu on hyvin vähäistä⁽³⁹⁾. PCT myös katsoo, ettei komissio analysoinut verosäännösten vaikutuksia kilpailuun ja kauppaan merkityksellisillä markkinoilla. Näiden vaikutusten arviointi vaatisi lisäksi merkityksellisillä markkinoilla sovellettavien vastaavien verojärjestelmien tutkimista, koska muut satamat saattavat hyötyä samankaltaisista tai vastaavista verosäännöksistä.

⁽³³⁾ Thessalonikin satama, Romanian Constanţan satama, Slovenian Koperin satama ja useita Italian satamia (ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen alaviite 173).

⁽³⁴⁾ Komission 18.12.2009 antama päätös asiassa C 21/09 (ex N 105/08, N 168/08 ja N 169/08) – Kreikka – Infrastruktuurin ja laitteiden julkinen rahoitus Pireuksen satamassa (EUVL C 402, 29.12.2012, s. 25).

⁽³⁵⁾ Tämä johtuu seuraavista syistä: Pireus on kaukana kyseisistä alueista; käytettävissä ei ole nykyaikaista rautatieyhteyttä tai siihen liittyviä palveluja; käsittelystä aiheutuisi huomattavia lisäkustannuksia; sellaisten suurten merikontteja laivaavien linjavarustamoiden järjestelyt, jotka toimivat keskeisellä Välimerellä käyttäen konttisatamia Maltassa (kuten Maersk), Tarantossa (kuten Evergreen), Venetsiassa (kuten MSC) ja Gioia Taurossa (kuten MSC).

⁽³⁶⁾ Esimerkiksi Koperin satamassa veden syvyys on noin 9 metriä, kun se Pireuksen satamassa (jossa palveltavat laivat edellyttävät yleensä reilusti yli 12 metrin syvyyttä) on 15–19 metriä. Pireuksen konttisatamaa käyttää viikoittain 13 500 TEU:ta konttialuksia eikä mikään muu mainituista satamista pystyisi vastaanottamaan tällaista määrää aluksia.

⁽³⁷⁾ Lisäkustannukset, jotka aiheutuisivat jälleenlaivausliikenteelle ylimääräisestä matkasta muihin mainittuihin satamiin, tekevät niistä kannattamattoman vaihtoehdon kyseiselle liikenteelle.

⁽³⁸⁾ Kaksisuuntainen matka tältä laivalinjalta Pireukseen kestää tavanomaisella merialuksella vain noin 16 tuntia, kun se Thessalonikiin kestää 44 tuntia, Koperiin 120 tuntia ja Constanţan useita päiviä (mikä johtuu siitä, että reitti kulkee Dardanellien ja Bosporinsalmen kautta ja on ruuhkainen).

⁽³⁹⁾ Komission päätöksen 117 kohdan mukaan: ”Ainoat itäisen Välimeren markkinoilla toimivat EU:n satamat ovat ne satamat, jotka sijaitsevat Mustanmeren rannalla (kuten Romanian Constanţa ja Bulgarian Varna). Mustanmeren ja Egeanmeren yhdistävien salmien erityistilanteen vuoksi Mustanmeren satamat eivät kuitenkaan ole Pireuksen sataman pääkilpailijoita. Huolimatta siitä, että kilpailua muiden EU:n satamien, kuten Italian ja Slovenian Adrianmeren rannalla sijaitsevien satamien, ja Pireuksen sataman välillä ei voida täysin sulkea pois, tämä kilpailu on hyvin vähäistä.”

- (52) PCT katsoo lisäksi, että PCT:n ainoa kilpailija mainituilla markkinoilla on PPA, joka vastaa Pireuksen sataman satamalaiturin I konttiterminalista. PPA:n osalta komissio on kuitenkin tunnustanut, että PCT:lle myönnetty toimilupa lisää konttiliikenteen ahtauspalveluja koskevaa kilpailua Pireuksen satamassa ⁽⁴⁰⁾.
- (53) PPA:n ja muiden Kreikan satamien yksityistämisestä mahdollisesti aiheutuvan kilpailun osalta PCT katsoo, että ne Kreikan satamaoperaattorit, joille ei ole myönnetty samanlaista toimilupaa, eivät ole samanlaisessa asemassa sen kanssa, jolloin käsiteltävänä olevat verosäännökset eivät johda kilpailuetuun tai kilpailun vääristymiseen.
- (54) Se katsoo myös, ettei komissio esitä todisteita siitä, että muut satamaoperaattorit olisivat kiinnostuneita tekemään huomattavia investointeja suuren konttiterminalin perustamiseksi Kreikkaan. PCT:n mukaan tällaisen kilpailun muodostuminen on erittäin epätodennäköistä, koska muut Kreikan nykyiset satamat eivät vastaa ominaisuuksiltaan Pireuksen satamaa ⁽⁴¹⁾.
- (55) Se katsoo PPA:n aiheuttaman kilpailun osalta, että komission kanta on virheellinen, koska PCT:lle aiheutuu jo kilpailua PPA:n satamalaiturin I konttiterminalista ja koska toimiluvan vaikutuksena on markkinoiden avautuminen kilpailulle eikä kilpailun vääristyminen. Tässä yhteydessä PCT katsoo myös, että PPA hyötyy tietyistä verotukseen liittyvistä säännöksistä, joiden vuoksi tiettyjen käsiteltävänä olevien verosäännösten käyttöönottoa pidettiin tarpeellisena keinona varmistaa, että PCT:tä ei asetettu epäedulliseen kilpailuasemaan.

4.2 Väitettyjen valtiontukitoimenpiteiden vertaaminen samankaltaisiin määräyksiin muissa suurissa infrastruktuurihankkeita koskevissa sopimuksissa ⁽⁴²⁾

- (56) Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan useat kreikkalaiset lait, joilla on ratifioitu useita julkisia infrastruktuurihankkeita sekä julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskeva laki nro 3389/2005, sisältävät samankaltaisia säännöksiä kuin ratifointilain 2 ja 3 artikla. Koska komissio on tutkinut kyseiset lain SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti ja päättänyt, että ne eivät ole valtiontukea, päätös, jonka mukaan PCT:tä suosivat verosäännökset ovat valikoiva toimenpide ja antavat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa perusteetonta etua, vaarantaisi oikeusvarmuuden ja olisi vastoin komission käytäntöjä sekä sen aiempia lausuntoja tällaisten säännösten soveltamisesta kreikkalaisiin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin.
- (57) Komissio katsoi Ateenan kansainvälistä lentokenttää koskevassa asiassa ⁽⁴³⁾, että verosäännöksiä voitiin soveltaa lentokenttäpalveluihin, joita ei silloin ollut vapautettu, ja Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan myös satamainfrastruktuuripalveluihin voidaan ottaa sama kanta. Lisäksi Kreikan viranomaiset pysyvät kannassaan, jonka mukaan komissio tutki mainitut säännökset kyseisessä asiassa.
- (58) Ateenan kehätietä ⁽⁴⁴⁾ ja Rio Antirrion moottoritieosiltaa koskevien asioiden osalta ne väittävät, että komissio tutki huolellisesti julkisen ja yksityisen sektorin osuuksia hankkeen kustannusten rahoittamisessa ja asiaan liittyvät verosäännökset. Komissio totesi tutkimustensa perusteella, että julkisen sektorin rahoitusosuus (avustusten ja valtiontakausten muodossa) määritettiin ”markkinahinnaksi” (eli pienimmäksi vaadittavaksi julkisen sektorin rahoitusosuudeksi) avoimella ja syrjimättömällä tarjouskilpailulla. Ateenan kehätietä koskevassa päätöksessä komissio totesi, että verosäännökset selkeyttivät sovellettavaa verojärjestelmää ja että niiden puuttuminen voisi vaarantaa hankkeen menestymisen, eikä katsonut niitä osaksi toimiluvan haltijan korvauksia. Näiden verosäännösten soveltamiseen mahdollisesti liittyvän taloudellisen arvon ei voitu katsoa olevan osa julkisen sektorin rahoitusosuutta, koska tämä taloudellinen arvo olisi voitu määrittää tarkasti vasta toimilupakauden

⁽⁴⁰⁾ Alaviitteessä 4 mainitun komission asiassa C 21/2009 tekemän päätöksen 114 ja 115 kohta.

⁽⁴¹⁾ i) sen sijainti Kreikan suurimmalla yli viiden miljoonan asukkaan kaupunkialueella, joka on maan merkittävin teollisuuden/kaupan keskittymä ja jolla on maan parhaat rautatie- ja tieyhteydet, ii) laajat alueet laivojen kiinnittämiseksi, suuret varastotilat ja mittavat ankkurointialueet, iii) suurin veden syvyys, iv) lyhyin matka Suezin ja Gibraltarin väliseltä reitiltä, v) yhden maailman kilpailukykyisimmistä bunkkeriöljymarkkinoista ja vi) merkittävä laivojen korjaamista koskeva kapasiteetti ja laaja valikoima laivaliikenteen harjoittajien tarvitsemia palveluja.

⁽⁴²⁾ Komission päätökset asioissa N 508/07, Ionia Odos, N 45/08, moottoritie välillä Eleusis-Korintti-Patras-Pýrgos-Tsakona, N 566/07, moottoritie välillä Korintti-Tripoli-Kalamata ja Lefktron ja Spartan välinen sivuosuus, N 633/07, toimilupasopimus Maliakoksen ja Kleidin välisestä osuudesta moottoritiestä välillä Patras-Ateena-Thessaloniki-Evzonia, N 134/07, Thessalonikin vedenalaista tunnelia koskeva toimilupasopimus, N 462/99, Attiki Odos, NN 143/97, Rio Antirrion moottoritieosilta, ja NN 27/96, Spatan kansainvälinen lentokenttä.

⁽⁴³⁾ Komission päätös asiassa NN 27/96, Spatan kansainvälinen lentokenttä.

⁽⁴⁴⁾ Komission päätökset asioissa N 462/99, Attiki Odos, ja NN 143/97, Rio Antirrion moottoritieosilta.

loputtua. Verosäännökset olivat ainoastaan täsmennyksiä, joita tarvittiin estämään yksityisten investoijien mielenkiinnon väheneminen erityisesti tällaisissa kannattamattomissa rakennushankkeissa, joihin liittyy suuria riskejä. PCT:tä ei näin ollen voida erottaa näiden asioiden toimilupien haltijoista, koska komissio katsoi säännökset kaikissa näissä asioissa täsmennyksiksi eikä korvaukseksi, kuten se teki menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä.

- (59) Lisäksi komission, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään mainitsemaa oikeuskäytäntöä⁽⁴⁵⁾ (jonka mukaan komission tiettyjen toimenpiteiden mainitsematta jättäminen ei tarkoita, että se olisi hyväksynyt ne)⁽⁴⁶⁾ ei voida soveltaa tiedoksiannettuihin asioihin, kuten niihin, joihin Kreikan viranomaiset ja PCT vetoavat.
- (60) Näitä seuraavissa infrastruktuurihankkeiden valtiontukea koskevissa päätöksissä komission ei tarvinnut viitata yksityiskohtaisesti mainittuihin verosäännöksiin, koska se ei muuttanut Rio Antirion moottoritiesiltaa ja Ateenan kehätietä koskevissa asioissa esittämänsä kantaa⁽⁴⁷⁾.
- (61) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tässä yhteydessä kysymyksenä on se, voidaanko käsiteltävänä olevien verosäännösten katsoa olevan valtioneuvoston mukaisia komission aiempien päätösten perusteella, eikä se, koskeeko komission, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään esittämä arvio näitä verosäännöksiä. Sitä paitsi jos nämä säännökset olisivat sisältyneet tämän toimilupasopimuksen tarjouskilpailuasiakirjoihin, komissio olisi tehnyt samat päätelmät kuin aikaisemmissa päätöksissään.
- (62) Ne katsovat myös, että komission, menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään tekemä ero tämän asian ja edellisten asioiden välille perustuu muutoseikkaan eli verosäännösten hyväksymiseen ratifiointilailla sen sijaan, että ne olisi sisällytetty toimilupasopimukseen. Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että i) tarjouskilpailuun osallistuneet tarjoajat tiesivät, että näiden verosäännösten soveltaminen on vakiokäytäntö Kreikassa julkisten infrastruktuurihankkeiden ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien osalta, ii) PCT:n Pireuksen ja Thessalonikin konttisatamien toimilupasopimukset tehtiin Kreikan pääministerin ja merenkulkuministerin tasolla, ja nämä ministerit levittivät tietoa näistä hankkeista investoijille kansainvälisellä tasolla tarjoten kaikkia toimenpiteitä, jotka Kreikalla on käytössä yksityisin varoin rahoitettuja julkisia infrastruktuurihankkeita varten, iii) PCT tiesi, että komissio oli tutkinut kaikki aiemmat tällaiset hankkeet eikä ollut vastustanut niitä, iv) PCT pyysi tarjouskilpailumenettelyn aikana Kreikan valtiota ja PPA:ta sisällyttämään nämä säännökset toimilupasopimukseen, v) PCT otti tämän asian uudestaan esille Kreikan pääministerin ja merenkulkuministerin kanssa, ja sille vakuutettiin jälleen, että asiaa koskeva lainsäädäntö hyväksyttäisiin, ja vi) PCT oletti näiden vakuuttelujen perusteella sekä koko tarjouskilpailun ja tarjouksensa valmistelun ajan, että toimilupasopimus toteutettaisiin samalla perustalla kuin kaikki muut julkista infrastruktuuria koskevat toimilupasopimukset ja että sen vuoksi luotonantajat tuntisivat toimilupasopimuksen ehdot.
- (63) Näistä syistä ei voida katsoa, että tarjouskilpailu, jonka perusteella toimilupasopimus tehtiin PCT:n kanssa, poikkeaisi aikaisemmista tapauksista, koska suuriin infrastruktuurihankkeisiin sovellettava verotuskehys oli kaikkien tarjoajien tiedossa. Ne katsovat lisäksi, että asiaan liittyvän viestinnän kirjaamiselle ei ollut erityistä syytä tarjouskilpailumenettelyn aikana, koska PPA:lla ei ole valtuuksia hyväksyä tällaisia säännöksiä ja koska niiden soveltaminen oli joka tapauksessa komission aiempien ennakkotapausten mukaan vakiintunut käytäntö Kreikassa.
- (64) Jos komissio siis tekee eron PCT:n ja kaikkien muiden julkisia infrastruktuurihankkeita Kreikassa toteuttavien yritysten välillä pelkästään muutoseikan perusteella, se olisi oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteiden vastaista.
- (65) Sen komission lausunnon osalta, jonka mukaan Kreikan viranomaisten esittämä näyttö vahvistaa sitä päätelmää, että tarjoajat eivät ottaneet erityisetuja huomioon⁽⁴⁸⁾, PCT katsoo, että se ei ole tietoinen mainitusta näytöstä ja että säännösten hyväksymistä toimilupasopimuksen ratifioivalla lailla ei voida pitää näyttönä.

⁽⁴⁵⁾ Yhdistetyt asiat T-427/04, Ranska v. komissio, ja T-17/05, France Télécom v. komissio, Kok. 2009, s. II-435, 264–266 kohta, yhdistetyt asiat C-474/09 P–C-476/09 P, Territorio Historico de Vizcaya, ECLI:EU:C:2011:522, 70 kohta.

⁽⁴⁶⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 221 kappale.

⁽⁴⁷⁾ Samalla tavalla komissio myös hyväksyi maaseutualueiden laajakaistainfrastruktuuria koskevan ohjelman (SA.32866 (11/N)), jonka oikeusperustaan kuuluu julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskeva laki nro 3389/2005, joka sisältää samankaltaisia verosäännöksiä kuin ratifiointilaki.

⁽⁴⁸⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 225 ja 226 kappale.

4.3 Väitetyn valtiontukien soveltuvuus

- (66) Mikäli komissio toteaa käsiteltävänä olevien verosäännösten olevan valtiontukea, se pitäisi Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi valtiontueksi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan nojalla, kun otetaan huomioon asiaan liittyvien investointien, infrastruktuurin ja palvelujen tärkeys Kreikan talouskehityksen ja erityisesti merikonttiliikenteen kehittämisen ja nykyaikaistamisen kannalta.
- (67) Käsiteltävänä olevan investointihankkeen tavoitteena on muuttaa Pireuksen satama nykyaikaiseksi merikonttiterminaliksi Välimeren rannalla, lisätä sen kapasiteettia ja varastointitilaa ja näin parantaa sen merikonttiliikenteen käsittelytehokkuutta. Satamalaiturin II käyttöä koskevat tiedot ⁽⁴⁹⁾ osoittavat jo, että tämä tavoite on saavutettu. Lisäksi hankkeella pyritään komission asettamaan yhteisen edun mukaiseen, EU:n liikennepoliittikkaa koskevaan tavoitteeseen, sellaisena kuin se on esitetty eri EU:n asetuksissa ja tiedonannoissa.
- (68) Laitteiden hankkiminen ja satamalaiturin III rakentaminen katsotaan SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan soveltamista koskevien EU:n asianomaisten aluetukisääntöjen mukaan alkuihastoinneiksi. Ne ovat suuruudeltaan [...] (*) miljoonaa euroa ja niillä on luotu suoraan ja välillisesti 900 täysiaikaista työpaikkaa, jotka säilyvät koko 35 vuoden toimilupakauden ajan. Koska investoinnit ovat erittäin huomattavia, mahdollinen tuki olisi joka tapauksessa selkeästi pienempi kuin Attikin alueella vuoden 2010 loppuun asti sovellettu 30 prosentin enimmäismäärä tai komission satamainfrastruktuuriin liittyvissä päätöksissään hyväksymät tuen määrät ⁽⁵⁰⁾. Siten tukitoimenpiteet rajoittuvat välttämättömään vähimmäismäärään sekä asianmukaisiin toimiin tämän suuruusluokan infrastruktuurihankkeen tukemiseksi. PCT:n oma maksuosuus hankkeesta on selkeästi aluetukisäännöissä asetettujen kynnyksarvojen puitteissa. Lisäksi mahdollinen tuki soveltuisi sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan nojalla samoin perusteiden kuin komission asiassa C 21/2009 ⁽⁵¹⁾ hyväksymä tuki PPA:lle.
- (69) Tuki voidaan katsoa tarpeelliseksi, kun otetaan huomioon julkisen rahoituksen tarve satamainfrastruktuurin kehittämiseksi rahoituskriisin aikana asiaan liittyvän EU:n politiikan ⁽⁵²⁾ mukaisesti sekä tarve varmistaa käsiteltävänä olevan kaltaisiin toimilupiin sovellettavan verojärjestelmän selkeys, joustavuus ja ennustettavuus. Tukitoimenpiteiden tarpeellisuuden osalta Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että verosäännöksillä varmistettiin yksityisen sektorin hankerahoitusjärjestelyjen noudattaminen ja vältettiin yrityksen kyvyttömyys maksaa lainansa ja mahdolliset velkansa. Ilman näitä verosäännöksiä PCT:n hankerahoitusjärjestelyt olisivat olleet huomattavasti vaikeammat, mikä olisi voinut vaarantaa sen tarjouksen tai toimilupasopimuksen toteuttamisen (markkinoiden toimintapuute). Käytännössä verosäännöksiä tarvittiin sen varmistamiseksi, että toimiluvan haltija kykeni hankkimaan tarpeellisen rahoituksen yksityisen sektorin rahoittajilta ⁽⁵³⁾. Rahallinen tuki näiden toimenpiteiden sijaan ei olisi ollut tarkoituksenmukaista vaan turha kannustin, kun otetaan huomioon, kuinka vaikeaa markkinoiden toimintapuutteen aiheuttaman rahoitustarpeen tarkka etukäteen laskeminen on.
- (70) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat myös, että toimenpiteillä on selkeä kannustava vaikutus, koska toimilupasopimuksen alkaminen ja soveltaminen sekä kaikki investointitoiminta tapahtuivat verosäännösten

⁽⁴⁹⁾ Vuonna 2012 a) liikenne satamalaiturissa II on kasvanut 76,5 prosenttia verrattuna vuoteen 2011 (2 108 miljoonaa TEU:ta vuonna 2012 verrattuna 1 188 miljoonaa TEU:hun vuonna 2011), b) kapasiteetti oli 700 000 TEU:ta suurempi kuin toimilupasopimuksessa esitetty kapasiteetti ja c) tulot kasvoivat 43 prosenttia verrattuna vuoteen 2011 (72,87 miljoonasta eurosta 104,3 miljoonaan euroon). Vuonna 2012 PCT, TrainOSE ja Hewlett Packard allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan Hewlett Packard jakelee tuotteensa Kreikan kautta sen naapurimaihin.

(*) Komission päätökset asioissa C 39/2009 – Latvia – Ventspilsin vapaasatamaviranomainen (tuki-intensiteetti 50 prosenttia), SA.30742, Infrastruktuurin rakentaminen Klaipeðan lauttaterminaalia varten (tuki-intensiteetti 65 prosenttia), SA.34940 (2012/N), Augustan satama (tuki-intensiteetti 68,87 prosenttia), N 649/2001, Rahtiliikenteen infrastruktuureille myönnettävät avustukset (tuki-intensiteetti 94 prosenttia) ja C 21/2009, Infrastruktuurin ja laitteiden julkinen rahoitus Pireuksen satamassa.

⁽⁵⁰⁾ Kuuluu salassapitovelvollisuuden piiriin.

⁽⁵¹⁾ Ks. alaviite 34.

⁽⁵²⁾ Asetus (EU) N:o 670/2012.

⁽⁵³⁾ Tämän osalta ne viittaavat siihen, että China Development Bank, joka on yksi PCT:n luotonantajista, odotti uuden ratifointilain hyväksymistä, ennen kuin se antoi lainaa PCT:lle. Lisäksi ne viittaavat [...]n PCT:lle lähettämään sähköpostiviestiin, jossa pankki esittää suurimmat toimiluvan rahoittamista koskevat huolenaiheensa. Tämän sähköpostiviestin mukaan toimilupasopimus ei suojannut yleistä tai syrjivää lainmuutosta vastaan, mikä johtui toimilupasopimuksen verotuskehityksestä.

hyväksymisen jälkeen. Talouskriisin vuoksi ja koska rahoitusluottoa ei juurikaan ollut saatavilla vuosina 2008–2009 Kreikassa eikä muuallakaan maailmassa, PCT:n kannatti ryhtyä toteuttamaan toimilupasopimusta vasta ratifiointilain hyväksymisen jälkeen. Muussa tapauksessa se olisi voinut luopua toimiluvasta ja menettää näin vain viiden miljoonan euron pankin takaussitoumuksen. Toimenpiteen kannustavaa vaikutusta osoitti myös se, että PCT oli ottanut vastuulleen koko hankkeen rahoituksesta aiheutuvan riskin.

- (71) Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että niiden toimittamista ennusteista⁽⁵⁴⁾ ilmeni, että verosäännöksistä saatava hyöty on noin [...]–[...] miljoonaa euroa⁽⁵⁵⁾ koko toimilupasopimuskauden osalta eli [...]–[...] prosenttia [...] miljoonan euron kokonaisinvestointikustannuksista, jolloin hyöty jää huomattavasti komission, satamiin liittyviä investointeja koskeissa asioissa hyväksymiä tukimääriä pienemmäksi.
- (72) Ne katsovat myös, että erityisten etujen etukäteen määrittäminen oli tarpeellista niiden hyväksymisen tai investoinnin toteuttamisen kannalta. Niiden mukaan tällainen ennakoiva lähestymistapa SEUT-sopimuksen 107 artiklan mukaiseen arviointiin, joka koskee sellaisia väitetyjä etuja, joiden voidaan katsoa johtuvan jostakin sovellettavasta verosäännöksestä, on vakiintuneen oikeuskäytännön mukainen⁽⁵⁶⁾.
- (73) Ne viittaavat myös tiettyihin komission päätöksiin⁽⁵⁷⁾, joissa komissio on hyväksynyt valtiontukea, josta ei ilmoitettu, toteamalla sen kannustavan vaikutuksen, tarpeellisuuden ja oikeasuhtaisuuden tapauksissa, joissa tuen määrää ei määritetty etukäteen ja/tai sitä ei voitu määrittää edes komission lopullisen päätöksen tekemisen ajankohtana. Siten taloudellisen edun laskeminen⁽⁵⁸⁾ ei ollut tarpeen kannustavan vaikutuksen ja oikeasuhtaisuuden toteamiseksi.
- (74) Ne ovat ilmoittaneet, että mitään tutkittavana olevista toimenpiteistä ei ole sovellettu käytännössä.

5. ARVIOINTI SIITÄ, OVATKO TOIMENPITEET VALTIONTUKEA

- (75) Valtiontuki määritellään SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa jäsenvaltion myöntämäksi taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnytyksi tueksi, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Jotta voidaan selvittää, ovatko kyseessä olevat toimenpiteet Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, kaikkien seuraavien edellytysten on siis täyttyvä. Toimenpide on a) myönnettävä

⁽⁵⁴⁾ Ennusteet perustuivat PricewaterhouseCoopers Business Solutions S.A:n toteuttamaan tutkimukseen ja koostuivat Coscon liiketoimintasuunnitelmassa ratifiointilain julkaisun aikaan (maaliskuu 2009) esitettyjen oletusten ja yleisesti sovellettavien säännösten vertailusta. Tämän vertailun perusteella Kreikan viranomaiset ja PCT määrittivät lisärahoitustarpeen, joka PCT:llä olisi ilman verotoimenpiteitä. Näistä laskelmista saatu summa ilmaistiin lopulta diskontattuina arvoina (käyttäen 9 prosentin vuosittaista diskonttauskorkoa eli sitä arvoa, jota PPA käytti PCT:n tarjouskilpailun aikana tarjoamien pienimpien taattujen toimilupamaksujen diskonttauksessa, mutta myös komission tiedonannossa viitekoroksi esittämää 4,47 prosentin vuosittaista diskonttauskorkoa (maaliskuun 2009 tilanne)). Nämä laskelmat eivät sisällä ratifiointilain 2 artiklan 3, 5, 9 ja 10 kohdan ja 3 artiklan toimenpiteitä.

⁽⁵⁵⁾ Pahimmassa mahdollisessa tilanteessa.

⁽⁵⁶⁾ Esimerkiksi asia C-143/99, *Adria-Wien Pipeline GmbH and Wieterdorfer & Peggauer Zementwerke GmbH v. Finanzlandesdirektion für Kärnten*, Kok. 2001 s. I-8365, 41 kohta, asia T-335/08, *BNP Paribas and Banca Nazionale del Lavoro SpA (BNL) v. komissio*, Kok. 2010, s. II-3323, 204 kohta, ja asiat T-425/04, T-444/04, T-450/04 ja T-456/04, *Ranska, France Télécom, Bouygues SA, Bouygues Télécom SA ja AFORS Télécom v. komissio*, Kok. 2010, s. II-2009, 216 kohta.

⁽⁵⁷⁾ Komission päätös asiassa SA.21918 – Ranska – Säännellyt sähkötariffit Ranskassa (EUVL C 398, 22.12.2012, s. 10), komission päätös 98/353/EY, tehty 16 päivänä syyskuuta 1997, valtiontuesta *Gemeinnützige Abfallverwertung GmbH:lle* (EYVL L 159, 3.6.1998, s. 58), komission päätös K(2007) 134, tehty 24 päivänä tammikuuta 2007, valtiontukiasiassa NN 67/05 – Liettua – voittoihin sovellettavan verokannan pienentäminen yrityksen UAB "Bite GSM" osalta, komission päätös 2003/227/EY, tehty 2 päivänä elokuuta 2002 Espanjan toteuttamista toimenpiteistä ja valtiontuesta *Benidormissa (Alicantessa)* (EUVL L 91, 8.4.2003, s. 23), komission päätös, tehty 14 päivänä huhtikuuta 2010, valtiontukiasiassa NN 30/09 – Irlanti – Wicklow'n kreivikunnan Powerscourtissa sijaitsevalle Ritz-Carlton Hotelille myönnettävät verovähennykset, komission 5 päivänä maaliskuuta 2003 tekemä päätös 2003/590/EY valtiontuesta, jonka Yhdistynyt kuningaskunta aikoo myöntää CDC Group plc:lle (EUVL L 199, 7.8.2003, s. 28), komission 28 päivänä tammikuuta 2009 tekemä päätös 2009/476/EY tuesta, jonka Luxemburg on toteuttanut sähkömarkkinoiden järjestelyn osana korvausrahaston perustamisen muodossa (C 43/02 (ex NN 75/01)) (EUVL L 159, 20.6.2009, s. 11), komission 16 päivänä huhtikuuta 1997 tekemä päätös 98/212/EY valtiontuesta, jonka Italia on myöntänyt *Enirisorse SpA* -nimiselle yritykselle (EUVL L 80, 18.3.1998, s. 32), komission 1 päivänä maaliskuuta 2007 tekemä päätös valtiontukiasiassa NN4/07 – *Delitissue Sp. z o.o.* (tiedoksiannettu numerolla C (2007) 769, EUVL L 80, 18.3.1998, s. 32).

⁽⁵⁸⁾ PCT:n laskelmien mukaan verosäännösten hyväksymisen vaikutuksen todelliseen sisäiseen tuottoasteeseen, joka otetaan huomioon PCT:n maaliskuun 2009 liiketoimintasuunnitelmamallissa, on arvioitu olevan [...] peruspistettä (eli [...] prosenttia), mikä tarkoittaa, että sisäinen tuottoaste on noin [...] prosenttia korkeampi ([...] prosenttia verrattuna [...] prosenttiin) kuin silloin, jos asianomaisia verosäännöksiä ei sovellettaisi.

valtion varoista, b) sillä on annettava yritykselle taloudellista etua, c) sen on oltava valikoiva ja d) sen on vääristettävä tai uhattava vääristää kilpailua ja vaikutettava jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

5.1 Yrityksen käsite

- (76) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteella valtiontukisääntöjä sovelletaan ainoastaan silloin, kun tuensaaja on yritys. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksellä tarkoitetaan jokaista yksikköä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa, riippumatta sen oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta⁽⁵⁹⁾. Lisäksi taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, joka koostuu tavaroiden ja/tai palvelujen tarjoamisesta tietyllä markkina-alueella⁽⁶⁰⁾.
- (77) Komissio on jo todennut, että tietyn tyyppisen infrastruktuurin rakentaminen ja käyttäminen voidaan katsoa taloudelliseksi toiminnaksi⁽⁶¹⁾. Lisäksi infrastruktuurin tarjoaminen kolmansille osapuolille maksua vastaan on vakiintuneen oikeuskäytännön⁽⁶²⁾ mukaan taloudellista toimintaa.
- (78) Koska PCT on uudistanut satamalaituria II, rakentanut uuden satamalaiturin III ja tarjoaa kaikkia konttiterminaalien toimintaan liittyviä satamapalveluja, se voidaan katsoa valtiontukisäännöissä tarkoitetuksi yritykseksi. Siten PCT:hen sovelletaan valtiontukisääntöjä.

5.2 Valtion varat

- (79) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaan väitetyt valtiontukitoimenpiteen on oltava jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty. Valtio päättää toimenpiteestä ja toimenpide johtuu valtiosta. Myöntämällä PCT:lle erityisverokohtelun Kreikan valtio luopuu valtion varoista, jotka se olisi saanut, jos se ei olisi antanut väitettyjä edullisia verosäännöksiä. Siten käsiteltävänä olevissa toimenpiteissä menetetään valtion varoja, joten ne voidaan katsoa valtion varoista myönnettyiksi.

5.3 Valikoivan edun olemassaolo

- (80) Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen määrittämiseksi, onko valtion toimenpide valtiontukea, on tarpeen selvittää, saako toimenpiteen kohteena oleva yritys taloudellisen edun, jota se ei olisi saanut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa eli ilman valtion toimenpidettä⁽⁶³⁾.
- (81) Ainoastaan toimenpiteen vaikutuksilla yritykseen on merkitystä, ei valtion toimenpiteen syyllä eikä tavoitteella⁽⁶⁴⁾. Tämän arvioimiseksi yrityksen taloudellista asemaa toimenpiteen jälkeen olisi verrattava sen taloudelliseen tilanteeseen, jos toimenpidettä ei olisi toteutettu. Tuen käsite ei kata ainoastaan positiivisia

⁽⁵⁹⁾ Yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Pavlov ym., Kok. 2000, s. I-6451.

⁽⁶⁰⁾ Asiat 118/85, komissio v. Italia, Kok. 1987, s. 2599, 7 kohta, C-35/96, komissio v. Italia, Kok. 1998, s. I-3851, 36 kohta, yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, Kok. 2000, s. I-6451.

⁽⁶¹⁾ Komission päätökset seuraavissa valtiontukiasioissa: N 44/10 – Satamainfrastruktuurin julkinen rahoitus Krieviu Salassa (EUVL C 215, 21.7.2011, s. 21), 60–68 kohta; C 39/2009 – Ventspilsin sataman satamainfrastruktuurin julkinen rahoitus (EUVL C 62, 20.3.2010, s. 7), 53–58 kohta; N 60/06 – Rotterdamin satama (EUVL C 196, 24.8.2007, s. 1), 42–52 kohta; ja N 520/03 Flanderin satamat (EUVL C 176, 16.7.2005, s. 12), 34–54 kohta.

⁽⁶²⁾ Ks. muun muassa asia C-82/01 P, tuomio 24.10.2002, Pariisin lentokenttä, Kok. 2002, s. I-9297 sekä yhdistetyt asiat T-455/08, Flughafen Leipzig-Halle GmbH ja Mitteldeutsche Flughafen AG v. komissio ja T-443/08, Freistaat Sachsen ja Land Sachsen-Anhalt v. komissio, tuomio 24.3.2011, Kok. 2011, s. II-1311.

⁽⁶³⁾ Asia C-39/94, SFEI ym. v. komissio, Kok. 1996, s. I-3547, 60 kohta, ja asia C-342/96, Espanja v. komissio, Kok. 1999, s. I-2459, 41 kohta.

⁽⁶⁴⁾ Asia 173/73, Italia v. komissio, Kok. 1974, s. 709, 13 kohta.

suorituksia, vaan myös toimenpiteet, jotka eivät ole avustuksia sanan suppeassa merkityksessä mutta jotka eri tavoin alentavat yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia kustannuksia ja ovat siten sekä luonteeltaan että vaikutuksiltaan avustusten kaltaisia ⁽⁶⁵⁾. Oikeuskäytännössä on täsmennetty, että toimenpidettä, jolla viranomaiset myöntävät tietyille yrityksille verovapautuksen, jolla edunsaaja asetetaan suotuisampaan asemaan kuin muut verovelvolliset, on pidettävä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtiontukea. Samoin toimenpide, jolla tietyille yrityksille annetaan veronalennus tai jolla normaalisti erääntyvän veron maksamista lykätään, voi olla valtiontukea ⁽⁶⁶⁾.

- (82) Tutkittavana olevat toimenpiteet koostuvat sellaisia veroja tai maksuja koskevista vapautuksista tai määräaikojen pidennyksistä, jotka PCT:n olisi maksettava ilman eriytettyä kohtelua tai asianomaisia säännöksiä, joiden avulla PCT voi varmistaa paremman kassavirran rakennusvaiheen ensimmäisten vuosien aikana (ks. tämän jälkeen tavanomaisen verojärjestelmän tai viitejärjestelmien kuvaus). PCT:n taloudellinen tilanne siis parantui näiden toimenpiteiden ansiosta verrattuna tilanteeseen ilman näitä toimenpiteitä. Niistä siis koitui etua PCT:lle.
- (83) Edun olemassaolo voidaan sulkea pois, jos yritys tarjoaa yleisen taloudellisen edun mukaisia palveluja Altmark-oikeuskäytännössä ⁽⁶⁷⁾ esitettyjen perusteiden mukaisesti tai jos valtion toimenpiteet on toteutettu tavanomaisten markkinaolosuhteiden mukaisesti ⁽⁶⁸⁾. Nämä kaksi tilannetta eivät kuitenkaan toteudu käsiteltävänä olevassa asiassa.
- (84) Tuensaaja ja Kreikan viranomaiset vetosivat rakenteelliseen haittaan, josta komissio toteaa ensin, että rakenteellisen haitan olemassaololla ei unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ole merkitystä edun ja siten valtiontuen olemassaolon poissulkemisen kannalta ⁽⁶⁹⁾. Lisäksi Combustuomio ei missään tapauksessa sovi vertailukohdaksi tutkittavana olevassa asiassa. Kyseisessä asiassa Combustuksessa oli tosiasiallinen rakenteellinen haitta verrattuna yksityisen sektorin kilpailijoihinsa ja siinä toteutettu toimenpide todella sulki pois edun olemassaolon. Tämä johtui siitä, että useimmilla Combustuksen kuljettajilla oli virkamiehen asema, mikä johti suurempiin henkilöstökuluihin kuin muissa linja-autoyhtiöissä, joiden kuljettajilla oli sopimussuhde. PCT:llä ei kuitenkaan ole rakenteellista haittaa kilpailijoihinsa nähden, koska se tosiasia, että se ryhtyi investoimaan suureen julkiseen infrastruktuurihankkeeseen, ei yksinään ole rakenteellinen haitta, vaan yksityisen investoijan päätös, jonka sen emoyhtiö Cosco teki tavanomaisen liiketoimintansa yhteydessä. Siten Combust-oikeuskäytännössä esitetyt päätelmät eivät päde tähän asiaan.
- (85) Komissio katsoo erityisesti, että toimenpide, joka liittyy vapautukseen veroista ja maksuosuuksista sekä valtion tai kolmansien osapuolten oikeuksista lainantajien väliin sopimuksiin, erityisesti PCT:n ja sen emoyrityksen Coscon välillä, niissä lainasopimuksissa, joihin siirretään mainituista sopimuksista aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet ⁽⁷⁰⁾, vastaa sitä, että valtio myöntäisi vakuutussopimuksen PCT:n lainantajille maksutta. Pohjimmiltaan PCT:n lainantajat ja erityisesti Cosco voidaan vapauttaa kaikista veroista, maksuosuuksista ja valtion tai kolmansien osapuolten oikeuksista, jotka Kreikan valtio päättää tulevaisuudessa ottaa käyttöön, ilman että niiden tarvitsee maksaa valtiolle korvauksia tällaisesta vapautuksesta. Cosco on siis tämän toimenpiteen vuoksi edullisemmassa asemassa kuin muiden investoijien lainantajat, koska sen ei tarvitse maksaa valtiolle korvauksia tällaisista vapautuksista.
- (86) Tämä toimenpide, jota sovelletaan silloin, kun valtio hyväksyy yleisesti sovellettavia säännöksiä, joilla asetetaan tällaisia liiketoimia koskevia välillisiä veroja, merkitsee käytännössä veroetuuksien myöntämistä PCT:n lainantajille ja erityisesti Coscolle verrattuna muihin samassa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa oleviin, investointeja tekevien yritysten lainantajiin. Jos valtio hyväksyy yleisesti sovellettavia säännöksiä, joilla asetetaan tällaisia toimia koskevia välillisiä veroja, kaikkien muiden investoijien lainantajien on maksettava tällaisia välillisiä veroja, jos ne siirtävät tällaisia lainoja koskevia oikeuksia. PCT:n tapauksessa taas sen investointeja

⁽⁶⁵⁾ Asiat C-143/99, Adria-Wien Pipeline, Kok. 2001, s. I-8365, 38 kohta, C-387/92, Banco Exterior de España, Kok. 1994, s. I-877, 13 kohta, ja C-200/97, Ecotrade, Kok. 1998, s. I-7907, 34 kohta.

⁽⁶⁶⁾ Asia C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze SpA ym., Kok. 2006, s. I-289, 132 kohta.

⁽⁶⁷⁾ Asia C-280/00, Altmark Trans, Kok. 2003, s. I-7747.

⁽⁶⁸⁾ Asia C-39/94, SFEI ym., tuomio 11.7.1996, Kok., s. I-3547, 60–61 kohta.

⁽⁶⁹⁾ Ks. yhdistetyt asiat C-71/09 P, C-73/09 P ja C-76/09 P, Comitato "Venezia vuole vivere", Hotel Cipriani Srl and Società Italiana per il gas SpA (Italgas) v. komissio, Kok. 2011, s. I-4727, 92 ja 94–96 kohta, ja unionin yleisen tuomioistuimen presidentin määräys asiassa T-172/14 R, Stahlwerk Bous v. komissio, 59 ja 60 kohta.

⁽⁷⁰⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 9 kohta.

rahoittavista lainoista johtuvien oikeuksien siirtämiseen lainanantajien välillä, joista yksi on Cosco, ei sovelleta tällaista veroa eikä valtiolle makseta korvauksia tällaisen vapauden myöntämisestä. Siten etu on valikoiva, koska se koskee vain niitä PCT:n lainanantajia ja erityisesti Coscoa, jotka siirtävät toimilupasopimuksen ja PCT:n rahoittamiseen liittyvistä lainoista johtuvia oikeuksia ja/tai sitoumuksia.

- (87) Kuuluakseen SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan valtion toimenpiteen on suosittava jotakin yritystä tai tuotannonalaa verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat toimenpiteellä tavoitellun päämäärän kannalta tosiasiallisesti ja oikeudellisesti siihen rinnastettavassa tilanteessa ⁽⁷¹⁾. Siten komission on periaatteessa verotoimenpiteiden osalta arvioitava niiden aineellinen valikoivuus kolmivaiheisen analyysin avulla.
- (88) Aluksi on määriteltävä yleinen tai tavanomainen sovellettava verojärjestelmä (eli viitejärjestelmä). Toiseksi on määriteltävä, muodostaako kyseinen toimenpide poikkeuksen tästä viitejärjestelmästä, koska siinä erotellaan toisistaan talouden toimijat, jotka järjestelmään kiinteästi liittyvien tavoitteiden mukaisesti ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti rinnastettavassa tilanteessa ⁽⁷²⁾.
- (89) Jos tällainen poikkeama todetaan, mikä tarkoittaa, että tarkasteltavana oleva toimenpide on ensi näkemältä valikoiva, on tutkittava, johtuuko kyseinen poikkeava toimenpide sen verojärjestelmän luonteesta ja rakenteesta, jonka osa toimenpide on, jolloin se voisi olla perusteltu. Tässä yhteydessä jäsenvaltion on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan osoitettava, että erilainen kohtelu on suora seuraus jäsenvaltion verojärjestelmän perus- tai pääperiaatteista ⁽⁷³⁾.
- (90) Kreikan viranomaiset ja PCT ovat esittäneet laajoja perusteluja kannalleen, että oikea viitejärjestelmä kaikille verotoimenpiteille on yleinen suuriin infrastruktuurihankkeisiin Kreikassa sovellettava järjestelmä, jonka tavoitteena on helpottaa niiden rahoituksen hankkimista tällaisiin hankkeisiin liittyvien suurten riskien vuoksi, ja että Gibraltar-tuomion ⁽⁷⁴⁾ perusteella jäsenvaltion myöntämä poikkeus yleisesti sovellettaviin sääntöihin ei välttämättä merkitse valikoivuutta ja etua.
- (91) Komissio arvioi aluksi, voidaanko tällaiset perustelut hyväksyä kaikkien valikoivuusanalyysin osa-alueiden eli viitejärjestelmän, järjestelmän tavoitteen, tämän tavoitteen perusteella rinnastettavissa olevien oikeudellisten ja tosiasiallisten tilanteiden vertailun ja tavoitteen oikeutuksen kannalta. Tämän jälkeen se tekee valikoivuusanalyysin jokaiselle toimenpiteelle erikseen.

i) Viitejärjestelmä ja sen tavoite

- (92) Viitejärjestelmä muodostaa puitteet, joiden perusteella arvioidaan toimenpiteen valikoivuutta. Siinä määritellään rajat, joiden puitteissa voidaan selvittää, hyötyvätkö tietyt yritykset sellaisista tavanomaisista säännöistä tehdystä poikkeuksesta, jotka yhdessä muodostavat viitejärjestelmän, ja joita sen vuoksi kohdellaan suotuisasti verrattuna muihin yrityksiin, joihin järjestelmän yleisiä sääntöjä sovelletaan.
- (93) Verotuksen viitejärjestelmää määriteltäessä sen soveltamisala on määriteltävä johdonmukaisesti, jotta vältettäisiin sen ulkopuolisten tavoitteiden käyttämistä määritelmän perustana. Jos viitejärjestelmä on määritelty sellaisen poliittisen tavoitteen perusteella, johon jäsenvaltiot pyrkivät kaikissa tapauksissa ja joka on verojärjestelmän logiikan ulkopuolinen, mikään jäsenvaltioiden toteuttama verotoimenpide tiettyjen sektoreiden, toimien tai tiettyntyyppisten yritysten tukemiseksi ei kuuluisi SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan ⁽⁷⁵⁾.

⁽⁷¹⁾ Asiat C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, Kok. 2001, s. I-8365, 41 kohta, C-308/01, *GIL Insurance ym.* Kok. 2004, s. I-4777, 68 kohta, ja C-172/03, *Heiser*, Kok. 2005, s. I-1627, 40 kohta.

⁽⁷²⁾ Ks. asiat C-143/99, *Adria-Wien Pipeline*, Kok. 2001, s. I-8365, 41 kohta, C-308/01, *GIL Insurance ym.* Kok. 2004, s. I-4777, 68 kohta, ja C-172/03, *Heiser*, Kok. 2005, s. I-1627, 40 kohta, C-88/03, *Portugali v. komissio*, Kok. 2006, s. I-7115, 54 kohta, ja T-233/04, *Alankomaat v. komissio*, Kok. 2008, s. II-591, 86 kohta.

⁽⁷³⁾ Ks. esimerkiksi asia C-279/08P, *komissio v. Alankomaat (NOx)*, Kok. 2011, s. I-7671, 62 kohta.

⁽⁷⁴⁾ Yhdistetyt asiat C-106/09 P ja C-107/09 P, *komissio ja Espanja v. Government of Gibraltar ja Yhdistynyt kuningaskunta*, Kok. 2011, s. I-11113.

⁽⁷⁵⁾ Ks. yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, *Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, Ramondín, SA and Ramondín Cápsulas v. komissio*, Kok. 2002, s. II-1385, 51 kohta.

- (94) Tässä asiassa tavoite helpottaa suuriin infrastruktuurihankkeisiin ryhtyneiden yritysten toimintaa takaamalla oikeusvarmuus ja lisäämällä niiden kassavirtaa rakennusvaiheessa, johon Kreikan viranomaiset ja PCT vetosivat, on poliittinen tavoite, joka ei liity verotuksellisiin näkökohtiin ja jota ei voida käyttää valikoivuanalyyseissä. Suurten julkisten infrastruktuurihankkeiden ominaisuudet ovat verojärjestelmän ulkopuolisia tavoitteita eikä niitä voida käyttää perustana sovellettavan viitejärjestelmän määrittelyssä. Joka tapauksessa sitä, että Kreikan valtio säätää erityislain aina, kun se haluaa antaa erityistä verokohtelua tietyille yritykselle, ei voida katsoa yleiseksi kehykseksi, jota hallinto soveltaa ilman harkintaa.

ii) PCT:n oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne käsiteltävänä olevan toimenpiteen tavoite huomioon ottaen

- (95) Kun viitejärjestelmä on vahvistettu, analyysin seuraavassa vaiheessa tarkastellaan, kohteelle kyseinen toimenpide yrityksiä eri tavoin poiketen kyseisestä järjestelmästä. Tätä varten on tarpeen määritellä, onko toimenpide omiaan suosimaan jotakin yritystä tai tuotannonalaa verrattuna muihin yrityksiin, jotka ovat tosiasiallisesti ja oikeudellisesti rinnastettavassa tilanteessa, ottaen huomioon viitejärjestelmään kiinteästi liittyvä tavoite. Tässä yhteydessä ulkopuolisia poliittisia tavoitteita ei kuitenkaan voida käyttää analysoitaessa yritysten eriytettyä kohtelua tietyn verojärjestelmän puitteissa.
- (96) Kaikkiin suuria infrastruktuurihankkeita toteuttaviin yrityksiin sovellettavan järjestelmän laaja-alaisuudesta todetaan oikeuskäytännössä⁽⁷⁶⁾, että toimenpiteen valikoivuutta ei voida kyseenalaistaa pelkästään sillä perusteella, että niiden yritysten lukumäärä, jotka voivat vaatia itselleen kyseisestä toimenpiteestä koituvaa hyötyä, on suuri, tai sillä perusteella, että kyseiset yritykset toimivat eri aloilla, jolloin ei voida myöskään sulkea pois, että toimenpide olisi valtiontukea⁽⁷⁷⁾. Näin ollen käsiteltävänä olevien toimenpiteiden valikoivuutta ei voida sulkea pois pelkästään sillä perusteella, että suuria infrastruktuurihankkeita toteuttavat yritykset voivat hyötyä useista verovapautuksista. Päinvastoin ne perusteet, joiden mukaan yrityksille myönnetään tällaisia vapautuksia, voivat käytännössä olla valikoivia⁽⁷⁸⁾.
- (97) Siten PCT:n verrattavissa oleva oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne on tutkittava jokaisessa yhteydessä asianomaisen verojärjestelmän tavoitteen perusteella eikä ulkopuolisia poliittisia tavoitteita huomioon ottaen.

iii) Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (98) Toimenpide, jolla poiketaan viitejärjestelmästä, joka on siis lähtökohtaisesti valikoiva, ei välttämättä ole valikoiva, jos se on perusteltu järjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella. Näin on silloin, kun toimenpide on suora seuraus viitejärjestelmän perus- tai pääperiaatteista tai tulosta järjestelmään kiinteästi liittyvistä ja sen toiminnan ja vaikuttavuuden kannalta tarpeellisista mekanismeista⁽⁷⁹⁾. Sen sijaan perusteluna ei voida käyttää ulkopuolisia poliittisia tavoitteita, jotka eivät ole olennainen osa järjestelmää⁽⁸⁰⁾. Näin ollen verovapautukset, jotka johtuvat tavoitteesta, joka ei liity siihen verojärjestelmään, johon vapautukset kuuluvat, eivät voi kiertää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdasta ilmeneviä vaatimuksia.
- (99) Tältä osin unionin tuomioistuimien on todennut, että vaikka poliittinen tavoite olisi yksi Euroopan unionin keskeisistä tavoitteista, tarpeella ottaa tämä tavoite huomioon ei voida perustella sitä, että valikoivat toimenpiteet eivät olisi valtionapua⁽⁸¹⁾. Suurten infrastruktuurihankkeiden menestyksekkästä toteuttamisesta ja niiden toteuttamiseen tarvittavaa oikeusvarmuutta ei voida katsoa verojärjestelmään kiinteästi liittyviksi tavoitteiksi. Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT eivät ole osoittaneet, miten tämä tavoite on yleisen verojärjestelmän

⁽⁷⁶⁾ Ks. asia C-279/08 P, komissio v. Alankomaiden kuningaskunta, Kok. 2011, s. I-7671, 50 kohta.

⁽⁷⁷⁾ Asia C-75/97, Belgia v. komissio, Kok. 1999, s. I-3671, 32 kohta, asia C-143/99, Adria Wien Pipeline ja Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, Kok. 2011, s. I-8365, 48 kohta, ja asia C-409/00 Espanja v. komissio, Kok. 2003, s. I-1487, 48 kohta.

⁽⁷⁸⁾ Yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, Ramondin SA ja Ramondin Cápsulas SA v. komissio, Kok. 2002, s. II-1385, 39 kohta. Tässä tuomiossa unionin tuomioistuin katsoi, että verotoimenpiteen soveltaminen vain tietyn kynnsarvon ylittäviin investointeihin merkitsee, että toimenpide on käytännössä tarkoitettu vain yrityksille, joilla on huomattavat taloudelliset varat.

⁽⁷⁹⁾ Ks. esim. yhdistetyt asiat C-78/08–C-80/08, Paint Graphos ym., Kok. 2001, s. I-7611, 69 kohta.

⁽⁸⁰⁾ Ks. yhdistetyt asiat C-78/08–C-80/08, Paint Graphos ym., Kok. 2011, s. I-7611, 69 ja 70 kohta, asia C-88/03, Portugali v. komissio, Kok. 2006, s. I-7115, 81 kohta, asia C-279/08 P, komissio v. Alankomaat (NOx), Kok. 2011, s. I-7671, ja asia C-487/06 P, British Aggregates v. komissio, Kok. 2008, s. I-10515.

⁽⁸¹⁾ Ks. muun muassa asiat C-279/08P, komissio v. Alankomaiden kuningaskunta, Kok. 2011, s. I-7671, 75 kohta, C-487/06 P, British Aggregates v. komissio, Kok. 2008, s. I-10505, 92 kohta, C-241/94, Ranska v. komissio, Kok. 1996, s. I-4551, 21 kohta, C-342/96, Espanja v. komissio, Kok. 1999, s. I-2459, 23 kohta, ja C-75/97 Belgia v. komissio, 25 kohta.

yhdenvertaisen kohtelun ja oikeasuhtaisuuden periaatteiden ja erityisesti sen tulojen keräämistä koskevan tavoitteen mukainen. Viimeksi mainittu tavoite on vaikea sovittaa yhteen verovähennysten myöntämisen kanssa ⁽⁸²⁾. Myöskään suuria infrastruktuurihankkeita toteuttavien yritysten tärkeitä rahoitusnäkökohtia ei voida katsoa tavoitteiksi, joilla voitaisiin perustella näiden tiettyjen yritysten ja erityisesti PCT:n eriytettyä kohtelua.

- (100) Jos jäljempänä käsiteltävät verotoimenpiteet ovat valikoivia toimenpiteitä, niitä ei voida katsoa perustelluiksi Kreikan viranomaisten ja tuensaajan esittämällä julkisen politiikan tavoitteella.

5.3.1 Vapautus tuloverosta niiden korkojen osalta, jotka ovat kertyneet satamalaiturin III käyttöönnottoon ⁽⁸³⁾ mennessä ⁽⁸⁴⁾

Viitejärjestelmä

- (101) Kreikan tuloverojärjestelmän mukaan veroa kannetaan periaatteessa kaikista Kreikkaan sijoittautuneiden julkisten osakeyhtiöiden, yksityisten osakeyhtiöiden ja yksityisten pääomayhtiöiden Kreikassa ja ulkomailla kertyneistä voitoista, korkojen muodossa kertyneet voitot mukaan luettuna ⁽⁸⁵⁾, kyseessä olevalla tilikaudella sovellettavan verokannan mukaan, ja nettovoitot voidaan joko jakaa osakkeenomistajille, siirtää varauksiin tai lisätä omaan pääomaan tai muuttaa pääomaksi pääomankorotuksella. Kun nettovoitot on jaettu osakkeenomistajille tai lisätty omaan pääomaan tai muutettu pääomaksi, siitä kannetaan uudestaan veroa kyseessä olevalla tilikaudella sovellettavan verokannan mukaan ⁽⁸⁶⁾.
- (102) Tämän perusteella viitejärjestelmä satamalaiturin III käyttöönnottoon mennessä kertyneiden korkojen verottamiselle on Kreikan yhtiöverojärjestelmä ja erityisesti yritysten voitoista, kertyneet korot mukaan luettuna, kannettavat verot.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (103) Kertyneet korot ⁽⁸⁷⁾ ovat osa PCT:n verotettavia bruttotuloja ja niistä kannettaisiin tavanomaisissa tapauksissa veroa. PCT on kuitenkin vapautettu kertyneitä korkoja koskevista tuloveroista satamalaiturin III käyttöönnottoon asti ⁽⁸⁸⁾, mikä poikkeaa viitejärjestelmästä eli Kreikan tuloverolain mukaisesti sovellettavasta tuloverotuksesta. PCT:n voidaan katsoa olevan oikeudellisesti ja taloudellisesti rinnastettavassa tilanteessa kaikkien niiden julkisten osakeyhtiöiden kanssa, joiden voitoista kannetaan veroa yleisesti sovellettavan verojärjestelmän mukaisesti. Sen vuoksi voidaan päätellä, että sille on myönnetty valikoivaa etua.
- (104) Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan Kreikan tuloverolain 99 artiklassa säädetään, että verotuksesta vapautettuihin tuloihin sovelletaan yhtiöveroa, jos ne jaetaan tai muutetaan pääomaksi. Tämän perusteella ne katsovat, että kyseessä olevalla säännöksellä PCT:lle myönnetään vain verotuksen lykkäämistä, koska PCT on velvollinen maksamaan yhtiöveroa muuttaessaan voittojaan pääomaksi tai jakaessaan niitä ja lähdeveroa, jos se jakaa voittojaan osakkeenomistajille osinkoina.

⁽⁸²⁾ Ks. tältä osin yhdistetyt asiat T-92/00 ja T-103/00, Ramondín SA ja Ramondín Cápsulas SA v. komissio, Kok. 2002, s. II-1385, 62 kohta.

⁽⁸³⁾ Tai korkeintaan 31 päivään lokakuuta 2015.

⁽⁸⁴⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 1 kohta.

⁽⁸⁵⁾ Kreikan tuloverolain 99 artiklan 1 kohdan a alakohdan ensimmäinen luettelukohta yhdessä sen 12 artiklan 1 kohdan, 105 artiklan 1 kohdan b alakohdan ja 109 artiklan 1 kohdan kanssa. Tämä yhtiövero oli 25 prosenttia tilikaudella 2010, 24 prosenttia tilikaudella 2011, 20 prosenttia tilikaudella 2012, 22 prosenttia tilikaudella 2013 ja 26 prosenttia tilikaudesta 2014 alkaen.

⁽⁸⁶⁾ Tässä yhteydessä sovelletaan lähdeveroa Kreikan tuloverolain 99 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti.

⁽⁸⁷⁾ Kreikan viranomaisten mukaan kertyneiden korkojen käsitettä käytetään kuvaamaan kirjanpito menetelmää, jota käytetään kertyneiden korkojen laskemiseen, jolloin korkoja kertyy kassavirtojen ajankohtien ja summien mukaan. Toisin sanoen kertyneillä koroilla tarkoitetaan tietystä summasta tietyllä aikavälillä kertyviä korkoja (riippumatta siitä, saadaanko vai maksetaanko nämä korot). Kreikan viranomaisten mukaan PCT olettaa yleensä saavansa tällaisia korkoja luottolaitoksiin talletetuista käteisvaroista.

⁽⁸⁸⁾ Kertyneitä korkoja koskevan verovapautuksen voimassaolo saattaa muuttua rakennustöiden aikaisen tai myöhäisen valmistumisen mukaan, mutta sen voimassaolon päättymisen on määriteltävä selkeästi. Toimilupasopimuksen 12 artiklan mukaan satamalaiturin III käyttöönnoton olisi tapahduttava 48 kuukauden kuluessa rakentamisen aloittamisesta ja joka tapauksessa viimeistään 31.10.2015.

- (105) Komissio toteaa, että Kreikan tuloverolain 99 artiklan 1 kohdan a alakohdan kolmannessa luetelmakohdassa säädetään, että yhtiöverosta erityislainsäädännön (joka tässä asiassa on tutkittavana oleva säännös) perusteella vapautettujen yritysten osalta veroa kannetaan vain voitoista, jotka muutetaan pääomaksi tai jaetaan sen jälkeen, kun asianomainen yhtiövero on vähennetty niiden määrästä. Tämä tarkoittaa, että PCT on velvollinen maksamaan tuloveroa kertyneistä koroista vasta, kun niistä saadut tulot muutetaan pääomaksi tai jaetaan osakkeenomistajille, tai viimeistään, kun satamalaituri III on otettu käyttöön. Siten verotuksen lykkääminen koskee vain niitä voittoja, jotka voidaan muuttaa pääomaksi tai jakaa. Tämän säännöksen perusteella PCT voi siirtää satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä kertyneistä koroista saamansa voitot varauksiin olematta velvollinen maksamaan yhtiöveroa niistä. Lisäksi Kreikan lainsäädännössä ei Kreikan viranomaisten mukaan säädetä velvollisuudesta muuttaa varauksia osakepääomaksi tai jakaa voittoja, minkä vuoksi PCT voi saada käsiteltävänä olevan säännöksen perusteella täyden verovapauden Kreikassa ja ulkomailla kertyneistä koroista saatujen voittojen osalta ⁽⁸⁹⁾. Verojen lykkääminen on joka tapauksessa valikoiva etu PCT:lle.
- (106) Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan PCT:n on pidettävä merkittäviä käteistalletuksia rahoittaakseen rakennusvaiheessa ja satamalaiturin III käyttöönottoa edeltävänä aikana tarvittavia investointeja, ja mainitulla vapautuksella pyritään helpottamaan näitä investointeja julkiseen infrastruktuuriin. Ne katsovat tässä yhteydessä, että PCT on oikeudellisesti ja tosiasiallisesti rinnastettavassa tilanteessa kaikkien suuria investointeja julkiseen infrastruktuuriin tekevien yritysten kanssa.
- (107) Se, että toimenpide on kaikkien julkiseen infrastruktuuriin investointeja tekevien yritysten saatavilla, ei kuitenkaan tarkoita, ettei toimenpide olisi valikoiva. Päinvastoin vain tietyt yritykset eli julkiseen infrastruktuuriin investoivat yritykset voivat hyötyä kyseisestä toimenpiteestä. Muut yritykset, jotka eivät toimi tällä alalla, eivät voi hyötyä samasta toimenpiteestä. Lisäksi, kuten edellä jo todettiin ⁽⁹⁰⁾, poliittista tavoitetta helpottaa suuriin infrastruktuurihankkeisiin ryhtyneiden yritysten toimintaa rakennusvaiheessa ei voida katsoa tavoitteeksi, joka on olennainen osa verojärjestelmää ja jonka perusteella voidaan määritellä yritysten tilanteiden oikeudellinen ja tosiasiallinen rinnastettavuus.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (108) Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan kertyneitä korkoja koskeva verovapautus perustuu suoraan Kreikan tuloverolain yleiseen säännökseen ⁽⁹¹⁾, jonka mukaan lailla ratifioidun sopimuksen nojalla verovapaat tulot ovat tietyntyyppisiä verovapaita tuloja. Ne katsovat sen perusteella, että koska Kreikan lainsäätävä soveltaa tätä yleistä vapautusta johdonmukaisesti myöntääkseen verovapautuksia, joita sovelletaan nimenomaisesti kaikkiin Kreikassa toteutettaviin suuriin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin, tutkittavana olevalla säännöksellä ei myönnetä erityistä verovapautusta. Päinvastoin se on osa yleistä rakennetta, joka perustuu yleiseen verojärjestelmään, jolla pyritään helpottamaan ja tukemaan suurten julkisten infrastruktuuri- tai investointihankkeiden toteutusta. Tätä säännöstä on sovellettu johdonmukaisesti kaikkiin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin sen varmistamiseksi, että tällaisiin hankkeisiin ryhtyviä yrityksiä ei syrjitä eikä niille aiheudu rakenteellista haittaa.
- (109) Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan taloudellisten toimijoiden harkinnanvarainen kohtelu voi johtaa siihen, että yleisen toimenpiteen soveltamisessa voi joissakin yksittäistapauksissa ilmetä valikoivalle toimenpiteelle ominaisia piirteitä. Näin on etenkin silloin, kun harkintavallan käyttö ulottuu pelkkää puolueettomin perustein tapahtuvaa verotulojen hallintaa pidemmälle ⁽⁹²⁾.
- (110) Kun tämä oikeuskäytäntö otetaan huomioon, voidaan todeta, että väitetyllä yleisellä säännöksellä lainsäätäjälle annetaan täysi harkintavalta vapauttaa mikä tahansa tulo veroista käytännössä silloin, kun valtio on neuvotellut ja tehnyt jonkinlaisen sopimuksen verovelvollisen kanssa. Sen vuoksi tällä yleisellä säännöksellä sallitaan vapautuksia, jotka eivät ole yleisen verojärjestelmän logiikan mukaisia, vaan sellaisen logiikan mukaisia, jolla

⁽⁸⁹⁾ Mikäli mitään kaksoisverotusta koskevaa sopimusta ei voida soveltaa.

⁽⁹⁰⁾ Ks. johdanto-osan 95–97 kappale.

⁽⁹¹⁾ Kreikan tuloverolain 103 artiklan 1 kohdan m alakohhta.

⁽⁹²⁾ Asia C-241/94, Ranska v. komissio (Kimberly Clark), Kok. 1996, s. I-4451. Ks. myös verotusta koskevan tiedonannon johdanto-osan 21 kappale.

suositaan tiettyä yritystä, jonka kanssa voidaan joka kerta neuvotella ja tehdä sopimus. Siksi Kreikan tuloverolain väitettyä yleistä säännöstä ei voida katsoa osaksi tuloverojärjestelmän logiikkaa.

- (111) Komissio katsoo, että toimenpiteen perustelemista sillä, että se on olennainen osa julkisen politiikan tavoitetta helpottaa julkisia infrastruktuurihankkeita, ei voida ottaa huomioon tuen käsitettä arvioitaessa.
- (112) Siksi komissio katsoo, että toimenpiteellä annetaan PCT:lle valikoiva etu, joka vastaa määrältään niitä tuloveroja, joita PCT:n olisi tavallisesti maksettava satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä kertyneistä koroista.

5.3.2 Arvonlisäverosaatavien palauttaminen riippumatta sopimuksen kohteen valmiusasteesta – ”yksittäinen investointitavara” – arvonlisäveron palauttaminen 60 päivän kuluessa hakemuksen toimittamisesta; myöhästymiskorot ⁽⁹³⁾

Viitejärjestelmä

- (113) Kreikan arvonlisäverojärjestelmän mukaan verovelvollinen on oikeutettu vähentämään ostoihin sisältyvän arvonlisäveron, joka liittyy suoraan verotettavan toiminnan toteuttamiseen ⁽⁹⁴⁾ tai toimintaan, joka ei ole verotettavaa mutta oikeuttaa vähennykseen. Vähennys myönnetään niiden tavaroiden ja palvelujen osalta, joita todella käytetään verotettavan toiminnan toteuttamiseen. Lisäksi tietyn verokauden ostoihin sisältyvään tai myynnistä suoritettavaan arvonlisäveroon perustuvia verosaatavia ei palauteta, vaan siirretään seuraavalle verokaudelle ⁽⁹⁵⁾. Palautus on sallittu vain, jos yritys ei pysty kuittaamaan arvonlisäverosaataviaan myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla 3 vuoden kuluessa tai tämän määräajan päätyttyä ⁽⁹⁶⁾.
- (114) Arvonlisävero voidaan palauttaa, jolloin sitä ei siirretä seuraavalle verokaudelle, vain arvonlisäverolain 34 artiklassa esitettyissä poikkeustapauksissa. Yksi tällainen poikkeus koskee arvonlisäveroa, joka on maksettu arvonlisäverolaissa tarkoitetuista ”investointitavaroista” ⁽⁹⁷⁾, joiden määritelmänä kyseisessä laissa on ”yrityksen omistamat ja jatkuvasti hyödyntämät tavarat sekä rakennukset ja muut rakennelmat, jotka verovelvollinen yritys on rakentanut kiinteistölle, jota se ei omista mutta johon sillä on käyttöoikeus jonkin oikeussuhteen perusteella vähintään 9 vuoden ajan [...] Korjaus- ja huoltokuluja ei lasketa osaksi investointitavaran arvoa”.
- (115) Ministeriön päätöksen 1073/2004 ⁽⁹⁸⁾ 5 artiklan mukaan arvonlisävero voidaan palauttaa mainituissa poikkeustapauksissa ⁽⁹⁹⁾ seuraavasti: a) ensimmäisen arvonlisäveron palauttamista koskevan hakemuksen osalta 2 kuukauden kuluessa hakemuksen päivämäärästä; b) sitä seuraavien yli 6 000 euron suuruisen arvonlisäveron palauttamista koskevien hakemusten osalta: i) 90 prosenttia arvonlisäverosta palautetaan 1 kuukauden kuluessa hakemuksen päivämäärästä ja ii) muut 10 prosenttia 2 kuukauden kuluessa hakemuksen päivämäärästä; c) sitä seuraavien alle 6 000 euron suuruisen arvonlisäveron palauttamista koskevien hakemusten osalta koko summa 1 kuukauden kuluessa hakemuksen päivämäärästä.
- (116) Kreikan viranomaiset ja PCT ovat oikeassa huomauttaessaan, että arvonlisäveron palauttaminen tapahtuu kiinteän omaisuuden rakentamisen yhteydessä rakennustöiden alettua ja palautettavan arvonlisäveron määrä vastaa niistä rakennustöistä aiheutuneita kustannuksia, jotka on suoritettu ja laskutettu kunkin sellaisen ajanjakson aikana, jonka osalta arvonlisäveron palauttamista voidaan hakea ⁽¹⁰⁰⁾.
- (117) Tiettyjen investointitavaroiden arvonlisäveron vähennysoikeudesta päätetään lopullisesti silloin, kun ne otetaan käyttöön. Jotta vältetään arvonlisäveron palautusjärjestelmän väärinkäyttö, vähennetty arvonlisävero on palautettava valtiolle, jos investointitavaraa ei oteta käyttöön viiden vuoden kuluessa sen hankkimisesta tai rakentamisesta aiheutuvien kustannusten toteuttamisesta, koska silloin katsotaan, ettei kyseistä investointitavaraa ole käytetty verotettavassa toiminnassa ⁽¹⁰¹⁾.

⁽⁹³⁾ Ratifiointilain 2 artiklan 2 ja 3 kohta.

⁽⁹⁴⁾ Arvonlisäverolain 30 artiklan 1 kohta.

⁽⁹⁵⁾ Arvonlisäverolain 32 artiklan 3 kohta.

⁽⁹⁶⁾ Koska arvonlisäverosaatavan siirtämiselle eteenpäin on kolmen vuoden määräaika.

⁽⁹⁷⁾ Arvonlisäverolain 33 artiklan 4 kohta.

⁽⁹⁸⁾ Tämä päätös oli voimassa ratifiointilain hyväksymisen ajankohtana.

⁽⁹⁹⁾ Myös tapaukset, jotka koskevat investointitavaraa.

⁽¹⁰⁰⁾ Ministeriön päätöksen 1073/2004 2 artiklan 7 kohta.

⁽¹⁰¹⁾ Arvonlisäverolain 33 artiklan 3 kohta. Tätä viiden vuoden määräaika ei sovelleta valtion liikelaitoksiin.

- (118) Korkojen periminen veroista tai aiheuttomasti maksetuista määristä alkaa yleisesti sovellettavan verojärjestelmän mukaan 6 kuukautta verovelvollisen veroilmoituksen jättämistä seuraavan kuukauden ensimmäisen päivän jälkeen⁽¹⁰²⁾. Tästä huolimatta Kreikan hallintotuomioistuimet ovat katsoneet, että tämä säännös ei ole perustuslakiin perustuvan veronmaksajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukainen⁽¹⁰³⁾. Siksi ne ovat kumonnet kyseisen säännöksen ja katsoneet, että korkoa olisi laskettava siitä päivästä alkaen, jona verovelvollinen on hakenut muutosta veroviranomaisen päätökseen olla palauttamatta haettua arvonlisäverosaatavaa⁽¹⁰⁴⁾.
- (119) Komissio katsoo, että nämä säännökset muodostavat arvonlisäveropalautusten viitejärjestelmän Kreikassa.

Poikkeus viitejärjestelmästä

— Arvonlisäveron palauttaminen riippumatta sopimuksen kohteen valmiusasteesta

- (120) Ratifiointilain 2 artiklan 3 kohdan mukaan PCT on oikeutettu arvonlisäveron palautukseen riippumatta rakennushankkeen, yksittäisten rakenteiden tai niiden osien valmiusasteesta. Lisäksi PCT ei saman artiklan mukaan menetä oikeuttaan arvonlisäveron palautukseen siitä huolimatta, että se ei ole käyttänyt investointitavaraa viiden vuoden kuluessa siihen liittyvien kustannusten toteutumisesta, vaikka se yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan menettäisi tämän oikeuden.
- (121) Koska kaikilla yrityksillä on oikeus arvonlisäveron palautukseen sen jälkeen, kun asianomaiset kustannukset ovat toteutuneet ja ne on laskutettu, Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että PCT:hen sovellettavalla säännöksellä ei anneta sille lisäetua, sillä PCT olisi joka tapauksessa oikeutettu arvonlisäveron palautukseen rakennustöiden alettua eikä vasta niiden valmistumisen jälkeen.
- (122) Toimitettujen lisätietojen ja täsmennysten perusteella komissio toteaa, että PCT:llä olisi joka tapauksessa oikeus enintään laadittujen laskujen arvoa vastaavaan arvonlisäveron palautukseen hankkeen rakennustöiden alettua. Tästä oikeudesta päätetään kuitenkin lopullisesti vasta investointitavaran käyttöönoton jälkeen. Koska PCT:llä on oikeus arvonlisäveron palautukseen investointihankkeen valmistumisasteesta riippumatta ja koska se ei menetä kyseistä oikeutta, vaikka se ei käytä investointitavaraa viiden vuoden kuluessa, kuten sen olisi tehtävä tavanomaisissa tapauksissa sovellettavien sääntöjen mukaan, PCT:llä on valikoiva etu.
- (123) Tämä etu muodostuu siitä, että PCT säilyttää oikeutensa arvonlisäveron palautukseen, vaikka sen hanke ei olisi alkanut viiden vuoden kuluessa siihen liittyvien kustannusten toteutumisesta, kun taas muiden yritysten olisi maksettava palautettu arvonlisävero takaisin Kreikan valtiolle, jos niiden hanke ei ole alkanut viiden vuoden kuluessa (siihen liittyvien kustannusten toteutumisesta). Tässä yhteydessä muistutetaan, että yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan tällaisissa tapauksissa asianomaisen (mainittuihin kustannuksiin liittyvän) toiminnan ei enää katsottaisi olevan verotettavaa toimintaa (ks. johdanto-osan 117 kappale edellä). Tämä tarkoittaa, että muut yritykset eivät yleensä olisi oikeutettuja käyttämään tällaisiin kustannuksiin liittyviä arvonlisäveron palautuksia maksettavan arvonlisäveron kuittamiseen myöhemmän verokauden aikana. Siten PCT:n tämän säännöksen perusteella saama etu vastaa sitä arvonlisäveron määrää, jonka PCT on oikeutettu pitämään (tämän säännöksen mukaan), jos hanke ei ole alkanut viiden vuoden kuluessa siihen liittyvien kustannusten toteutumisesta.
- (124) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tätä poikkeamaa voidaan soveltaa myös valtion liikelaitoksiin, koska ne vastaavat useimmin julkisista infrastruktuurihankkeista, joiden valmistuminen voi kestää yleisesti sovellettavaa viiden vuoden määräaikaan pidempään. Niiden mukaan sama pätee myös PCT:hen sen toteuttaessa suuren

⁽¹⁰²⁾ Lain nro 1473/1984 38 artiklan 2 kohta.

⁽¹⁰³⁾ Korkeimman hallinto-oikeuden tuomiot 1948/1992, 3035/1992, 1274/2002, 1207/2012, 1501/2012, Ateenan hallintotuomioistuimen päätökset 222/2009, 223/2009 ja 2141/2009 sekä Thessalonikin hallintotuomioistuimen päätös 4793/2013. Tämä tulkinta perustui sääntelyasetuksen N:o 26-6/10-7/1944 (valtion tuomioistuinten menettelyjä koskevan lain) 21 artiklaan, jonka mukaan lakisääteistä korkoa ja viivästyskorkoa aletaan laskea siitä hetkestä, jona muutoksenhausta ilmoitetaan valtiolle.

⁽¹⁰⁴⁾ Verotukseen liittyvää muutoksenhakua koskevan lain mukaan verovelvollinen voi hakea muutosta 20 päivän kuluessa siitä, kun verovelvolliselle on ilmoitettu päätöksestä.

infrastruktuurihankkeen, jossa aikaa voidaan tarvita enemmän kuin viisi vuotta. Tämä on myös syynä siihen, että kyseinen säännös on sisällytetty kaikkiin muihin suuriin infrastruktuurihankkeisiin liittyviin toimitus- ja palvelusopimuksiin. Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat siksi, että tässä poikkeamassa yleisesti sovellettavista säännöistä ei ole kyse poikkeuksesta, vaan sääntöjen erilaisesta soveltamisesta tilanteisiin, jotka eivät ole rinnastettavissa toisiinsa.

- (125) Komissio katsoo, että tällä poikkeamalla annetaan PCT:lle valikoiva etu, koska PCT:llä on sen myötä mahdollisuus saada arvonlisäveron palautusta riippumatta siitä, milloin se ottaa investointitavaran käyttöön, eli määrittämättömän ajan. Siten PCT:n oikeudesta arvonlisäveron palautukseen ei koskaan tehtäisi lopullista päätöstä eikä sitä tarkistettaisi päätöksen mukaan, vaikka PCT ei koskaan käyttäisi investointitavaraa, mikä käytännössä tarkoittaa, että PCT ei olisi velvollinen maksamaan takaisin rakennusvaiheen aikana saamia arvonlisäveron palautuksia, vaikka se ei saattaisi hanketta valmiiksi. Se, että valtion liikelaitokset voisivat hyötyä samasta edusta, ei tarkoita, että tämä etu ei ole valikoiva. Valtion liikelaitokset ovat yksi yritystyyppi, joka voi hyötyä toimenpiteestä. Siten tällainen toimenpide on valikoiva.

— Investointitavaran käsitteen määritelmä

- (126) Ratifiointilain 2 artiklan 3 kohdassa säädetään, että toimitus- ja palvelusopimukseen liittyvä rakennushanke ja siihen vaadittavat tavaratoimitukset, rakennustyöt, palvelut ja toissijaiset rakennustyöt katsotaan arvonlisäverolaissa tarkoitetuksi yksittäiseksi investointitavaraksi. Tässä säädöksessä säädetään käytännössä, että toimitus- ja palvelusopimuksen osalta arvonlisäverolaissa tarkoitettu investointitavaran käsite käsittää kaikki hankintasopimuksen kohteeseen liittyvät toimet, mikä tarkoittaa rakennettavien tavaroiden lisäksi⁽¹⁰⁵⁾ myös toimitus- ja palvelusopimuksen kohteeseen suoraan tai toissijaisesti liittyviä tavaratoimituksia, rakennustöitä ja palveluja.
- (127) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että arvonlisäverolain investointitavaraa koskevan 34 artiklan ja 33 artiklan 4 kohdan perusteella tutkittavana oleva säännös on vain yleisesti sovellettavien sääntöjen täsmennys, jolla pyritään välttämään sitä, että veroviranomaiset tekevät virheitä arvonlisäveron palauttamista koskevien sääntöjen soveltamisessa suuriin infrastruktuurihankkeisiin liittyvien erityispiirteiden ja suurten summien vuoksi. Niiden mukaan tutkittavana olevan toimenpiteen tavoitteena on toimitus- ja palvelusopimuksen erityispiirteet huomioon ottaen kohdella jokaista investointikustannusten osa-alueita yksittäisenä liiketoimintayksikkönä arvonlisäveroon liittyvissä kysymyksissä. Kaikki investointihankkeeseen liittyvät kustannukset sisällytetään kirjanpidollisesta näkökulmasta joka tapauksessa samaan investointitavaraan, ja tämä säännös ainoastaan selkeyttää jo sovellettavia asioita. Koska PCT on ryhtynyt huomattaviin investointeihin, joihin kuuluu erillisiä toimenpiteitä ja vaiheita sekä erilaisia tavaroihin ja palveluihin liittyviä kustannuksia, PCT:tä kohdeltaisiin arvonlisäverojärjestelmän kannalta eri tavalla kuin muita yrityksiä, jotka tekevät investointeja taloudellisen toiminnan aloittamiseksi, jos mainittuja kuluja käsiteltäisiin erillisesti.
- (128) Kreikan viranomaiset ja PCT tukevat näkemystään viittaamalla INZO-oikeuskäytäntöön⁽¹⁰⁶⁾, jonka mukaan arvonlisäverodirektiivissä tarkoitettu taloudellinen toiminta voi koostua useista perättäisistä toimenpiteistä ja valmistelevalta toiminnasta⁽¹⁰⁷⁾, millä sallitaan asianomainen arvonlisäveron palautus rakennusvaiheen aikana. Lisäksi ne katsovat, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevaa lakia tarkistettiin vuonna 2011⁽¹⁰⁸⁾ samoin perustein siten, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuudet voivat hakea arvonlisäveron palauttamista joka vuosi sen jälkeen, kun ne ovat toimittaneet vuosittaisen arvonlisäveroilmoituksensa, ilman velvollisuutta siirtää arvonlisäverosaataviaan seuraavalle verokaudelle.
- (129) Näin ollen Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että vaikka investoinnin ei katsottaisi vastaavan investointitavaran määritelmää, PCT olisi oikeutettu hakemaan palautusta i) vuosittain, jos se pystyisi osoittamaan, ettei se pysty kuittaamaan arvonlisäverosaataviaan myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla kolmen vuoden kuluessa, ja ii) kolmen vuoden kuluessa.
- (130) Komissio toteaa, että tarkasteltavana oleva säännös sisältää investointitavaran käsitettä koskevan määritelmän, joka on PCT:n osalta laajempi kuin muiden samassa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa olevien yritysten

⁽¹⁰⁵⁾ Arvonlisäverolain 33 artiklan 4 kohdan tarkoituksessa.

⁽¹⁰⁶⁾ Asia C-110/94, Intercommunale voor Zeewaterontziltling (INZO), Kok. 1997, s. I-870.

⁽¹⁰⁷⁾ Tuomio asiassa C-110/94, 15 kohta.

⁽¹⁰⁸⁾ Ks. lain nro 3389/2005 29 artiklan 3 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna lain nro 4013/2011 18 artiklan 2 kohdalla.

osalta. Käytännössä tästä määritelmästä seuraa, että PCT:llä on oikeus arvonlisäveron palautukseen kaikista rakennuskohteeseen liittyvistä rakennustöistä, palveluista ja tavaroista, vaikka oikeus palautukseen yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan koskee vain tavaroita eikä palveluja, rakennustöitä eikä korjaus- tai huoltokustannuksia. Koska PCT:llä olisi yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan oikeus vuosittaiseen arvonlisäveron palautukseen, jos se pystyy osoittamaan, ettei se pysty kuittaamaan arvonlisäverosaataviaan myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla kolmen vuoden kuluessa, ja oikeus palautukseen kolmen vuoden kuluttua, yksittäisen investointitavaran laajempi määritelmä toimilupasopimuksessa johtaa käytännössä siihen, että PCT:lle myönnetään ennakkoon sellaisen arvonlisäveron palautusta, joka yleensä maksettaisiin myöhemmin ⁽¹⁰⁹⁾.

- (131) Tämän säännöksen perusteella PCT todella voi saada arvonlisäveron palautusta tavaroiden lisäksi myös palveluista, rakennustöistä, korjauksesta ja huollosta aiheutuvista kustannuksista, kun toiset yritykset voivat ainoastaan kuitata ostoihin sisältyvän arvonlisäveron myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla tai odottaa palautusta 3 vuotta. Siten tällä säännöksellä PCT:lle myönnettävä etu vastaa muista kuin tavaroista (liittyen investointitavariin) aiheutuvien kustannusten arvonlisäveroista kertyviä korkoja siitä alkaen, kun PCT on saanut palautuksen käyttöönsä, siihen asti, kun PCT olisi ollut oikeutettu saamaan kyseisen palautuksen eli 3 vuotta myöhemmin tai siihen asti, että PCT olisi pystynyt kuittaamaan (näihin kustannuksiin liittyvän) arvonlisäverosaatavan myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla.
- (132) Koska veroviranomaiset voisivat soveltaa arvonlisäveron palauttamista koskevia sääntöjä eri tavalla, jos mainittua määritelmää ei olisi annettu, määritelmällä annetaan PCT:lle valikoiva etu, jota ei sovelleta kaikkiin yrityksiin. Lisäksi yleisesti infrastruktuurihankkeisiin sovellettavan julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevan lain tarkistaminen siten, että julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille annettiin oikeus hakea palautusta ja välttää arvonlisäverosaatavien siirtäminen seuraavaan vuoteen, osoittaa myös, että yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan kaikkia infrastruktuurihankkeeseen liittyviä kustannuksia ei kohdella yksittäisenä investointitavarana sovellettaessa arvonlisäveron palautusta koskevia sääntöjä. Kauppamerenkulkuministeriön talousministeriölle osoittama kirje ⁽¹¹⁰⁾, jossa pyydetään erityisiä arvonlisäveron palautusjärjestelyjä ⁽¹¹¹⁾ PCT:lle ja Thessalonikin satamaa koskevan tarjouskilpailun voittajalle, osoittaa, että kyseessä on poikkeama palautuksiin yleisesti sovellettavista säännöistä. Myös se, että vuonna 2013 tehdyn ministeriön päätöksen jälkeen palautuksia koskevien sääntöjen soveltamisessa ei tehdä eroa investointitavaran määritelmän mukaan, osoittaa, että asianomaisella määritelmällä annettiin sen tekemisen ajankohtana PCT:lle valikoiva etu.
- (133) Lisäksi komissio toteaa, että mainitussa INZO-oikeuskäytännössä viitataan oikeuteen vähentää arvonlisävero sellaisten arvonlisäveron alaisten toimenpiteiden osalta, jotka liittyvät verovelvollisen taloudelliseen toimintaan, eikä oikeuteen saada palautusta.

— Verojen laskeminen ensimmäisestä 60 päivän määräajan jälkeisestä päivästä alkaen

- (134) Tutkittavana olevalla säännöksellä PCT:lle annetaan myös oikeus saada valtiolta korkoa arvonlisäverosaatavalle automaattisesti 60 päivän määräajan päätyttyä ilman, että sen tarvitsee noudattaa arvonlisäveron palautukseen yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaisia menettelyllisiä tai ajallisia vaatimuksia, mikä tarkoittaa, että korkoja alkaa kertyä PCT:lle muita yrityksiä aiemmin ilman, että sen tarvitsee noudattaa hallintotuomioistuimen menettelyä. Siten säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva lisäetu.
- (135) Tämä etu vastaa niitä korkoja, joita PCT voi (tämän säännöksen nojalla) vaatia Kreikan valtiolta, kun 60 päivää on kulunut asiaan liittyvän veroilmoituksen tekemisestä (arvonlisäveron palautuksen hakemiseksi), kun toiset samankaltaisessa tilanteessa olevat yritykset eivät olisi oikeutettuja korkoihin samasta ajankohdasta alkaen.

⁽¹⁰⁹⁾ Säännöksellä myös taataan, että PCT:n kaikentyyppisiä kustannuksia kohdellaan samalla tavalla, vaikka näin ei olisi yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan.

⁽¹¹⁰⁾ Kirje on päivätty 31 päivänä lokakuuta 2008, ja Kreikan viranomaiset toimittivat sen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista edeltävän menettelyn aikana 1 päivänä helmikuuta 2011 päivättyjen huomautustensa liitteenä II. Komissio kirjasi sen vastaanotetuksi 8 päivänä helmikuuta 2011 numerolla 2011/013591.

⁽¹¹¹⁾ Ne pyysivät erityisesti, että arvonlisäverosta palautetaan 90 prosenttia 1 kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä ja jäljelle jäävät 10 prosenttia 1 vuoden kuluessa. Tämä palautus vastaa käytännössä investointitavariin sovellettavaa palautusta.

- (136) Kreikan viranomaiset pysyvät PCT:n tukemassa kannassaan ja viittaavat sen osalta EU:n arvonlisäveroa koskevaan oikeuskäytäntöön ⁽¹¹²⁾, jonka mukaan arvonlisäverosaatavien palautuksessa palautetaan verovelvollisen varoja eikä valtion varoja. Ne katsovat lisäksi, että 60 päivän määräaika perustuu EU:n arvonlisäveroa koskevan oikeuskäytännön ⁽¹¹³⁾ neutraalisuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteisiin. Jos valtio ei palauta arvonlisäverosaatavia kohtuulliseksi katsotun ajan kuluessa, sen pitäisi olla velvollinen maksamaan tällaista palautusta hakeneelle verovelvolliselle korvauksia viivästyskorkoina. Siten tällaisen arvonlisäverosaatavista aiheutuvan viivästyskoron maksamiseen ei liity valtion varoja.
- (137) Komissio katsoo, että korkojen kertymiseen arvonlisäveron palautuksen suorittamisen viivästyessä liittyy valtion varoja niiden lisäkorkojen osalta, jotka valtion on maksettava PCT:lle tämän säännöksen perusteella. Käytännössä valtion on tämän säännöksen perusteella maksettava automaattisesti korkoa 60 päivän määräajan päättymistä seuraavasta päivästä alkaen eikä siitä päivästä alkaen, jona PCT hakee arvonlisäveron palautusta, kuten asia yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan olisi. Koska vain PCT saa tämän oikeuden automaattisesti, vaikka oikeus yleensä annetaan vasta hakemuksen tekemisen jälkeen, säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva etu.
- (138) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tällä säännöksellä ainoastaan varmistetaan, että valtio ei saa taloudellista hyötyä PCT:n kustannuksella. Tällaisten toimilupasopimusten tapauksessa arvonlisäveron palautuksen pitkäaikainen viivästyminen aiheuttaisi huomattavia kuluja ja siten vakavan rakenteellisen haitan PCT:lle. Lisäksi mahdollinen pienien viivästyskorkomäärien maksaminen muille yrityksille ei vähennä niitä kustannuksia, joita PCT:lle pitäisi yleensä koitua liiketoiminnastaan. Siten PCT:llä ei ole kilpailuetua, koska sitä ei kohdella muista yrityksistä poikkeavasti.
- (139) Komissio ei katso, että PCT on erilaisessa tilanteessa muihin yrityksiin nähden, jolloin erilainen kohtelu olisi perusteltua. Kuten edellä jo todettiin, se, että PCT tekee suuren investoinnin, ei ole valikoivuuden käsitteen kannalta huomioon otettava perustelu. Lisäksi korkojen automaattinen maksaminen PCT:lle vähentää sen tavanomaisia kustannuksia ja antaa sille edun muihin yrityksiin nähden.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (140) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että vaikka arvonlisäveron palautusta koskeviin säännöksiin liittyisi valikoivuutta, se olisi perusteltua arvonlisäverojärjestelmän perus- tai pääperiaatteiden perusteella, koska EU ja Kreikan tuomioistuimet ovat vahvistaneet tämän.
- (141) Komissio toteaa, että PCT:n hyväksi toteutetut toimenpiteet osoittavat, että PCT:tä suosittiin muihin investointeja tekeviin ja arvonlisäveroa vähentäviin yrityksiin nähden, mitä ei voida pitää perusteltuna neutraaliuden periaatteen tai etenkin arvonlisäverojärjestelmän tasapuolisuuden perusteella.
- (142) Varsinkin, kun on kyse arvonlisäveron palauttamisesta siitä riippumatta, onko sopimuksen kohde saatu valmiiksi, poikkeaman määrittelemättömästä kestoista ei voida katsoa arvonlisäverojärjestelmän yhdenvertaisen kohtelun tai neutraaliuden periaatteen mukaiseksi, vaikka poikkeama saattaisi olla hyväksyttävissä suurissa hankkeissa odotettavissa olevan rakennusvaiheen pitkittymisen vuoksi. Erityisesti koska PCT oli toimilupasopimuksen mukaan velvollinen saamaan satamalaiturin II valmiiksi viimeistään 30 päivään huhtikuuta 2014 mennessä ja satamalaiturin III 31 päivään lokakuuta 2015 mennessä, mainitulla määrittelemättömän ajan kestäväällä joustolla ei voida selittää, millä tavalla PCT:n oikeudellinen ja tosiasiallinen tilanne poikkeaa niiden yritysten tilanteesta,

⁽¹¹²⁾ Asiat T-68/03, Olympic Airways v. komissio, Kok. 2007, s. II-2911, 361 kohta, ja C-25/07, Alicja Sosnowska v. Dyrektor Izby Skarbowej, Kok. 2008, s. I-5129.

⁽¹¹³⁾ Arvonlisäveron palauttamista koskeva velvoite syntyy, kun ostoihin sisältyvä arvonlisävero maksetaan ja oikeutta vähentää arvonlisävero "sovelletaan välittömästi ... vaikka jäsenvaltioilla on tietty liikkumavara, kun ne määräävät liikaa maksetun arvonlisäveron palauttamistavoista, nämä palauttamistavat eivät saa vaarantaa arvonlisäverojärjestelmän neutraalisuuden periaatetta siten, että arvonlisävero jää kokonaan tai osittain verovelvollisen rasitteeksi... edellyttää sitä, että palauttaminen suoritetaan kohtuullisen ajan kuluessa". Asia C-25/07, Alicja Sosnowska, Kok. 2008, s. I-5129, 15 ja 16 kohta.

jotka tekevät investointeja ja joille maksetaan arvonlisäveron palautusta. Kun otetaan huomioon arvonlisäverojärjestelmän periaatteet, joiden mukaan on varmistettava, että sovellettavalla arvonlisäverojärjestelmällä ei anneta yrityksille perusteetonta etua, tällaista erityiskohtelua ei voida katsoa perustelluksi järjestelmän logiikalla.

- (143) Investointitavaran laajan määritelmän osalta komissio toteaa, että arvonlisäverodirektiivillä annetaan jäsenvaltioille harkintavalta päättää, voivatko yritykset saada arvonlisäveron palautusta vai siirtävätkö ne arvonlisäverosaatavat seuraavalle vuodelle, ja päättää siitä, miten ne määrittelevät investointitavaran arvonlisäveroon liittyviä tarkoituksia varten. Kreikan valtiolla on harkintavalta päättää tässä yhteydessä sovellettavista säännöistä ja määrittää, missä tapauksissa arvonlisäveron palautusta voidaan hakea ja millä perusteella. Investointitavaran käsitteen laajaa määritelmää, jolla PCT:lle annettiin mahdollisuus helpotettuun ja aikaistettuun arvonlisäveron palautukseen, ei kuitenkaan voida katsoa perustelluksi verojärjestelmän logiikalla, koska kyseistä määritelmää olisi sovellettava kaikkien yritysten eikä vain PCT:n osalta, jotta se ei olisi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastainen.
- (144) Komissio katsoo 60 kuukauden määräajan jälkeen kertyvien korkojen osalta, ettei niitäkään voida perustella Kreikan arvonlisäverojärjestelmän logiikalla. Yleisen arvonlisäveron neutraaliuden periaatteella voidaan perustella viivästyskorkojen kertyminen palauttamattomille arvonlisäverosaataville, kun sillä on tarkoitus estää arvonlisäverojärjestelmän rasitteen siirtyminen valtiolta veronmaksajille. Kreikan tuomioistuimet ovat tulkinneet Kreikan asianomaiset säännökset siten, että veronmaksajat eivät saa kärsiä valtion mahdollisen toimimatta jättämisen seurauksista. Tämä tulkinta ei muutu sen mukaan, kuinka suuri summa valtion on palautettava veronmaksajalle. Siten PCT:lle tutkittavana olevalla säännöksellä annettavaa etua, jonka oletetaan asettavan lisäpainetta Kreikan valtiolle, jos se ei palauta arvonlisäveroa ajallaan, ei voida katsoa perustelluksi PCT:n investoinnin suurilla kustannuksilla.
- (145) Tämän perusteella komissio katsoo, että edellä mainituilla arvonlisäveron palauksen ehtoja koskevilla toimenpiteillä annetaan PCT:lle valikoiva etu.

5.3.3 Tappioiden siirtäminen seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta – Tulovero (ratifiointilain 2 artiklan 5 kohta)

Viitejärjestelmä

- (146) Yleisesti sovellettavan järjestelmän mukaan ⁽¹⁴⁾ yhden vuoden taloudellisesta toiminnasta tai vapaan ammatin harjoittamisesta aiheutuneet tappiot voidaan tuloverojen laskemisen yhteydessä siirtää seuraaville tilikausille enintään viiden vuoden ajan. Kreikan tuloverolaissa ei säädetä tätä sääntöä koskevista poikkeuksista.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (147) Ratifiointilain 2 artiklan 5 kohdan mukaan PCT voi siirtää tappioitaan seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta. Tällä toimenpiteellä PCT:lle annetaan selkeä valikoiva etu, koska se poikkeaa yleisesti sovellettavasta säännöstä, jonka mukaan Kreikan tuloverolaissa ei säädetä poikkeuksista. Tämän säännöksen perusteella PCT voi siirtää tappioitaan eteenpäin mihin tahansa sille edullisempaan ajankohtaan välttyäkseen sellaisilta veroilta, jotka sen olisi yleensä maksettava ilman tästä poikkeuksesta saatavaa etua, esimerkiksi sellaiseen ajankohtaan, jolloin PCT:n investointikustannusten ja verotettavien tulojen välinen suhde muuttuu eli sen voitot ovat suuret.
- (148) Siten tällä säännöksellä annetaan PCT:lle etu, joka vastaa PCT:n tosiasiallisesti maksaman tuloveron ja sen yhtiöveron välistä eroa, joka PCT:n olisi maksettava ilman mahdollisuutta siirtää tappioitaan seuraaville tilikausille yli viiden vuoden ajan niiden aiheutumisesta.

⁽¹⁴⁾ Kreikan tuloverolain 105 artiklan 11 kohta yhdessä sen 4 artiklan 3 kohdan kanssa.

- (149) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat myös, että oikeus siirtää tappioita seuraaville tilikausille toimilupasopimuksen ajan on tässä tapauksessa katsottu asianmukaiseksi tavaksi soveltaa vastaavuusperiaatetta. Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan tässä yhteydessä on sovellettu yhtä Kreikan tuloverolain perusperiaatetta sellaisenaan osana rakennetta, johon kuuluu myös 2 artiklan 5 kohta ja joka niiden mukaan olisi otettava viitejärjestelmäksi.
- (150) Lisäksi ne katsovat, että pitkäaikaisissa julkisen infrastruktuurin rakentamista ja käyttämistä koskeissa toimilupasopimuksissa on huomattava ero infrastruktuurin rakennusvaiheen ja sitä seuraavien infrastruktuurin käyttövaiheiden välillä, joiden aikana infrastruktuurin odotetaan tuottavan voittoa alkuvaiheen tappioiden kattamiseksi. Koska alkuinvestoinnit aiheuttavat huomattavia tappiota yli viiden vuoden ajan ja ne voidaan kattaa vasta toimilupasopimuksen myöhemmässä vaiheessa, toimiluvan haltijalta poistettaisiin viiden vuoden rajoituksella etu, jonka se saa tappioiden siirtämisestä seuraaville tilikausille. Tällöin suurista infrastruktuurihankkeista vastaavat yritykset olisivat erilaisessa tilanteessa tavanomaisiin yrityksiin nähden.
- (151) Komissio katsoo, että tämän poikkeaman yleisesti sovellettavista säännöistä ei voida katsoa olevan olennainen osa Kreikan verojärjestelmää. Koska tappioiden siirtämistä seuraaville tilikausille koskeva viiden vuoden rajoitus on yleinen sääntö, jota sovelletaan erotuksetta, tappioiden siirtämistä ilman ajallista rajoitusta ei voida katsoa perustelluksi julkisten infrastruktuurihankkeiden osalta. Nykyään julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin sovellettava 10 vuoden rajoitus tukee päätelmää, että erityisesti PCT:tä varten tarkoitettulla rajoittamattomalla ajanjaksolla PCT:lle annetaan selkeä valikoiva etu. Komissio katsoo, että kaikki sellaisia investointeja, jotka saattavat kestää useita vuosia, tekevät yritykset ovat Kreikan tuloverolain tavoitteiden perusteella samassa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa kuin PCT ja muut Kreikan toimilupien haltijat. Koska Kreikan verojärjestelmässä ei sallita poikkeamia yritysten investointien keston mukaan vaan mainittua viiden vuoden rajoitusta sovelletaan kaikkiin yrityksiin, PCT:n ei voida tämän säännön kannalta katsoa olevan erilaisessa tilanteessa kuin muut yritykset. Kuten 107 kohdassa mainitaan, kaikkiin suurista infrastruktuurihankkeista vastaaviin yrityksiin sovellettava toimenpide on valikoiva, koska se pätee vain tietyntyyppisiin yrityksiin.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (152) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että a) tämän toimenpiteen tavoiteltuna päämääränä olisi pidettävä poikkeavan säännöksen päämäärää, b) tällä säännöksellä pyritään soveltamaan verojärjestelmän yleistä vastaavuusperiaatetta toimilupasopimusten erityispiirteisiin, c) kyseisen periaatteen soveltamisella tällaisiin hankkeisiin ei poisteta toimiluvan haltijan riskejä, vaan sillä pyritään varmistamaan yhdenvertainen kohtelu ja poistamaan tällaisten hankkeiden rakenteellinen haitta, d) tätä säännöstä on Kreikassa sovellettu johdonmukaisesti kaikkiin suuriin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin ja e) mahdollisuus siirtää tappioita seuraaville tilikausille toimilupasopimuksen keston ajan on asianmukainen menetelmä tällaisten toimilupien erityispiirteiden ja toimiluvan haltijan ja muiden kaupallisten yritysten välisten objektiivisten erojen käsittelemiseksi.
- (153) Komissio toteaa, että verojärjestelmän tavoite on määriteltävä viitejärjestelmän eikä poikkeuksellisen toimenpiteen tasolla ⁽¹¹⁵⁾. Jos itse toimenpidettä käytettäisiin viitejärjestelmänä, mikään verotoimenpide ei olisi valtiontukea riippumatta siitä, kuinka poikkeuksellinen se olisi. Yhtiöverojärjestelmän tavoite on tuottaa tuloja valtion talousarviota varten, ja se vaarantuisi, jos tietyt yritykset voisivat pienentää veropohjaansa katsoessaan sen taloudellisten etujensa mukaiseksi. Lisäksi suuriin infrastruktuurihankkeisiin liittyvät suuret investoinnit eivät tarkoita, että niistä vastaaville yrityksille aiheutuisi rakenteellinen haitta, joka olisi korjattava tuloverojärjestelmällä. Kaikille investointeja tekeville yrityksille aiheutuu tappioita hankkeidensa ensimmäisten vuosien rakennusvaiheessa, eikä niillä välttämättä ole lainkaan tuloja Kreikan tuloverolaissa säädetyn viiden vuoden ajanjakson aikana. Toimenpidettä ei missään tapauksessa voitaisi perustella Kreikan tuloverojärjestelmän periaatteilla. Lisäksi se, että vastaavaa säännöstä on sovellettu tiettyihin suuriin infrastruktuurihankkeisiin Kreikassa, ei tarkoita, että toimenpide olisi PCT:n kohdalla oikeutettu. Näin ollen erityispiirteitä, joiden väitetään liittyvän suuriin toimilupasopimuksiin, ei siis voida hyväksyä päteväksi, tappioiden siirtämistä seuraaville tilikausille koskevien yleisesti sovellettavien sääntöjen tavoitteeksi, kuten edellä johdanto-osan 98–100 kappaleessa selitetään. Kreikan viranomaiset ja PCT eivät siis ole kyenneet osoittamaan, että PCT:n edullinen kohtelu voidaan perustella Kreikan tuloverojärjestelmän periaatteilla.

⁽¹¹⁵⁾ Asia T-55/99, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) v. komissio, Kok. 2000, s. II-3207, 53 kohta.

- (154) Tämän perusteella komissio katsoo, että tutkittavana olevaa valikoivaa toimenpidettä ei voida perustella edellä kuvatun viitejärjestelmän logiikalla.

5.3.4 Valintamahdollisuus kolmen poistomenetelmän välillä

Viitejärjestelmä

- (155) Kreikan tuloverolaissa säädetään, että omaisuuseristä tehtäviin poistoihin sovellettava yleinen sääntö on yleisen kiinteän tasapoistomenetelmän käyttäminen ⁽¹¹⁶⁾ ⁽¹¹⁷⁾. Presidentin asetuksen 299/2003 ⁽¹¹⁸⁾ 1 artiklan 2 kohdan mukaan yritykset ovat velvollisia tekemään poistoja käyttöomaisuudestaan käyttäen siinä esitettyjä poistoprosentteja riippumatta siitä, tuottavatko ne voittoa vai tappiota poistoajan aikana. Siten poistoja, jotka tehdään presidentin asetuksessa esitettyjä korkeampia poistoprosentteja käyttäen, ei oteta huomioon verotuksen kannalta.
- (156) Erityisesti toimilupasopimusten osalta valtiolle tai kolmansille osapuolille ⁽¹¹⁹⁾ tietyn sopimuksessa määritellyn ajan kuluttua palautettaviin omaisuuseriin liittyvät varaukset voidaan vähentää bruttotuloista ⁽¹²⁰⁾. Ministeriön päätöksen 100/2005 ⁽¹²¹⁾ mukaan varauksia, jotka liittyvät valtiolle tai kolmansille osapuolille ilman korvausta palautettaviin omaisuuseriin, muodostetaan vuosittain koko toimiluvan keston ajan. Nämä varaukset vähennetään bruttotuloista eikä niitä muodosteta yrityksen voitoista. Yritys ei ole oikeutettu laskemaan poistoja yleisesti sovellettavan presidentin asetuksen 299/2003 mukaisesti tämän erityissäännöksen perusteella eikä senkään vuoksi, että yrityksen käyttöä varten rakentama infrastruktuuri ei ole yrityksen, vaan valtion tai kolmannen osapuolen omaisuutta. Käsiteltävänä oleva vähennys lasketaan riippumatta voittojen olemassaolosta.
- (157) Vuokratun kiinteän omaisuuden parannuksiin ja lisäosiin liittyvät kustannukset vähennetään tasaerissä vuokraajan kuluessa, jos sovellettava poistoprosentti ei alita presidentin asetuksessa 299/2003 esitettyä vähimmäispoistoprosenttia ⁽¹²²⁾.
- (158) Tämän toimenpiteen yleisenä viitejärjestelmänä käytetään tasapoistomenetelmää, jota sovelletaan yleisesti koko toimilupakauden ajan. Toimilupakauden kesto määritellään sopimuksissa, joiden perusteella ne omaisuuserät, joista poistot tehdään, palautetaan valtiolle tai kolmannelle osapuolelle.
- (159) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että poistoihin liittyvät säännökset antavat mahdollisuuden valita poistomenetelmien ja poistoprosenttien välillä, jotta eri olosuhteet voitaisiin ottaa huomioon asianmukaisesti. Tällä viitataan teollisuus-, kaivos-, louhinta- ja monialaisten yritysten mahdollisuuteen päättää tasapoistomenetelmän ja menojäännöspoistomenetelmän välillä. Viranomaisten mukaan verovelvollisilla on harkintavalta valita poistomenetelmä ja poistoprosentit. Nämä kaksi menetelmää ja poistoihin liittyvä joustavuusperiaate huomioon

⁽¹¹⁶⁾ Kiinteää tasapoistomenetelmää käytettäessä poistot lasketaan lisäämällä parannusten tai lisäosien arvo kiinteään prosenttiosuuteen alkuperäisestä hankinta-arvosta tai oikaistusta arvosta.

⁽¹¹⁷⁾ Tutkittavana olevan säännöksen hyväksymisen ajankohtana Kreikan tuloverolain 31 artiklan 1 kohdan f alakohdassa säädettiin tätä sääntöä koskevasta poikkeuksesta, joka liittyi tällaisten teollisuus-, kaivos-, louhinta- ja monialaisten yritysten uusista koneista ja mekaanisista tai teknisistä laitteista tehtäviin poistoihin. Näissä tapauksissa yritykset saivat käyttää myös menojäännöspoistoa. Tätä säännöstä on muutettu ja siinä sallitaan nykyään kaikissa tapauksissa ainoastaan yleinen kiinteä tasapoistomenetelmä.

⁽¹¹⁸⁾ Presidentin asetus 299/2003, joka koskee suurimpien ja pienimpien poistoprosenttien määrittämistä. Tässä asetuksessa säädetään suurimmasta ja pienimmästä poistoprosentista käyttöomaisuusluokittain. Verovelvolliset yritykset voivat valita minkä tahansa poistoprosenttien niiden väliltä ja ne mukaan lukien. Kun yritys on valinnut poistoprosentin, se on velvollinen suorittamaan poistot soveltamalla samaa poistoprosenttia kaikkiin niihin saman luokan omaisuuseriin, jotka se on hankkinut saman tilikauden aikana. Yritykset voivat käyttää eri poistoprosentteja samaan luokkaan kuuluviin omaisuuseriin, jotka on hankittu eri tilikausien aikana, mutta poistomenettely on joka tapauksessa suoritettava soveltamalla sitä poistoprosenttia, jota on alun perin sovellettu saman luokan saman tilikauden aikana hankittuihin omaisuuseriin.

⁽¹¹⁹⁾ Tällaiset varaukset eivät ole yrityksen reaaliomaisuutta, vaan sellaisista käyttöomaisuuseristä tehtyjä poistoja, jotka palautetaan valtiolle tai kolmannelle osapuolelle.

⁽¹²⁰⁾ Kreikan tuloverolain 31 artiklan 1 kohdan g alakohta.

⁽¹²¹⁾ YA 100/2005 (YA 1003821/10037/B0012, FEK B 80, 2005): Yritysten bruttotuloista hallinnollisten ratkaisujen ja oikeuskäytännön nojalla vähennettävät kustannukset.

⁽¹²²⁾ Kreikan tuloverolain 31 artiklan 1 kohdan l alakohta.

ottaen Kreikan viranomaiset ja PCT viittaavat julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksien mahdollisuuteen valita joko koko hankkeen elinkaaren ajan sovellettava tasapoistomenetelmä tai 10 vuoden ajan sovellettava tasapoistomenetelmä, johon liittyy mahdollisuus valita pidempi poistoaika yhden kuukauden kuluessa hankkeen valmistumisesta ⁽¹²³⁾. Ne toistavat ennen menettelyn aloittamista koskevan päätöksen antamista esittämänsä kannan ja toteavat järjestelmän joustavuuden ilmenevän siinä, että yrityksillä, joille on myönnetty suuriin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin Kreikassa liittyvä toimilupa, on mahdollisuus valita eri poistomenetelmien välillä.

- (160) Komissio toteaa, että tällaisten teollisuus-, kaivos-, louhinta- ja monialaisten yritysten mahdollisuutta valita kahden poistomenetelmän välillä ei olisi sovellettu PCT:hen, koska mahdollisuus ei koskenut sopimuksia, joiden perusteella omaisuuserät palautetaan valtiolle tai kolmannelle osapuolelle sopimuksen lopussa.
- (161) Lisäksi se, että toiset yritykset olisivat voineet hyötyä samankaltaisista eduista, ei tarkoita, että tällaisia etuja voitaisiin käyttää viitejärjestelmänä. Erityisesti se, että muilla yrityksillä, joille on myönnetty suuriin julkisiin infrastruktuurihankkeisiin Kreikassa liittyvä toimilupa, on mahdollisuus valita erilaisten poistomenetelmien välillä, osoittaa ainoastaan, että kyseinen mahdollisuus koskee vain tietynlaisia yrityksiä eli suuria julkisia infrastruktuurihankkeita toteuttavia yrityksiä.
- (162) Komissio katsoo, että tähän toimenpiteeseen sovellettava viitejärjestelmä on edellä johdanto-osan 155 ja 156 kappaleessa määritelty viitejärjestelmä.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (163) Ratifiointilain 2 artiklan 6 kohdassa PCT:lle annetaan mahdollisuus valita kolmen eri poistomenetelmän välillä:
- a) Koko toimilupakauden ajan sovellettava kiinteä tasapoistomenetelmä.
- b) Rakennuskustannuksia koskevien poistojen tekeminen 10 vuoden kuluessa rakennustöiden päättymisestä vuosittaisin tasaerin ⁽¹²⁴⁾. PCT voi halutessaan suorittaa tällaisia kustannuksia koskevia poistoja pidemmän ajan kuluessa, mutta silloin sen on ilmoitettava asiasta veroviranomaiselle kuukauden kuluessa sen tilikauden päättymisestä, jonka aikana rakennustyöt on saatu valmiiksi.
- c) Poistojen tekeminen enintään 100 prosentin osuudesta PCT:n rakennuskustannuksista viiden vuoden kuluessa infrastruktuurin kaupallisen hyödyntämisen aloittamisesta ⁽¹²⁵⁾. Kaikkien näitä seuraavien vuosien aikana se voi tehdä poistoja enintään 50 prosentin osuudesta niistä valmiisiin rakennustöihin liittyvistä rakennuskustannuksista, joista ei vielä ole tehty poistoja, töiden valmistusajankohdasta riippumatta. Mikäli PCT haluaa käyttää tätä menetelmää, sen on ilmoitettava aikeestaan toimivaltaiselle veroviranomaiselle kuuden vuoden kuluessa toimiluvan alkamisesta.
- (164) PCT:lle on annettu mahdollisuus valita yleisesti sovellettavan vakiomuotoisen tasapoistomenetelmän ja kahden muun joissakin Kreikan suurissa infrastruktuurihankkeissa käytettävissä olevien poistomenetelmien välillä. Säännöksellä PCT:lle annetaan oikeus valita poistomenetelmiä, joihin voi liittyä etu yleiseen järjestelmään verrattuna. Jos PCT esimerkiksi valitsee toisen nopeutetuista poistomenetelmistä, se pystyy pienentämään veropohjaansa enemmän ja aikaisemmin kuin yleistä tasapoistomenetelmää sovellettaessa. Lisäksi mahdollisuus valita kolmas poistomenetelmä kuuden vuoden kuluessa toimiluvan alkamisesta tarkoittaa käytännössä, että PCT

⁽¹²³⁾ Tuloverolain 105 artiklan 12 kohta, sellaisena kuin se on muutettuna lailla nro 4013/2011. Tästä menetelmästä säädetään pysäköinti-paikkojen rakentamista koskevan lain nro 1892/1990 97 artiklan 5 kohdassa.

⁽¹²⁴⁾ BOT-hankkeita koskevassa laissa nro 1914/1990 esitetty menetelmä. Lain nro 2052/1992 9 artiklan 8 kohdan mukaan sellaisten rakennustöiden, jotka toteutetaan kolmansien osapuolten rahoittamina tai osittain rahoittamina, rakennuskustannuksista ja rakennuskustannuksiksi katsottuista rakennusvaiheen aikaisista lainoista ja luotoista aiheutuvista koroista tehtävät poistot suoritetaan samaa menetelmää käyttäen.

⁽¹²⁵⁾ Lain nro 2093/1992 26 artiklan 8 kohdassa säädetty poistomenetelmä lentokenttiä rakentaville yrityksille.

voi valita, miten ja kuinka paljon se pienentää veropohjaansa tavanomaista myöhemmin, minkä ansiosta se kykenee silloin laskemaan verotettavat tulonsa tarkemmin. Siten se voi silloisten tulojensa mukaan hyötyä edusta pienentää verotettavia tulojaan ja maksaa vähemmän veroja kuin se maksaisi, jos se suorittaisi poistot kaikista omaisuuseristään yleisesti sovellettavien sääntöjen perusteella.

- (165) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että mahdollisuus valita poistomenetelmä ei voi olla etu, koska verovähennyksen suuruus vastaa edelleen täysiä poistokustannuksia ja eroa on vain niiden vuosien määrässä, joiden aikana poistot suoritetaan.
- (166) Komissio toteaa tässä yhteydessä, että omaisuuserän täysimääräinen poisto lyhyen tai pitkän ajan kuluessa voi johtaa yrityksen taloudellisen tuloksen ja verotuksellisen tilanteen eriytymiseen tiettyinä ajankohtana ja siten johtaa etuun. Jos yritys esimerkiksi poistaa omaisuuserän kokonaan 10 vuoden kuluessa 35 vuoden sijaan, se pystyy pienentämään veropohjaansa aikaisemmin. Ensimmäisessä tapauksessa huomioon otettavien poistettujen kustannusten arvo on korkeampi kuin samansuuruisien pidemmän ajan kuluessa poistettujen kustannusten. Siten komissio katsoo, että verovähennyksen suuruus todella vastaa edelleen täysiä poistokustannuksia, mutta tapa, jolla näitä poistokustannuksia käytetään veroihin liittyvissä tarkoituksissa, voi johtaa sellaiseen etuun PCT:lle, jota muut yritykset eivät voi hyödyntää.
- (167) Kreikan viranomaiset ja PCT mainitsivat, että Kreikan poistosääntöihin olennaisena osana kuuluvan joustavuuden olisi katettava monenlaisia vaihtoehtoja, jotta julkisten infrastruktuurihankkeiden erityispiirteet otettaisiin asianmukaisesti huomioon ja samalla varmistettaisiin omaisuuserien kustannusten täysimääräinen poistaminen.
- (168) Yleisesti toimilupasopimuksiin eli samassa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa oleviin yrityksiin sovellettavasta kiinteän tasapoistomenetelmän säännöstä säädetään laissa selkeästi ja käytettävissä oleviin poistoprosentteihin liittyvää joustavuutta ei voida soveltaa yleisesti toimilupasopimuksiin liittyviin kustannuksiin, vaan muunlaisiin investointikustannuksiin.
- (169) Kreikan viranomaiset katsovat myös, että komissio tulkitse menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä väärin PCT:lle myönnetyn lisäjoustopon, johon ei automaattisesti tai välttämättä liity etua. Kunkin käytettävissä olevan poistomenetelmän ominaisuudet ja erityisesti kunkin menetelmän poistoprosentit yhdessä tiettyjen seikkojen⁽¹²⁶⁾ kanssa johtavat siihen, että periaatteessa ei voida sulkea pois sitä, että lopputulos on sama mitä tahansa vaihtoehtoisista menetelmistä käyttäen. Lisäksi se seikka, että yhdellä yrityksellä on toista yritystä enemmän vaihtoehtoja, ei johda automaattisesti etuun. Kilpailuedun olemassaolo voidaan todeta vain arvioimalla kilpailuolosuhteita ja eri tuloksia, jotka ovat mahdollisia sovellettaessa kunkin kilpailijan käytettävissä olevia vaihtoehtoisia poistomenetelmiä tietyissä olosuhteissa.
- (170) Komissio katsoo, että edellä esitetyt perustelut käytännössä vahvistavat sen aloittamista koskevassa päätöksessä tästä asiasta esittämät päätelmät⁽¹²⁷⁾. Koska kuhunkin poistomenetelmään sisältyy erilaisia muuttujia, jotka on arvioitava edullisimman menetelmän valitsemiseksi, PCT:lle annetaan tällä säännöksellä vapaus tehdä laskelmiaan ja valita eri poistomenetelmistä sen kannalta edullisin. Erityisesti sen vuoksi, että PCT voi jopa 6 vuoden kuluttua hankkeen alkamisesta päättää vaihtaa sovellettavaa poistomenetelmää, PCT:n liikkumavaran määrä on suurempi kuin tavanomaisilla toimijoilla⁽¹²⁸⁾. Koska PCT voi lisäksi valita haluamansa poistomenetelmän, sillä on selkeä valikoiva etu niihin yrityksiin nähden, joihin voidaan soveltaa vain yleisiä toimilupia koskevia poistosääntöjä. Tässä yhteydessä on epäolennaista tutkia kilpailuolosuhteita ja eri tuloksia, jotka ovat mahdollisia eri kilpailijoille tietyissä olosuhteissa, koska ne eivät liity siihen tavoitteeseen, jonka perusteella PCT:n oikeudellisen ja tosiasiallisen tilanteen rinnastettavuutta olisi tarkasteltava.

⁽¹²⁶⁾ Kuten omaisuuserän arvo, kannattavuus, liiketoimintasuunnitelma.

⁽¹²⁷⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 165 kappale.

⁽¹²⁸⁾ Se on jopa suurempi kuin esimerkiksi julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksille myönnettävä liikkumavara (tämä ei muuta komission mahdollista kantaa julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksiin sovellettaviin verosääntöihin).

- (171) Lisäksi Kreikan viranomaiset pysyvät alkuperäisessä kannassaan PPA:han ja Thessalonikin satamaan, kahteen muuhun Kreikan suureen satamaan, sovellettavien poistosäntöjen⁽¹²⁹⁾ osalta ja toistavat väitteensä, jonka mukaan tutkittavana olevalla säännöksellä varmistetaan, ettei PCT:tä kohdella vähemmän suotuisasti kuin edellä mainittuja satamaoperaattoreita.
- (172) Komission mukaan se, että PPA:lla ja Thessalonikin satamalla oli kyseessä olevana ajankohtana käytettävissään erityisiä poistoprosentteja, ei tarkoita, että PCT olisi oikeutettu erityiskohteluun tai että tällainen erityiskohtelu olisi ollut perusteltua. Siten komissio katsoo, että tutkittavana olevalla säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva etu.
- (173) Tämä etu muodostuu PCT:n mahdollisuudesta valita kolmen poistomahdollisuuden välillä ja vastaa eroa sen tuloveron, jota PCT olisi maksettava kiinteää tasapoistomenetelmää sovellettaessa, ja sen tuloveron välillä, jonka se lopulta maksoi toisen poistomenetelmän perusteella.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (174) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että a) mahdollisuus valita poistomenetelmien välillä on osa kaikkiin julkisista infrastruktuurihankkeista vastaaviin yrityksiin kaikilla talouden aloilla sovellettavaa järjestelmää, b) syrjintää ei ilmene, koska suurten infrastruktuurihankkeiden toimilupien haltijat ovat erilaisessa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa asemassa muihin toimijoihin nähden, c) säännös vastaa päämääräänsä ja on kaikkien asianomaisten yritysten käytettävissä, d) huomioon otettavat näkökohdat ovat tavoiteltu päämäärä, valittu menettely ja yleisen omaisuuserien poistojärjestelmän joustavuuseriaate, e) ilman tätä säännöstä ilmenisi oikeudellista epävarmuutta, koska silloin joidenkin omaisuuserien osalta ei olisi käytettävissä poistoprosentteja, f) säännöksen pääajatuksena on sallia lisää joustavuutta sellaisia omaisuuseriä koskeissa poistoissa, joihin ei sovelleta yleisesti käytettäviä poistoprosentteja julkista infrastruktuuria koskevien toimilupasopimusten erityispiirteiden vuoksi, g) koska tätä menettelyä sovelletaan järjestelmällisesti kaikkien alojen julkisiin infrastruktuurihankkeisiin, se on poistojärjestelmän joustavuuseriaatteen mukainen, h) tämä menettely on asianmukainen ja oikeasuhtainen, koska siinä sovelletaan joustavuuseriaatetta ja koska sille ei ole sopivampaa vaihtoehtoa, jolla varmistettaisiin vastaava poistoja koskeva joustavuus, kun otetaan huomioon, että yritysten toimintaympäristö sinä hetkenä, kun se tekee päätöksen sovellettavasta poistomenetelmästä, ei ole ennustettavissa ja i) PCT:llä ei ole laajempaa harkintavaltaa kuin se, joka on perusteltua yleisen joustavuuseriaatteen nojalla.
- (175) Aluksi komissio muistuttaa, että jäsenvaltion on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan esitettävä perustelut valikoiville toimenpiteille⁽¹³⁰⁾. Kreikan viranomaisten ja tuensaajan esittämällä väitteillä ei osoitettu, miten toimenpide, jolla tuensaajalle annetaan harkintavaltaa, voidaan perustella verojärjestelmän logiikalla. Komissio pysyy siten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään esittämissä alustavissa päätelmissään, joiden mukaan tätä toimenpidettä ei voida perustella järjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella.
- (176) Lisäksi se toteaa, että joustavuutta, jonka perusteella tuensaajalla on omaisuuseriensä poistamista koskeva täysi harkintavaltaa, ei voida katsoa sellaiseksi verojärjestelmän peruseriaateeksi, jolla tämä toimenpide voitaisiin perustella. Käytännössä tällainen tilanne tarkoittaisi, että toimenpide itsessään olisi yleinen järjestelmä ja sen mekanismit olisivat tavoite, jolla toimenpide voitaisiin perustella. Jos tällaiset perustelut olisivat hyväksyttäviä, mikään harkinnanvarainen verotoimenpide ei olisi valtiontukea. Lisäksi mitään niistä väitteistä, jotka liittyvät siihen, että samankaltaisia sääntöjä sovelletaan toisiin julkista infrastruktuuria koskeviin toimilupasopimuksiin Kreikassa, ei voida katsoa toimenpiteen perusteluksi⁽¹³¹⁾. Siksi tällä toimenpiteellä annetaan valikoiva etu, jota ei voida perustella järjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella.

⁽¹²⁹⁾ Tutkittavana olevan säännöksen avulla tuettiin sellaisen Kreikan yleisessä verojärjestelmässä olevan puutteen korjaamista, joka koski konttiterminaalien toiminnassa käytettävien omaisuuserien poistamista. PCT käyttää tällaisia omaisuuseriä toimilupasopimuksen toteutuksessa. Lain nro 2937/2001 34 artiklassa säädetään erityisistä poistoprosenteista, joita PPA:n ja Thessalonikin sataman on käytettävä kiinteän tasapoistomenetelmän yhteydessä niiden käyttämien erityisten satamiin liittyvien omaisuuserien osalta. Kreikan viranomaiset katsovat, että näitä prosentteja ei voida soveltaa PCT:hen. Kreikan viranomaisten mukaan poisto aika ylittäisi toimilupasopimuksen keston, jos PCT päättäisi soveltaa ainoastaan tasapoistomenetelmää ja saisi käyttää mainittuja poistoprosentteja. Jos PCT sen sijaan olisi velvoitettu soveltamaan tasapoistojärjestelmää käyttäen muita poistoprosentteja kuin niitä, joita PPA ja Thessalonikin satama käyttävät, se olisi epäedullisessa asemassa mainittuihin operaattoreihin nähden (menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 166 kappale).

⁽¹³⁰⁾ Ks. alaviitteessä 80 mainittu asia Portugal v. komissio, 81 kohta.

⁽¹³¹⁾ Ks. tältä osin komission arvio edellä johdanto-osan 98–100 kappaleessa.

5.3.5 Vapautus leimaverosta lainasopimusten ja niihin liittyvien hankkeen rahoitusta koskevien sopimusten osalta (2 artiklan 8 kohta)

Viitejärjestelmä

- (177) Yleisesti sovellettavan lainsäädännön mukaan leimaveroa peritään useiden siviili- ja kauppaoikeudellisten toimien kirjallisista versioista, joihin kuuluu myös laina-, luotto- ja niitä täydentäviä sopimuksia. Leimaveroa koskevan presidentin asetuksen ⁽¹³²⁾ mukaan leimaveroa peritään tietyistä asiakirjoista, joilla toimelle annetaan kirjallinen muoto. Leimavero liittyy itse asiakirjaan, minkä vuoksi sen osapuolet sopivat keskenään siitä, mikä niistä on vastuussa sen maksamisesta. Käytännössä tämä kuitenkin tarkoittaa laina-, luotto- ja niitä täydentävien sopimusten osalta, että lainanottaja vastaa yleensä leimaverosta, koska lainanantajalla on valta vaatia tätä. Arvonlisäveron käyttöönotolla yleiseksi menoveroksi Kreikan oikeusjärjestyksessä lailla nro 1642/1986 oli seurauksena useiden leimaverojen ja liikevaihtoverojen korvaaminen arvonlisäverolla ⁽¹³³⁾.
- (178) Lain nro 1676/1986 16 artiklan ja lain nro 3220/2004 36 artiklan mukaan leimaverosta ovat vapautettuja ne laina- ja luottosopimukset sekä niitä täydentävät sopimukset, joiden myöntäjänä on Kreikassa toimiva kreikkalainen tai ulkomainen pankki tai joilla on yhteys Kreikkaan, mikä tarkoittaa, että ne tehdään ja/tai toteutetaan Kreikassa, niissä määrätään Kreikassa täytettävistä velvoitteista tai niihin liittyy Kreikassa sijaitsevia vakuuksia (alueperiaate) ⁽¹³⁴⁾. Siten muiden yritysten kuin pankkien myöntämistä lainoista peritään nykyisen leimaverolain mukaan leimaveroa ⁽¹³⁵⁾, jos niillä ei ole yhteyttä Kreikkaan eikä niitä myönnetä obligaationa. Myös muiden kuin pankkien välillä siirrettävistä lainoista peritään leimaveroa ⁽¹³⁶⁾, jos ensisijaisesta lainasta on alun perin peritty leimaveroa.
- (179) Komissio toteaa, että leimaverolainsäädäntö sisältää useita vapautuksia, jotka perustuvat erityisesti arvonlisävero-järjestelmän käyttöönottoon ja/tai leimaveron korvaamiseen muilla maksuilla tai veroilla. Tämän toimenpiteen osalta yleisesti sovellettava järjestelmä on kuitenkin edelleen Kreikan leimaverojärjestelmä, sellaisena kuin se oli tutkittavana olevan säännöksen hyväksymisen ajankohtana. Se, että tästä järjestelmästä myönnetään vapautuksia, ei tarkoita, että leimaverojärjestelmää ei olisi olemassa, vaan että kukin vapautus ⁽¹³⁷⁾ arvioidaan yksittäin.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (180) Koska muiden yritysten kuin pankkien kanssa tehtävistä laina-, luotto- ja niitä täydentävistä sopimuksista peritään leimaveroa, jos ne tehdään ja toteutetaan Kreikassa tai niillä on yhteyksiä Kreikkaan ⁽¹³⁸⁾, PCT:n olisi yleensä maksettava leimaveroa asianomaisista asiakirjoista. Tutkittavana olevan säännöksen perusteella PCT on kuitenkin vapautettu leimaverosta, jota sen yleensä olisi maksettava tällaisista asiakirjoista. PCT on vapautettu leimaverosta, joka sen olisi yleensä maksettava muilta yrityksiltä kuin pankeilta ja erityisesti emoyhtiöltään Coscolta ottamistaan lainoista ⁽¹³⁹⁾.

⁽¹³²⁾ Presidentin asetus, annettu 28 päivänä heinäkuuta 1931 (FEK A 239, 1931), erityisesti sellaisena kuin se on muutettu lailla nro 2873/2000.

⁽¹³³⁾ Arvonlisäveron käyttöönotto ei kuitenkaan vaikuttanut lainasopimuksista perittävään leimaveroon.

⁽¹³⁴⁾ Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan Kreikan ulkopuolella yksityisellä asiakirjalla sovitusta lainasta peritään leimaveroa, jos laina pannaan täytäntöön Kreikassa. Lainaan täytäntöönpanolla Kreikassa tarkoitetaan tilannetta, jossa ulkomainen lainanantaja maksaa lainasumman Kreikkaan sijoittautuneelle lainanottajalle Kreikassa. Lainasumman maksamisella Kreikassa tarkoitetaan sitä, että lainanantaja siirtää lainasumman tosiasiallisesti lainanottajan kreikkalaisessa pankissa olevalle tilille (valtion oikeudellisen neuvoston lausunto 964/1955, Thessalonikin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen lausunto 2123/1963, ensimmäisen oikeusasteen verotuomioistuimen lausunto 2163/1967, ensimmäisen oikeusasteen hallintotuomioistuimen lausunto 6043/2001 ja korkeimman hallinto-oikeuden lausunnot 2996/1991 ja 984/1992). Lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden tuomiossa 3639/2013 todettiin, että "yksityisellä asiakirjalla ulkomailla sovitusta lainasta peritään leimaveroa, jos siinä määrätään velvoitteista, jotka on täytettävä Kreikassa, ja lainanottaja on kyseisen sopimuksen mukaan velvoitettu pyytämään ulkomaista pankkia siirtämään Kreikkaan sovitun lainasumman, jonka ulkomainen lainanantaja on tallettanut ulkomaille lainanottajan nimissä".

⁽¹³⁵⁾ 2,4 prosentin verokannan mukaan.

⁽¹³⁶⁾ Myös 2,4 prosentin verokannan mukaan.

⁽¹³⁷⁾ Komission arviointi tässä tapauksessa ei vaikuta sen mahdolliseen vapautuksia koskevaan kantaan tämän menettelyn ulkopuolella.

⁽¹³⁸⁾ Kuten edellä alaviitteessä 134 kuvataan.

⁽¹³⁹⁾ Kreikan viranomaiset ja PCT viittaavat kahteen lainasopimukseen, jotka olivat arvoltaan 54,8 miljoonaa euroa ja [...] miljoonaa euroa ja jotka PCT teki emoyhtiönsä Coscon kanssa aloittaakseen investointinsa Pireuksen satamaan.

- (181) Tällä tavoin PCT:lle on annettu valikoiva etu muihin samankaltaisessa oikeudellisessa ja tosiasiallisessa tilanteessa oleviin yrityksiin nähden. Tämä etu vastaa leimaveroa, joka PCT:n pitänyt maksaa yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan.
- (182) Kreikan viranomaiset ja PCT eivät kiistä sitä, että nämä lainatoimet on vapautettu yleensä perittävästä leimaverosta. Ne kuitenkin katsovat, että PCT:lle annetaan tällä vapautuksella lisää joustavuutta sen rahoituksen hankkimisessa, jota se tarvitsee toimilupasopimuksen mukaisten velvollisuuksiensa täyttämiseksi ilman lisäkustannuksia, jos tällainen joustavuus katsotaan poikkeustilanteessa tarpeelliseksi. Ne myös viittaavat siihen, että PPA on hyötynyt tästä poikkeuksesta Pireuksen sataman hallinnointia koskevan toimilupansa puitteissa. Tämä toimenpide olisi katsottava osaksi Kreikan verojärjestelmään kiinteästi liittyvää yleistä toimenpidettä, jonka tavoitteena on helpottaa suurten infrastruktuurihankkeiden rahoittamista.
- (183) Kuten edellä on kuitenkin jo todettu toisista toimenpiteistä, suurten infrastruktuurihankkeiden rahoittamisen helpottaminen on tavoite, joka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa valtiontuen soveltuvuutta sisämarkkinoille muttei arvioitaessa sen olemassaoloa.
- (184) Lisäksi Kreikan viranomaiset ja tuensaaja katsovat, että kahdesta Coscon PCT:lle Pireuksen satamaan tehtävien investointien aloittamiseksi myöntämästä huonommassa etuoikeusasemassa olevasta lainasta, joiden suuruus oli [...] miljoonaa euroa ja 54,8 miljoonaa euroa, ei yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan tarvinnut periä leimaveroa, koska a) ne toteutettiin Kreikan ulkopuolella, b) ne maksettiin PCT:n ulkomaisessa pankissa avatulle tilille ja c) PCT maksoi ne takaisin tilisiirrolla omalta tililtään Kreikan ulkopuolelle. Ne toimittivat kantansa tueksi tavanomaisen PCT:n tilikautta koskevan verotarkastuskertomuksen, joka vahvisti vapautuksen.
- (185) Komissio toteaa aluksi, että PCT:n vapauttaminen edellä mainittuja toimia koskevista leimaverosta ei todista, että sen ei olisi tarvinnut maksaa niitä yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan. Toimitetussa verotarkastuskertomuksessa viitataan nimenomaisesti tutkittavana olevaan säännökseen. Lisäksi mainitut toimet ovat täysin identiteettisiä sellaisen toimen kanssa, jonka osalta Ateenan hallintatuomioistuimien on todennut⁽¹⁴⁰⁾, että sillä rikottiin leimaverolain alueperiaatetta⁽¹⁴¹⁾. Kyseisessä tapauksessa sopimuksen lainanottajana oli Kreikassa toimiva yritys ja lainanantajana Kreikan ulkopuolella toimiva yritys. Lainasopimus allekirjoitettiin Kreikan ulkopuolella. Lainanantaja talletti lainasumman lainanottajan Kreikan ulkopuolella sijaitsevalle tilille, ja ulkomainen pankki oli talletuksen jälkeen velvoitettu siirtämään lainasumman lainanottajan Kreikassa sijaitsevalle tilille saman päivän aikana. Hallintotuomioistuimien katsoi, että tällä lainalla olisi ollut samat oikeudelliset seuraukset, jos se olisi allekirjoitettu Kreikassa ja jos lainasumma olisi siirretty suoraan Kreikkaan ilman ulkomaisen pankin välittäjänä toimimista, minkä vuoksi siitä on perittävä leimaveroa.
- (186) Sama pätee myös Coscon PCT:lle myöntämiin lainoihin. Niiden osalta lainasopimus allekirjoitettiin Kreikan ulkopuolella, lainasummat talletettiin PCT:n Luxemburgin HSBC-pankissa olevalle tilille 21 päivänä huhtikuuta 2009 ja siirrettiin sieltä 22 päivänä huhtikuuta 2009 PCT:n Pireuksen HSBC-pankissa oleville tilille. Kreikan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan PCT käytti 50 miljoonaa euroa (lisättyä arvonlisäverolla) takaussitoumukseen, joka sen oli toimitettava PPA:lle lainasopimuksen voimaantuloa varten⁽¹⁴²⁾. Edellä mainitun tapauksen lainasopimuksen tosiseikat vastaavat Coscon ja PCT:n välisen lainasopimuksen tosiseikkoja. Merkittävää on se, että vaikka lainasopimus allekirjoitettiin Kreikan ulkopuolella ja lainasumma talletettiin Kreikan ulkopuolella sijaitsevalle tilille, se siirrettiin sen jälkeen PCT:n Kreikassa olevalle tilille, jotta PCT voisi käyttää sitä Kreikassa toteutettavaa toimilupasopimusta varten. Siten leimaverolain 8 artiklassa vahvistetun alueperiaatteen mukaan, sellaisena kuin se on Kreikan tuomioistuimien tulkitsemana, mainituista lainasopimuksista olisi pitänyt periä leimaveroa yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaisesti. Tämän vuoksi komissio katsoo, että PCT on jo saanut konkreettista taloudellista etua tästä määräyksestä, jolla ei sovelleta yleisesti sovellettavia sääntöjä vaan poiketaan niistä.
- (187) Kreikan viranomaiset ja tuensaaja katsovat, että mainittua tuomioistuimen päätöstä ei voida soveltaa PCT:hen, koska kyseiseen asiaan liittyvät tosiseikat eroavat PCT:n lainasopimukseen liittyvistä tosiseikoista. Ne katsovat, että PCT olisi voinut käyttää lainasummaa tarkoituksiinsa myös Kreikan ulkopuolella. Lisäksi niiden mukaan kyseiseen

⁽¹⁴⁰⁾ Leimaverolain 8 artiklan tulkinnasta tehty päätös 617/2006.

⁽¹⁴¹⁾ Leimaverolain 8 artikla. Ks. edellä alaviitteessä 134 mainittu oikeuskäytäntö.

⁽¹⁴²⁾ Toimilupasopimuksen 3 artiklan 1 kohdan mukaan.

päätökseen on haettu muutosta Kreikan korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja Kreikan julkishallinto on laatinut selittävän kiertokirjeen ⁽¹⁴³⁾, jonka mukaan tällaisesta toimesta ei peritä leimaveroa. Kiertokirje on yleisesti pätevä ja julkishallintoa sitova. Siten leimaverojen maksamatta jättäminen näistä kahdesta toimesta ei poikkea yleisesti sovellettavista säännöistä.

- (188) Komissio toteaa, että leimaverolain soveltamista koskevan selittävän kiertokirjeen ei voida katsoa olevan tuomioistuinten päätöksiä pätevämpi. Se, että Ateenan hallintotuomioistuimen päätökseen on haettu muutosta, ei myöskään tarkoita, että kyseistä päätöstä ei sovellettaisi. Lisäksi edellä kuvattu Kreikan viranomaisten alueperiaatetta koskeva tulkinta ⁽¹⁴⁴⁾ vastaa mainittua päätöstä. Komissio toteaa lisäksi, että PCT:n lainasopimuksiin liittyvät tosiseikat ovat samat kuin kyseisessä päätöksessä, minkä voiksi voidaan katsoa, että yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan, sellaisina kuin ne ovat Kreikan tuomioistuinten tulkitsemana, PCT:n olisi maksettava leimaveroa näistä lainasopimuksista. Tämän tulkinnan perusteella tutkittavana olevalla säännöksellä PCT:lle selkeästi annetaan valikoiva etu.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (189) Kreikan viranomaiset katsovat, että tällä vapautuksella noudatetaan yleistä asteittaista leimaverosta luopumista koskevaa järjestelmää, jonka osalta lainsäätäjä on päättänyt, että leimaverosta vapauttaminen on asianmukainen menettely sen varmistamiseksi, että objektiivisesti erilaisia tilanteita käsitellään veroihin liittyvissä tarkoituksissa eri tavoin. Siten tämä vapautus pätee kaikkiin yrityksiin, jotka toteuttavat julkisia infrastruktuurihankkeita. Tällaisten hankkeiden erityispiirteet huomioon ottavana menettelynä se on myös oikeasuhtainen, koska sillä ei vaaranneta leimaverotuloja, kun otetaan huomioon, että kyseiset yritykset voisivat joka tapauksessa käyttää useita erilaisia leimaverosta vapautettuja toimia.
- (190) Komissio toteaa, että asteittaista leimaverosta luopumista ei voida käyttää tämän toimenpiteen perustelevana leimaverojärjestelmän periaatteena, koska tällainen asteittainen luopuminen voitaisiin toteuttaa vain kaikkien lainasopimusten eikä vain PCT:n lainasopimusten osalta. Julkisten infrastruktuurihankkeiden erityispiirteiden osalta komissio viittaa edellä tämän päätöksen johdanto-osan 98–100 kappaleessa esitettyyn analyysiin. Tämän perusteella komissio katsoo, että Kreikan viranomaiset ja PCT eivät ole kyenneet osoittamaan, että tämä valikoiva toimenpide voidaan perustella verojärjestelmän logiikalla.

5.3.6 Vapautus leimaverosta sellaisten lainasopimusten lainanantajien välisten sopimusten osalta, joihin siirretään lainasopimuksesta aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet (2 artiklan 9 kohta)

- (191) Nykyisen leimaverolain mukaan muiden kuin pankkien välillä siirrettävistä lainoista peritään leimaveroa ⁽¹⁴⁵⁾, jos ensisijaisesta lainasta on alun perin peritty leimaveroa.
- (192) Komissio katsoo, että 2 artiklan 9 kohdan mukaisella säännöksellä annetaan suora etu PCT:n lainantajille, joista yksi on sen emoyhtiö Cosco. Tämä etu vastaa sen leimaveron määrää, jota PCT:n lainantajien olisi yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan maksettava, jos ne siirtävät PCT:n kanssa tehtyyn toimilupasopimukseen liittyvän lainan omistusoikeuden. Tähän säännökseen liittyy myös välillinen etu PCT:lle, koska sillä saatetaan helpottaa PCT:n lainansaantia.
- (193) Kreikan viranomaisten mukaan Cosco on myöntänyt PCT:lle vuonna 2009 kaksi lainaa, jotka Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan maksettiin takaisin vuonna 2011. Tutkittavana olevan säännöksen vuoksi PCT:n emoyhtiö Coscolle voidaan myöntää vapautus leimaverosta, jos se siirtää mainittujen lainojen omistusoikeudet

⁽¹⁴³⁾ Selittävä kiertokirje 1027/1990.

⁽¹⁴⁴⁾ Ks. alaviite 134.

⁽¹⁴⁵⁾ Jälleen 2,4 prosenttia verokannan mukaan.

muille yrityksille. Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan PCT on jo maksanut kyseiset lainat takaisin. Siten komissiolla ei ole syytä uskoa, että niitä koskevia omistusoikeuksia olisi siirretty. Tähän säännökseen voi kuitenkin liittyä valikoiva etu Coscolle tai muille PCT:n lainanantajille.

- (194) Kreikan viranomaisten ja PCT:n tätä vapautusta leimaverosta koskevat väitteet ovat samat kuin PCT:lle myönnettyihin lainoihin liittyvää leimaverovapautusta koskevat väitteet. Siten komissio toteaa, että sen aiempaa leimaverovapautusta koskevat päätelmät pätevät myös tähän toimenpiteeseen. Siten tämä toimenpide on valikoiva eikä sitä voida perustella järjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella.

5.3.7 Vapautus leimaverosta niiden PPA:n PCT:lle toimilupasopimuksen mukaisesti maksamien korvausten osalta, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan (2 artiklan 10 kohta)

Viitejärjestelmä

- (195) Tämän toimenpiteen osalta viitejärjestelmänä käytetään siviili- ja kauppaoikeudellisiin toimiin Kreikassa sovellettavaa leimaverojärjestelmää. Tätä järjestelmää koskevat säännöt mainitaan jo tämän päätöksen johdanto-osan 177 ja 179 kappaleessa. Leimaverosääntöjen mukaan leimaveroa sovelletaan asianomaisten oikeudellisiin asiakirjoihin, ei niitä allekirjoitaviin verovelvollisiin. Leimaverosääntöksiä arvonlisäverojärjestelmällä käyttöön otettujen muutosten jälkeen tulkitsevan ministeriön kiertokirjeen 44/1987⁽¹⁴⁶⁾ mukaan sopimuksista, oikeudellisista asiakirjoista tai toimista, joista peritään arvonlisäveroa, ei peritä leimaveroa.
- (196) Lisäksi yleisesti sovellettavan lain mukaan, sellaisena kuin se on Kreikan veroviranomaisten tulkitsemana ja täytäntöön panemana, korvausten maksaminen ei kuulu arvonlisäveron piiriin, minkä vuoksi siitä peritään leimaveroa⁽¹⁴⁷⁾.
- (197) Saman kiertokirjeen mukaan täydentävästä sopimuksesta (joka koskee vakuuksia, takuita, kiinnityksiä, sakkolausekkeita tai muita arvopapereita), joka liittyy sopimukseen, josta peritään arvonlisäveroa ja joka on siten vapautettu leimaverosta, ei peritä suhteellista leimaveroa. Jos pääsopimuksesta kuitenkin peritään arvonlisäveroa tai kiinteää (eikä suhteellista) leimaveroa, kyseiseen sopimukseen liittyvän täydentävän sopimuksen aktivoinnista peritään kiinteä leimavero.
- (198) Muuntyyppisten korvausten, kuten vahingonkorvausten tai kansainvälisiin sopimusrikkomuksiin liittyvien korvausten, maksamisesta peritään leimaveroa.
- (199) Kreikan viranomaiset totesivat, että Kreikassa maksettavista vahingonkorvauksista maksetaan Kreikan leimaverolain säännösten mukaan 3,6 prosentin leimavero. Sopimukseen sisältyvän vahingonkorvauslausekkeen perusteella maksettavasta korvauksesta peritään 2,4 prosentin leimavero.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (200) Ratifiointilain 2 artiklan 10 kohdassa säädetään, että kaikenlaiset PPA:n PCT:lle toimiluvan perusteella maksamat korvaukset, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan, ovat vapautettuja leimaverosta.

⁽¹⁴⁶⁾ Ministeriön kiertokirjeen 44/1987 3 artikla: Leimaveron perimistä erilaisista sopimuksista ja toimista koskevien säännösten täytäntöönpano.

⁽¹⁴⁷⁾ Lain nro 1642/1986 57 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan toimet, joista peritään arvonlisäveroa saman lain 2 artiklan mukaisesti, ja niitä täydentävät sopimukset ovat vapautettuja leimaverosta. Kreikan arvonlisäverolain (lain nro 1642/1986, jolla arvonlisävero otettiin käyttöön Kreikan oikeusjärjestyksessä, korvaava laki nro 2859/2000) 2 artiklan mukaan arvonlisäveroa peritään tavaroiden ja palvelujen toimittamisesta, jos se tapahtuu korvausta vastaan. Näiden säännösten yleisen tulkinnan mukaan korvausten maksaminen ei sisälly palvelujen tarjoamista maksua vastaan koskevaan määritelmään eikä siten kuulu arvonlisäveron soveltamisalaan, jolloin siitä peritään leimaveroa.

- (201) Koska leimaveroa sovelletaan yleisesti sovellettavan järjestelmän mukaan oikeudellisiin asiakirjoihin eikä liiketoimen osapuoliin ja ottaen huomioon, että PPA oli ratifiointilain hyväksymisen ajankohtana vapautettu leimaverosta lain⁽¹⁴⁸⁾ nojalla, PCT olisi yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan velvollinen maksamaan leimaveron aina, kun PPA:n toimilupasopimuksen puitteissa maksama korvaus olisi arvonlisäverolain soveltamisalan ulkopuolella, jolloin siitä peritään leimaveroa. Erityisesti tämän säännöksen vuoksi PCT olisi vapautettu kiinteän leimaveron maksamisesta, jos toimilupaan sisältyvä vahingonkorvauslauseke aktivoituisi tai PPA maksaisi toimilupasopimukseen liittyviä vahingonkorvauksia tai korvauksia toimilupasopimuksen rikkomisesta. Kun lisäksi otetaan huomioon, että PPA oli kyseisenä ajankohtana Kreikan viranomaisten ja tuensaajan ilmoittamalla tavalla vapautettu maksamasta leimaveroa sellaisista toimista, jotka liittyvät kolmansien osapuolten sen puolesta toteuttamiin rakennustöihin, PCT olisi tämän säännöksen johdosta myös vapautettu leimaveron maksamisesta sellaisista PPA:n kanssa tekemistään järjestelyistä, jotka kuuluvat leimaveron piiriin. Siten käsiteltävänä olevalla vapautuksella myös PCT vapautetaan leimaveron maksamisesta tällaisissa tapauksissa, mikä on selkeä valikoiva etu PCT:lle.
- (202) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että jos korvauksen maksamisella on syy-yhteys sopimukseen, joka kuuluu arvonlisäverojärjestelmän soveltamisalaan sen sisältämän vahingonkorvauslausekkeen (sakkolausekkeen) perusteella, korvauksesta ei peritä leimaveroa. Tämä johtuu siitä, että vahingonkorvauslauseke katsotaan täydentäväksi sopimukseksi, josta ei peritä leimaveroa, jos pääsopimus kuuluu arvonlisäveron piiriin. Koska toimilupasopimus kuuluu arvonlisäverolain soveltamisalaan, kaikki toimilupasopimuksen sisältämän sakkolausekkeen perusteella maksettavat korvaukset ovat yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan vapautettuja leimaverosta.
- (203) Komissio toteaa, että yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan arvonlisäveron piiriin kuuluvan sopimuksen sakkolausekkeen aktivoinnista ei peritä suhteellista leimaveroa. Tällaisissa tapauksissa kuitenkin peritään kiintää leimaveroa sen kiertokirjeen perusteella, johon Kreikan viranomaiset vetosivat. Siten PCT ei tutkittavana olevan säännöksen perusteella maksaisi sovellettavaa kiintää leimaveroa, jos PPA:n olisi maksettava korvauksia toimilupasopimuksen sisältämän sakkolausekkeen aktivoinnin vuoksi. Siten säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva etu.
- (204) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat myös, että muunlaisten korvausten, kuten kansainvälisestä sopimusrikkomuksesta maksettavien korvausten, maksamisesta peritään leimaveroa. Tässä yhteydessä 2 artiklan 10 kohdassa säädetään näitä muunlaisia korvauksia koskevasta poikkeuksesta. Niiden mukaan tämä poikkeus on kuitenkin osa yleistä järjestelmää, jolla julkiseen infrastruktuuriin liittyvien toimilupien erilaiset ominaisuudet tai erityispiirteet pyritään ottamaan huomioon. Siten tässä yhteydessä ei ilmene todellista eriyttämistä eikä lainkaan valikoivuutta.
- (205) Komissio toteaa, että Kreikan viranomaiset ja PCT vahvistavat sen päätelmän, jonka mukaan PCT ei käsiteltävänä olevan säännöksen perusteella itse maksaisi leimaveroa, joka sen olisi yleensä maksettava, sellaisissa tapauksissa, joissa PPA maksaisi sille toimilupasopimuksesta ja/tai sen rikkomisesta johtuvia vahingonkorvauksia. Siten tällä säännöksellä annetaan PCT:lle etu, joka vastaa sitä leimaveroa, joka sen olisi tällaisissa tilanteissa maksettava ja josta se on vapautettu. Julkisiin infrastruktuurihankkeisiin sovellettavaa yleistä järjestelmää koskevien väitteiden osalta komissio viittaa edellä johdanto-osan 92–97 ja 107 kappaleessa esitettyyn analyysiin. Erityisesti komissio katsoo, että julkisista infrastruktuurihankkeista vastaaviin yrityksiin sovellettava toimenpide pätee vain tietynlaisten yritysten osalta ja on siten valikoiva.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (206) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tämä vapaus on asteittaista leimaverosta luopumista koskevan järjestelmän mukainen ja noudattaa yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska se on menettely, jolla varmistetaan, että julkisten infrastruktuurihankkeiden erityispiirteet otetaan asianmukaisesti huomioon veroihin liittyvissä tarkoituksissa. Komissio ei voi hyväksyä, että kyseinen toimenpide perustellaan tällaisella "päämäärällä", ja viittaa edellä johdanto-osan 189 ja 190 kappaleessa esitettyihin analyysihin, jotka koskevat PCT:n lainojen vapauttamista leimaverosta.

⁽¹⁴⁸⁾ Lain nro 2688/1999 2 artiklan sekä lain nro 1559/1950 362 artiklan mukaisesti. Komission kanta tässä päätöksessä ei vaikuta sen mahdolliseen tulevaan tätä säännöstä koskevaan kantaan.

- (207) Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tämä vapautus on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen mukainen. Ilman tätä säännöstä ja koska PPA oli ratifiointilain hyväksymisen ajankohtana vapautettu leimaveron maksamisesta sellaisista toimista, jotka liittyvät kolmansien osapuolten sen puolesta toteuttamiin rakennustöihin, PCT olisi velvollinen maksamaan leimaveroa aina, kun sitä aiheutuisi sen PPA:n kanssa tekemistä järjestelyistä.
- (208) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä kuitenkin jo huomautettiin ⁽¹⁴⁹⁾, se, että PPA on vapautettu leimaveron maksamisesta, ei tarkoita, että tällainen vapautus PCT:n osalta olisi perusteltua verojärjestelmän luonteen nojalla.
- (209) Komissio panee merkille, että tämä säännös kumottiin lailla nro 4152/2013. Siten PCT:lle annettu valikoiva etu koskisi vain menneisyyttä.

5.3.8 PCT:n hakemuksen perusteella myönnetty asetuksen nro 2687/1953 mukainen suoja toimilupasopimukseen liittyville investoinneille (3 artikla)

Asetuksen ja siihen mahdollisesti liittyvien toimenpiteiden kuvaus

a) Menettely

- (210) Asetuksen nro 2687/1953 mukaan Kreikan julkishallinto voi myöntää erityisiä suotuisia järjestelyjä kaikille yrityksille, jotka tuovat maahan ulkomaista pääomaa "tuottoisien investointien" tekemiseksi. Jotta yritys voisi hyödyntää näitä järjestelyjä, sen on tehtävä valtiovarainministeriölle niitä koskeva hakemus. Yrityksen hakemuksen jälkeen erityinen komitea antaa lausunnon arvioituaan

- sen, onko investointi tuottoisa eli pyritäänkö sillä kehittämään kansallista tuotantoa tai edistääkö se maan talouskehitystä,
- sen, liittyykö siihen ulkomaista pääomaa, kun otetaan huomioon kaikki pääoman muodot, kuten ulkomaanvaluutta, koneet ja materiaalit, keksinnöt, tekniset menetelmät ja tavaramerkit,
- ja ulkomaisen pääoman maahantuonnin hyödyllisyyden; tästä asiasta asetus ei sisällä määritelmiä tai perusteita, jotka olisi täytettävä, mikä tarkoittaa, että harkintavalta annetaan kansallisille hallintoelimille.

- (211) Tämän lausunnon jälkeen asiasta vastaava ministeri ehdottaa – investoinnin merkityksen mukaan – peruuttamatonta presidentin asetusta tai tekee ministeriön päätöksen, jolla ulkomaisen pääoman maahantuonti hyväksytään tietyin siinä esitetyin ehdoin ja myönnetään peruuttamattomat suositavat järjestelyt ⁽¹⁵⁰⁾.

b) Etuoikeudet, joita voidaan myöntää

- (212) Presidentin asetuksella/ministeriön päätöksellä, joka voidaan hyväksyä tietyn yrityksen osalta, voidaan myöntää seuraavat verohelpotukset ⁽¹⁵¹⁾:

- voittoihin sovellettavan veroasteen jäädyttäminen enintään 10 vuodeksi tai alennetun veroasteen soveltaminen ⁽¹⁵²⁾;
- koneiden yms. tuonnista kannettavien tullien tai maksujen pienentäminen tai niistä vapauttaminen enintään 10 vuodeksi;
- paikallisten tai satamaviranomaisten perimistä veroista vapauttaminen tai niihin liittyvän veroasteen alentaminen enintään 10 vuodeksi;

⁽¹⁴⁹⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 188 ja 203 kappale.

⁽¹⁵⁰⁾ Erityisjärjestelyjä voidaan muuttaa vain, jos yritys, jolle ne on myönnetty, suostuu siihen.

⁽¹⁵¹⁾ Asetuksen 8 ja 11 kohta.

⁽¹⁵²⁾ Lisäksi yleisesti sovellettavia rajoituksia voidaan keventää.

- vapautus kiinnitysten vahvistamisesta, pantin luomisesta vakuudeksi maahantuodulle pääomalle tai siihen liittyvien sopimusten tekemisestä aiheutuvista maksuista ja korvauksista tai niiden pienentäminen;
  - vientirajoitusten tai -verojen kieltäminen;
  - takautuvan verotuksen kieltäminen;
  - vapautus valtion hyväksi tehtävistä edun saavan yrityksen omaisuuseriä koskevista pakkolunastuksista;
  - suojeltavien yritysten varojen takavarikoinnin kieltäminen;
  - oikeus palkata muiden maiden kansalaisia tekniseksi tai hallinnolliseksi henkilökunnaksi ja lupa maksaa heille korvausta ulkomaan valuuttana;
  - lupa kotiuttaa lainoja tai osakepääomaa (enintään 10 prosenttia vuosittain maahantuodusta pääomasta); kumulatiivinen voittojen vienti (enintään 12 prosenttia vuosittain maahantuodusta ja kotiutetusta pääomasta ilman veroja); korkojen vienti (enintään 10 prosenttia vuosittain) ⁽¹⁵³⁾.
- (213) Asetuksen mukaan ne yritysten pääomaerät, jotka luodaan tai joita kasvatetaan huomattavasti ⁽¹⁵⁴⁾ ulkomaisella pääomalla tämän asetuksen mukaisesti, ovat vapautettuja kaikista pakkolunastustoimenpiteistä valtion hyväksi eikä niitä voida takavarikoida ⁽¹⁵⁵⁾. Asetuksessa säädetään periaatteesta, jonka mukaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvilta yrityksiltä ei voida periä veroja takautuvasti ⁽¹⁵⁶⁾.

Viitejärjestelmä

- (214) Koska asetuksen nro 2687/1953 nojalla myönnettävä suoja voi vaihdella sen mukaan, mitä toimenpiteitä kullekin yksittäiselle tällaista suojelua saavalle yritykselle myönnetään, ja toimenpiteet, jotka PCT:lle sen nojalla voidaan myöntää, on määritelty asetuksessa alustavasti, yleiseen viitejärjestelmään voivat sisältyä ne eri verotoimenpiteet, joista PCT hyötyy, kun julkishallinto on hyväksynyt PCT:n pyytämät erityisjärjestelyt.
- (215) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että koska tälle asetukselle on annettu perustuslailla ensisijaisuus muuhun lainsäädäntöön nähden, se ei voi olla erityismenettely, jota voidaan verrata yleiseen lainsäädäntökehykseen. Kun tämä muuhun lainsäädäntöön nähden ensisijainen asetus hyväksyttiin, suurinta osaa kansallisesta lainsäädäntökehyksestä, jota komissio käyttää viitejärjestelmänä, ei vielä ollut olemassa. Siten tässä yhteydessä huomioon otettava viitejärjestelmä koostuu Kreikan perustuslaista ja asetuksesta nro 2687/1953, joka itsessään on yleinen toimenpide. Lisäksi komissio on ollut tietoinen asetuksen olemassaolosta jo Kreikan EU:hun liittymisestä lähtien.
- (216) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat myös, että ulkomaisten investointien suojaamiseen tarkoitettujen erityisjärjestelyt ovat yleinen toimenpide, jota sovelletaan kaikkiin ulkomaisiin investointeihin, jotka täyttävät sen soveltamista koskevat perusteet. Ne katsovat myös, että asetuksen perustana on ollut tarve a) tunnustaa, että ulkomaisiin investointeihin kohdistuu erityisiä riskejä ja haasteita Kreikassa vallitsevien olosuhteiden vuoksi, minkä vuoksi niille oli myönnettävä erityiskohtelua, jotta tällaisten investointien houkuttelemista koskeva tavoite saavutettaisiin, ja b) tarjota tältä osin asianmukaista kohtelua.

⁽¹⁵³⁾ Tästä menettelystä ei säädetä presidentin asetuksessa, mutta Kreikan viranomaiset mainitsivat sen luettelossa niistä toimenpiteistä, jotka on aiemmin myönnetty näiden erityisjärjestelyjen puitteissa.

⁽¹⁵⁴⁾ Presidentin asetuksen 9 artiklan 2 kohdan mukaan tässä tarkoitetaan kasvua, joka on yli puolet kyseisten yritysten varojen kokonaismäärästä tai yli 1 miljoona Yhdysvaltain dollaria.

⁽¹⁵⁵⁾ Ellei takavarikoinnilla pyritä kattamaan asevoimien tarpeita sodan aikana, vain konfliktin keston ajan ja oikeudenmukaista korvausta vastaan.

⁽¹⁵⁶⁾ Asetuksessa säädetään myös muista asianomaisille yrityksille myönnettävistä etuoikeuksista/ehdoista: i) erityisehdot lainojen tai osakepääoman kotiuttamiselle (enintään 10 prosenttia vuosittain maahantuodusta pääomasta); (enintään 12 prosenttia vuosittain maahantuodusta ja kotiutetusta pääomasta ilman veroja) ja korkojen vienti (enintään 10 prosenttia vuosittain) sekä oikeus siirtää Kreikasta ulkomaan valuuttaa, jota tarvitaan vuokrattuihin koneisiin tai muihin pääomamuotoihin liittyviin vuokramaksuihin, ii) oikeus palkata muiden maiden kansalaisia tekniseksi tai hallinnolliseksi henkilökunnaksi ja lupa maksaa heille korvausta ulkomaan valuuttana; ja lupa pitää kirjanpitoa, jossa summat ilmoitetaan ulkomaan valuuttana.

- (217) Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että komission jäsen Antonio Tajanin tätä asetusta koskevassa vastauksessa ⁽¹⁵⁷⁾ suljettiin pois vain uudet tullitariffeihin liittyvät toimenpiteet, ei valtiontukitoimenpiteitä. Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan on selvää, että asetuksen soveltaminen ei tähän mennessä ole johtanut uuteen sääntöjenvastaiseen valtionapuun, koska se oli voimassa Kreikan liittyessä EU:hun ja jatkaessa sen soveltamista ilman tarkistuksia ja koska komissio ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin sen kyseenalaistamiseksi, että tämä asetus on EU:n lainsäädännön mukainen.
- (218) Komissio toteaa, että kyseistä asetusta ei voida katsoa päteväksi viitejärjestelmäksi. Vaikka on totta, että tämä asetus oli olemassa ennen Kreikan liittymistä EU:hun, se ei tarkoita, että asetus olisi ensisijaisessa asemassa Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen ja siten kyseisen sopimuksen valtiontukea koskeviin säännöksiin nähden. Kreikan liittyessä EU:hun sen oli sitouduttava noudattamaan yhteisön säännöstöä ja kunnioittamaan erityisesti perussopimuksen valtiontukea koskevia sääntöjä. Jos Kreikka siis aikoo käyttää tätä asetusta myöntääkseen erityisetuusia tietyille yrityksille, sen on aluksi ilmoitettava nämä edut komissiolle, jotta komissio voi arvioida ne valtiontukisääntöjen perusteella ja mahdollisesti hyväksyä ne SEUT-sopimuksen sääntöjen mukaisesti ⁽¹⁵⁸⁾.
- (219) Lisäksi tällä asetuksella annetaan julkishallinnolle laaja harkintavalta ⁽¹⁵⁹⁾ määrätä niistä ehdoista ja eduista, jotka myönnetään tietyille, asetusta hyödyntämään pyrkiville yrityksille. Ulkomaisten investointien erityiskohteluun Kreikassa, millä pyritään edistämään tällaisten investointien tekemistä, liittyy jo valikoivia tekijöitä. Samalla sillä pyritään julkisen politiikan tavoitteeseen eikä verotukselliseen tavoitteeseen. Valikoivuusanalyysissä käytettävä viitejärjestelmä voi perustua vain verotusperiaatteisiin. Julkisen politiikan tavoitteet ovat verojärjestelmän ulkopuolisia tavoitteita, kuten tämän päätöksen johdanto-osan 92–94 kappaleessa todetaan, minkä vuoksi niitä ei voida käyttää viitejärjestelminä valikoivuusanalyysissä.

Poikkeus viitejärjestelmästä

- (220) Ratifiointilain 3 artiklan mukaan PCT:llä on oikeus hakea kuvatus asetuksen mukaisia suojelevia järjestelyjä. Tämä säännös johtaa siihen, että Kreikan julkishallinto voi myöntää PCT:lle sen pyynnön perusteella useita valikoivia etuja. Nämä edut liittyvät pääosin veroihin, jotka PCT:n olisi maksettava yleisten sääntöjen mukaan ja joista se voidaan vapauttaa tämän säännöksen perusteella. Lisäksi PCT saattaa hyötyä myös muita oikeudellisia rajoitteita (pakkolunastusta, varojen takavarikoimista, ulkomaisen henkilökunnan palkkaamista ja heidän palkkansa ulkomaisella valuutalla maksamista tai osakepäämaa) koskevista vapautuksista. Se, ettei näitä etuja ole Kreikan viranomaisten mukaan vielä myönnetty PCT:lle, ei poista sitä tosiasiaa, että tarkasteltavana olevalla säännöllä annetaan PCT:lle oikeus pyytää ja saada asetuksen mukaisia erityisjärjestelyjä.
- (221) Tämän PCT:tä suosivan toimenpiteen osalta Kreikan viranomaiset eivät esittäneet lisää perusteluja alkuperäisiin väitteisiinsä verrattuna. Siten komission päätelmä tämän toimenpiteen valikoivuudesta pysyy samana ⁽¹⁶⁰⁾.
- (222) Kuten edellä jo mainittiin ⁽¹⁶¹⁾, se, että toimenpiteellä on talouspoliittinen tavoite, ei tarkoita, että se ei olisi valikoiva, mutta sen voidaan katsoa soveltuvan sisämarkkinoille, mikäli tietyt edellytykset täyttyvät ⁽¹⁶²⁾.

⁽¹⁵⁷⁾ Ks. menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 213 kappale.

⁽¹⁵⁸⁾ Komission arviointi tässä tapauksessa ei vaikuta niihin toimenpiteisiin, joihin se mahdollisesti ryhtyy mainitun presidentin asetuksen osalta.

⁽¹⁵⁹⁾ Asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa viitataan alustavasti joihinkin niistä etuoikeuksista ja vapautuksista, joita sen nojalla voidaan myöntää. Asetuksen nro 4256/1962 5 artiklan 3 kohdassa, jossa tulkitaan vuoden 1953 asetusta, säädetään, että julkishallinnolla on täysi harkintavalta säännellä mitä tahansa muuta investointeihin liittyvää asiaa haluamallaan tavalla täyttääkseen presidentin asetuksen tarkoituksen eli ulkomaisen pääoman houkuttelemisen, kunhan nämä asiat eivät ole sen säännösten vastaisia. Siksi voidaan katsoa, että julkishallinnolla on täysi harkintavalta luoda uusia ehtoja sekä helpotuksia, joilla tällaiset investoinnit voidaan tehdä houkuttelevammiksi yrityksille.

⁽¹⁶⁰⁾ Menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 209–216 kappale.

⁽¹⁶¹⁾ Ks. tämän päätöksen johdanto-osan 92–97 kappale.

⁽¹⁶²⁾ Asia C-487/06 P, British Aggregates, Kok. 2008, s. I-10515, 92 kohta.

- (223) Lisäksi asetuksen mukaisten erityisjärjestelyjen luonteesta riippumatta ⁽¹⁶³⁾ niiden yksilöllisestä soveltamisesta voi aiheutua valikoiva etu ⁽¹⁶⁴⁾, koska Kreikan julkishallinnon jokaisella päätöksellä voidaan poiketa yleisistä verosäännöistä PCT:n hyväksi. Verotusta koskevan tiedonannon ⁽¹⁶⁵⁾ mukaan tällainen päätelmä johtaa oletukseen valtiontuesta ja on analysoitava tarkasti. Tämän perusteella komissio katsoo, että tarkasteltavana olevalla säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva etu, joka toteutuu, kun PCT päättää hyödyntää sitä.

Poikkeaman perusteleminen verojärjestelmän logiikalla

- (224) Kreikan viranomaiset katsovat, että tämän asetuksen mukaisilla erityisjärjestelyillä pyrittiin houkuttelemaan ulkomaista pääomaa ja helpottamaan maan jälleenrakennusta toisen maailmansodan ja 1940-luvun sisällissodan jälkeen. Koska asetus on erittäin tärkeä Kreikan talouskehityksen kannalta, Kreikan perustuslain 107 artiklassa tunnustetaan nimenomaisesti, että se on ensisijainen tavanomaisiin lakeihin nähden. Ensisijaisuudesta säättämällä pyrittiin varmistamaan, että ulkomaista pääomaa investoivia suojellaan Kreikan verolainsäädännön jatkuvilta muutoksilta, jotka eivät suosi ulkomaisia investointeja. Näiden suojelevien järjestelyjen tavoitteella, joka on Kreikan talouden kehittäminen, ei voida perustella toimenpiteen valikoivuutta, mutta se voidaan ottaa huomioon arvioitaessa sen soveltuvuutta sisämarkkinoille.
- (225) Lisäksi komissio toteaa, että siitä lähtien, kun suojelevat järjestelyt, jotka PCT:lle voidaan myöntää sen pyynnöstä, myönnettäisiin harkinnanvaraisesti, niitä ei voida perustella verojärjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella ⁽¹⁶⁶⁾.
- (226) Siksi tällä säännöksellä annetaan PCT:lle valikoiva etu, jota ei voida perustella järjestelmän luonteella tai yleisellä rakenteella.

Voimassa oleva tuki

- (227) Jos komissio katsoo, että tämän asetuksen soveltaminen on valtiontukea, se olisi Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan voimassa olevaa tukea.
- (228) Komissio toteaa, että PCT:tä suosiva säännös hyväksyttiin vuonna 2009 eikä ennen Kreikan liittymistä EU:hun. Tällä säännöksellä PCT:lle annetaan oikeus pyytää ja saada mainittuja erityisjärjestelyjä. Sen jälkeen, kun PCT on pyytänyt niitä, hyväksytään presidentin asetus tai ministeriön päätös, jossa määritellään PCT:lle myönnettävät erityisedut. Siten asetuksen erityinen soveltaminen PCT:n pyynnöstä johtaa siihen, että toimenpiteiden varsinainen täytäntöönpano tapahtuu siitä hetkestä alkaen, kun asetus tai päätös hyväksytään. Näin ollen toimenpide PCT:n hyväksi on uutta tukea.

5.3.9 Vapautus yleisten pakkolunastussääntöjen soveltamisesta

- (229) Tässä asiassa vastaanotetuissa kanteluissa viitattiin PCT:lle myönnettyyn vapautukseen yleisten pakkolunastussääntöjen soveltamisesta. Ratifiointilaissa ei mainittu tällaista vapautusta. Kreikan viranomaisten ja PCT:n mukaan tällaista vapautusta ei myönnetty eikä komissiolla ole syytä uskoa toisin. Siksi komissio katsoo, ettei PCT:lle ole myönnetty tällaista etua.

⁽¹⁶³⁾ Tämä päätös ei vaikuta siihen, millaisen kannan komissio voi ottaa tämän asetuksen osalta.

⁽¹⁶⁴⁾ Ks. komission veroapua koskevan tiedonannon johdanto-osan 21 ja 22 kappale.

⁽¹⁶⁵⁾ Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen (EYVL C 384, 10.12.1998, s. 3).

⁽¹⁶⁶⁾ Ks. komission verotusta koskevan tiedonannon johdanto-osan 24 ja 27 kappale.

5.4 Edellä mainittujen valtiontukitoimenpiteiden vertaaminen samankaltaisiin määräyksiin muissa suurissa infrastruktuurihankkeita koskevissa sopimuksissa

- (230) Keskeisimmät edellä esitettyjen valtiontukitoimien perustelemiseksi toimitetut väitteet liittyvät tarpeeseen tukea suuria julkisia infrastruktuurihankkeita takaamalla niitä Kreikassa toteuttaville yrityksille selkeä, joustava ja vakaa verojärjestelmä. Väitteidensä tueksi Kreikan viranomaiset ja PCT viittaavat useisiin komission päätöksiin, joiden mukaan suurten infrastruktuuria koskevien ja vastaavanlaisia verovapautuksia sisältävien toimilupien rahoittamiseen ei ole liittynyt valtiontukea.
- (231) Komissio on tutkinut annetut perustelut ja tehnyt seuraavassa esitetyt päätelmät.
- (232) Ensinnäkin tällaiset perustelut ovat vakiintuneen oikeuskäytännön⁽¹⁶⁷⁾ mukaan merkityksettömiä komission päätöksen laillisuuden arvioinnin kannalta. Jokainen asia on arvioitava tapauskohtaisesti SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 107 kappaleessa mainitaan, vastaavien toimenpiteiden sisältyminen muihin suurista infrastruktuurihankkeista koskeviin sopimuksiin tarkoittaa vain, että näitä toimenpiteitä voidaan soveltaa tietyntilanteisiin yrityksiin, jolloin ne ovat valikoivia.
- (233) Joka tapauksessa kaikki päätökset, joihin Kreikan viranomaiset ja PCT viittasivat, liittyivät erilaisiin tilanteisiin.
- (234) Komissio katsoo lisäksi, että päätelmät Ateenan kansainvälistä lentokenttää koskevassa asiassa⁽¹⁶⁸⁾ eivät päde tähän asiaan. Lentokenttää koskevassa asiassa tuesta hyötyneet toimenpiteet joko eivät olleet taloudellisia tai niitä ei ollut vielä yksityistetty, minkä vuoksi niihin ei liittynyt valtiontukea. Tässä asiassa sen sijaan Kreikan valtio on itse avannut satamien infrastruktuuripalvelujen tarjoamisen kilpailulle järjestämällä tarjouskilpailun siitä sataman osasta, joka on toimilupasopimuksen kohde. Siten aikaisemmassa päätöksessä mainittua perustelua ”ei vapautettu” ei voida soveltaa tässä asiassa.
- (235) Ateenan kehätietä ja Rio Antirion moottoritieosiltaa koskevien asioiden osalta komissio toteaa, että vaikka yhteenveto kyseisiin toimilupiin sovellettavista verosäännöksistä sisältyi niihin liittyvien valtion toimenpiteiden kuvaukseen, komissio ei esittänyt nimenomaan näitä erityissäännöksiä koskevaa kantaansa, vaan arvioi ainoastaan, rajoittuiko valtiontuki välttämättömään vähimmäismäärään ja johtiko järjestetty tarjouskilpailumenettely markkinahintaan. Useimmat muut päätökset⁽¹⁶⁹⁾ eivät edes liity toimilupien haltijoille myönnettäviin verovapautuksiin (tai siihen, että ne olisivat perusteltuja verojärjestelmän logiikan nojalla), vaan niissä arvioidaan pelkästään, oliko tarjouskilpailumenettely riittävän avoin ja syrjimätön ja perustuiko se alhaisimpaan hintaan. Se, että komissiolle toimitettiin näihin asioihin liittyvät toimilupasopimukset ilmoitusajan puitteissa, ei tarkoita, että komissio olisi tutkinut ne valtiontuen näkökulmasta tai esittänyt niihin liittyviä erityistoimenpiteitä koskevan kantansa. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan komission olisi otettava yksiselitteisesti ja nimenomaisesti kantaa toimenpiteisiin, jotta tuensaajat ymmärtävät, ettei niihin liity valtiontukea. Se, ettei komissio ole ottanut kantaa näihin toimenpiteisiin, ei tarkoita, että se olisi hyväksynyt ne⁽¹⁷⁰⁾.
- (236) Samalla tavalla se, että komissio katsoi laajakaistan kehittämistä koskevassa päätöksessä⁽¹⁷¹⁾ samankaltaisia säännöksiä sisältävän julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskevan lain olevan osa oikeusperustaa, ei tarkoita, että komissio olisi nimenomaisesti tutkinut kyseisiä säännöksiä. Thessalonikin vedenalaista tunnelia koskeva asia⁽¹⁷²⁾ ei vaikuta merkitykselliseltä, koska siinä ei arvioitu verotoimenpiteitä

⁽¹⁶⁷⁾ Ks. esimerkiksi yleisen tuomioistuimen tuomio asiassa T-445/05, Assogestioni ja Fineco Asset Management v. komissio, 145 kohta, ja mainittu oikeuskäytäntö.

⁽¹⁶⁸⁾ Ks. komission päätös asiassa NN 27/96 Spatan kansainvälinen lentokenttä.

⁽¹⁶⁹⁾ Ks. komission päätökset asioissa N 508/07 Ionia Odos, N 45/08, moottoritie välillä Eleusis-Korintti-Patras-Pýrgos-Tsakona, N 566/07, moottoritie välillä Korintti-Tripoli-Kalamáta ja Lefktron ja Spartan välinen sivuosuus, N 565/07 Keski-Kreikan moottoritie, N 633/07 toimilupasopimus Maliakoksen ja Kleidin välisestä osuudesta moottoritiestä välillä Patras-Ateena-Thessaloniki-Evzona, N 134/07 ja Thessalonikin vedenalaista tunnelia koskeva toimilupasopimus.

⁽¹⁷⁰⁾ Yhdistetyt asiat T-427/04 Ranska v. komissio ja T-17/05 France Télécom v. komissio, Kok. 2009, s. II-435, 264–266 kohta, yhdistetyt asiat C-474/09 P–C-476/09 P, Territorio Histórico de Vizcaya – Diputación Foral de Vizcaya, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava, ja Territorio Histórico de Guipúzcoa – Diputación Foral de Guipúzcoa v. Euroopan komissio, Kok. 2011, s. I-113, 70 kohta.

⁽¹⁷¹⁾ SA. 32866 (11/N) – Kreikka – laajakaistan kehittäminen Kreikan maaseutualueilla.

⁽¹⁷²⁾ Ks. komission päätös asiassa N 134/07, Thessalonikin vedenalaista tunnelia koskeva toimilupasopimus.

ja tarjouskilpailun voittaja kieltäytyi joka tapauksessa tarjouskilpailuasiakirjoissa esitetystä mahdollisuudesta hyödyntää toimintatukea.

- (237) Lisäksi Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että komissio on pitänyt kantansa näistä asioista antamassaan arvioissa sen jälkeen, kun se oli joulukuussa 2013 hyväksynyt valtiontukea koskevat päätökset neljään tällaiseen hankkeeseen tehdyistä muutoksista ⁽¹⁷³⁾. Komissio toteaa tässä yhteydessä, että kyseisissä päätöksissä ei edes viitata verosäännöksiin, saati komission arvioon, koska kyseisten hankkeiden tavoitteet ovat erilaisia.
- (238) Edellä esitetyn perusteella ei voida katsoa, että komissio olisi hyväksynyt vastaavia säännöksiä tai että tuensaaja voisi vedota tällaiseen hyväksymiseen sulkeakseen pois valtiontuen olemassaolon ⁽¹⁷⁴⁾.
- (239) Siten komission päätelmänä on, että edellä arvioidut toimenpiteet ovat (5.3.9 kohdan toimenpidettä lukuun ottamatta) valikoivia etuja, joita ei voida perustella verojärjestelmän luonteella ja yleisellä rakenteella.

5.5 Kilpailun vääristyminen ja vaikutus kauppaan

- (240) Edellä mainitut toimenpiteet, jotka ovat valikoivia etuja, voivat olla valtiontukea, jos ne vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua ja jos ne vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan valtion myöntämän valikoivan edun katsotaan vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos se on omiaan parantamaan tuensaajan kilpailuasemaa verrattuna muihin yrityksiin, joiden kanssa se kilpailee ⁽¹⁷⁵⁾. Kilpailun katsotaan vääristyvän SEUT-sopimuksen 107 artiklan mukaisesti, jos valtio myöntää yritykselle taloudellisen edun kilpailulle vapautetulla alalla, jolla on tai voisi olla kilpailua ⁽¹⁷⁶⁾.
- (241) Koska Kreikka järjesti kansainvälisen tarjouskilpailun toimilupasopimuksesta, joka myönnettiin Coscolle, se on avannut satamapalvelujen markkinat kilpailulle. Koska eri yritykset useista jäsenvaltioista voivat osallistua satamien toimilupia koskeviin tarjouskilpailuihin, niiden erityisten veroetujen myöntämisen PCT:lle, jotka eivät olleet tarjolla kaikille muille ehdokkaille tarjouskilpailun ajankohtana, voidaan katsoa ainakin mahdollisesti vääristävän kilpailua.
- (242) Pireuksen satamalla oli jo huomattava kapasiteetti (1,6 miljoonaa TEU:ta), kun toimilupasopimus siirtyi PCT:lle, ja sen katsottiin mahdollisesti kilpailevan muiden EU:n satamien kanssa ⁽¹⁷⁷⁾. Esimerkiksi Thessalonikin sataman, Romanian Constanţan sataman, Slovenian Koperin sataman ja usean Italian sataman voidaan katsoa olevan PCT:n suoria tai vähintään mahdollisia kilpailijoita. Toimilupasopimuksen mukaan PCT:n hyödyntämällä konttiterminaalin satamalaitureilla II ja III on tarkoitus saavuttaa erittäin merkittävä kapasiteetti (3,7 miljoonaa TEU:ta) vuoteen 2015 mennessä. Tämä uusi kapasiteetti, jonka luomista on helpotettu käsiteltävänä olevilla toimenpiteillä, voi mahdollisesti vaikuttaa sekä kilpailuun että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska monilla eri satamilla useissa jäsenvaltioissa voi olla samoja asiakkaita kuin PCT:llä, ja ne voivat ainakin mahdollisesti kilpailla sen kanssa.

⁽¹⁷³⁾ Ks. päätös C(2013) 9253 final – valtiontuesta, SA.36894, Ionia Odos SA -hankkeen uudelleen aloittamiselle, päätös C(2013) 9275 final – valtiontuesta, SA.36877, Aegean Motorway SA -hankkeen uudelleen aloittamiselle, päätös C(2013) 9253 final – valtiontuesta, SA.36878, Olympia Odos SA -hankkeelle ja päätös C(2013) 9274 final – valtiontuesta SA. 36893 Central Motorway (E65) -hankkeelle.

⁽¹⁷⁴⁾ Joka tapauksessa komissio katsoo lisäksi, että PCT:lle myönnetty verovapautukset otettiin käyttöön vasta ratifiointilailla eikä itse toimilupasopimuksella, koska PPA:lla ei ole valtuuksia myöntää verovapautuksia. Päinvastoin kuin asioissa, joihin Kreikan viranomaiset ja PCT viittasivat, toimiluvan haltijan oli tässä tapauksessa tarkoitus toteuttaa investointihanke itsenäisesti ja yksin ilman minkäänlaisia valtion- tai julkisia tukia.

⁽¹⁷⁵⁾ Asia 730/79, Philip Morris, Kok. 1980, s. 267, 11 kohta, ja yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 ja T-23/98, Alzetta Mauro ym. v. komissio, Kok. 2000, s. II-2325, 80 kohta.

⁽¹⁷⁶⁾ Yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97 jne., Alzetta, Kok. 2000, s. II-2325, 141–147 kohta, ja asia C-280/00, Altmark Trans, Kok. 2003, s. I-7747.

⁽¹⁷⁷⁾ Komission 18 päivänä joulukuuta 2009 tekemä päätös asiassa C 21/09 (ex N 105/08, N 168/08 ja N 169/08) – Kreikka – Infrastruktuurin ja laitteiden julkinen rahoitus Pireuksen satamassa (EUVL C 402, 29.12.2012, s. 25), 90 ja 91 kohta.

- (243) Lisäksi komissio toteaa, että jälleenlaivauksen konttiterminaaleihin, jollaista tuensaaja hyödyntää, kohdistuu huomattavaa kilpailua myös kolmansista maista (Välimeren alueella). Esimerkiksi Cosco on tämän investoinnin vuoksi keskittänyt Välimeren laivaustoimintansa Pireuksen satamaan niiden italialaisten ja espanjalaisten jälleenlaivaussatamien sijaan, joita se aiemmin käytti. PCT kilpailee muiden EU:n satamien kanssa ja parantaa markkina-asemaansa seuraavien vuosien aikana.
- (244) Koska käsiteltävänä olevilla verotoimenpiteillä taattiin PCT:lle lisää kassavirtaa erityisesti rakennushankkeen ensimmäisten vaiheiden aikana, niillä autettiin Coscoa laajentamaan toimintaansa EU:n satamapalvelumarkkinoilla ja mahdollisesti parannettiin sen kilpailuasemaa näillä markkinoilla.
- (245) Edellä esitettyjen näkökohtien perusteella käsiteltävät toimenpiteet vaikuttavat todennäköisesti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja vääristävät tai uhkaavat vääristää kilpailua. Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sen osoittamiseksi, että tarkasteltavana oleva tuki vääristää tai uhkaa vääristää jäsenvaltioiden välistä kauppaa, riittää, että näytetään kyseisen tuen voineen vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja uhkaavan vääristää kilpailua ⁽¹⁷⁸⁾. Edellä esitetyn analyysin perusteella komissio ei katso tarpeelliseksi määritellä asianomaisten palvelujen tai maantieteellisten markkinoiden laajuutta tai tutkia yksityiskohtaisesti niiden rakennetta ja niistä johtuvaa kilpailua ⁽¹⁷⁹⁾.
- (246) Sen PCT:n väitteen osalta, jonka mukaan verotoimenpiteiden kilpailuun ja kauppaan kohdistuvien vaikutusten arviointi vaatisi lisäksi merkityksellisillä markkinoilla sovellettavien vastaavien verojärjestelmien tutkimista, komissio toteaa, että vakiintuneen oikeuskäytännön ⁽¹⁸⁰⁾ mukaan se, että jäsenvaltio pyrkii yksipuolisin toimin lähentämään kilpailun edellytyksiä tietyllä taloudenalalla toisissa jäsenvaltioissa vallitseviin edellytyksiin nähden, ei muuta sitä, että toimet ovat tukea.

Päätelmät

- (247) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että kaikki PCT:lle myönnettyt veroedut, lukuun ottamatta väitettyä vapautusta yleisten pakkolunastussääntöjen soveltamisesta, ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

6. ARVIOINTI TOIMENPITEIDEN SOVELTUVUUDESTA SISÄMARKKINOILLE

- (248) Kreikan viranomaiset ja PCT katsovat, että tukitoimenpiteiden pitäisi katsoa soveltuvan sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan sekä EU:n aluetukisääntöjen perusteella.

6.1 Alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 2007–2013 ⁽¹⁸¹⁾ sovellettavuus

- (249) Komissio toteaa, että PCT sai laillisen oikeuden hyödyntää tukitoimenpiteitä sen jälkeen, kun kyseiset toimenpiteet sisältävä laki julkaistiin Kreikan virallisessa lehdessä eli 30 päivänä maaliskuuta 2009 ⁽¹⁸²⁾. Siten komissio arvioi toimenpiteet maaliskuussa 2009 voimassa olleiden alueellisia valtiontukia koskevien suuntaviivojen 2007–2013, jäljempänä 'suuntaviivat 2007–2013', perusteella.
- (250) Komissio toteaa, että arvioitavana olevat tukitoimenpiteet ovat rajaamattomia veroetuja, joita aluetukisääntöjen mukaan ei katsota investointitueksi, vaan toimintatueksi. Suuntaviivoissa 2007–2013 voidaan poikkeuksellisesti ja erittäin rajatuissa tapauksissa sallia toimintatuki ⁽¹⁸³⁾ sellaisilla alueilla, jotka ovat SEUT-sopimuksen

⁽¹⁷⁸⁾ Ks. yhdistetyt asiat T-298/97, T-312/97 jne., Alzetta, Kok. 2000, s. II-2325, 95 kohta, ja asia 730/79, Philip Morris, Kok. 1980, s. 267, 9–12 kohta.

⁽¹⁷⁹⁾ Ks. muun muassa yhdistetyt asiat Alzetta, 95 kohta.

⁽¹⁸⁰⁾ Ks. asia C-372/97, Italia v. komissio, Kok. 2004, s. I-3679, 67 kohta, sekä siinä mainittu oikeuskäytäntö.

⁽¹⁸¹⁾ Alueellisia valtiontukia koskevat suuntaviivat vuosille 2007–2013 (EUVL C 54, 4.3.2006, s. 13).

⁽¹⁸²⁾ Ratifointilain 8 artikla, jossa säädetään kyseisen lain voimaantulosta.

⁽¹⁸³⁾ Ks. suuntaviivojen 2007–2013 5 luku ja komission päätös, tehty 13. helmikuuta 2008, asiassa C 7/08 (ex N 655/07) – Saksa – Sachsenin osavaltion käyttöpääomailmoille myöntämä takausohjelma.

107 artiklan 3 kohdan a alakohdassa esitetyn poikkeuksen mukaan tukikelpoisia. Pireuksen satama sijaitsee Attikin alueella, joka oli maaliskuussa 2009 SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaisesti oikeutettu aluetukeen tilastovaikutusalueena ⁽¹⁸⁴⁾. Siten on arvioitava, täyttävätkö tukitoimenpiteet suuntaviivoissa 2007–2013 esitetyt toimintatuen edellytykset. Suuntaviivojen 2007–2013 mukaan toimintatukea voidaan myöntää, jos se edistää alueellista kehitystä, sen myöntäminen on perusteltua sen laadun vuoksi ja tuen taso on oikeassa suhteessa niihin haittoihin, joita sillä pyritään lievittämään. Lisäksi periaatteessa toimintatukea olisi myönnettävä ennalta määritettyihin tukikelpoisiin kustannuksiin ⁽¹⁸⁵⁾ ja se olisi rajattava tiettyyn osuuteen näistä kustannuksista. Sen on myös aina oltava väliaikaista ja ajan mittaan alenevaa ja se olisi lopetettava, kun kyseiset alueet ovat todella lähentyneet EU:n vauraimpia alueita.

- (251) Komissio toteaa, että tuki on periaatteessa luonteeltaan väliaikaista ja, kun tämä otetaan huomioon yhdessä niiden haittojen kanssa, joita sillä pyritään lievittämään, tuki ei riitä ratkaisemaan näitä haittoja, koska on erittäin epätodennäköistä, että toimintatuen myöntäminen yhdelle yritykselle ratkaisisi ne kokonaisvaltaisesti. Lisäksi Kreikan viranomaisten ja PCT:n tukitoimenpiteille esittämää perustelua, eli merikonttiliikennealan nykyaikaistamista ja kehittämistä luomalla investointihankkeisiin sovellettavaa verojärjestelmää koskevaa oikeusvarmuutta, ei voida pitää asianomaiseen alueeseen liittyvänä haittana, jota olisi lievítettävä. Lisäksi, vaikka komissio hyväksyisi tämän perustelun asianmukaiseksi tässä asiassa, tällaisten haittojen osalta ei ole olemassa ennalta määritettyjä tukikelpoisia kustannuksia eikä siten myöskään tukimääriä. Lisäksi tukitoimenpiteet eivät ole ajan myötä alenevia eikä niitä ollut tarkoitus lopettaa, kun Attikista 1 päivänä tammikuuta 2011 tuli C-alue ⁽¹⁸⁶⁾. Siksi tukitoimenpiteiden ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille suuntaviivojen 2007–2013 perusteella.

6.2 SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan suora soveltaminen

Yhteisen edun mukainen tavoite

- (252) Tiedonannossaan ”Kestävä tulevaisuus liikenteelle: kohti yhtenäistä, teknologiavetoista ja käyttäjystävällistä järjestelmää” ⁽¹⁸⁷⁾ komissio painotti, että satamien ja intermodaaliterminaalien kehittäminen on olennaisen tärkeää älykkään ja kokonaisvaltaisen logistiikkajärjestelmän saavuttamiseksi EU:ssa. Tiedonannossaan ”EU:n meriliikenne-politiikka vuoteen 2018 saakka: strategiset tavoitteet ja suositukset” ⁽¹⁸⁸⁾ komissio painottaa, että uuden satamainfrastruktuurin luominen ja nykyisen kapasiteetin käytön parantaminen on olennaisen tärkeää sen varmistamiseksi, että satamat toimivat tehokkaina yhdyskäytävinä.
- (253) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1315/2013 ⁽¹⁸⁹⁾ mukaan TEN-T-verkkoa olisi mieluiten kehitettävä kaksitasoisella rakenteella, johon kuuluvat kattava verkko ja ydinverkko. Kattava verkko on uuden TEN-T-verkon perustaso. Se koostuu kaikesta nykyisestä ja suunnitellusta infrastruktuurista, joka täyttää TEN-T-asetuksen vaatimukset. Ydinverkon olisi muodostettava runko kestävän multimodaalisen liikenneverkon kehittämiseksi ja edistettävä koko kattavan verkon kehittämistä, ja sen olisi oltava valmis viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Pireuksen satama on yksi EU:n ydinverkkoon kuuluvista satamista.
- (254) Tässä yhteydessä Pireuksen satama on yksi Välimeren suurimmista ja merkittävimmistä satamista ja sen toiminta on olennaisen tärkeää Kreikan talouskehityksen kannalta ja tärkeää myös EU:n liikennepolitiikan tavoitteiden kehittämisen kannalta. PCT:n toteuttamalla investoinneilla osa Pireuksen satamasta on muutettu nykyaikaiseksi merikonttiterminaaliksi parantamalla sen tehokkuutta, varastointikapasiteettia, kykyä palvella uuden sukupolven rahtilaivoja ja yhteenliitettävyyttä. Toimilupasopimuksessa oletetaan, että sataman kapasiteetti kasvaa toimilupakauden ensimmäisen vuoden aikana vähintään 300 000 TEU:lla ja on toimilupakauden kahdeksannen vuoden jälkeen vähintään 3 700 000 TEU:ta. Siten voidaan katsoa, että satamarakenteisiin osittain valtiontuen avulla tehtävillä investoinneilla voidaan edistää yhteisen edun mukaista tavoitetta.

⁽¹⁸⁴⁾ Ks. komission päätös, tehty 31 päivänä elokuuta 2006, asiassa N 408/06 – Kreikka – aluetukikartta vuosille 2007–2013 (EUVL C 286, 23.11.2006, s. 5).

⁽¹⁸⁵⁾ Esimerkiksi korvausinvestoinnit ja kuljetus- tai työvoimakustannukset.

⁽¹⁸⁶⁾ Ks. alaviite 184.

⁽¹⁸⁷⁾ Ks. KOM(2009) 279/4, 46 kohta.

⁽¹⁸⁸⁾ KOM(2009) 8.

⁽¹⁸⁹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 1315/2013, annettu 11 päivänä joulukuuta 2013, unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi ja päätöksen N:o 661/2010/EU kumoamisesta (EUVL L 348, 20.12.2013, s. 1).

Tuen tarpeellisuus ja kannustava vaikutus

- (255) Komission tähän alaan liittyvän oikeuskäytännön mukaan tuki on tarpeellista, jos pystytään osoittamaan, että investointihankkeesta saatavat nettotulot eivät riitä investoijan investointikustannusten korvaamiseen. Jos nämä tulot eivät olisi riittäviä, yksityinen sijoittaja ei käytännössä olisi ryhtynyt hankkeeseen ilman julkista tukea, jolloin valtiontuki katsottaisiin tarpeelliseksi.
- (256) Kreikan viranomaiset ja tuensaaja katsovat, että tukitoimenpiteet olivat tarpeellisia, koska PCT:n hankerahoitusjärjestelyt olisivat ilman niitä olleet huomattavasti rasittavammat, mikä olisi voinut vaarantaa hankkeen toteuttamisen.
- (257) Komissio on ollut johdonmukaisesti sitä mieltä, että satamainfrastruktuurihankkeet vaativat huomattavia pääomainvestointeja, jotka saadaan takaisin hyvin pitkällä aikavälillä, ja että niiden taloudellista elinkelpoisuutta ei aina voida taata ilman julkista tukea. Tässä tapauksessa hankintaviranomaisena siinä tarjouskilpailumenettelyssä, jolla Pireuksen sataman toimiluvan haltija valittiin, toiminut PPA oli jo arvioinut, että hankkeen taloudellinen elinkelpoisuus on taattu. Tämä ilmenee siitä, että toimiluvan haltijan oli tarkoitus toteuttaa koko investointi omalla kustannuksellaan. Lisäksi PCT ryhtyi laajentamaan satamalaituria II ja rakentamaan satamalaituria III ja vastasi yksin kaikista hankkeeseen liittyvistä investointikustannuksista. Tehdessään tarjousta, jonka PPA hyväksyi, PCT oli arvioinut, että sen investoinnit Pireuksen satamaan olisivat kannattavia ilman tarvetta julkiseen tukeen, koska se ei muuten olisi tehnyt tarjousta tai se olisi liittännyt tarjoukseensa hankkeen kannattavuutta ilman erityistä verokohtelua koskevan varauman. Lisäksi se, että Coscon tavoitteena oli muuttaa Pireuksen satama Välimeren tärkeimmäksi konttisatamaksi, osoittaa kyseisen sataman mahdollisuudet sekä investointihankkeen kannattavuuden, jota ei koskaan kyseenalaistettu⁽¹⁹⁰⁾. Siten ei voida katsoa, että tutkittavana olevat toimenpiteet olisivat olleet tarpeellisia investointihankkeen taloudellisen elinkelpoisuuden varmistamiseksi.
- (258) Se, että China Development Bank odotti ratifiointilain hyväksymistä, ei todista tukitoimenpiteiden tarpeellisuutta. Kun otetaan huomioon, että toimilupasopimus oli Kreikan lainsäädäntökäytännön mukaan ratifioitava lailla, mikä tahansa pankki olisi odottanut ratifiointilain hyväksymistä ilman, että se liittyy erityisesti käsiteltävänä olevien toimenpiteiden myöntämiseen. Myöskään se, että Euroopan investointipankki vaatii suojaa yleistä tai syrjivää lainmuutosta vastaan, ei todista tuen tarpeellisuutta.
- (259) PCT aloitti rakennustyöt sen jälkeen, kun toimilupasopimus oli ratifioitu lailla. Tässäkin on kyse siitä, että kaikki tällaiset julkiset sopimukset on ratifioitava lailla. Mikä tahansa PCT:n asemassa oleva yritys olisi joka tapauksessa odottanut sopimuksen ratifiointia. Lisäksi Cosco oli jo sitoutunut hankkeen toteuttamiseen tarjousta tehdessään, mikä tapahtui ennen tukitoimenpiteiden myöntävän lain eli ratifiointilain hyväksymistä. Kun Cosco oli tehnyt tarjouksena, se tiesi, että sillä oli oikeudellinen velvollisuus toteuttaa investointi, jos PPA valitsisi sen tekemään sopimuksen kanssaan.
- (260) Lisäksi tuensaaja ei missään vaiheessa vedonnut sellaiseen rahoitusvajeeseen, jonka kattamiseen olisi tarvittu käsiteltävänä olevia toimenpiteitä. Se, että PCT määritteli tuen määrän vasta, kun komissio oli aloittanut muodollisen tutkintamenettelyn, eli lähes viisi vuotta toimilupasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, osoittaa, että PCT ei ottanut tuen määrää huomioon alkuperäisessä liiketoimintasuunnitelmassaan eikä sitä ottanut huomioon myöskään Cosco päättäessään toteuttaa investoinnin. Komissio toteaa niiden komission päätösten osalta, joihin tuensaaja vetosi ja joissa komissio hyväksyi sellaisia tukia, joista ei ollut ilmoitettu ja joiden määrää ei ollut arvioitu etukäteen, että kyseiset asiat eivät ole merkityksellisiä tämän asian kannalta, koska ne eivät liity satamainfrastruktuurin rahoittamiseen, jonka osalta on todettava erityinen rahoitusvaje myös silloin, kun arvioidaan tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille jälkikäteen. Tämän seurauksena tätä tukea ei voida katsoa hankkeen toteuttamisen kannalta tarpeelliseksi, koska PCT olisi joka tapauksessa ryhtynyt toteuttamaan sitä.

⁽¹⁹⁰⁾ Lisäksi investointihankkeen elinkelpoisuus ja kannattavuus on jo osoitettu sillä, että PCT:n Pireuksen satamaan tekemät investoinnit ovat jo tuottaneet erittäin myönteisiä taloudellisia tuloksia.

- (261) Kuten edellä on jo selitetty, tarkasteltavana oleviin toimenpiteisiin liittyy joka tapauksessa rajaamattomia veroetuja, jotka ovat toimintatukea, joka on yleensä kiellettyä. Tällainen tuki voidaan hyväksyä vain poikkeuksellisissa ja tarkasti määritellyissä olosuhteissa. Arvioitaessa satamainfrastruktuurihankkeen rahoituksen soveltuvuutta sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella tällaisen tuen ei voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille.
- (262) Tuensaaja katsoo, että markkinoiden toimimattomuus tarkoittaa tässä yhteydessä tarvetta taata toimiluvan toteuttamiseen liittyvän verokehysten vakaus, oikeusvarmuus ja joustavuus. Tässä yhteydessä komissio toteaa, että sen vakiintuneiden käytäntöjen mukaan tarvetta taata vakaus, oikeusvarmuus ja joustavuus ei voida katsoa markkinoiden toimimattomuudeksi tai päteväksi perusteluksi tukitoimenpiteiden soveltuvuudesta sisämarkkinoille. Lisäksi ja ennen kaikkea tällaisen verokehysten puuttuminen ei estänyt Coscoa ryhtymästä tekemään investointeja Pireuksen satamaan. Siten komissio katsoo, että tavoitteella taata vakaus, oikeusvarmuus ja joustavuus ei voida osoittaa tutkittavana olevien toimenpiteiden tarpeellisuutta tai kannustavaa vaikutusta.
- (263) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että PCT:lle myönnetty tukitoimenpiteet eivät olleet tarpeellisia, koska ei ole osoitettu, että Cosco olisi jättänyt hankkeen toteuttamatta ilman niitä. Siten tukitoimenpiteet ovat toimintatukea, jolla PCT vapautetaan kustannuksista, jotka sen olisi yleensä maksettava, eikä niiden sen vuoksi voida katsoa soveltuvan sisämarkkinoille. Tämän päätelmän perusteella komissio ei katso tarpeelliseksi tarkastella muita SEUT-sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan vaatimuksia, jotka liittyvät oikeasuhteisuuteen ja kilpailun vääristymiseen, sen toteamiseksi, että tukitoimenpiteet eivät sovellu sisämarkkinoille.

7. TUEN PERIMINEN TAKAISIN

Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission sisämarkkinoille soveltumattomaksi katsoma tuki on perittävä takaisin, millä on tarkoitus palauttaa aikaisempi tilanne ⁽¹⁹¹⁾. Koska edellä mainitut toimenpiteet ovat sääntöjenvastaista ja sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, komission olisi määrättävä sääntöjenvastaisesti myönnetty ja sisämarkkinoille soveltumaton tuki takaisin perittäväksi, paitsi jos tuensaajalla voi olla perusteltuja odotuksia tai se voi vedota EU:n lainsäädännön yleiseen periaatteen ⁽¹⁹²⁾.

Tuen määrän arviointi

- (264) Kreikan viranomaisten tuensaajalle myöntämän tuen määrän arviointi perustui PCT:n vuoden 2009 liiketoimintasuunnitelmassa esitettyihin oletuksiin. Siten niitä ei voida käyttää perustana tukimäärien tarkassa määrittämisessä.
- (265) Koska Kreikan viranomaiset eivät ole toimittaneet asianmukaisia tietoja, tässä päätöksessä ei määritetä tarkasti PCT:n kunkin toimenpiteen perusteella saaman tuen määrää. Komissio katsoo kuitenkin, että jäsenvaltion olisi noudatettava seuraavaa menetelmää laskiessaan PCT:ltä takaisin perittävän sisämarkkinoille soveltumattoman tuen määrää:
- Vapautus tuloverosta niiden korkojen osalta, jotka ovat kertyneet satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä;
- (266) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:lle tukea, joka vastaa määrältään niitä tuloveroja, joita PCT:n olisi tavallisesti maksettava satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä kertyneistä koroista ja joista PCT vapautettiin ratifiointilain 2 artiklan 1 kohdan nojalla.
- (267) Kreikan viranomaisten mukaan PCT ei hyötynyt tästä säännöksestä käytännössä, koska se sisällytti käteistalutuksista kertyneiden korkojen määrän verotettaviin tuloihinsa (jolloin kyseisistä tuloista perittiin tuloveroa). Niiden on tässä tapauksessa esitettävä näyttöä siitä, että näin todella on tapahtunut.

⁽¹⁹¹⁾ Ks. esimerkiksi asia C-348/93, komissio v. Italia, Kok. 1995, s. I-673, 26 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

⁽¹⁹²⁾ Ks. esimerkiksi yhdistetyt asiat T-239/04 ja T-323/04, Italia ja Brandt Italia SpA v. komissio, Kok. 2007, s. II-3265, 153–154 kohta ja siinä mainittu oikeuskäytäntö.

- (268) Mikäli PCT on hyödyntänyt tätä säännöstä, Kreikan viranomaisten on aluksi ilmoitettava
- päivämäärä, josta lähtien PCT oli vapautettu kertyneitä korkoja koskevasta tuloverosta;
  - satamalaiturin III käyttöönottopäivä.
- (269) Kreikan viranomaisten on otettava perustaksi PCT:n kreikkalaisissa pankeissa kunakin vuonna olleet asianomaiset talletukset (siitä päivästä alkaen, jona PCT on vapautettu kertyneitä korkoja koskevasta tuloverosta) ja kunakin vuonna kertyneet korot ja sovellettava niihin kunakin vuonna voimassa ollut tuloveroa.
- Oikeus arvonlisäveron palautukseen riippumatta rakennustöiden tai niiden osien valmistumisajankohdasta
- (270) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:lle tukea, joka vastaa määrältään sitä arvonlisäveroa, jonka PCT on oikeutettu pitämään (tämän säännöksen perusteella), jos hanke ei ole alkanut viiden vuoden kuluessa siihen liittyvien kustannusten toteutumisesta.
- (271) Kreikan viranomaisten mukaan PCT on ottanut käyttöön investointihankkeen kohteen jo viiden vuoden kuluessa sen aloittamisesta, kuitenkin viiden vuoden arvonlisäverovapaan kauden jälkeen ei ole peritty mitään takaisin.
- (272) Kreikan viranomaiset eivät kuitenkaan ole toimittaneet näyttöä siitä, että hankkeen rakennustyöt on saatu valmiiksi ja että investoinnin kohde on otettu käyttöön. Siksi Kreikan viranomaisten on toimitettava näyttöä hankkeen rakennustöiden valmistumisesta. Lisäksi niiden on myös toimitettava luettelo näihin rakennustöihin liittyvistä laskuista ja päivämääristä, joina PCT on saanut arvonlisäveron palautuksen kyseisistä laskuista.
- (273) Jos hankkeen rakennustyöt eivät ole valmiit, tuen myöntämisen päivämääränä käytetään kunkin näihin rakennustöihin liittyvän laskun osalta arvonlisäveron palauttamisen viidettä vuosipäivää. Tuki vastaisi kussakin tapauksessa määrältään palautettua arvonlisäveroa.
- Investointitavaran laaja määritelmä => suora oikeus arvonlisäverosaatavien 90-prosenttiseen palautukseen ilman tilintarkastusta
- (274) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:lle tukea, joka vastaa määrältään muista kuin tavaroista (ja investointitavaroihin liittyvistä) aiheutuvien kustannusten arvonlisäveroista kertyviä korkoja siitä alkaen, kun PCT on saanut palautuksen käyttöönsä, siihen asti, kun PCT olisi ollut oikeutettu saamaan kyseisen palautuksen eli 3 vuotta myöhemmin tai siihen asti, että PCT olisi pystynyt kuittaamaan (näihin kustannuksiin liittyvän) myynnistä suoritettavan arvonlisäveron ostoihin sisältyvällä arvonlisäverolla.
- (275) Kreikan viranomaisten on tehtävä ero investointitavaran käsitteen määritelmään sisältyviin tavaroihin liittyvän arvonlisäveron ja ostoihin sisältyvän muihin rakennustöihin ja palveluihin liittyvän arvonlisäveron välillä. Tämän jälkeen on laskettava ostoihin sisältyvän arvonlisäveron määrä. Tästä laskelmasta saadun summan perusteella Kreikan viranomaisten on laskettava ne korot, joita valtion olisi vaadittava niistä käteismaksuista, jotka se on suorittanut ennen sen 3 vuoden määräajan umpeutumista, jonka jälkeen PCT olisi joka tapauksessa saanut arvonlisäveron palautusta. Nämä korot on laskettava siitä alkaen, kun palautus on annettu PCT käyttöön, siihen asti, kun PCT olisi ollut oikeutettu saamaan kyseisen palautuksen eli kolmen vuoden kuluttua. Jos voidaan osoittaa, että PCT:lle olisi voitu maksaa palautuksia jo ennen 3 vuoden määräajan päättymistä, korot lasketaan siihen ajankohtaan asti, kun PCT olisi kyennyt kuittaamaan ostoihin sisältyvän arvonlisäveron (näiden kustannusten osalta) myynnistä suoritettavalla arvonlisäverolla.
- Oikeus viivästyskorkoon ilman menettelyllisiä tai ajallisia vaatimuksia, jos valtio ei palauta arvonlisäveroa
- (276) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:lle tukea, joka vastaa määrältään niitä korkoja, joita PCT voi (tämän säännöksen nojalla) vaatia Kreikan valtiolta, kun 60 päivää on kulunut asiaan liittyvän veroilmoituksen tekemisestä (arvonlisäveron palautuksen hakemiseksi), kun toiset samankaltaisessa tilanteessa olevat yritykset eivät olisi oikeutettuja korkoihin.

(277) PCT on ilmoittanut, ettei se hyödyntänyt tätä säännöstä. Jos näin ei kuitenkaan ole ja valtio on maksanut tällaisia korkoja, Kreikan viranomaisten on ilmoitettava maksettujen korkojen tarkka summa yhdessä niihin liittyvien maksupäivämäärien kanssa. Näitä päivämääriä käytettäisiin myöntämispäivinä ja vastaavat maksetut korot olisivat kyseisinä päivänä maksetut tukimäärät.

— Tappioiden siirtäminen seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta

(278) Tässä tapauksessa tuki vastaisi määrältään sitä ylimääräistä yhtiöveroa, joka PCT:n olisi pitänyt maksaa, jos se ei olisi siirtänyt tappioita seuraaville kausille viiden vuoden aikarajan jälkeen. Toisin sanoen tuki vastaa määrältään PCT:n tosiasiallisesti maksaman tuloveron ja sen tuloveron välistä eroa, joka PCT:n olisi pitänyt maksaa ilman mahdollisuutta siirtää tappioitaan seuraaville tilikausille yli viiden vuoden ajan niiden aiheutumisesta.

(279) Tuen myöntämispäivä olisi tässä tapauksessa se päivä, jona vero olisi erääntynyt. Kreikan viranomaisten on toimitettava tietoja siitä, millaisia taloudellisia tappioita PCT:llä oli vuosittain ja siirrettiinkö niitä seuraaville tilikausille yli viiden vuoden ajan. Jos näin on, niiden olisi laskettava kyseisten tappioiden vaikutus PCT:n veropohjaan ja siten myös vastaavaan tuloveroon, jota PCT ei maksanut seuraaville tilikausille siirtämisen vuoksi.

— Valintamahdollisuus kolmen poistomenetelmän välillä

(280) PCT:n mukaan se on käyttänyt kiinteää tasapoistomenetelmää. Kreikan viranomaisten on toimitettava näyttöä siitä, että PCT on käyttänyt ainoastaan kiinteää tasapoistojärjestelmää, ja siitä, ettei sillä ollut mahdollisuutta vaihtaa toiseen poistomenetelmään. Jos jotakin toista poistomenetelmää on käytetty, tuki vastaisi määrältään erotusta sen yhtiöveron, joka PCT:n olisi maksettava kiinteän tasapoistomenetelmän perusteella, ja sen yhtiöveron välillä, joka PCT:n olisi maksettava muun menetelmän perusteella. Tuen myöntämispäivä olisi se päivä, jona ylimääräinen vero olisi erääntynyt.

— Vapautus lainasopimusten ja niihin liittyvien hankkeen rahoitusta koskevien sopimusten leimaverosta

(281) Kreikan viranomaisten on ilmoitettava, onko PCT tehnyt muita lainasopimuksia kuin mainitut kaksi Coscon kanssa tehtyä sopimusta. Tällaisten sopimusten osalta PCT:lle myönnetyn tuen määrä vastaisi niistä perittävän leimaveron määrää. Tuen myöntämispäiviä olisivat ne päivät, joihin nämä leimaverot olisivat erääntyneet.

— PCT:n lainantajien vapauttaminen veroista, leimaverosta, maksusuuksista ja valtion tai kolmansien osapuolten oikeuksista, joita niiden olisi yleensä maksettava, sellaisten sopimusten osalta, joihin siirretään PCT:n lainasopimuksista aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet

(282) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:n lainantajille ja erityisesti Coscolle annettua tukea, joka vastaa määrältään sen leimaveron määrää, jota Coscon olisi yleisesti sovellettavien sääntöjen mukaan pitänyt maksaa, jos se siirsi PCT:n kanssa tehdyn lainasopimuksen omistusoikeuden kolmannelle osapuolelle.

(283) Kreikan viranomaisten mukaan Cosco myönsi PCT:lle vuonna 2009 kaksi lainaa, jotka maksettiin takaisin vuonna 2011. Siten komissiolla ei ole syytä uskoa, että niitä koskevia omistusoikeuksia olisi siirretty.

(284) Kreikan viranomaisten on selvennettävä, onko tätä säännöstä sovellettu. Jos säännöstä on sovellettu, niiden on määritettävä se leimaveron määrä, joka asianomaisista oikeudellisista asiakirjoista olisi maksettava.

— Vapautus leimaverosta niiden PPA:n PCT:lle toimilupasopimuksen mukaisesti maksamien korvausten osalta, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan

(285) Tähän toimenpiteeseen liittyy PCT:lle tukea, joka vastaa määrältään sitä leimaveroa, joka sen olisi tällaisissa tilanteissa pitänyt maksaa ja josta se on vapautettu. Kreikan viranomaisten on selvennettävä, onko tätä säännöstä sovellettu. Jos sitä on sovellettu, niiden on tunnistettava PCT:lle myönnettyjen tukien määrät ja niiden myöntämispäivät edellä esitettyjen toimenpiteiden yhteydessä esitetyllä tavalla.

— Ulkomaisia investointeja suosivan järjestelmän soveltaminen PCT:n pyynnöstä

(286) Kreikan viranomaiset ovat ilmoittaneet, että näitä järjestelyjä ei ole käytetty. Kuten johdanto-osan 220 kappaleessa kuitenkin todetaan, PCT:llä on oikeus pyytää ja saada näitä suosivia järjestelyjä.

Ajankohta Toimi

(287) Kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta Kreikalle sen on ilmoitettava komissiolle suunnitelluista tai toteutetuista toimenpiteistä:

i) tiedot niistä toimenpiteistä, jotka tosiasiallisesti saattavat kuulua vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen soveltamisalaan, ja toimitettava todisteet tästä asianmukaisina asiakirjoina;

ii) tiedot niistä toimenpiteistä, jotka on peritty takaisin, tai takaisinperintäsuunnitelman käyttöönotosta.

(288) Neljän kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta Kreikan on ilmoitettava komissiolle, että se on toteuttanut takaisinperinnän.

(289) Tämä on periaatteessa takaisinperinnän viimeinen määräaika.

(290) Tapauksia, joissa PCT sai edun, joka ei ylitä komission asetuksessa (EU) N:o 1407/2013⁽¹⁹³⁾ esitettyjä kynnysarvoja, kyseistä etua ei katsota valtiontueksi, jos kaikki kyseisen asetuksen vaatimukset täyttyvät, jolloin sitä ei tarvitse periä takaisin.

(291) Takaisin perittäville määrille on laskettava korkoa siitä lähtien, kun tuki saatettiin PCT:n käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti. Korolle on laskettava korkoa komission asetuksen (EY) N:o 794/2004⁽¹⁹⁴⁾ V luvun ja komission asetuksen (EY) N:o 271/2008⁽¹⁹⁵⁾ muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 mukaisesti.

8. PÄÄTELMÄT

(292) Komissio toteaa, että Kreikka on myöntänyt sääntöjenvastaisesti seuraavat tukitoimenpiteet ja rikkonut siten SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohtaa:

1. Vapautus tuloverosta niiden korkojen osalta, jotka ovat kertyneet satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä;
2. Oikeus arvonlisäveron palautukseen riippumatta sopimuksen kohteen valmiusasteesta; ”investointitavaran” käsitteen määritelmä arvonlisäveroa koskevia sääntöjä varten; oikeus viivästyskorkoon arvonlisäveron palauttamista koskevan pyynnön jälkeisen 60 päivän määräajan päättymistä seuraavasta päivästä alkaen;

⁽¹⁹³⁾ Komission asetus (EU) N:o 1407/2013, annettu 18 päivänä joulukuuta 2013, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL L 352, 24.12.2013, s. 1).

⁽¹⁹⁴⁾ Komission asetus (EY) N:o 794/2004, annettu 21 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta (EUVL L 140, 30.4.2004, s. 1).

⁽¹⁹⁵⁾ Komission asetus (EY) N:o 271/2008, annettu 30 päivänä tammikuuta 2008, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 täytäntöönpanosta annetun asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta (EUVL L 82, 25.3.2008, s. 1).

3. Tappioiden siirtäminen seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta;
4. Valintamahdollisuus kolmen poistomenetelmän välillä satamalaiturin II uudistamisen ja satamalaiturin III rakentamisen investointikustannusten osalta;
5. Vapautus leimaverosta lainasopimusten ja niihin liittyvien hankkeen rahoitusta koskevien sopimusten osalta;
6. Vapautus valtion tai kolmansien osapuolten hyväksi tulevista veroista, leimaverosta, maksuista ja oikeuksista, jotka koskevat lainasopimusten lainanantajien välisiä sopimuksia, joihin siirretään lainasopimuksista aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet;
7. Vapautus leimaverosta niiden PPA:n PCT:lle toimilupasopimuksen mukaisesti maksamien korvausten osalta, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan;
8. Suojaaminen ulkomaisten investointien suojaamiseen tarkoitetuilla erityisjärjestelyillä.

(293) Kreikan viranomaiset eivät vapauttaneet PCT:tä pakkolunastussääntöjen soveltamisesta, joten ne eivät tässä yhteydessä myöntäneet PCT:lle tukea.

(294) Kaikki edellä esitetyt tukitoimenpiteet ovat perussopimusten vastaista valtiontukea, ja ne on perittävä takaisin.

ON ANTANUT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Seuraavat Kreikan, Pireuksen konttiterminaali S.A:n ja sen lainanantaja Coscon hyväksi sääntöjenvastaisesti myöntämät valtiontukitoimenpiteet, jotka ovat Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisia, eivät sovellu sisämarkkinoille:

1. Vapautus tuloverosta niiden korkojen osalta, jotka ovat kertyneet satamalaiturin III käyttöönottoon mennessä;
2. Oikeus arvonlisäveron palautukseen riippumatta sopimuksen kohteen valmiusasteesta; ”investointitavaran” käsitteen määrittelmä arvonlisäveroa koskevia sääntöjä varten; oikeus viivästyskorkoon arvonlisäveron palauttamista koskevan pyynnön jälkeisen 60 päivän määräajan päättymistä seuraavasta päivästä alkaen;
3. Tappioiden siirtäminen seuraaville tilikausille ilman ajallista rajoitusta;
4. Valintamahdollisuus kolmen poistomenetelmän välillä satamalaiturin II uudistamisen ja satamalaiturin III rakentamisen investointikustannusten osalta;
5. Vapautus leimaverosta lainasopimusten ja niihin liittyvien hankkeen rahoitusta koskevien sopimusten osalta;
6. Vapautus valtion tai kolmansien osapuolten hyväksi tulevista veroista, leimaverosta, maksuista ja oikeuksista, jotka koskevat lainasopimusten lainanantajien välisiä sopimuksia, joihin siirretään lainasopimuksista aiheutuvat velvoitteet ja oikeudet;
7. Vapautus leimaverosta niiden PPA:n PCT:lle toimilupasopimuksen mukaisesti maksamien korvausten osalta, jotka eivät kuulu arvonlisäverolain soveltamisalaan;
8. Suojaaminen ulkomaisten investointien suojaamiseen tarkoitetuilla erityisjärjestelyillä.

2 artikla

Kreikan viranomaiset eivät myöntäneet valtiontukea vapauttamalla Piraeus Container Terminal S.A:n pakkolunastussääntöjen soveltamisesta.

3 artikla

1. Kreikan on perittävä takaisin 1 artiklassa tarkoitettu sisämarkkinoille soveltumaton tuki PCT:ltä ja sen emoyhtiö Coscolta.
2. Takaisinperittävistä summista on maksettava korkoa siitä päivästä alkaen, jona ne asetettiin tuensaajan käyttöön, niiden tosiasialliseen takaisinperintään asti.
3. Korolle on laskettava korkoa asetuksen (EY) N:o 794/2004 V luvun ja asetuksen (EY) N:o 794/2004 muuttamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 271/2008 mukaisesti.
4. Kreikan on kumottava kaikki säännökset, joiden perusteella 1 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä voitaisiin jatkaa, tämän päätöksen hyväksymispäivästä lukien.
5. Kreikan on peruutettava kaikki 1 artiklassa tarkoitetun tuen jäljellä olevat maksuerät tämän päätöksen hyväksymispäivästä lukien.

4 artikla

1. Edellä 1 artiklassa tarkoitettu tuki on perittävä takaisin viipymättä ja tehokkaasti.
2. Kreikan on varmistettava tämän päätöksen täytäntöönpano neljän kuukauden kuluessa sen tiedoksi antamisesta.

5 artikla

1. Kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta Kreikan on toimitettava komissiolle seuraavat tiedot:
  - a) PCT:ltä ja sen emoyhtiö Coscolta takaisin perittävä kokonaismäärä (tuki ja takaisinperintäkorko);
  - b) yksityiskohtainen kuvaus toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu tai joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi;
  - c) asiakirjat, joista käy ilmi, että PCT ja sen emoyhtiö Cosco on määrätty maksamaan tuki takaisin.
2. Kreikan on ilmoitettava komissiolle tämän päätöksen täytäntöön panemiseksi toteutettavien kansallisten toimenpiteiden edistymisestä siihen saakka, kunnes 1 artiklassa tarkoitettu tuki on peritty takaisin. Sen on komission pyynnöstä toimitettava välittömästi tiedot toimenpiteistä, jotka on jo toteutettu ja joita suunnitellaan tämän päätöksen noudattamiseksi. Sen on annettava myös tarkat tiedot tuensaajalta jo perityistä tukimääristä ja koroista.

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 23 päivänä maaliskuuta 2015.

Komission puolesta
Margrethe VESTAGER
Komission jäsen

ISSN 1977-0812 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-261X (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI